

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

«ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Διπλωματική Εργασία

ΘΕΜΑ: «Αξιοποίηση Πολιτισμικών Πόρων για την Τοπική Ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων»

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια:
Μαχαίρα Ελένη
(Α.Μ.: 215103)

ΑΘΗΝΑ, 2017

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

«ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Επιβλέπουσα: Μητούλα Ρόιδω, Καθηγήτρια

Μέλη: Σαρδιανού Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Μαλινδρέτος Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής

Η Ελένη Μαχαίρα

δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1)** Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.
- 2)** Αποδέχομαι ότι η ΒΚΠ μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη της, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν, ο καθένας με το δικό του τρόπο για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Μητούλα Ρόϊδω και στα μέλη της τριμελούς επιτροπής κα Σαρδιανού Ελένη και κ. Μαλινδρέτο Γεώργιο για τη βοήθεια και την καθοδήγησή τους.

Ευχαριστώ θερμά όσους βοήθησαν στην διεξαγωγή της έρευνας , για το χρόνο που μου διέθεσαν και για τη διάθεσή τους να απαντήσουν στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου μου.

Την εργασία αυτή αφιερώνω στους γονείς μου, στο σύζυγό μου, στα παιδιά μου και ιδιαίτερα στον εγγονό μου Κωστή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	11
ABSTRACT.....	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	15
1.1 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	16
1.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	16
1.3 Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	19
1.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ.....	20
1.5 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	21
1.6 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	24
1.7 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	25
1.8 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	28
1.9 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	29
1.10 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	41
2.1. ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ- ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΕΩΦΥΣΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.....	41
2.2. ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ.....	42
2.2.1 Δημοτική ενότητα Τρικκαίων.....	42
2.2.1.1 Ιστορία.....	43

2.2.1.2	Οικονομία.....	45
2.2.1.3	Πολιτισμικοί Πόροι.....	46
2.2.1.3.1	Το Φρούριο και το Κάστρο	47
2.2.1.3.2	Αρχαιολογική συλλογή Τρίκκης.....	48
2.2.1.3.3	Το Ασκληπιείο της αρχαίας Τρίκκης	48
2.2.1.3.4	Το Κουρσούμ τζαμί	49
2.2.1.3.5	Μύλος Ματσόπουλου	50
2.2.1.3.6	Σιδηροδρομικός Σταθμός	51
2.2.1.3.7	Δημοτική Πινακοθήκη των Τρικάλων	53
2.2.1.3.8	Δικαστικό Μέγαρο.....	53
2.2.1.3.9	Κτήρια ΣΜΥ	54
2.2.1.3.10	Δημοτική Βιβλιοθήκη	54
2.2.1.3.11	Μουσείο Δημήτρη & Λέγκως Κατσικογιάννη.....	55
2.2.1.3.12	Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο	55
2.2.1.3.13	Ίδρυμα Λεωνίδα κ.Μακρή	56
2.2.1.3.14	Μουσείο Ιεράς Μητρόπολης	56
2.2.1.3.15	Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο.....	57
2.2.1.3.16	Μουσείο Τσιτσάνη	58
2.2.1.3.17	Κέντρο Ιστορίας και Πολιτισμού Εταιρεία Κλιάφα.....	58
2.2.1.3.18	Το σπίτι του Πουλιανίτη	59
2.2.1.3.19	Πινακοθήκη Θεόδωρου Μάρκελλου.....	59
2.2.1.3.20	Φιλολογικός Ιστορικός Λογοτεχνικός Σύνδεσμος	59
2.2.1.3.21	Μνημεία - Αγάλματα – Προτομές	60
2.2.1.3.22	Αρχιτεκτονική κληρονομιά	67
2.2.1.3.23	Παλιά παραδοσιακή πόλη «Βαρούσι».....	67
2.2.1.3.24	Μανάβικα	68

2.2.1.3.25	Εντυπωσιακά παραδοσιακά-διατηρητέα κτήρια.....	69
2.2.1.3.26	Εκκλησίες-Μνημεία	70
2.2.1.3.27	Πανηγύρια –Λαογραφικές Εκδηλώσεις	74
2.2.1.3.28	Ο Μύλος των Ξωτικών	75
2.2.1.3.29	Ληθαίος Ποταμός	76
2.2.1.4	Προσωπικότητες Τρικάλων	76
2.2.2	Δημοτική ενότητα Παληοκάστρου.....	79
2.2.2.1	Πολιτισμικοί Πόροι	80
2.2.3	Δημοτική ενότητα Παραληθαίων.....	81
2.2.3.1	Πολιτισμικοί πόροι	81
2.2.4	Δημοτική ενότητα Φαλωρείας.....	83
2.2.4.1	Πολιτισμικοί πόροι.....	83
2.2.5	Δημοτική ενότητα Εστιαιώτιδας.....	85
2.2.5.1	Πολιτισμικοί Πόροι.....	85
2.2.6	Δημοτική ενότητα Καλλιδένδρου.....	85
2.2.6.1	Πολιτιστικές εκδηλώσεις.....	86
2.2.7	Δημοτική ενότητα Μεγάλων Καλυβίων.....	86
2.2.7.1	Πολιτισμικοί Πόροι.....	86
2.2.8	Δημοτική ενότητα Κόζιακα.....	87
2.2.8.1	Πολιτισμικοί Πόροι.....	87
2.3.	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	88
2.3.1	Δημοτική ενότητα Καλαμπάκας.....	88
2.3.1.1	Θρησκευτικός Τουρισμός.....	89

2.3.1.1.1 Μετέωρα.....	90
2.3.1.1.1.1.Ιερές Μονές Μετεώρων.....	93
2.3.1.2. Πολιτισμικοί Πόροι.....	102
2.3.2 Δημοτική ενότητα Καστανιάς.....	116
2.3.2.1 Πολιτισμικοί Πόροι	116
2.3.3 Δημοτική ενότητα Κλεινόβου.....	119
2.3.3.1 Πολιτισμικοί Πόροι.....	119
2.3.4 Δημοτική ενότητα Μαλακασίου.....	123
2.3.4.1. Πολιτισμικοί πόροι.....	123
2.3.5 Δημοτική ενότητα Χασίων.....	126
2.3.5.1. Πολιτισμικοί Πόροι	126
2.3.6 Δημοτική ενότητα Βασιλικής.....	132
2.3.6.1. Πολιτισμικοί Πόροι	132
2.3.7 Δημοτική ενότητα Τυμφαίων.....	136
2.3.7.1. Πολιτισμικοί πόροι.....	137
2.3.8 Τοπική Ενότητα Ασπροποτάμου.....	138
2.3.8.1 Πολιτισμικοί Πόροι	139
2.4. ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	148
2.4.1 Δημοτική ενότητα Πύλης.....	148
2.4.1.1. Πολιτισμικοί πόροι.....	149
2.4.2. Δημοτική ενότητα Γόμφων.....	157
2.4.2.1 Πολιτισμικοί πόροι.....	157
2.4.3. Δημοτική ενότητα Πιαλείων.....	160

2.4.3.1. Πολιτισμικοί Πόροι	161
2.4.4 Δημοτική ενότητα Αιθήκων.....	165
2.4.4.1 Πολιτισμικοί Πόροι.....	165
2.4.5 Δημοτική ενότητα Πινδαίων.....	181
2.4.5.1 Πολιτισμικοί Πόροι.....	181
2.4.6 Δημοτική ενότητα Μυροφύλλου.....	186
2.4.6.1 Πολιτισμικοί Πόροι	187
2.4.7. Δημοτική ενότητα Νεράιδας.....	188
2.4.7.1 Πολιτισμικοί Πόροι	188
2.5 ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	190
2.5.1.Δημοτική ενότητα Φαρκαδόνας	190
2.5.1.1 Πολιτισμικοί Πόροι	191
2.5.2. Δημοτική ενότητα Οιχαλίας	201
2.5.2.1 Πολιτισμικοί Πόροι	201
2.5.3.Δημοτική Ενότητα Πελινναίων	206
2.5.3.1. Πολιτισμικοί Πόροι.....	207

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΡΕΥΝΑ.....211

3.1 Μεθοδολογία έρευνας.....	211
3.2. Περιγραφική στατιστική και διαγράμματα συχνοτήτων.....	212
3.3 Υποδείγματα εξισώσεων κατηγορικής παλινδρόμησης.....	237

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Συμπεράσματα θεωρητικού μέρους	249
4.2 Συμπεράσματα Στατιστικού μέρους	251
4.3 Προτάσεις	255

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	257
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	266
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄: ΕΙΚΟΝΕΣ	276

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζεται η συμβολή των πολιτισμικών πόρων μέσω της αξιοποίησής τους στην Τοπική Ανάπτυξη ενός τόπου, στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης, στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Το πεδίο μελέτης που επιλέχτηκε είναι ο Νομός Τρικάλων, όπου εξετάζονται τα μνημεία οι αρχαιολογικοί χώροι, οι πολιτιστικοί χώροι, τα άυλα πολιτιστικά αγαθά δηλαδή τα έθιμα, οι παραδοσιακές και πολιτιστικές εκδηλώσεις των Δήμων Τρικκαίων , Καλαμπάκας, Πύλης και Φαρκαδόνας ανά δημοτική ενότητα.

Στο πλαίσιο της εργασίας διενεργήθηκε μια βιβλιογραφική επισκόπηση για την οριοθέτηση των εννοιών του πολιτισμού , των πολιτιστικών αγαθών , της προστασίας και διαχείρισης των πολιτιστικών αγαθών, του πολιτιστικού τουρισμού , της τοπικής ανάπτυξης και της πολιτιστικής διάστασης της τοπικής ανάπτυξης.

Η έρευνα διενεργήθηκε τον Ιούλιο του 2017 σε κατοίκους του Νομού Τρικάλων (80% των ερωτηθέντων) και σε μη κατοίκους οι οποίοι κατάγονται ή έχουν γνώση της περιοχής (20% των ερωτηθέντων). Περιλαμβάνει τις απόψεις τους για τη συμβολή των πολιτισμικών πόρων στην τοπική ανάπτυξη και για τους παράγοντες που εμποδίζουν ή συμβάλλουν στην αξιοποίησή τους. Επίσης μελετά τις απόψεις τους για το δυναμισμό που επιδεικνύει η τοπική αυτοδιοίκηση του Νομού στην ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων του και για τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα και των πολιτιστικών φορέων στην αξιοποίησή τους. Εργαλείο μέτρησης υπήρξε το ερωτηματολόγιο ενώ η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν κατά βάση η ποσοτική.

Λέξεις κλειδιά: πολιτισμικοί πόροι, τοπική ανάπτυξη, πολιτιστικός τουρισμός.

ABSTRACT

The present dissertation studies the contribution of cultural resources exploitation in the local development of a region, the maintenance of its cultural heritage and the identity of a town, as well as the revival and the preservation of its traditions and customs and the improvement of the residents' quality of life.

The area of study chosen is Trikala Prefecture, in which the monuments, historical sites, cultural sites, the intangible cultural goods such as the customs, the traditional and cultural events of Trikala Prefecture, Kalampaka, Pyli and Farkadona are examined separately.

In the context of the present study, a literature view was conducted with a view to defining culture, cultural goods, preserving and managing cultural objects, cultural tourism, local development and its cultural dimension.

The study was carried out in July 2017 and the subjects were Trikala Prefecture residents (80%) and non-residents who come from or know well the region under discussion (20%). The present dissertation discusses their opinion on the contribution of cultural resources and the local development, as well as the factors that inhibit their exploitation. Moreover, it examines their views on the drive of the local government to promote the region's cultural resources and the contribution of the private sector and cultural entities in their promotion. The research tool designed was a questionnaire and the quantitative approach was adopted in the data analysis.

Key words: cultural resources, local development, cultural tourism.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι πολιτισμικοί πόροι ενός τόπου αποτελούν αδιαμφισβήτητα σημαντικό μοχλό ανάπτυξης του. Ως πολιτισμικοί πόροι νοούνται τα κινητά ή ακίνητα, τα οποία παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για την πολιτιστική κληρονομιά των λαών, τα οικοδομήματα των οποίων κύριος και πραγματικός σκοπός είναι η διαφύλαξη ή η έκθεση των κινητών πολιτιστικών αγαθών, τα μνημεία, οι αρχαιολογικοί χώροι οι ιστορικοί τόποι, τα άυλα πολιτιστικά αγαθά, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.

Εν προκειμένω, η παρούσα εργασία αναλαμβάνει να παρουσιάσει την έννοια της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων, με μελέτη περίπτωσης το Νομό Τρικάλων. Σκοπός της μελέτης είναι να διερευνήσει τις απόψεις και τη στάση των κατοίκων για την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη του Νομού. Στα πρώτα κεφάλαια (1ο,2ο,) η μελέτη διαμορφώθηκε από πληροφορίες μέσα από βιβλία, επιστημονικά άρθρα και το διαδίκτυο, ενώ ακολούθησε το κεφάλαιο της έρευνας (3ο) που πραγματοποιήθηκε με την χρήση ερωτηματολογίων σε δείγμα 181 κατοίκων του Νομού.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται γενική περιγραφή του πολιτισμού, των πολιτισμικών αγαθών, του πολιτιστικού τουρισμού και της τοπικής ανάπτυξης. Στη συνέχεια επιχειρείται να προσδιοριστούν οι έννοιες της αξιοποίησης πολιτισμικών πόρων και του πολιτιστικού τουρισμού σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφική προσέγγιση.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται αποκλειστικά στους πολιτιστικούς πόρους του Νομού Τρικάλων. Διακρίνεται σε πέντε υποκεφάλαια, εκ των οποίων το πρώτο αναφέρει τον γεωγραφικό και γεωφυσικό προσδιορισμό του Νομού Τρικάλων, ενώ τα υπόλοιπα τέσσερα τους πολιτιστικούς πόρους των Δήμων Τρικκαίων, Καλαμπάκας, Πύλης και Φαρκαδόνας αντίστοιχα.

Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνονται οι απόψεις των κατοίκων για το δυναμισμό που επιδεικνύουν οι τοπικές αυτοδιοικήσεις του Νομού στην ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων του και για τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα και των πολιτιστικών φορέων στην αξιοποίησή τους. Επίσης αποτυπώνονται οι απόψεις για τη συμβολή των πολιτισμικών πόρων στην τοπική ανάπτυξη και

για τους παράγοντες που εμποδίζουν ή συμβάλλουν στην αξιοποίηση τους, καθώς και μία σειρά προτάσεων των ερωτώμενων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων. Μια ανάλυση που προέκυψε από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου σε δείγμα 181 ατόμων στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Τρικάλων . Σαν μέσο στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα του SPSS, εκτός από τη διαγραμματική αποτύπωση που χρησιμοποιήθηκε το Excel ενώ η μέθοδος ανάλυσης που ακολουθήθηκε ήταν κατά βάση η ποσοτική.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα συμπεράσματα τόσο των αναλύσεων στο θεωρητικό μέρος (1ο, 2ο, κεφάλαιο) όσο και των αναλύσεων στο στατιστικό μέρος της έρευνας (3ο κεφάλαιο) καθώς και προτάσεις που απορρέουν από αυτές που καταγράφονται από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Τέλος, παρατίθενται η Βιβλιογραφία και δύο παραρτήματα , το ερωτηματολόγιο και παλιές εικόνες μνημείων και εκδηλώσεων του Νομού Τρικάλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1.1. Πολιτισμός

Ο όρος «**Πολιτισμός**», αν και χρησιμοποιείται ευρύτατα, δεν έχει σαφές και ξεκάθαρο περιεχόμενο. Είναι επιδεκτικός πλήθους ερμηνειών, δεδομένου του εύρους του πεδίου των στοιχείων-συνιστωσών που καλύπτουν το εννοιολογικό του πλαίσιο. Αναφέρεται κυρίως «στο σύνολο των υλικών και πνευματικών αξιών και επιτευγμάτων που κληροδοτούνται από γενιά σε γενιά στο πέρασμα των χρόνων διαμορφώνοντας μια κοινή μνήμη-εικόνα για ένα σύνολο ατόμων και δημιουργώντας κατ' επέκταση το αίσθημα μιας κοινής αφετηρίας, κοινών αναφορών και βιωμάτων, παραπέμποντας σε μια πορεία σταθερής προόδου, κοινωνικής και οικονομικής» (Μπιτσάνη, 2004).

Μια άλλη εκδοχή για τον ορισμό του πολιτισμού είναι ότι αφορά στο σύνολο των πνευματικών εκδηλώσεων (ήθη, έθιμα, τέχνες, γράμματα, τεχνικά, επιστημονικά και καλλιτεχνικά επιτεύγματα) μιας κοινωνίας ή ενός έθνους (Καραγιάννης, 2011). Περιλαμβάνει ιστορικές κατασκευές, μουσεία μνημεία, έργα τέχνης, λαογραφία, οικογενειακά και κοινωνικά έθιμα, φυσική ιστορία ακόμη και περιοχές άγριας φύσης. (MacDonald & Jolliffe, 2003). Ενώ τα χαρακτηριστικά του πολιτισμού είναι ότι αποτελεί ένα αυτοτελές όλον (αυτόνομο και μοναδικό), τον μοιράζονται από κοινού όλα τα μέλη του και τέλος παρουσιάζει ανθεκτικότητα στο χρόνο (Γκέφρου-Μαδιανού, 1999).

Ο πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει μέσο οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης, λόγω του ότι οι πολιτιστικές δραστηριότητες (εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, μουσικές εκδηλώσεις κτλ) και δράσεις καθώς και η αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων (αρχαιολογικός πλούτος, μνημεία) των τοπικών κοινωνιών μπορούν να αποτελέσουν πόλο ενδιαφέροντος επισκεψιμότητας και τουρισμού αλλά και τόπο εγκατάστασης. Συνεπώς, επέρχεται όχι μόνο η πολιτιστική αλλά και οικονομική ανάπτυξη μιας πόλης ή ενός Δήμου. (Γασπαρινάτος Κ., Ιωαννίδης Γ., 2010)

Στη διεθνή πραγματικότητα, ο πολιτισμός αποκτά μια ευρύτερη έννοια και καθορίζεται από την UNESCO ως εξής: «Ο πολιτισμός είναι το σύνολο των διακριτών πνευματικών, συναισθηματικών και υλικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία ή ένα κοινωνικό

σύνολο. Ο πολιτισμός περικλείει, εκτός από τις τέχνες και τα γράμματα, τους τρόπους συμβίωσης, τα συστήματα αξιών, τις παραδόσεις και τα πιστεύω. Ο σεβασμός του πολιτισμού σημαίνει σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πολιτισμική πολυμορφία προϋποθέτει εξάλλου το σεβασμό των βασικών ελευθεριών, όπως η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης, της θρησκείας, η ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης, η ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή».

1.2 Πολιτιστικά Αγαθά

Σύμφωνα με το **N.1114/81**, ως **πολιτιστικά αγαθά** θεωρούνται:

- α) Τα αγαθά, κινητά ή ακίνητα, τα οποία παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για την πολιτιστική κληρονομιά των λαών, όπως τα μνημεία της αρχιτεκτονικής, της τέχνης ή της ιστορίας, εκκλησιαστικά ή κοσμικά, οι αρχαιολογικές τοποθεσίες, τα οικοδομικά σύνολα, τα οποία έτσι όπως είναι παρουσιάζουν ενδιαφέρον ιστορικό ή καλλιτεχνικό, τα έργα τέχνης, τα χειρόγραφα, βιβλία και άλλα αντικείμενα καλλιτεχνικού, ιστορικού ή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όπως η επιστημονική συλλογή βιβλίων, αρχείων ή πιστών αντιγράφων αγαθών, τα οποία περιγράφονται παρακάτω.
- β) Τα οικοδομήματα των οποίων κύριος και πραγματικός σκοπός είναι η διαφύλαξη ή η έκθεση των κινητών πολιτιστικών αγαθών, όπως τα μουσεία, οι μεγάλες βιβλιοθήκες και οι χώροι φύλαξης αρχείων.
- γ) Τα κέντρα που περιέχουν σημαντικότατο αριθμό πολιτιστικών αγαθών, τα οποία ονομάζονται «κέντρα που περιέχουν μνημεία» (Τροβά, 1992).

Στη Σύμβαση του Παρισιού (N.1103/80) δίδεται ένας άλλος ορισμός των πολιτιστικών αγαθών σχετικά με την παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητάς τους. Σύμφωνα με το περιεχόμενο της Σύμβασης, ως πολιτιστικά αγαθά θεωρούνται εκείνα, τα οποία, θρησκευτικά ή κοσμικά, καθορίζονται από το καθένα από τα κράτη ως έχοντα σπουδαιότητα για την αρχαιολογία, την προϊστορία, την ιστορία, τη φιλολογία, την τέχνη ή την επιστήμη (Τροβά, 1992).

Ενώ σύμφωνα με τη σύμβαση για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Παρίσι, 1972), άρθρο 1, η **πολιτιστική κληρονομιά**, αποτελείται από τα εξής:

Μνημεία: αρχιτεκτονικά έργα, σημαντικά έργα γλυπτικής και ζωγραφικής, έργα ή κατασκευές αρχαιολογικού χαρακτήρα, επιγραφές, σπήλαια και σύνολα έργων παγκοσμίου αξίας από της απόψεως της ιστορίας της τέχνης ή της επιστήμης. Σύνολα οικοδομημάτων: ομάδες κτιρίων μεμονωμένων ή ενοτήτων (οικισμών) τα οποία λόγω της αρχιτεκτονικής τους, της ομοιογένειάς τους ή της θέσεώς τους, έχουν παγκόσμια αξία από της απόψεως της ιστορίας, της τέχνης ή της επιστήμης.

Τοπία: έργα του ανθρώπου ή συνδυασμός έργων του ανθρώπου και της φύσεως, καθώς και εκτάσεις περιλαμβανομένων και των αρχαιολογικών χώρων, οι οποίες έχουν παγκόσμια αξία από απόψεως ιστορικής, αισθητικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής (Λαβθας Γ. Π., Καραθασίλη Μ. Ν., 2003)

Μία άλλη ερμηνεία σχετικά με τα πολιτιστικά αγαθά είναι ότι αυτά είναι συνυφασμένα με το προϊόν ή τα προϊόντα της ανθρώπινης δράσης, ενώ η έννοιά τους ενσωματώνει τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τα συστήματα αξιών, τα ήθη και τα έθιμα, τη μουσική, το χορό κτλ. Μεταξύ των κατηγοριών των πολιτιστικών αγαθών ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζουν οι εξής: α) κινητά ή ακίνητα πολιτιστικά αγαθά, β) με εύκολη ή δυσχερή αξιοποίηση, γ) δημόσια ή ιδιωτικά, δ) με διαρκή ή περιορισμένη χρήση, ε) υλικά και άυλα- πνευματικά, στ) με ιδιωτική ή δημόσια χρήση κτλ (Μπιτσάνη, 2004).

Σε γενικές γραμμές, τα πολιτιστικά αγαθά αναφέρονται στον πνευματικό πολιτισμό και συγκεκριμένα στους τομείς των τεχνών, των εκδηλώσεων, των επιστημών και του λαϊκού πολιτισμού. Η πολιτιστική δημιουργία προϋποθέτει την ταυτόχρονη ύπαρξη ποικίλων παραγόντων: πρώτα απ' όλα του δημιουργού, δηλαδή του παραγωγού των πολιτιστικών αγαθών, αλλά και της κατάλληλης υποδομής και του θεσμικού πλαισίου, της αναγκαίας οικονομικής βάσης, της εξειδικευμένης γνώσης, του υψηλού πολιτιστικού επιπέδου, της ελευθερίας άσκησης της πολιτιστικής δημιουργίας κτλ.

Γι' αυτό και η πολιτιστική δημιουργικότητα αναπτύσσεται σε ορισμένες περιφέρειες και σε ορισμένη χρονική περίοδο, όταν υφίστανται συνθήκες δυναμικής συνεύρεσης των παραγόντων που προαναφέρθηκαν. Μέσα στο πλαίσιο αυτό η πολιτιστική δημιουργία συμβάλλει στη μεγιστοποίηση του πολιτιστικού κεφαλαίου μιας χώρας κι ενδυναμώνει την πολιτιστική

ταυτότητα μιας κοινωνίας, στοιχεία που συνάδουν με τις πολιτιστικές επιδιώξεις των σύγχρονων κρατών. Ταυτόχρονα, παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην καλλιέργεια και στην πνευματική ανάπτυξη των μελών της κοινωνίας (Μπιτσάνη, 2002).

Γενικότερα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα πολιτιστικά αγαθά είναι «τα κινητά ή ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική ζωή (μνημεία, χειρόγραφα βιβλία, παραδόσεις, συστήματα αξιών, ήθη, έθιμα, μουσική, χορός κτλ) δηλαδή όλα τα αγαθά που παράγει η ανθρώπινη δραστηριότητα» (Κόνσολα 1982).

Στην ελληνική πραγματικότητα, έγινε μια μεγάλη προσπάθεια, η οποία οδήγησε τελικά στην ψήφιση του νόμου 3028/2002, με την επωνυμία «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» και με στόχο τη ρύθμιση πολλών θεμάτων πολιτισμού. Στο άρθρο 2 του νόμου αυτού για τα πολιτιστικά αγαθά δίνεται η ακόλουθη ερμηνεία: «Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου» και θεωρούνται τα αρχαία μνημεία, νεότερα μνημεία, ακίνητα μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, άυλα πολιτιστικά αγαθά:

Μνημεία	Κινητά μνημεία
Αρχαία μνημεία	Αρχαιολογικοί χώροι
Νεότερα μνημεία	Ιστορικοί τόποι
Ακίνητα μνημεία	Άυλα πολιτιστικά αγαθά

Επίσης σύμφωνα με το ίδιο νόμο ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού (Ν.3028/2002 Προστασία Αρχαιοτήτων- Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΦΕΚ 153-Α)

Ενώ σύμφωνα με τον Νόμο 3658/2008 « Μέτρα για την Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών και άλλες διατάξεις» έγινε προσπάθεια για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών και την καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας, ιδίως με την αναζήτηση, την τεκμηρίωση προέλευσης και

διακίνησης και τη διεκδίκηση κινητών μνημείων, κατά την έννοια του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α'), τα οποία είναι προϊόντα κλοπής, υπεξαίρεσης, παράνομης ανασκαφής ή ανέλκυσης (από το βυθό θάλασσας, λίμνης ή ποταμού) ή έχουν παρανόμως διακινηθεί στο εσωτερικό ή το εξωτερικό.

1.3 Η προστασία και η αξία των πολιτιστικών αγαθών

Η μέχρι τώρα εμπειρία δείχνει ότι η ύπαρξη σχετικού νομοθετικού πλαισίου δεν αποτελεί ικανή συνθήκη, καθώς η προστασία των πολιτιστικών αγαθών εξαρτάται ισχυρά από την ύπαρξη (ή μη) επαρκούς χρηματοδότησης. Οι απαραίτητοι οικονομικοί πόροι για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να είναι δημόσιοι και άρα να προέρχονται από το κοινό κοινωνικό ταμείο ή ιδιωτικοί, από ευεργέτες, χορηγούς ή επενδυτές. Σε κάθε περίπτωση, προκύπτει η ανάγκη τεκμηρίωσης του παραγόμενου κοινωνικού οφέλους από την προστασία των αγαθών του πολιτισμού, δεδομένου ότι οι πόροι είναι πεπερασμένοι.

Έτσι, η κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με το δίλημμα να θυσιάσει μέρος των οικονομικών πόρων που θα διοχέτευε σε κάποια άλλα κοινωνικά αγαθά, προκειμένου να μη στερηθεί την ύπαρξη κάποιων πολιτιστικών αγαθών. Το ύψος των πόρων αυτών αντιστοιχεί, στην πράξη, στην απορρέουσα από τη διαφύλαξη των πολιτιστικών αγαθών κοινωνική ευημερία, η οποία, ωστόσο, δεν αντανakλά πάντοτε και τη συνολική, πραγματική αξία του αγαθού (Γιαννακοπούλου, 2012).

Σε αυτή την ανάλυση κόστους-οφέλους, τα δύο άκρα της εξίσωσης είναι εκφρασμένα σε διαφορετικά μεγέθη - ποσοτικά και ποιοτικά. Το κόστος της προστασίας, εκφρασμένο σε απόλυτα μετρήσιμες χρηματικές μονάδες συγκρίνεται με το παραγόμενο όφελος εκφρασμένο, σχεδόν πάντα, με ποιοτικούς όρους («αισθητική αξία», «ποιότητα ζωής» κ.λπ.). Φαίνεται, λοιπόν, πως η μη αποτελεσματική προστασία απορρέει και από την απουσία ενός κοινού κώδικα επικοινωνίας μεταξύ του εκτιμώμενου κόστους και του προσδοκώμενου οφέλους. (Γιαννακοπούλου, 2012)

Σύμφωνα με τις αρχές της νεοκλασικής οικονομικής θεωρίας, ένα αγαθό αποκτά αξία όταν χαρακτηρίζεται από σπανιότητα και χρησιμότητα. Η αξία, θεωρητικά, αντανakλάται στην τιμή αγοράς του αγαθού. Με βάση αυτή την προσέγγιση, αξία θεωρείται ότι έχουν μόνο τα αγαθά που πωλούνται στην αγορά. Αγαθά που δεν πωλούνται στην αγορά δεν μπορούν να έχουν οικονομική αξία. Σύμφωνα με τους Rizzo και Throsby (2006), τα πολιτιστικά αγαθά μπορούν να θεωρηθούν

ως οικονομικά κεφάλαια (Capital assets), καθώς για τη δημιουργία τους αξιοποιήθηκαν φυσικοί και ανθρωπίνι πόροι και με αυτή την έννοια, ως οικονομικά κεφάλαια, αφού φέρουν τα χαρακτηριστικά του υλικού κεφαλαίου (Physical capital).

Με οικονομικούς όρους, τα δημόσια αγαθά, περιγράφονται ως αγαθά μη-αποκλειόμενα (non excludable) και μη-ανταγωνιστικά (non rival) ενώ δημιουργούν και θετικές εξωτερικές οικονομίες στην κοινωνία. Εξαιτίας αυτών των χαρακτηριστικών, τα πολιτιστικά αγαθά δεν εντάσσονται στους μηχανισμούς της αγοράς. Αυτό, αφενός καθιστά την οικονομική τους αποτίμηση δύσκολη, αφετέρου οδηγεί, συνήθως, στην ελεύθερη (δίχως αντίτιμο) κατανάλωσή τους (Vecvagars, 2006, Noonan, 2002, Mason, 2005, Throsby, 2007, 2010). Στην πράξη, η αξία των πολιτιστικών αγαθών υποτιμάται ή, ακόμη χειρότερα, συχνά η ανυπαρξία τιμής ωθεί στην υπόρρητη «χρέωση» του αγαθού με τη μηδενική τιμή. Έτσι, ενώ η αξία των πολιτιστικών αγαθών χαρακτηρίζεται συχνά ως «ανεκτίμητη», η αγορά μεταφράζει αυτό το δεδομένο αντίστροφα: δηλαδή χωρίς τιμή άρα με μηδενική αξία (Γιαννακοπούλου, 2012).

1.4 Διαχείριση πολιτισμικών αγαθών

Κάτοχοι πολιτισμικών αγαθών θεωρούνται διάφοροι πολιτιστικοί οργανισμοί καθώς και ιδιώτες. Η προστιθέμενη αξία των πολιτιστικών αγαθών είναι τόσο μεγάλη, που η παραγωγή ενός καλαίσθητου και σωστά δομημένου CD από το Μουσείο του Λούβρου το 1996 πούλησε 5.000.000 αντίτυπα. Καθίσταται αμέσως αντιληπτή η ύπαρξη μιας σημαντικής βιομηχανίας του πολιτισμού και μιας παγκόσμιας αγοράς!

Σημαντικό ρόλο στον τομέα αυτόν παίζει η διαχείριση των πολιτιστικών αγαθών, που αποσκοπεί στη διατήρηση μέσω της ψηφιοποίησης και την τεκμηρίωση και την προβολή τους. Η πολιτισμική διαχείριση, επομένως, δεν είναι τίποτα περισσότερο από το πεδίο συνάντησης της πληροφορικής και των ανθρωπιστικών επιστημών και τη δημιουργία συστημάτων διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς, την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων και τη διαλειτουργικότητα.

Η πολιτισμική διαχείριση στοχεύει στην ανάπτυξη μεθόδων και εργαλείων πληροφορικής για την προβολή, διαχείριση και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς (ψηφιοποίηση, ανάλυση και διαχείριση με GIS και WEB-GIS, δορυφορική ανίχνευση θέσεων και φωτογραμμετρία, εικονική

μοντελοποίηση, ψηφιακές βιβλιοθήκες, πολυμεσικές βάσεις δεδομένων, εκπαιδευτικές εφαρμογές για τον πολιτισμό και τον τουρισμό). Πρόκειται για ένα πεδίο σχετικά πρόσφατο, αλλά με ταχύτατη εξέλιξη διεθνώς. Μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξή της έχει δοθεί στην Ευρώπη, όπου δραστηριοποιούνται ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια, ο ιδιωτικός τομέας, διευρωπαϊκά Δίκτυα και Ολοκληρωμένα Ερευνητικά Προγράμματα (EPOCH, DELOS, MINERVA, BRICKS, κλπ.).

Το τελευταίο στάδιο της πολιτισμικής διαχείρισης είναι η προβολή των πολιτιστικών αγαθών. Βασικές συνιστώσες της προβολής είναι η διαφάνεια, η αποτελεσματικότητα, η πολυγλωσσία, η προσβασιμότητα, η συντηρησιμότητα και η αλληλεπιδραστικότητα, στοιχεία που χρήζουν ιδιαίτερης ανάλυσης σε ξεχωριστό άρθρο. Τα πολιτιστικά αγαθά μπορεί να διαθέτουν μεγάλη προστιθέμενη αξία, ωστόσο, η πολιτική κατάσταση που επικρατεί αυτή τη στιγμή στη χώρα μας, μόνο αισιόδοξη δεν μπορεί να θεωρηθεί. Οι μεμονωμένες δράσεις για την ανάπτυξη της βιομηχανίας του πολιτισμού, η ανεπάρκεια αειφορικής ανάπτυξης και η έλλειψη εθνικού προγράμματος θέτουν μεγάλα εμπόδια.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραμέτρους και την πολιτική που ακολουθείται παγκόσμια, η ενεργοποίηση πολιτιστικών συλλόγων, φορέων και πολιτών αποτελεί σημαντική λύση, με στόχο την πολιτισμική διαχείριση και όχι μόνο τη διοργάνωση χορευτικών εκδηλώσεων. Μέσα στην παγκοσμιοποιημένη κοινότητα, μικροί οργανισμοί δεν έχουν τη δυνατότητα επιβίωσης. Αντίθετα, με τη δημιουργία πολιτιστικών δικτύων (δίκτυο λαογραφικών μουσείων, δίκτυο πολιτιστικών συλλόγων) είναι εφικτή η επιβίωσή τους, διατηρώντας μάλιστα την τοπική ταυτότητα και τις ιδιαιτερότητες τους. (Δρ Δημήτρης Γ. Μυλωνάς Στέλεχος Ν.Α. Κοζάνης)

1.5 Πολιτιστικός τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς στην τουριστική βιομηχανία (Wang et al., 2008). Σύμφωνα δε με τους Shamsuddoha M., et al. «Ο πολιτιστικός τουρισμός ορίζεται ως η μετακίνηση των ατόμων σε πολιτιστικά αξιοθέατα μακριά από τον συνηθισμένο τόπο διαμονής τους με την πρόθεση να συγκεντρώσουν νέες εμπειρίες και πληροφορίες προκειμένου να ικανοποιήσουν τις πολιτιστικές του ανάγκες», ενώ «περιλαμβάνει τον τουρισμό στις αστικές πόλεις (κυρίως ιστορικές και μεγάλες πόλεις) και τις ιστορικές παροχές τους (όπως μουσεία, θέατρα) καθώς αντικείμενό του είναι η ανακάλυψη μνημείων και

αρχαιολογικών χώρων. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τις παραδόσεις των κοινοτήτων (π.χ. φεστιβάλ, παραδοσιακούς χορούς, εκδηλώσεις, χειροποίητη τέχνη, τελετουργίες), τον τρόπο ζωής και τις αξίες τους των κοινοτήτων» (*Shamsuddoha M., et al. , 2011*).

Αποτελείται από δραστηριότητες που εξαρτώνται μεταξύ τους και, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού προϊόντος, ακόμη και στην αποκατάσταση και ανάκαμψη ορισμένων περιοχών, ζωνών, και πόλεων (*Ioan-Frank V., and Istoc E.-M. , 2007*), ενώ παράλληλα συμβάλλει στην τοπική οικονομική ανάπτυξη γιατί δημιουργούνται νέες ευκαιρίες απασχόλησης (*Besculides et al, 2002*),

Σύμφωνα με τους *Bachleitner R., and Zins A* «**Ο πολιτισμός** είναι ένας παράγοντας που έχει μεγάλη σημασία για τον σχεδιασμό της εθνικής τουριστικής πολιτικής». Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελείται από δραστηριότητες που αλληλοεξαρτώνται μεταξύ τους ενώ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας, στην αποκατάσταση και ανάκαμψη ορισμένων περιοχών, ζωνών και πόλεων. « Ο πολιτιστικός τουρισμός δεν αποτελεί μόνο τη βάση για την ανάπτυξη τουρισμού στις πόλεις αλλά αποτελεί μέσο προώθησης του τουρισμού στις αγροτικές και περιφερειακές περιοχές. Είναι ένα είδος τουρισμού που αναπτύσσεται ραγδαία μέχρι σήμερα» (*Bachleitner R., and Zins A., 1999*).

Επίσης συμβάλλει στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος, με την αξιοποίηση του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού. Προϋπόθεση για την επίτευξη υψηλότερης προστιθέμενης αξίας από τον πολιτιστικό τουρισμό είναι η τοπική συμμετοχή του πληθυσμού. Το πολιτιστικό δυναμικό μπορεί να μετατραπεί σε πηγή διαφόρων δραστηριοτήτων όλο το χρόνο, όχι μόνο την εποχή των τουριστών, διατηρώντας τους πολιτισμικούς πόρους, με την κινητοποίηση εθελοντών, την πρόληψη της υποβάθμισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Όλα αυτά συνεπάγονται τη συμμετοχή των ντόπιων και των κοινοτήτων, δεδομένου ότι η μετατροπή και μόνο μιας περιοχής σε μουσείο δεν εγγυάται τη βιωσιμότητα της τοπικής ανάπτυξης. Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει ισχυρότερη θετική επίδραση όταν οι πολιτιστικές δραστηριότητες λειτουργούν μαζί, όταν αλληλοβοηθούνται προκειμένου να επωφεληθούν από το πλήθος των τουριστών. (*Ioan-Franc & Istoc, 2007*)

Ο πολιτιστικός τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην τόνωση των επενδύσεων (στέγαση, διατροφή , Ψυχαγωγικές μονάδες κ.λπ.). Και δεδομένου ότι ο τουρισμός συνδέεται στενά με άλλες δραστηριότητες, αυτό ενθαρρύνει επίσης την επένδυση στους τομείς του τουρισμού (διάφορες βιομηχανίες, γεωργία, εμπορικές υπηρεσίες). Όταν οι επιχειρήσεις είναι στην ιδιοκτησία και διαχείριση των τοπικών επενδυτών , το κέρδος παραμένει στην περιοχή και συμβάλλει στην περαιτέρω επένδυση. Παρέχει θέσεις εργασίας ακόμη και όταν υπάρχουν περιορισμένες ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη και μπορεί να σταματήσει τη μετανάστευση των ντόπιων. Επιπλέον, σύμφωνα με μια μελέτη του 1982 της βρετανικής αρχής, φαίνεται ότι οι θέσεις εργασίας στον τουρισμό έχουν χαμηλότερο κόστος από τους άλλους οικονομικούς τομείς. Επιπλέον, ο πολιτιστικός τουρισμός δεν έχει μόνο ποσοτικές επιπτώσεις στην εργασία , οικονομικούς πόρους , αλλά και ποιοτικούς, για την εκπαίδευση και την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού. (*Ioan-Franc & Istoc, 2007*)

Η αυξανόμενη πρόσβαση στον πολιτισμό γίνεται ένα ενεργό μέσο εκπαίδευσης και διεύρυνση της πληροφόρησης και του πολιτιστικού ορίζοντα των ντόπιων, της σωματικής και ψυχικής ανάκαμψης του τοπικού εργατικού δυναμικού, δηλαδή ενός από τα πιθανά μέσα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας. Ταυτόχρονα, μπορεί να απορροφήσει το διαθέσιμο τοπικό εργατικό δυναμικό, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην οικονομία και τον πολιτισμό των περιοχών αυτών και φυσικά, στην ευημερία των ντόπιων. (*Ioan-Franc & Istoc, 2007*),

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού εξαρτάται από την κοινωνική, οργανωτική και πολιτιστική προσφορά την πολιτιστική εμπειρία, το κοινωνικό κύρος (διαφορετικότητα) ενώ ενθαρρύνει το άνοιγμα μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με αυθεντικά τοπικά προϊόντα (*Bachleitner & Zins, 1999*).

Ο σωστός σχεδιασμός και διαχείριση του πολιτιστικού τουρισμού έχει θετικές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις και συμβάλει στη διατήρηση και την προστασία των πολιτιστικών πόρων. Η μεγιστοποίηση των θετικών επιδράσεων μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, όπως:

- Η κατάλληλη κατάρτιση και εκπαίδευση των ντόπιων για να διαχειρίζονται μια επιχείρηση και να συμμετέχουν στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας.

- Οι τουριστικές και πολιτιστικές εγκαταστάσεις θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο προσιτές, στους επισκέπτες.
- Η επένδυση του εισοδήματος από τον τουρισμό σε δημόσια και κοινωνικά προγράμματα για την τοπική κοινότητα.
- Η αυξανόμενη πρόσβαση των ντόπιων στις εγκαταστάσεις και στα πολιτισμικά αγαθά με προνομιακές τιμές. Ελεύθερη πρόσβαση στους ανέργους, τους φοιτητές μαθητές και τους συνταξιούχους, σε ορισμένες ημέρες της εβδομάδα, όταν το ποσοστό επισκέψεων είναι συνήθως χαμηλότερο. Οι ντόπιοι πρέπει να έχουν προτεραιότητα στην απασχόληση σε μονάδες τουρισμού και πολιτισμού.
- Η τόνωση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού. Δημιουργία όσο το δυνατόν περισσότερων τοπικών προϊόντων για να προμηθεύονται οι τουρίστες. (Ioan-Franc & Istoc, 2007).

Σε γενικές γραμμές, απαιτείται περισσότερη έρευνα για τον πολιτιστικό τουρισμό των περιφερειακών περιοχών, κυρίως σε τομείς όπως η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας, η ανάπτυξη των αξιοθέατων, η παροχή υπηρεσιών ποιότητας, η ενημέρωση των αγορών, και η διατήρηση της ελκυστικότητας. Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι ο πολιτισμός και ο τουρισμός είναι πόροι για κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη σε περιφερειακές κοινότητες. «Η πολιτιστική ανάπτυξη της υπαίθρου μπορεί να χρησιμοποιήσει φυσικούς και ανθρώπινους πόρους μιας περιοχής, τις σχέσεις κοινότητας και οικογένειας, την κληρονομιά και τον τρόπο ζωής» (MacDonald & Jolliffe, 2003).

1.6 Πολιτιστική Οικονομία

Η μη αποτίμηση της οικονομικής αξίας της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένη κατανομή των οικονομικών πόρων και, τελικά, στην υποβάθμιση και καταστροφή σημαντικών πολιτιστικών αγαθών (Mourato and Mazzanti, 2002, Tuan and Navrud, 2008, Signorello and Cuccia, 2002, Saccone and Bertacchini, 2011, Γιαννακοπούλου, 2012).

Σε αυτό ακριβώς το πρόβλημα απαντά η Πολιτιστική Οικονομία, η οποία μέσα από τις μεθόδους και τα εργαλεία που αναπτύσσει, προσπαθεί να προσδιορίσει αν τα οφέλη που προκύπτουν από τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς υπερτερούν του απαιτούμενου κόστους, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το κοινωνικό όφελος (Pagiola, 1999, Kling et al., 2000).

Η Πολιτιστική Οικονομία αποτελεί μετεξέλιξη της Περιβαλλοντικής Οικονομίας, η οποία άρχισε να αναπτύσσεται στις ΗΠΑ τις δεκαετίες '60-'70 και δέκα περίπου χρόνια αργότερα στην Ευρώπη αλλά και σε χώρες της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής. Η έννοια της οικονομίας στα πολιτιστικά αγαθά εμφανίζεται, για πρώτη φορά, τη δεκαετία του '60, με το βιβλίο των Baumol και Bowen, με τίτλο: "Performing Arts: The economic dilemma" (εκδ. 1966) (Hutter, 1996 και Vecvagars, 2006).

1.7 Η Έννοια της Τοπικής Ανάπτυξης

Για τον ορισμό της έννοιας της τοπικής ανάπτυξης απαιτείται αρχικά η διερεύνηση των όρων από τους οποίους συντίθεται. Πιο συγκεκριμένα, ο όρος «**τοπική**» αναφέρεται σε κάθε γεγονός, δραστηριότητα ή διαδικασία που γίνεται με πρωτοβουλία ή στηρίζεται από τον πληθυσμό της συγκεκριμένης κάθε φορά χωρικής μονάδας. Με τον όρο «**ανάπτυξη**» νοείται μια ευρεία συμμετοχική διαδικασία κοινωνικής αλλαγής, σε μια κοινωνία δεδομένης περιοχής, με αποτέλεσμα την κοινωνική και υλική πρόοδο για την πλειονότητα των κατοίκων. Περιλαμβάνει τη βελτίωση της υλικής ευημερίας, ιδίως των ατόμων που έχουν χαμηλότερα εισοδήματα, την εξάλειψη της φτώχειας και του αναλφαριθμητισμού, με παράλληλη μεταβολή της διάρθρωσης της παραγωγής και των κοινωνικών δομών που θα εξασφαλίσει πλήρη παραγωγική απασχόληση του πληθυσμού και συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. (Μπιτσάνη, 2004,).

Η επίτευξη της ανάπτυξης προϋποθέτει την κινητοποίηση του συνόλου του ενδογενούς δυναμικού μιας περιοχής. «Η **ενδογενής** τοπική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία που ξεκινά από τους πολίτες και αποβλέπει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού. Μπορεί δε να υποβοηθείται από έναν φορέα αλλαγής, με απώτερο σκοπό να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή συμμετοχή των κατοίκων τόσο στον προσδιορισμό του περιεχομένου του τοπικού προγράμματος αλλαγής, όσο και στη διαδικασία υλοποίησής του» (Μπιτσάνη 2004).

Η ανάπτυξη, κατά τον ορισμό της UNESCO, νοείται ως :

- Μια ολοκληρωμένη οργανική διαδικασία οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων, διαρκώς αλληλοεπηρεαζόμενων.

- Μια ενδογενής αναπτυξιακή διαδικασία κάθε χώρας, περιφέρειας ή περιοχής, που αναλαμβάνει τη διαδικασία της ανάπτυξης σύμφωνα με τις δικές της επιλογές και σε αρμονία με τους στόχους και τις επιδιώξεις του πληθυσμού της.
- Μια παγκόσμια διαδικασία, με την έννοια ότι οι στόχοι κάθε χώρας και τα προβλήματά της καθορίζονται σε συνάρτηση με τα παγκόσμια προβλήματα (*Προβατάς, 1997*).

Η τοπική-ενδογενής ανάπτυξη αποβλέπει αφενός στη βελτίωση της επιχειρηματικότητας του τοπικού πληθυσμού και αφετέρου στην αξιοποίηση της παραγωγικής δομής της τοπικής οικονομίας, της αγοράς εργασίας, των φυσικών πόρων, της κοινωνικής και πολιτικής δομής της τοπικής κοινωνίας προς όφελος της ανάπτυξης, των παραδόσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επέρχεται από τους απλούς πολίτες, οι οποίοι συνειδητοποιούν ότι πρέπει να επέμβουν για την επίλυση προβλημάτων τα οποία θα καθορίσουν το μέλλον τους, στοχεύοντας στην αξιοποίηση της παραγωγικής δομής, της αγοράς εργασίας, των φυσικών πόρων, της κοινωνικής και πολιτικής δομής της τοπικής οικονομίας και του τοπικού εργατικού και πληθυσμιακού δυναμικού (*Προβατάς, 1997*).

Η έννοια της τοπικής ανάπτυξης εμπεριέχεται στην έννοια της περιφερειακής ανάπτυξης. Η περιφερειακή ανάπτυξη ενσωματώνει ενέργειες για την προώθηση της ανάπτυξης και την ενδυνάμωση της παραγωγικής ικανότητας μιας χώρας, σε επίπεδο κατά βάση κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό. Η τοπική ανάπτυξη ορίζεται και ως «ο αντικειμενικός σκοπός μιας νέας περιφερειακής πολιτικής, που υιοθετεί τη στρατηγική της “από τη βάση” ανάπτυξης και την εφαρμόζει παράλληλα με την εθνική περιφερειακή στρατηγική, ενεργοποιώντας τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού και τις τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες» (*Αρταβάνη, 1998*).

Το εννοιολογικό πλαίσιο της τοπικής ανάπτυξης βασίζεται στους εξής κεντρικούς άξονες:

Α) Ο *οικονομικός* άξονας, που εστιάζει στη δημιουργία και ανάπτυξη τοπικών επιχειρήσεων, από τοπικούς κυρίως επιχειρηματίες και με τη χρήση τοπικών πόρων, καθώς και στη μεγέθυνση του παραγόμενου προϊόντος και των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο στην εγχώρια όσο και στις αγορές του εξωτερικού. Κύριος στόχος είναι η σταθερή και σταδιακή βελτίωση του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος και κατ’ επέκταση του βιοτικού επιπέδου ενός τόπου.

Β) Ο πολιτικοδιοικητικός άξονας, ο οποίος αναφέρεται στη συμβολή πολιτικών, διοικητικών και οικονομικών παραγόντων στη στρατηγική ενίσχυσης της τοπικής ανάπτυξης, καθώς και στην παράλληλη λειτουργία του ως ασπίδα από πάσης φύσεως αρνητικές επιρροές που εμφανίζονται τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον.

Γ) Ο κοινωνικοπολιτιστικός άξονας, που αφορά στη συμβολή των αντίστοιχων παραγόντων και αξιών στη διαδικασία ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο (Αρταβάνη, 1998).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στη διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης συμβάλλουν καθοριστικά μια σειρά από παράγοντες που δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οργανισμοί, τοπικοί πόροι (ανθρώπινοι, φυσικοί, πολιτιστικοί, οικονομικοί κτλ), επιμελητήρια, συνεταιρισμοί, τοπικές πολιτιστικές βιομηχανίες κι επιχειρήσεις, θεσμοί, τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, στοιχεία της τοπικής παραγωγής.

Επίσης, κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η τοπική πρωτοβουλία, η συλλογική κινητοποίηση και ο συντονισμός σε θέματα πολιτιστικής ανάπτυξης και προβολής (Μπιτσάνη, 2004).

Το τοπικό επίπεδο συντελεί στην διαδικασία της ανάπτυξης μέσω:

- Της προώθησης της πολιτιστικής κουλτούρας και της πολιτιστικής ταυτότητας του λαού, μέσω και της συμμετοχής του ίδιου
- Της καλύτερης ενσωμάτωσης της πολιτιστικής πολιτικής στο κοινωνικό σύνολο, μέσω της ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης, επιμόρφωσης και απασχόλησης σε πολιτιστικά επαγγέλματα (άμεσες θέσεις εργασίας), είτε απασχόλησης σε έμμεσες θέσεις εργασίας, όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, τουρισμός, είτε σε παράγωγες θέσεις εργασίας που προκύπτουν από την εκμετάλλευση ενός πολιτιστικού γεγονότος
- Της αναβάθμισης του πνευματικού επιπέδου των κατοίκων, με την οργάνωση καλλιτεχνικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων, τη δημιουργία χώρων βιβλιοθηκών, μουσείων, καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης
- Της ψυχαγωγίας των κατοίκων και την προώθηση της συμμετοχής τους σε ομάδες εργασίας για την καλύτερη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους (Γασπαρινάτος Κ., Ιωαννίδης Γ., 2010)

1.8 Πολιτιστικά αγαθά και τοπική ανάπτυξη

Στη Διεθνή Σύμβαση της ΟΥΝΕΣΚΟ στη Χάγη το 1954 με τον όρο «πολιτιστικό αγαθό» εννοούνται «τα κινητά και ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά ενός λαού», στα οποία περιλαμβάνονται τα μνημεία της αρχιτεκτονικής και τα οικοδομικά συγκροτήματα».Επίσης, στο κείμενο της Σύμβασης της Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1972 η έννοια της «πολιτιστικής κληρονομιάς» περιλαμβάνει τα έργα αρχιτεκτονικής, τα οικοδομικά συγκροτήματα και τους χώρους (έργα του ανθρώπου ή δημιουργήματα από κοινού της φύσης και του ανθρώπου) (Μητούλα, 2011).

Η πολιτιστική κληρονομιά έχει μεγάλη σημασία για την τοπική κοινωνία καθώς επωφελείται από αυτή στο παρόν γιατί είναι θέμα μείζονος σημασίας, ενώ μπορεί να διατηρηθεί για μελλοντική χρήση, (MacDonald & Jolliffe, 2003). Αντιμετωπίστηκε για πρώτη φορά στο διεθνές δίκαιο το 1907 ως ανεξάρτητος όρος και μέχρι το 1967 δεν είχε εισέλθει στο χώρο της τουριστικής βιομηχανίας. Σήμερα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού ενώ είναι η βάση για την αύξηση της ελκυστικότητας του τουρισμού και της πολιτιστικής προσφοράς από τις τοπικές κοινότητες (Huibin et al, 2012).

Παραδοσιακά, οι πολιτιστικοί πόροι έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέθοδος για την ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας, ενώ ελάχιστη έρευνα έχει διεξαχθεί σχετικά με άλλα πιθανά οφέλη (προσωπικά, κοινωνικοπολιτικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά) που ο τουρισμός μπορεί να προσφέρει στις τοπικές κοινότητες (Besculides et al, 2002). Η συμμετοχή και συνεργασία των ντόπιων, των φορέων του τουρισμού, των ιδιοκτητών ακινήτων και αυτών που είναι υπεύθυνοι για την χάραξη πολιτικής είναι αναγκαία για την επίτευξη αειφόρου τουρισμού και για την ενίσχυση της προστασίας των πολιτιστικών πόρων για τις μελλοντικές γενιές (Sdrali & Chazari, 2007).

Η υπερβολική χρήση και η εμπορικοποίηση του τοπικού πολιτισμού από τον τουρισμό οδήγησε στη σύγχρονη τάση της διατήρησης και της προστασίας του. Η μετατροπή του πολιτισμού σε τουριστικό πόρο μεγάλης σημασίας σε διάφορες περιοχές ή χώρες έχει οδηγήσει σε μια τελείως διαφορετική προσέγγιση του ζητήματος στις τουριστικές χώρες, διότι ο πολιτισμός εκτός από

αντικείμενο έρευνας, αισθητικής απόλαυσης, γνώσης κλπ., έχει μετατραπεί σε ένα προϊόν το οποίο προβάλλεται, πωλείται και αγοράζεται. Πιο συγκεκριμένα η μαζικοποίηση του τουρισμού μεγιστοποιεί αυτή την τάση της εμπορικοποίησης και η τουριστική ανάπτυξη δημιουργεί μια αγορά για αγαθά και υπηρεσίες πολιτισμού αποκλειστικά για τους τουρίστες. (Τσάρτας Π. ,1996)

Κατά τους KEBIR L. and CREVOISIER O, οι πολιτιστικοί πόροι αποτελούν όλο και πιο σημαντικό οικονομικό ζήτημα προκειμένου οι τοπικές κοινότητες να κατορθώσουν να διατηρήσουν ή να αυξήσουν τα έσοδά τους. Οι τοπικές κοινότητες υπόκεινται σε δύο δυνάμεις. Από τη μία πλευρά, η πολιτιστική τους κληρονομιά και ο σύγχρονος πολιτισμός τους μπορούν να καταστούν σημαντικοί οικονομικοί πόροι από την άλλη, η εμπορευματοποίηση ορισμένων στοιχείων μέσα στον πολιτισμό τους θα μπορούσε, ακραία μεν αλλά πιθανή συνέπεια, να τις μετατρέψει σε λαϊκό θέαμα: μετασχηματισμό σε ένα είδος Disneyland. Με άλλα λόγια, αν η δεύτερη δύναμη κυριαρχήσει , η κοινότητα θα μπορούσε να χάσει τη δική της δυναμική και να υποχωρήσει. Αντιμέτωπες με αυτόν τον κίνδυνο, ορισμένες κοινότητες μπορούν να φανούν ανθεκτικές, στην εισβολή των οικονομικών δυνάμεων προστατεύοντας τον πολιτισμό τους ή γενικότερα να αντισταθούν σε οποιαδήποτε μορφή οικονομικής αξιοποίησης της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. (KEBIR L. and CREVOISIER O., 2008)

Σύμφωνα δε με τους Grodach C and Loukaitou-Sideris οι πολιτιστικές δραστηριότητες έχουν καταστεί βασικές συνιστώσες της στρατηγικής για την αστική ανάπτυξη και τον τουρισμό, θεωρούνται σε μεγάλο βαθμό ως ένας σημαντικός τρόπος για να τονιστεί η μοναδικότητα της πόλης, τόσο ως μια συνολική στρατηγική "branding" όσο και για την προσέλκυση επισκεπτών στην πόλη, καθώς επίσης ενθαρρύνουν την οικονομική ανάπτυξη βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής. (Grodach C and Loukaitou-Sideris A ,2007).

1.9 Η Πολιτιστική διάσταση της Τοπικής Ανάπτυξης και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης

Η πολιτιστική ανάπτυξη, με την ευρεία έννοια του όρου, αποτελεί μια μακροχρόνια και αναντικατάστατη επένδυση για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, που στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των ψυχικών, πνευματικών, πολιτιστικών και πνευματικών δυνατοτήτων

του ανθρώπου. Συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής καθώς και στην ενίσχυση της παραγωγικής διαδικασίας και της ανάπτυξης σε οικονομικό επίπεδο (Ιωαννίδης, 2002).

Σε πλήθος περιπτώσεων, η πολιτιστική ανάπτυξη αποτέλεσε και αποτελεί τον πυρήνα βελτίωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Σκοπός άλλωστε της πολιτιστικής ανάπτυξης είναι η επίτευξη αποδοτικότητας σε αριθμητικά μεγέθη (οικονομική ανάπτυξη) και η ανάπτυξη του ίδιου του ατόμου ως προσωπικότητας από κοινωνική σκοπιά (κοινωνική ανάπτυξη). Με τον τρόπο αυτό ενθαρρύνονται τα πεδία έκφρασης, επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης, δημιουργώντας αίσθημα κοινωνικής συνοχής. Η έννοια της πολιτιστικής ανάπτυξης, καλλιεργεί στα άτομα μια ισχυρή αίσθηση εντοπιότητας και συνείδηση της ταυτότητάς τους, δηλαδή την αίσθηση ότι ανήκουν σε μια ξεχωριστή ομάδα ή κοινότητα, μια ομάδα με ιδιαίτερη φυσιογνωμία και χαρακτήρα (Ιωαννίδης 2002).

Επιπλέον των ανωτέρω, η πολιτιστική ανάπτυξη, μέσω της διενέργειας πολιτιστικών δραστηριοτήτων, δύναται να δημιουργήσει δορυφορικές ενέργειες με οικονομικό αποτέλεσμα. Για παράδειγμα, η εγκατάσταση ενός μουσείου σε μια περιοχή μπορεί να προκαλέσει την ίδρυση επιχειρήσεων τουρισμού και αναψυχής στην περίμετρό του, ενισχύοντας έτσι την τοπική οικονομία με αύξηση της απασχόλησης, της αγοράς αγαθών κτλ. Σε ορισμένες μάλιστα περιοχές, όπου αναπτύχθηκαν πυρήνες καινοτομικών επιχειρήσεων (π.χ. Τεχνοπόλεις), οι πολιτιστικές δραστηριότητες συνετέλεσαν στην προσέλκυση νέων επενδύσεων και εξειδικευμένων επιστημόνων για τη στελέχωση επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων . Εκφράζεται ωστόσο και η άποψη ότι η έννοια της ανάπτυξης σε πολιτιστικό επίπεδο υπερτερεί εκείνης σε επίπεδο οικονομικό, καθώς βάσει των αξιών επηρεάζονται και διαμορφώνονται θεσμοί και οικονομικά δεδομένα (Κόνσολα, 2003)

Από μια άλλη οπτική γωνία, η πραγματοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και των σχετικών δρωμένων προσδίδει αξία και αναδεικνύει την ποιοτική διάσταση του φαινομένου της οικονομικής μεγέθυνσης. Έμφαση δίνεται στους τομείς της ποιοτικής βελτίωσης των διαθέσιμων πολιτιστικών πηγών και της αναγέννησης της εικόνας που προβάλλεται ως αντιπροσωπευτική κάθε πόλης. Στρατηγικής επίσης σημασίας για την πολιτιστική ανάπτυξη είναι η βελτίωση της

ποιότητας της ζωής και η ανάγκη για αυτό-έκφραση και αυτό-προσδιορισμό του ατόμου και των κοινωνικών ομάδων. Ωστόσο, σε πλήθος περιπτώσεων, ο ποιοτικός παράγοντας έχει αντιμετωπιστεί ως δευτερεύουσας σημασίας (Ιωαννίδης, 2002).

Στον τομέα της τοπικής πολιτιστικής ανάπτυξης σημαντική είναι η συμβολή τόσο της τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και ενός συνόλου φορέων και παραγόντων, των οποίων χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα κινήματα που δραστηριοποιούνται σε έναν τόπο, οι επιχειρήσεις και οι δυνάμεις της αγοράς, οι πολιτιστικές οργανώσεις και οι οργανώσεις εθελοντικής πρωτοβουλίας και δράσης, δηλαδή ένα σύνολο αποθεματικών δυνάμεων του τοπικού επιπέδου. Οι ανωτέρω αποτελούν επίσης παράγοντες σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτιστικής πολιτικής (Ιωαννίδης 2002).

Η πολιτιστική πολιτική αναφέρεται σε μια συλλογική και συντονισμένη δράση που περιλαμβάνει ενέργειες για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, όπως η προστασία και διάδοση πολιτιστικών στοιχείων, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ταυτότητας και η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών στην πολιτιστική ζωή, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα μέσα, θεσμικά, οργανωτικά, οικονομικά, μέσα πολιτιστικής υποδομής και διάδοσης πολιτιστικών αγαθών. Βάσει μιας διαφορετικής προσέγγισης, «μια πολιτική είναι πολιτιστική, όχι λόγω των στόχων που θέτει, αλλά επειδή δίνει προτεραιότητα στη δημιουργική και πολιτισμένη πλευρά της ανθρώπινης ζωής» (Ιωαννίδης, 2002).

Απαραίτητη προϋπόθεση της ανάπτυξης και δη της τοπικής ανάπτυξης είναι η πολιτιστική διάσταση της τελευταίας, καθώς τα αντικείμενα που αγγίζει και τα μέσα που χρησιμοποιεί συντελούν :

Α) στην προώθηση της πολιτιστικής κουλτούρας του λαού μέσα από διαδικασίες συμμετοχής, ενημέρωσης και πληροφόρησης,

Β) στην καλύτερη ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο μέσα από διαδικασίες ευαισθητοποίησης, προώθησης της επικοινωνίας, επιμόρφωσης και επαγγελματικής απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα,

Γ) στην αναβάθμιση του πνευματικού επιπέδου του λαού μέσα από την οργάνωση καλλιτεχνικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων και τη δημιουργία χώρων (βιβλιοθηκών, μουσείων κτλ) καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης,

Δ) στην ψυχαγωγία του κοινού μέσα από την προώθηση συμμετοχής σε ομάδες εργασίας, με στόχο την καλύτερη εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου. (Ψύλλα, 1992)

Με τον τρόπο αυτό, ο πολιτισμός συνδέεται με τις τοπικές προτεραιότητες, τις τοπικές αναπτυξιακές ανάγκες καθώς και με τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που μπορούν να αξιοποιηθούν. Σε άλλες, μεγαλύτερες και πιο ανεπτυγμένες περιοχές, είναι προϋπόθεση για την καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης του τοπικού πληθυσμού και του τοπικού δυναμικού. Σε όλες τις περιοχές της χώρας, αποτελεί προϋπόθεση για ανάπτυξη (Βενιζέλος 1999).

Η πολιτιστική πολιτική εφαρμόζεται τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με στόχο τον συγκερασμό κοινωνικών και οικονομικών σκοπών. Αν και μέχρι τη δεκαετία του 1970, ήταν μια αποκλειστικά εθνική πολιτική, τα αμέσως επόμενα χρόνια τα κέντρα άσκησης και εφαρμογής πολιτιστικής πολιτικής επεκτείνονται, με αποτέλεσμα η πολιτιστική πολιτική να μην ασκείται πια μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε περιφερειακό ή τοπικό. Η παρουσίαση νέων αντιλήψεων και απόψεων σχετικά με την τοπική πολιτιστική ανάπτυξη, είχε ως αποτέλεσμα την αλλαγή στην αντίληψη σχετικά με το ρόλο των φορέων περιφερειακής-τοπικής διακυβέρνησης. Μέσω του αναπροσδιορισμού της έννοιας του χώρου και της περιφέρειας, εγκαταλείπονται τα παραδοσιακά «εκ των άνω» (top-down) μοντέλα περιφερειακής πολιτιστικής ανάπτυξης και υιοθετούνται οι «εκ των κάτω» (bottom-up) προσεγγίσεις (Παρασκευόπουλος 1997).

Η ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας αποτελεί, συνεπώς, βασικό προαπαιτούμενο για την επίτευξη του επιθυμητού βαθμού εξέλιξης της πολιτιστικής πολιτικής και ανάπτυξης μιας κοινωνίας. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να πάρει τρεις μορφές: α) στην πρώτη, ο ρόλος των πολιτών περιορίζεται στην κατανάλωση των πολιτιστικών αγαθών, β) στη δεύτερη, απαιτείται πλέον η συμμετοχή των πολιτών στη διοίκηση και στις αποφάσεις, προκειμένου να εφαρμοστεί μια συγκεκριμένη πολιτική. Στη μορφή αυτή, διάφορες ομάδες προσδιορίζουν, με βάση το δικό τους λογικό κι αισθητικό κριτήριο, τις πολιτιστικές μορφές και το περιεχόμενο που θέλουν να καταναλώσουν και γ) στην τρίτη μορφή, οι πολίτες ενθαρρύνονται να μετέχουν προσωπικά στις

διεργασίες της καλλιτεχνικής δημιουργίας, της οποίας επιθυμούν να γίνουν κοινωνοί (ΤΕΔΚΝΑ 1994).

Η διαδικασία σχεδιασμού της πολιτιστικής πολιτικής προϋποθέτει προγραμματισμό, σαφήνεια, στόχους, διάρκεια και συνέπεια. Απαιτείται διαρκής προσέγγιση με τον κύριο σκοπό, που αυτοπροσδιορίζεται και αποτελεί ουσιαστικά την πεμπτούσια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως και η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητες και στη δημιουργία. Ο συνδυασμός των μέσων της περιφερειακής-τοπικής και πολιτιστικής πολιτικής μεγιστοποιεί την αποδοτικότητα και των δύο, ελαχιστοποιεί τις δαπάνες και αριστοποιεί τις σχέσεις των οικονομικών και των πολιτιστικών στοιχείων στην πνευματική δράση των φορέων σχεδιασμού και εφαρμογής (Μπιτσάνη, 2002).

Η πολιτιστική πολιτική αποτελεί δομικό άξονα μιας πολιτικής οικονομικής ανάπτυξης και λειτουργεί υπό τη μορφή μέσου επίτευξης προστιθέμενης αξίας σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο. Βασική ωστόσο προϋπόθεση αποτελεί η σύνδεση με δραστηριότητες και η δημιουργία προγραμμάτων που προωθούν την καλλιέργεια και την πολιτιστική παιδεία (Καλογήρου 2006).

Επιπρόσθετα, η διαδικασία σχεδιασμού πολιτιστικής πολιτικής κρίνεται σκόπιμο να ενσωματώνει τόσο τη μελέτη και ανάλυση της παρούσας κατάστασης σε διάφορα επίπεδα, όσο και την εκτίμηση των επικρατέστερων τάσεων, καθώς και την καταγραφή των εν δυνάμει μελλοντικών συνθηκών και των ενδεχομένως αναγκαίων ενεργειών. Σε πολλές μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, άλλωστε, οι πολιτιστικές πολιτικές χαράχθηκαν με σκοπό την αξιοποίηση του πολιτισμού ως εργαλείο μάρκετινγκ για την ανανέωση και αναβάθμιση της πολιτιστικής τους εικόνας και κατ' επέκταση της τουριστικής και οικονομικής τους ενδυνάμωσης (Γασπαρινάτος και Ιωαννίδης 2007).

1.10 Βιβλιογραφική προσέγγιση για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων και τον πολιτιστικό τουρισμό

Οι Wang et al., (2008), στοχεύουν να εντοπίσουν τους δείκτες του πολιτιστικού τουρισμού που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της Indianapolis. Σύμφωνα με τα εμπειρικά αποτελέσματα, οι παράγοντες του τουρισμού που επηρεάζουν θετικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων είναι πολιτιστικοί (οι εκδηλώσεις, τα φεστιβάλ, τα αστικά αξιοθέατα, και η κουλτούρα). Η συνεχιζόμενη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών των υποδομών και η πρόσθετη οικονομική στήριξη για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού θα έχει ως αποτέλεσμα την προσέλκυση περισσότερων τουριστών στην πόλη και με τη σειρά του, τελικά την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης δείχνουν ότι οι κάτοικοι της Indianapolis πιστεύουν ότι ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να έχει θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής τους. Οι στάσεις των κατοίκων απέναντι στις πρωτοβουλίες πολιτιστικού τουρισμού είναι σημαντικές για τη βιωσιμότητα του αστικού πολιτιστικού τουρισμού. Όσο περισσότερη ευαισθητοποίηση και συμμετοχή έχουν οι κάτοικοι στον πολιτιστικό τουρισμό, τόσο περισσότερο συμβάλλουν στην ανάπτυξή του. Όταν οι άνθρωποι σκέφτονται ότι ο πολιτιστικός τουρισμός επηρεάζει θετικά την οικονομία της πόλης, η πόλη μπορεί να γίνει ένας ελκυστικός και γνωστός χώρος για επίσκεψη, ψώνια, διοργάνωση εκδηλώσεων και φεστιβάλ και έτσι δημιουργείται μια θετική εικόνα προορισμού. Η έμφαση δίνεται πλέον στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και του τουρισμού αξιοποιώντας τα θετικά χαρακτηριστικά στη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας και της οικονομικής ανάπτυξης της πόλης.

Στόχος αυτών που σχεδιάζουν τον πολιτιστικό τουρισμό είναι η δημιουργία στρατηγικής για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στις υπηρεσίες της πόλης, εξαιτίας της μεγάλης ροής των πολιτιστικών τουριστών και ταυτόχρονα την αύξηση των οικονομικών ωφελειών σε ολόκληρη την κοινότητα. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη διαχείριση των πολιτιστικών αξιοθέατων και της ποιότητας των νέων εξελίξεων, τις χρήσεις και τις δραστηριότητες των υποδομών της πόλης και την ενσωμάτωση τους στις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες των

κατοίκων της πόλης, για να πετύχει η Indianapolis ως πολιτιστικός προορισμός. Ο ερωτηθέντες υποστηρίζουν ότι η προώθηση και διαχείριση του πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να επηρεάσει θετικά την ποιότητα ζωής τους. Οι κυβερνητικές υπηρεσίες θα πρέπει να τονίσουν τη θετική σχέση μεταξύ ποιότητας ζωής των κατοίκων και πολιτιστικού τουρισμού. Αυτές οι προσπάθειες θα οδηγήσουν τους κατοίκους της περιοχής να αγκαλιάσουν και να συμμετάσχουν στην υλοποίηση πρωτοβουλιών πολιτιστικού τουρισμού.

Εν κατακλείδι, το μοντέλο παλινδρόμησης υποστηρίζει την υπόθεση ότι η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού έχει κάποιες επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής των κατοίκων, η οποία είναι συνεπής με προηγούμενες μελέτες.

Οι Sdrali and Chazari (2007), στη μελέτη τους για τη μέτρηση των αντιλήψεων των κατοίκων για τον πολιτιστικό τουρισμό στο νησί Άνδρος, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει οφέλη στις τοπικές κοινωνίες και ότι είναι ένα σημαντικό κίνητρο για να διατηρήσουν την πολιτιστική κληρονομιά τους. Είναι μια εναλλακτική τουριστική στρατηγική με κοινωνικοοικονομικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές και οικολογικές διαστάσεις, με στόχο την βιώσιμη τοπική ανάπτυξη. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων γνώριζε τη σημασία του πολιτιστικού τουρισμού και υποστήριξαν ότι ο πολιτιστικός τουρισμός συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό.

Τα ευρήματα υποδεικνύουν επίσης ότι υπάρχει ισχυρή σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών των ερωτηθέντων και τις αντιλήψεις τους για τις επιπτώσεις του πολιτιστικού τουρισμού στην ανάπτυξη του νησιού. Οι ηλικιωμένοι, οι μόνιμοι κάτοικοι που είχαν επιχειρηματική σχέση με τον τουρισμό και κατάγονταν από την Άνδρο πίστευαν ότι η Άνδρος χαρακτηρίζεται από ταχεία ανάπτυξη λόγω του πολιτιστικού τουρισμού. Ακόμη, οι θετικές αντιλήψεις των κατοίκων για τις επιπτώσεις του πολιτιστικού τουρισμού στην εικόνα του νησιού, τον πολιτισμό, τις επενδύσεις και τις θαλάσσιες μεταφορές τους οδήγησαν σε θετική στάση απέναντι στον πολιτιστικό τουρισμό. Θεωρούν ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής είναι απαραίτητο να προστατεύσουν την πολιτιστική κληρονομιά για την επίτευξη ενός βιώσιμου τουρισμού για τις μελλοντικές γενιές.

Μερικές από τις πρακτικές για την υποστήριξη του πολιτιστικού τουρισμού στο νησί είναι η διατήρηση και η προώθηση των πολιτιστικών πόρων και άλλων εναλλακτικών τύπων τουρισμού, όπως π.χ. θρησκευτικός τουρισμός, αγροτουρισμός, η συμμετοχή του πληθυσμού στις τέχνες, οι αυξανόμενες ευκαιρίες για τους καλλιτέχνες, κλπ. Σε γενικές γραμμές οι ερωτηθέντες δεν ήταν ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες της τοπικής αρχής ως προς την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων (προστασία των αρχαιολογικών μνημείων, πολιτιστικές εκδηλώσεις, κ.λ.π.).

Οι Bachleitner. & Zins (1999), σε έρευνά τους για τον πολιτιστικό τουρισμό στις αγροτικές περιοχές, αφού εξέτασαν τα ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της επίδρασης του τουρισμού και των στάσεων-απόψεων στο Lankford και Howard (Αυστρία) διαπίστωσαν ότι ο πολιτιστικός τουρισμός ενεργεί όλο και περισσότερο ως μέσο για την προώθηση του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές. Διαπίστωσαν επίσης ότι οι κάτοικοι οι οποίοι συμμετέχουν στη διαδικασία της τουριστικής ανάπτυξης αποτελούν την πιο ευαίσθητη ομάδα εντός του αγροτικού πληθυσμού.

Παρόλα αυτά οι κάτοικοι που είναι αντίθετοι στην ανάπτυξη του τουρισμού αποτελούν τη μεγαλύτερη ομάδα, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό των περιφερειακών προγραμμάτων. Έτσι, όταν ο πολιτιστικός τουρισμός χρησιμοποιείται ως αναπτυξιακό εργαλείο για τις αγροτικές περιοχές οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής πρέπει να εξετάσουν κάποιους παράγοντες όπως την πολιτιστική ταυτότητα και την αυθεντικότητα, διότι μπορεί να επηρεαστούν λόγω των αυξανόμενων επιπτώσεων του τουρισμού.

Οι Gursoy et al., (2002), μελέτησαν την επίδραση παραγόντων στις αντιλήψεις των κατοίκων για τις επιπτώσεις του τουρισμού και πως οι αντιλήψεις αυτές επηρεάζουν τη στάση τους απέναντι στην αξιοποίηση πολιτισμικών πόρων. Σύμφωνα με τα συμπεράσματά τους η στήριξη της τουριστικής ανάπτυξης από την κοινότητα υποδοχής επηρεάζεται από το βαθμό ανησυχίας των κατοίκων της περιοχής, την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων από τους ντόπιους, την τοπική οικονομία και τα οφέλη που αναμένουν από την τουριστική ανάπτυξη.

Η μελέτη των Besculides et al., (2002) είχε σαν σκοπό να διερευνήσουν τις αντιλήψεις της κοινότητας για τα οφέλη και μειονεκτήματα του πολιτιστικού τουρισμού, ισπανόφωνων και μη ισπανόφωνων κατοίκων που ζουν στο Los Caminos Antiguos Scenic και την ιστορική πάροδο στο

N2 Κολοράντο, ΗΠΑ. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, ενώ οι δυο ομάδες αναγνώρισαν την αξία του να ζουν κατά μήκος της παρόδου, οι ισπανόφωνοι θεωρούν ότι θα μπορούσε να προσφέρει σημαντικά πολιτιστικά οφέλη στους κατοίκους η διατήρηση μιας ξεχωριστής πολιτιστικής ατμόσφαιρας. Για να υπάρξουν οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη στην κοινότητα, θα πρέπει οι κάτοικοι να συμμετέχουν ενεργά για τη προστασία και τη διατήρηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η παροχή θέσεων εργασίας για τους κατοίκους είναι σημαντική, και θεωρούν τον τουρισμό ως μέσο για να μάθουν, να διατηρήσουν και να μοιραστούν τον πολιτισμό τους. Παρόλα αυτά ανησυχούν ότι το να μοιράζονται τον πολιτισμό τους μπορεί να οδηγήσει σε εμπορευματοποίηση ή μείωση του ποσοστού που μιλούν Ισπανικά.

Οι Jan van der Borg et al.(1996) επέλεξαν τις πόλεις Aix –en- Provence, Amsterdam, Bruges, Florence, Oxford, Salzburg και Venice προκειμένου να εφαρμόσουν τα αποτελέσματα της μελέτης τους. Η επιλογή τους βασίστηκε στο ότι στις πόλεις αυτές αναδεικνύεται ο πολιτιστικός τουρισμός ως μια ιδιαίτερα σημαντική πολιτική διότι τα προβλήματα από την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού σε αυτές τις πόλεις αυτές είναι εντονότερα από άλλες πόλεις. Μια ακόμη παράμετρος για τη μελέτη των συγκεκριμένων πόλεων είναι ότι διαθέτουν μεγάλη εμπειρία στον τρόπο διαχείρισης του τουριστικού ρεύματος στην περιοχή τους.

Οι παράμετροι αυτοί συνδέονται με την έννοια της βιωσιμότητας, το οποίο είναι σημαντικό ζήτημα για την ανάπτυξη της τουριστικής πολιτικής. Η αειφόρος ανάπτυξη παρέχει τη δυνατότητα να συμβάλλει στην τοπική κοινωνία μέσω ευπρόσδεκτων αλλαγών τόσο στο φυσικό περιβάλλον όσο και στο συγκεκριμένο είδος εναλλακτικού τουρισμού, τον πολιτιστικό τουρισμό. Επίσης, η όποια διαδικασία ανάπτυξης του τουρισμού και πόσο μάλλον του πολιτιστικού τουρισμού, πρέπει να παρουσιάζεται «κυκλικά», βάση της θεωρίας του «κύκλου της ζωής», έννοια που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι της αγοράς προκειμένου να περιγράψουν τη διαδικασία ανάπτυξης του τουρισμού και τις διακυμάνσεις της.

Η έννοια της αειφορίας και του κύκλου ζωής του προορισμού είναι στενά συνδεδεμένες. Αν το τουριστικό κοινό αριθμεί λιγότερο από το επιθυμητό, οι ευκαιρίες που προσφέρει ο τουρισμός

δεν αξιοποιούνται πλήρως, καθώς η πολιτική του τουρισμού είναι δαπανηρή πολιτική για τη χώρα προορισμού. Αντίθετα, όταν η τουριστική ζήτηση αυξάνεται σε τέτοια υψηλά επίπεδα ώστε η ποιότητα και η προσβασιμότητα των αξιοθέατων να βρίσκονται σε κίνδυνο, τελικά η κοινωνία ακόμη και ο τουρισμός, «υποφέρουν» και η αλλαγή δεν χαίρει πλέον αποδοχής. Η τουριστική ζήτηση, δηλαδή, έχει καταστεί υπερβολική και αντί για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος και την ανάπτυξη, απειλείται η συνέχεια του κοινωνικού συνόλου.

Οι κάτοικοι στις πόλεις Oxford, Salzburg, Bruges, Venice θεωρούν ότι η ανάπτυξη του τουρισμού χαρακτηρίζεται ως θετική, ή τουλάχιστον ουδέτερη όχι όμως αρνητική για την περιοχή τους. Αξιολογώντας τη βαρύτητα του τουρισμού στην τοπική κοινωνία και οικονομία πιστεύουν ότι δεν είναι προτεραιότητα η ανάληψη περισσότερων μέτρων τουριστικής πολιτικής και κρίνουν ότι χρειάζονται άμεσα ενέργειες διαχείρισης στις επτά πόλεις. Σύμφωνα με τις έρευνες έχουν αναγνωριστεί τα προβλήματα από την εισροή των επισκεπτών ενώ έχουν εξειδικευτεί οι τακτικές προκειμένου να ξεπεραστούν ή έστω να μειωθούν τα συγκεκριμένα προβλήματα. Οι τοπικοί φορείς μεριμνούν μόνο για τα ζητήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης και στάθμευσης και δεν έχουν λάβει σχετική πολιτική απόφαση για τα θέματα που έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό. Οι κάτοικοι πιστεύουν ότι χρειάζονται περισσότερες παρεμβάσεις από τους φορείς που θα έχουν σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση της εμπειρίας των επισκεπτών.

Επίσης εκτιμούν ότι δεν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα οφέλη των ιδιωτικών φορέων με πρόφαση την ελαχιστοποίηση των δημοσίων δαπανών και προτείνουν τη δημιουργία ενός δημοσίου οργανισμού, ικανού να διαχειρίζεται τον τουρισμό μέσα από ευέλικτες διαδικασίες ελέγχου, ο οποίος θα αναδείξει την έννοια της βιωσιμότητας του τουρισμού στην εκάστοτε περιοχή. Η έρευνα έχει δείξει ότι πολλές πόλεις με ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά, παρά τη φήμη τους ως τουριστικοί προορισμοί, έχουν ανάγκη να παρακολουθείται ο τουρισμός σε όλες τις διαστάσεις του, μέσω της συνεχούς διόρθωσης των μηχανισμών, όχι μόνο για να μειώσει τις αρνητικές εξωτερικότητες του τουρισμού, αλλά και να καταστεί συμβατός με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Οι Liu & Var, (1986) μελέτησαν τη στάση των κατοίκων έναντι των οικονομικών, κοινωνικοπολιτιστικών και οικολογικών επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης στη Χαβάη. Οι

ερωτηθέντες συμφωνούν απόλυτα ότι ο τουρισμός προσφέρει πολλά οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη, αλλά αμφιβάλλουν για τα περιβαλλοντικά οφέλη. Οι ερωτηθέντες διστάζουν να αποδώσουν στον τουρισμό κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος. Οι σημαντικές διαφορές μεταξύ των ερωτηθέντων από τις δημογραφικές υποομάδες, με εξαίρεση τη διάρκεια διαμονής και την εθνικότητα, είναι γενικά χαμηλές. Οι κάτοικοι θεωρούν την προστασία του περιβάλλοντος πιο σημαντική προτεραιότητα από τα οικονομικά οφέλη του τουρισμού, αλλά δεν είναι πρόθυμοι να μειώσουν το βιοτικό τους επίπεδο για να επιτύχουν αυτόν τον στόχο.

Στο κείμενο των Rodzi et al.(2013) παρουσιάζονται έρευνες για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Malacca της Μαλαισίας και την Κίνα. Ο τουρισμός έχει αλλάξει τις παραδοσιακές κουλτούρες του πληθυσμού και ο υψηλότερος μέσος όρος που αντανακλά τον ρυθμό του τουρισμού, έχει βελτιώσει πραγματικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη, που υπερκαλύπτουν το κόστος, φαίνεται να αποκτούν μεγαλύτερη σημασία για τους ντόπιους. Διακρίνεται το γεγονός ότι η άυλη πολιτιστική κληρονομιά των κατοίκων είναι μικρότερης σημασίας γι' αυτούς.

Τονίστηκε το γεγονός ότι ο πολιτισμός φαίνεται να κινδυνεύει, ότι κάποια μέρα θα αλλοιωθεί, εάν δεν αναληφθεί οποιαδήποτε δράση ή προστασία. Επίσης τέθηκε το ζήτημα της «εμπορευματοποίησης» και «ιδιοποίησης» του πολιτισμού όπως στην περίπτωση του Χάλιφαξ, Νέα Σκωτία, Καναδά κατά την οποία η κυριότητα της πολιτιστικής μοναδικότητας θεωρήθηκε ως δεδομένη και οι ντόπιοι αξιοποίησαν τελικά τα οικονομικά οφέλη με συγκεκριμένο τρόπο.

Τα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς όπως για παράδειγμα στην Κίνα και στην Malacca της Μαλαισίας, προσελκύουν τουρίστες. Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι οι τουρίστες προσελκύονται περισσότερο από τις τοποθεσίες με πολιτιστική κληρονομιά σε σχέση με άλλα τουριστικά σημεία. Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει αναφερθεί ως το δημοφιλέστερο είδος τουρισμού που επηρεάζει τους επισκέπτες να τον ακολουθήσουν προκειμένου να ικανοποιήσουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους. Έτσι, μέχρι σήμερα, τονίζεται η άποψη ότι οι τοποθεσίες της πολιτιστικής κληρονομιάς και, γενικότερα του πολιτιστικού τουρισμού έχουν υψηλή δυναμική αναφορικά με την προσέλκυση τουριστών, η οποία σε αντάλλαγμα φαίνεται να ωφελεί τελικά τους ντόπιους, όπως αντικατοπτρίζεται στο Λανγκάουι της Μαλαισίας.

Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ανησυχία ότι μακροπρόθεσμα ο πολιτιστικός τουρισμός θα ωφελεί μόνο μερικά μέρη. Στο μέλλον, ο πολιτιστικός τουρισμός, ειδικά η άυλη πολιτιστική κληρονομιά φαίνεται ότι θα αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης ως «προϊόν», το οποίο τελικά θα αλλοιώσει τον πολιτισμό. Παρά το γεγονός ότι η Wan Hashimah Wan Ismail (2012), στη μελέτη της αναφέρει ότι τα ιστορικά κτίρια στη Malacca διατηρούνται σε άριστη κατάσταση, αμφισβητείται η βιωσιμότητα της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς, όταν η άυλη πολιτιστική κληρονομιά δεν προβάλλεται ισότιμα για την ανάδειξη του πολιτισμού. Πραγματικά όπως ο Wang Yuan (2008) προσθέτει ότι *«ο καθοριστικός χαρακτήρας μιας ιστορικής περιοχής επιβάλλεται μέσα από τον άυλο πολιτισμό της, ο οποίος αποτελεί το πνεύμα του κάθε πολιτισμού. Κάθε υλικός πολιτισμός θα πρέπει να υποστηρίζεται από την άυλη αξία και κάθε άυλος πολιτισμός θα πρέπει να βασίζεται στον υλικό για να απεικονιστεί»*.

Στη περίπτωση της Μάλτας η μεγάλη αύξηση του τουρισμού δείχνει να έχει κοινωνικά σημαντικές επιπτώσεις. Δημιουργεί προϋποθέσεις για να βελτιωθούν σημαντικά οι υπηρεσίες και οι υποδομές. Σε αρκετές περιπτώσεις δεν είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι αυτές οι βελτιώσεις π.χ. στο αποχετευτικό δίκτυο, την ύδρευση, την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, την οδοποιία, τις δημόσιες μεταφορές, κ.α., δε θα γίνονταν χωρίς τα κίνητρα που δημιουργεί το τουριστικό ρεύμα της περιοχής. Τελικά θεωρείται ότι η βελτίωση των υποδομών δεν είναι επαρκής στο σύνολο του νησιού ή περιορίζεται σε τουριστικές περιοχές.

Οι Shamsuddoha M., et al. (2011) κατέληξαν ότι υπάρχουν πολλές πτυχές της κουλτούρας, όπως εορτασμοί και φεστιβάλ, θρησκευτικές πεποιθήσεις και ταμπού, αγροτική δουλειά, γάμος, φορέματα, στολίδια και καλλυντικά, φαγητά και ποτά, σπίτια κλπ. Και αυτά μπορεί να είναι μεγάλοι τομείς ενδιαφέροντος για τους τουρίστες. Ο πολιτιστικός τουρισμός απαιτεί πολλές εργασίες κατασκευής και παρέχει μεγάλο αριθμό θέσεων εργασίας σε αρχικό επίπεδο. Οι τουρίστες μπορούν να εισάγουν επιπλέον χρήματα στην τοπική οικονομία μέσω αγορών. Σε χώρες όπου δεν έχει αναπτυχθεί μεταποιητικός τομέας, η τουριστική βιομηχανία μπορεί να αποτελέσει ουσιαστική μέθοδο για την αναζωογόνηση των τοπικών οικονομιών. Αργά ή αργότερα, το Μπαγκλαντές θα μπορέσει να κάνει τη βέλτιστη χρήση των δυνατοτήτων του για καλλιέργεια του τουρισμού και ως εκ τούτου, να αναπτύξει περαιτέρω την οικονομία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ

2.1. ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Εικόνα 1. Νομός Τρικάλων
Πηγή: <http://www.mykosmos.gr>

Γεωγραφικός και γεωφυσικός ορισμός

Ο νομός Τρικάλων έχει έκταση 3.389 τμ, βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας και είναι ένας από τους 4 νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας (Βορειοδυτικά). Συνορεύει με τους νομούς Γρεβενών (βόρεια), Λάρισας (ανατολικά), Καρδίτσας (νότια), Άρτας και Ιωαννίνων (δυτικά). Είναι ο δεύτερος σε έκταση και ο τρίτος σε πληθυσμό από τους τέσσερις νομούς της Θεσσαλίας. Ο πληθυσμός του βάση της τελευταίας

απογραφής του 2011 είναι 131.085 κάτοικοι. Απαρτίζεται από 4 Καλλικρατικούς δήμους, το Δήμο Τρικάλων με πληθυσμό 81.355 κατοίκους, το Δήμο Καλαμπάκας με 21.991 κατοίκους, το Δήμο Πύλης με 14.343 κατοίκους και το Δήμο Φαρκαδόνας με 13.396 κατοίκους.

Εικόνα 2 Νομός Τρικάλων
Πηγή: http://www.trikalanews.gr/ta_nea_tis_polis

Ο καταπράσινος εύφορος κάμπος από τη μια και τα πανέμορφα αλπικά τοπία με τα γάργαρα νερά στον ορεινό όγκο, σε συνδυασμό με τα μοναδικά στον κόσμο Μετέωρα, τα ανεκτίμητης αξίας μεταβυζαντινά μνημεία και τα ανεπανάληπτης τεχνικής, τοξωτά γεφύρια, καθιστούν την

περιοχή των Τρικάλων πόλο έλξης για εκατομμύρια

επισκεπτών ετησίως. Το κύριο χαρακτηριστικό της γεωμορφολογίας του νομού, είναι η ορεινότητα του εδάφους, η έντονη κάλυψη από παραγωγικά δάση και οι μεγάλες εκτάσεις βοσκοτόπων. Το 66% της έκτασης είναι ορεινό, το 14% ημιορεινό και μόνο το 20% πεδινό. (<http://kpe-pertouliou-trikkaion.gr/>)

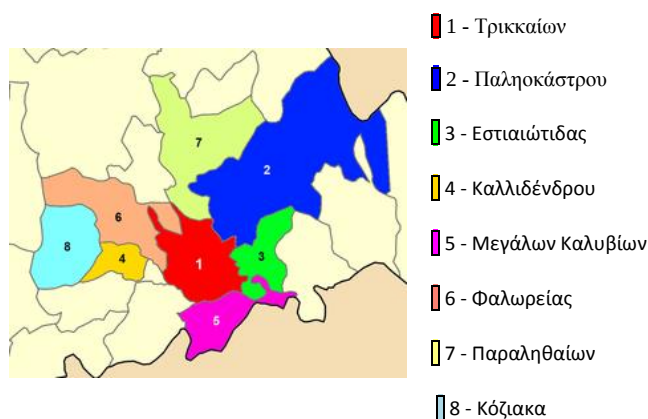
Εικόνα 3: Χάρτης Νομού Τρικάλων,
Πηγή : <http://geografia.comxa.com/Greece/Trikalwn.htm>

2.2. Δήμος Τρικκαίων,

είναι δήμος της περιφέρειας Θεσσαλίας με έδρα τα Τρίκαλα. Η συνολική έκταση του Δήμου είναι 608.48 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 81.355 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011 .

Η σημερινή μορφή του δήμου προέκυψε, με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, από την επέκταση του αρχικού δήμου Τρικκαίων με την συνένωση δήμων Παληοκάστρου, Εστιαιώτιδας, Καλλιδένδρου, Μεγάλων Καλυβίων, Φαλωρείας, Παραληθαίων και Κόζιακα.

Ο Δήμος Τρικκαίων διαιρείται σε 8 «Δημοτικές Ενότητες», οι οποίες αντιστοιχούν στους 8 συγχωνευθέντες Δήμους. Κάθε δημοτική ενότητα διαιρείται σε «Δημοτικές Κοινότητες» ή «Τοπικές Κοινότητες», οι οποίες αντιστοιχούν στα δημοτικά διαμερίσματα των καταργηθέντων ΟΤΑ. Οι σημερινές Δημοτικές ή Τοπικές Κοινότητες του εκάστοτε Δήμου ήταν αυτόνομες κοινότητες και δήμοι πριν την εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτης. (<http://trikalacity.gr/dimotikes-enotites-ke-ikism>)

2.2.1 Δημοτική ενότητα Τρικκαίων

Περιλαμβάνει το πολεοδομικό συγκρότημα Τρικάλων με πληθυσμό 62.154 κατοίκους και κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Τρίκαλα 61.653

Απόστολοι: 405

Περδικορράχη 96

(ΕΛΣΤΑΤ-Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών
2011 που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας-ΦΕΚ 3465/28 .12.2012 τ.Β')

2.2.1.1 Ιστορία

Εικόνα 4 Ιστορική φωτογραφία Τρικάλων

Πηγή : <http://trikalacity.gr/istoria/>

Η ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων κατοικείται από τους προϊστορικούς χρόνους και οι πρώτες ενδείξεις ζωής στο σπήλαιο της Θεόπετρας φτάνουν ως το 49.000 π.Χ. περίπου. Έχουν επίσης ανακαλυφθεί νεολιθικοί οικισμοί από το 6.000 π.Χ. στο Μεγάλο Κεφαλόβρυσο και άλλες τοποθεσίες. Η πόλη των Τρικάλων είναι χτισμένη πάνω στην αρχαία πόλη Τρίκκα ή Τρίκκη, η οποία ιδρύθηκε γύρω στην 3η χιλιετία π.Χ. και

ονομάστηκε έτσι από τη νύμφη Τρίκκη, κόρη του Πηνειού ή κατ άλλους του Ασωπού ποταμού. Η πόλη ήταν σημαντικό κέντρο της αρχαιότητας, καθώς εδώ έζησε και έδρασε ο Ασκληπιός, που σήμερα αποτελεί έμβλημα του Δήμου Τρικκαίων, ο οποίος ήταν και βασιλιάς της πόλης. Στην περιοχή υπήρχε μάλιστα ένα από τα σημαντικότερα και αρχαιότερα Ασκληπιεία της εποχής. Η πόλη φέρεται επίσης, με βάση τον «Κατάλογο Νηών» στην Ιλιάδα του Ομήρου να συμμετέχει στον Τρωικό πόλεμο στην πλευρά των Ελλήνων, με τριάντα πλοία και αρχηγούς τους γιατρούς γιους του Ασκληπιού Μαχάωνα και Ποδαλείριο. Η πόλη υπήρξε πρωτεύουσα βασιλείου κατά τη μυκηναϊκή εποχή και αργότερα αποτέλεσε κέντρο του κράτους της Εστιαιωτίδας που καταλάμβανε περίπου τη σημερινή έκταση του νομού Τρικάλων και περιγράφεται από το γεωγράφο Στράβωνα.

Κατά τους ιστορικούς χρόνους, η πόλη της Τρίκκης και η γύρω περιοχή του ποταμού γνώρισε ανάπτυξη. Έπεσε στα χέρια των Περσών το 480 π.Χ., ενώ περίπου δέκα χρόνια αργότερα προσχώρησε στη νομισματική ένωση Θεσσαλέων. Το 352 π.Χ. ενώθηκε με τη Μακεδονία του Φιλίππου Β'. Έγινε θέατρο σκληρών μαχών ανάμεσα σε Μακεδόνες και Ρωμαίους, κατά την εισβολή των τελευταίων στην Ελλάδα, καθώς ο Φίλιππος Ε' και ο γιος του Περσέας προσπαθούσαν να την κρατήσουν ελεύθερη, χωρίς τελική επιτυχία αφού το 168 π.Χ. κατακτήθηκε.

Τους πρώτους μετά Χριστόν αιώνες η πόλη και η περιοχή γνώρισε όλους τους τότε εισβολείς στο Βαλκανικό χώρο: Γότθους (396), Ούννους (447), Σλάβους (577), Βούλγαρους (976-1025),

Νορμανδούς (1081), Καταλανούς (1309-1311) και από το 1204 τους Φράγκους, ενώ για ένα σύντομο διάστημα ξαναγύρισε στη Βυζαντινή αυτοκρατορία και το Δεσποτάτο της Ηπείρου. Στις αρχές της χιλιετίας η πόλη παρουσιάζεται για πρώτη φορά με το σημερινό της όνομα, Τρίκαλα, στην Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής. Η πόλη κατακτάται τελικά από τους Οθωμανούς το 1393 και μετά από μια παρατεταμένη περίοδο παρακμής γίνεται σημαντικό κέντρο οικοτεχνίας, με ονομαστά μάλλινα υφαντά και προϊόντα δέρματος. Επίσης αποτέλεσε σημαντικό πνευματικό κέντρο, καθώς για ένα μεγάλο μέρος της Τουρκοκρατίας (1543-1854) λειτούργησε εδώ η Σχολή Τρίκκης (και αργότερα Ελληνική Σχολή) στην οποία δίδαξαν γνωστοί διδάσκαλοι της εποχής, όπως ο Διονύσιος ο Φιλόσοφος.

Στις 23 Αυγούστου του 1881, με τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης, η πόλη περνάει σε ελληνική κυριαρχία, όπως και η υπόλοιπη Θεσσαλία και η Ήπειρος. Θα ξαναβρεθεί υπό Τουρκική κυριαρχία με τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 για ένα περίπου χρόνο, μέχρι την τελική της ενσωμάτωση στην Ελλάδα (1898). Στη συνέχεια τα Τρίκαλα έπαιξαν βασικό ρόλο στις αγροτικές κινητοποιήσεις των αρχών του 20ού αιώνα εναντίον των τσιφλικάδων και υπήρξαν ο τόπος ίδρυσης του πρώτου Γεωργικού Συνεταιρισμού στην Ελλάδα, το 1906.

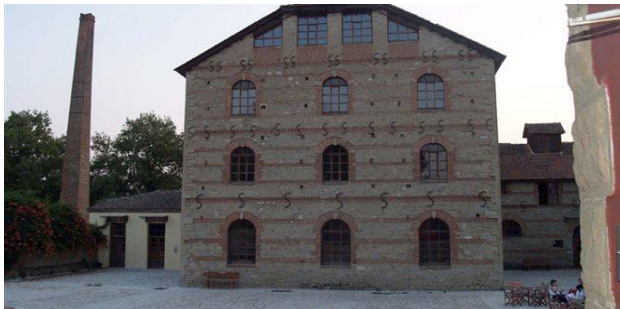
Μία από τις μεγαλύτερες καταστροφές που υπέστη η πόλη ήταν η μεγάλη πλημμύρα του Ιουνίου του 1907, όταν την νύκτα στις 3 Ιουνίου μετά από πρωτοφανείς βροχοπτώσεις, «με το καρδάρι» κατά την τοπική έκφραση, ξεχείλισαν όλα τα γύρω ποτάμια, ο Ληθαίος, ο Αϊμονιώτης, ο Κουμέρκης και ο Σαλαμπριάς με συνέπεια την επομένη το πρωί να έχει μετατραπεί ο κάμπος σε τεράστια λίμνη. Στην πλημμύρα εκείνη έχασαν την ζωή τους 80 κάτοικοι, περίπου 200 οικίες κατέρρευσαν, καθώς και το γυμνάσιο, και χιλιάδες ζώα πνίγηκαν. Οι δε λοιπές καταστροφές υπήρξαν τεράστιες με διακοπή της συγκοινωνίας αφού και η σιδηροδρομική γραμμή είχε παρασυρθεί.

Στη περίοδο της Εθνικής Αντίστασης κατά τη διάρκεια της κατοχής τα Τρίκαλα αποτέλεσαν ιδιαίτερο πεδίο δράσης. Από τα Τρίκαλα καταγόταν ο στρατηγός του ΕΛΑΣ Στέφανος Σαράφης. Στα Τρίκαλα επίσης εκτέθηκε σε δημόσια θέα το κεφάλι του Άρη Βελουχιώτη μετά τον θάνατό του. Η πόλη απελευθερώθηκε από τη ναζιστική κατοχή στις 18 Οκτώβρη του 1944. (<http://trikalacity.gr/istoria/>)

«Από την ιστορία της πόλης δεν μπορούμε να αποκόψουμε και να παραβλέψουμε ότι τα Τρίκαλα είναι «μάννα» μεγάλων μουσικών. Χωρίς να θέλουμε να υποτιμήσουμε κανέναν, θεωρούμε ως κορυφαίο μουσικό εκπρόσωπο της πόλης των Τρικάλων τον Βασίλη Τσιτσάνη. Ονόματα όπως ο Απόστολος Καλδάρας, ο Χρήστος Κολοκοτρώνης, ο Μπάμπης Μπακάλης, ο Κώστας Βίβρος, ο Σαμολαδάς και ο νεότερος Δημήτρης Μητροπάνος, κοσμούν την επετηρίδα των Τρικαλινών μουσικών, συνθετών και ερμηνευτών. Και για να μιλήσουμε και για ένα άλλο είδος μουσικής, από τα Τρίκαλα κατάγονται ο διεθνούς φήμης πιανίστας Δημήτρης Σγούρος, ο βαρύτονος Δημήτρης Καβράκος και η σολίστ Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου. Η χορωδία των Τρικάλων προσπαθεί να διατηρήσει και να συνεχίσει τη μουσική φήμη της πόλης.

Τα Τρίκαλα στη σύγχρονη εποχή έχουν δημιουργήσει τις συνθήκες ώστε να κρατούν τον κόσμο τους, καθώς παλιότερα είχαν «πληγεί» από τη μετανάστευση και για κάποιους θεωρούνται, μαζί με τα Γιάννενα, οι δύο πιο ωραίες πόλεις της Ελλάδας που δεν έχουν θάλασσα.» (ΤΡΙΚΑΛΑ: Όλα τα καλά!, -Δημήτρης Στεμπίλης -ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΙΒΑΝΗ)

2.2.1.2 Οικονομία

Εικόνα 5 Μύλος Ματσόπουλου

Πηγή : <https://trikalaview.gr/ο-μύλος-ματσόπουλου>

Η πρώτη βιομηχανική επένδυση στα Τρίκαλα αφορούσε το βασικό είδος διατροφής, το αλεύρι. Το 1884 οι αδελφοί Αγαθοκλή ανήγειραν στην περιοχή Αληκαρά υδρόμυλο, ο οποίος άρχισε να λειτουργεί τον Ιούνιο του 1885.

Συνέταιρος είναι ο Δημήτριος Ματσόπουλος, ο οποίος το 1977, δωρίζει τον μύλο στον Δήμο

Τρικκαίων. (<http://biotour-trikala.eu/index.php/biotourismos/politistikos-toyrismos/846>)

Σήμερα η οικονομία του Ν. Τρικάλων είναι κυρίως αγροτική. Στα πεδινά μέρη καλλιεργούνται δημητριακά και λαχανικά. Ονομαστό το καρπούζι, η ντομάτα και τα το τεύτλο, το βαμβάκι, ο αραβόσιτος. Ανεπτυγμένη είναι η εκτροφή ζώων, βοοειδών, η οποία έχει δημιουργήσει αντίστοιχες βιομηχανίες γάλακτος. Στην περιοχή λειτουργούν τυροκομία, εργοστάσια ξυλείας, μικρές βιοτεχνίες, κ.λπ. Ο δασικός πλούτος αποτελεί μία άλλη σημαντική οικονομική πηγή για τον νομό. Όσον αφορά τον τριτογενή τομέα σημειώνει ανοδική πορεία χάρη στον τουριστικό κλάδο,

και οφείλεται κυρίως στη ποικιλόμορφη σύνθεσή του. (*«ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ» Κων/να ΜΠΡΟΥΖΙΩΤΗ Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός Ε.Μ.Π.»*)

2.2.1.3 Πολιτισμικοί Πόροι

2.2.1.3.1 Το Φρούριο και το Κάστρο

Εικόνα 6 Πανοραμική εικόνα του κάστρου στα μέσα του 1960

Πηγή :http://kirithres.blogspot.gr/2014/01/blog-post_18.html

Εικόνα 7 Πανοραμική εικόνα του κάστρου σήμερα

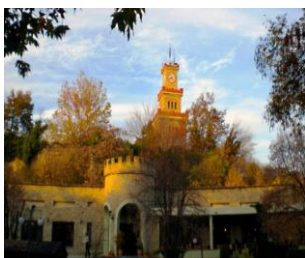
Πηγή :<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Διακρίνεται η βασιλική κορόνα στη κορυφή του ρολογιού, η οποία περιμετρικά έφερνε λαμπιόνια που άναβαν στις εθνικές εορτές και στην ονομαστική γιορτή του βασιλέως.

Εικόνα 8 Το ρολόγι της πόλης 1936, επί Δημαρχίας Θ. Θεοδοσόπουλου

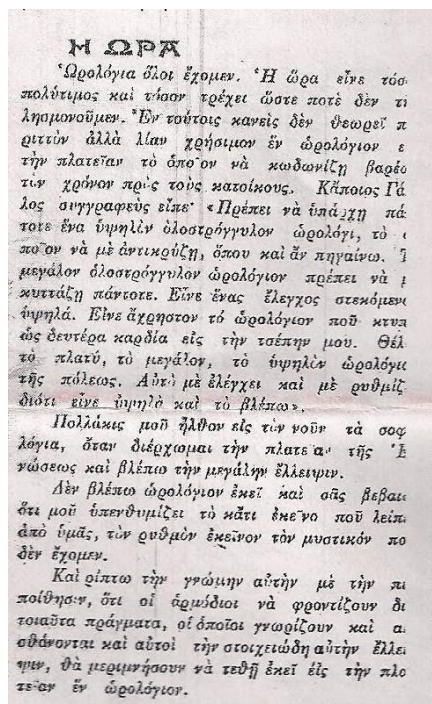
Πηγή :http://kirithres.blogspot.gr/2014/01/blog-post_18.html

Εικόνα 9 Το φρούριο σήμερα

Πηγή :<https://www.galleryarthotel.gr>

Ένα από τα σπουδαιότερα μνημεία και σήμα κατατεθέν της πόλης, η οποία οφείλει πολλά σ' αυτό για την αισθητική της ανάδειξη. Παρόλο που με το Β.Δ. της 25.2.1922 είχε κηρυχτεί αρχαιολογικός χώρος, το 1928 η Αεροπορική Άμυνα το νοίκιαζε για βοσκή αντί 10.000 δρχ. ετησίως, ενώ ο Ιατρικός Σύλλογος Τρικάλων πρότεινε στο δεύτερο διάζωμα να ανεγερθεί το νοσοκομείο. (*Μ. Κλιάφα: « Τα του Δήμου» σ. 117-118*).

Εικόνα 10 Απόσπασμα εφ. Φάρος 1908

Πηγή :<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Κατασκευάστηκε από τον Ιουστινιανό πάνω στην αρχαία ακρόπολη της Τρίκκης κατά τον 6ο μ.Χ. αιώνα, με τριπλό τείχος. Ανακατασκευάστηκε αργότερα από τους Οθωμανούς, οι οποίοι το 17ο αιώνα τοποθέτησαν και ένα τεράστιο ρολόι πάνω σε πύργο, που συνοδευόταν από μια καμπάνα βάρους 650 κιλών.. Όπως αναφέρεται από την προϊσταμένη της αρχαιολογικής υπηρεσίας, κ. Ματζανά Κρυσταλλία, το κάστρο από την εποχή της κατασκευής του είχε μεγάλη στρατηγική σημασία, διότι ήλεγχε τα οδικά περάσματα προς τη Μακεδονία, την Ήπειρο και την Θεσσαλία. Αυτό ώθησε τον Ιουστινιανό να κάνει ριζική ανακαίνιση, τόσο σ' αυτό, όσο και σε κάποια άλλα πιο ισχυρά. (Το Φρούριο και το ρολόι των Τρικάλων-Βυζαντινό υδραγωγείο-Νεκτάριος Κατσόγιαννος)

Η σωτηρία και η ανάδειξη του Φρουρίου οφείλεται κυρίως σε έναν από τους πιο εμπνευσμένους δημάρχους, τον Θεοδόσιο

Θεοδοσόπουλο, 1934-1942, ο οποίος ζήτησε τη συμβουλή και ειδικού μηχανικού, αρχιτέκτονα του Δήμου Πειραιά και καθηγητή αρχιτεκτονικής στο Ε.Μ.Π. Αλέξανδρο Νικολούδη ο οποίος συνέστησε να μην κατεδαφιστεί το Φρούριο, αλλά να παραμείνει ως έχει, ενώ επιπλέον εισηγήθηκε την αναδάσωση του χώρου και του λόφου του Προφήτη Ηλία. Έτσι διασώθηκε το Φρούριο από την κατεδάφιση και το χτίσιμό του με κατοικίες που σήμερα ασφαλώς θα γίνονταν πολυκατοικίες με θέα! (Εφ. «Αναγέννησις», 16-5-1934, Μ. Κλιάφα: «Τα του Δήμου»).

Το 1936 τοποθετήθηκε άλλο ρολόι από το δήμαρχο. Στο τρίτο διάζωμα του φρουρίου, από τον πάτο ενός πηγαδιού, ξεκινά τούνελ που διέσχιζε το λόφο του Προφήτη Ηλία και κατέληγε στο δρόμο προς Καλαμπάκα. Σήμερα το Φρούριο φιλοξενεί το υπαίθριο θέατρο του Δήμου, ενώ είναι επισκέψιμο το ρολόι με θέα όλη την πόλη. (<http://www.thessalianews.gr>)

«Σας προτείνουμε να περιηγηθείτε σε όλα τα διαζώματά του, ανακαλύπτοντας σταδιακά τα χνάρια της ιστορίας του κι αν βρεθείτε καλοκαίρι και τύχει να παίζεται κάποια θεατρική παράσταση μην τη χάσετε. Η θέα το σούρουπο και ο έναστρος ουρανός στα καλοκαιρινά Τρίκαλα είναι απόλαυση από τη πλευρά του κάστρου».(ΤΡΙΚΑΛΑ: Όλα τα καλά!, -Δημήτρης Στεμπίλης - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΙΒΑΝΗ)

2.2.1.3.2 Αρχαιολογική συλλογή Τρίκκης

Εικόνα 11 Ψηφιδωτό αρχαίας Τρίκκης

Πηγή :<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>

Η Αρχαιολογική Συλλογή Τρίκκης συγκεντρώθηκε το 1902 από τον Παναγιώτη Καστριώτη, ο οποίος συγκέντρωσε, τότε, στο κτίριο της νομαρχίας αρκετά ευρήματα ανασκαφών από διάφορα σημεία των Τρικάλων και άλλες θέσεις. Σήμερα η Αρχαιολογική Συλλογή στεγάζεται σε ένα κτίριο κάτω από το Φρούριο και διαθέτει δύο αίθουσες, στις οποίες φιλοξενεί αντικείμενα από την 6η χιλιετία π.χ. (νεολιθική εποχή, εποχή χαλκού, γεωμετρική εποχή,

κλασσικά χρόνια, ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια), ως τα υστεροβυζαντινά χρόνια. Τα εκθέματα της περιλαμβάνουν ολόσωμα μαρμάρινα αγάλματα, αναθηματικά ανάγλυφα, γλυπτά, επιγραφές, νομίσματα. (<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>)

2.2.1.3.3 Το Ασκληπιείο της αρχαίας Τρίκκης

Εικόνα 12 Ασκληπιείο της αρχαίας Τρίκκης

Πηγή :<https://www.gnoristetinellada.gr>

Βρίσκεται στο κέντρο των Τρικάλων, όπου βρίσκονται τα ερείπια του περίφημου Ασκληπιείου της αρχαίας Τρίκκης. Το αρχαιότερο και σημαντικότερο της Ελλάδας κατά τον Στράβωνα. Πιθανολογείται ότι βρίσκεται κάτω από τη συνοικία Βαρούσι. Περιλαμβάνει: τμήμα υστεροελληνιστικού κτηρίου, το οποίο χρονολογείται από τα ρωμαϊκά χρόνια με ψηφιδωτά δάπεδα, τμήμα

υστεροελληνιστικής στοάς, τμήμα ρωμαϊκού λουτρώνα και μεταβυζαντινό ναό. (<http://30dim-trikal.tri.sch.gr>)

Ο χώρος με τους πήλινους κιονίσκους στο Ασκληπιείο Τρίκκης. Εδώ τα αναμμένα ξύλα ανέβαζαν τη θερμοκρασία για να ζεσταθεί το νερό στο επάνω μέρος της όλης δομής, όπου βρίσκονταν οι λουόμενοι. (Ζιάκας Γεώργιος: *Ο Ασκληπιός και το Ασκληπιείο Τρίκκης. Έκδοση του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Τρικάλων. 1992. Τρίκαλα.*) Στην περιοχή έχουν ανασκαφεί ρωμαϊκά

λουτρά και ψηφιδωτά, καθώς και δημόσιο κτίριο των ελληνοσλαβικών χρόνων με ψηφιδωτό, όπου απεικονίζεται ο βασιλιάς των Ηδωνών της Θράκης Λυκούργος. (<http://trikala-web.webnode.gr/>)

2.2.1.3.4 Το Κουρσούμ τζαμί

Εικόνα 13 Κουρσούμ Τζαμί

Πηγή :<http://www.fatsimare.gr/kserete-oti/2012/08/29/koursouym-tzami->

Βρίσκεται επί της εθνικής οδού Καρδίτσας – Τρικάλων και στα ΝΑ της πόλης Το Κουρσούμ τζαμί είναι χαρακτηριστικό μνημείο λόγω της ανατολικής αρχιτεκτονικής και είναι ένα από τα ελάχιστα που απομένουν στην Ελλάδα. Κτίστηκε στα μέσα του 16ου αι. από τον πρωτομάστορα Σινάν πασά. Σύμφωνα με την παράδοση ο Τούρκος πρίγκιπας Οσμάν Σαχ, γιος του σουλτάνου Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς (16ος αι.) βρέθηκε κυνηγημένος στα Τρίκαλα, αρρώστησε

και επειδή έτυχε περίθαλψης από τους κατοίκους της πόλης, έκτισε ένα τζαμί, αυτό που σώζεται σήμερα, για ανάμνηση της σωτηρίας του.

Το Κουρσούμ τζαμί είναι ένα τετράγωνο κτίσμα, κτισμένο με ογκώδη ημισφαιρικό τρούλο, διαμ. 18μ. Μπροστά στην είσοδο του τεμένους υπάρχει στοά (revak), όπου έξι μονολιθικοί κίονες, με τη βοήθεια οξυκόρυφων τόξων που στηρίζουν πέντε χαμηλωμένους σφαιρικούς θόλους, ενώ στη ΒΔ γωνία σώζεται ο πανύψηλος

Εικόνα 14 Κουρσούμ Τζαμί

Πηγή :<http://www.fatsimare.gr/trikalina-hamperia/2012/08/17/ekthesi-apo-tin-19i-eforeia-byzantinon->

μιναρές από τον οποίο λείπει η κωνική κορυφή. Πολύ κοντά στο τζαμί, σώζεται ο τουρμπές του Οσμάν Σαχ, ένα κανονικό οκτάγωνο, στο εσωτερικό του οποίου εγγράφεται ο ημισφαιρικός τρούλος. Το οθωμανικό δίδυμο λουτρό που πρόσφατα αποκαλύφθηκε στο κεντρικό κτίριο των παλαιών φυλακών Τρικάλων ανήκει στα κτίσματα του Οσμάν Σαχ και κτίσθηκε από τον αρχιτέκτονα Σινά πασά στα μέσα του 16ου αι. (<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/>)

Ευτυχώς ο Τρικαλινός λαός συνέλαβαν έγκαιρα τη σπουδαιότητα του τεμένους και δεν το αντιμετώπισαν με θρησκευτικό ή εθνικιστικό φανατισμό. Το 1937 ο δήμαρχος Θεοδοσόπουλος και ο τότε μητροπολίτης Πολύκαρπος εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τη διάσωσή του, δεδομένου ότι η Εθνικής Τράπεζα το είχε νοικιάσει ως στάβλο και χορταποθήκη παρόλο που ήδη από το 1936 είχε κηρυχθεί διατηρητέο μνημείο. Λόγω των εθνικών περιπετειών το ενδιαφέρον για το τζαμί επανέρχεται μετά το σεισμό του 1954, ο οποίος προκάλεσε ζημιές σ' αυτό, όπως κατάρρευση τμήματος του μιναρέ. Μία από τις προτάσεις που διατυπώθηκαν τότε ήταν η επισκευή του και η μετατροπή του σε μουσείο. (*«Ελευθέρα Γνώμη»*, 12.2.1958). Αυτό έγινε κατά τον καλύτερο τρόπο, μερικές δεκαετίες αργότερα, με δαπάνη της Ουνέσκο και σήμερα το Κουρσούμ τζαμί λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος (*περιοδικό «Mesogeios»* 5 (1999), σ.23-45).

2.2.1.3.5 Μύλος Ματσόπουλου

Εικόνα 15 Μύλος Ματσόπουλου

Πηγή :<http://trikalacity.gr/egkastasi/polychoros-technis-ke-politismou-mylos-matsopoulou/>

Κατασκευάστηκε το 1884 και σήμερα είναι ιστορικό-βιομηχανικό πάρκο και πολιτιστικό κέντρο. Βρίσκεται στο δυτικό άκρο της πόλης των Τρικάλων, κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό, πλάι στον Αγιαμονιώτη ποταμό. Είναι κατασκευασμένος σε τοποθεσία που παλιότερα έφερε το όνομα ΑΛΗ ΚΑΡΑ, που το πήρε από κάποιον Τούρκο μεγαλογαιοκτήμονα που ήταν ιδιοκτήτης,

τής γύρω περιοχής. Το ίδιο όνομα έφερε και ο συνοικισμός που βρίσκεται μεταξύ του σιδηροδρομικού σταθμού και του Αγιαμονιώτη. Αποτελεί βιομηχανικό κτήριο σπάνιας αρχιτεκτονικής και μοναδικής αξίας, το μεγαλύτερο στα Βαλκάνια. Η εξωτερική του επένδυση είναι από πέτρα και οι εσωτερικές του εγκαταστάσεις ξύλινες. Μετά τα έργα ανάπλασης, που έγιναν στο κέλυφος και στον περιβάλλοντα χώρο, πέρασε σε νέες χρήσεις, ώστε σήμερα, να αποτελεί ένα πολυδύναμο «Πολυχώρο Τέχνης και Πολιτισμού».

Στο συγκρότημα του Μύλου έχουν εδραιωθεί και δραστηριοποιούνται διάφοροι πολιτιστικοί οργανισμοί, όπως το Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων, το Κέντρο Έρευνας και Καλλιτεχνικής

Δημιουργίας «Βασίλης Τσιτσάνης», ο Δημοτικός Κινηματογράφος, Χειμερινός και Θερινός και το Εργαστήρι Τέχνης και Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Τρικάλων.

Αλλά και ο πλούσιος μηχανολογικός του εξοπλισμός, που βρίσκεται σε άριστη κατάσταση, μπορεί να αποκατασταθεί και να λειτουργήσει για εκπαιδευτικούς σκοπούς ως Βιομηχανικό Μουσείο, με όλες τις μορφές ενέργειας, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της έρευνας και της αναζήτησης. Η παρουσίαση της παραγωγικής διαδικασίας της αλευρουργίας με διαδραστικό τρόπο στους επισκέπτες, η ψηφιοποίηση του εξοπλισμού του Μύλου, μαζί με άλλες ψηφιακές πολιτιστικές συλλογές των φορέων πολιτισμού που δραστηριοποιούνται στους χώρους του αλλά και η αξιοποίηση χώρων για τη λειτουργία Συνεδριακού Κέντρου, θα συμβάλλει σημαντικά τόσο στην τουριστική προβολή της πόλης όσο και στη σύνδεση της πολιτιστικής παραγωγής με την Κοινωνία της Πληροφορίας και της Γνώσης (Δημ. Γκολοβράντζας, «μύλος Ματσόπουλου», ΕΑΠ, *Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πάτρα 2010*)

«Πλήθος κόσμου με κάθε λογής οχήματα και ζώα , μαζί με φωνές επιτακτικές και τρεχαλητά ανυπομονησίας , καθώς και με πειρακτικά γέλια γέμιζαν τότε την ατμόσφαιρα , ενώ η φασαρία των πουλερικών , αρχίζοντας από τις κότες , τις πάπιες και τις χήνες και φτάνοντας μέχρι τα σπουργίτια και τα περιστέρια , συναγωνιζόταν εκείνη των ανθρώπων» (Ηλίας Κεφαλάς *Τρίκαλα 1951-1969 – Η ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ*)

2.2.1.3.6 Σιδηροδρομικός Σταθμός

Εικόνα 16 Σιδηροδρομικός Σταθμός Τρικάλων

Πηγή : https://el.wikipedia.org/wiki/Σιδηροδρομικός_Σταθμός_Τρικάλων

Πραγματικό κόσμημα και αρχιτεκτονικό μνημείο αποτελεί για την πόλη των Τρικάλων το κτίριο του Σιδηροδρομικού Σταθμού που βρίσκεται στο τέρμα της οδού Ασκληπιού. Την κατασκευή του κτιρίου την ανέλαβε το 1886 η γαλλική κατασκευαστική εταιρεία του δικτύου των σιδηροδρόμων την εποχή της κυβέρνησης του Χαρίλαου Τρικούπη. Το κτίριο του

Σταθμού ανακαινίστηκε πρόσφατα μαζί με το δίκτυο που αναβαθμίστηκε σύμφωνα με τα σύγχρονα διεθνή πρότυπα. Έναντι του Σιδηροδρομικού Σταθμού εκτίθεται αναπαλαιωμένο το Τρενάκι, «Θρυλικός Καρβουνιάρης», που αποτελεί το παρελθόν των σύγχρονων σιδηροδρόμων. (<http://old.trikalacity.gr/node/13772>)

2.2.1.3.7 Δημοτική Πινακοθήκη των Τρικάλων

Εικόνα 17 Δημοτική Πινακοθήκη των Τρικάλων

Πηγή : <http://old.trikalacity.gr/page/oi-pinakothikes-tis-polis>

Η Δημοτική Πινακοθήκη του Τμήματος Πολιτισμού και Αθλητισμού της Δ/σης Παιδείας και Πολιτισμού του Δήμου Τρικκαίων, στεγάζεται στο ιστορικό κτίριο της Δωροθέας Σχολής (Στρατηγού Σαράφη 42) που ιδρύθηκε το 1875-6 από τον εκ Βεντίστης ιεράρχη Δωρόθεο Σχολάριο (1812-1889), με σκοπό να στεγάσει τη Σχολή Τρίκκης. Από το 1910 έως το 1975 στεγαζόταν το 1ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων. Συγκεντρώνει ένα ευρύ φάσμα

προβληματισμών και αναζητήσεων στο χώρο της ζωγραφικής. Παρουσιάζονται στο κοινό οι εξής συλλογές:

Συλλογή Μενέλαου Καταφυγιώτη

Εικόνα 18 Συλλογή Μενέλαου Καταφυγιώτη

Πηγή : <http://old.trikalacity.gr/page/oi-pinakothikes-tis-polis>

Ο Μενέλαος Καταφυγιώτης (1926-1997), καταγόταν από τα Τρίκαλα. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών κοντά στους Α. Γεωργιάδη, Γ. Μόραλη και στο γλύπτη Μ. Τόμπρο. Το έργο του διακρίνεται για την χρωματική ενότητα και τους συμβολικούς υπαινιγμούς. Τα έργα του τα οποία δώρισε στον Δήμο Τρικκαίων

το 1994 (δεκατέσσερα έργα ζωγραφικής και δύο γλυπτά) χαρακτηρίζονται από έναν εκρηκτικό συνδυασμό εξπρεσιονιστικών και σουρεαλιστικών τάσεων καθώς και συμβολικών υπαινιγμών, αποτελούν δε πόλο διδαχής και προβληματισμού για όλους μας.

Συλλογή Δημήτρη Γιολδάση

Ο Δημήτρης Γιολδάσης (1897-1993) καταγόταν από το Μορφοβούνι Καρδίτσας. Φοίτησε στη Σχολή καλών Τεχνών. Αρχικά στράφηκε στην προσωπογραφία, σταδιακά όμως η θεματική του προσανατολίστηκε στο θεσσαλικό κάμπο και στις δραστηριότητες των ανθρώπων του. Τα έργα

του Γιολδάση είναι δωρεά του ζωγράφου μέσω της κόρης του Στέλλας Γιολδάση προς τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Τρικκαίων.

Συλλογή Νίκου Αλεξίου

Η συλλογή περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα του καταξιωμένου αυτού ρομαντικού καλλιτέχνη τα οποία δώρισε ο ίδιος.

Συλλογή έργων διαφόρων ζωγράφων

Αποτελείται από αντιπροσωπευτικά έργα μιας πλειάδας ζωγράφων καταγόμενων και μη από τα Τρίκαλα οι οποίοι κατά καιρούς έχουν πραγματοποιήσει εκθέσεις στην πόλη. (<http://www.pedthessalias.gr>)

2.2.1.3.8 Δικαστικό Μέγαρο

Εικόνα 19 παλαιά και νέα κτήρια δικαστηρίων
Πηγή :<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Στην οδό Ηρώων Αλβανικού Μετώπου βρίσκεται το Δικαστικό Μέγαρο. Κτίριο που χρονολογείται γύρω στο 1870 και χρησιμοποιήθηκε αρχικά σαν τούρκικος στρατώνας, από το 1904 και μετά σαν έδρα του 5^{ου} συντάγματος και εδώ και πολλά χρόνια ως Δικαστικό Μέγαρο. Είναι σημαντικό δείγμα στρατιωτικής αρχιτεκτονικής και το μοναδικό δημόσιο κτίριο που σώζεται από την προ της απελευθέρωσης της πόλης εποχή. Διακρίνεται για την απόλυτη συμμετρία τόσο στην όψη όσο και στην κάτοψή του, με την κύρια είσοδο στο κεντρικό τμήμα που προβάλλει ελαφρά. Κτήριο ογκώδες επιβλητικό, προβάλλει τον σκοπό για τον οποίο έγινε. Σήμερα το κτίριο επεκτείνεται με προσθήκη νέου κτιρίου που πραγματοποιείται πίσω από το υπάρχον. (<http://www.michanikosapps.gr/index.php/blog/3974-η-πολεοδομική-μεταμόρφωση-της-πόλης-των-τρικάλων>)

2.2.1.3.9 Κτήρια Στρατώνων 5ου Συντάγματος Πεζικού επί της οδού Λαρίσης (ΣΜΥ).

Εικόνα 20 (ΣΜΥ).

Πηγή :<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Κατασκευάστηκαν πριν από τους Βαλκανικούς πολέμους τα έτη 1909-11 επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου λόγω της στρατηγικής θέσης της πόλης των Τρικάλων στις τότε σχεδιαζόμενες πολεμικές επιχειρήσεις. Από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, έγινε στις αρχές της δεκαετίας του 2000,

συντήρηση και αισθητική ανάδειξη των εντυπωσιακών παραδοσιακών δίδυμων πέτρινων κτηρίων (20x80=1600 τετρ.

μέτρα έκαστο) και της περίφραξης επί της οδού Λαρίσης. Ο μηχανικός Γεώργιος Δημ. Σκαμπαρίνας (1876-1928) εκπόνησε τις μελέτες για τους Στρατώνες, τα Δικαστήρια και τη Στρατιωτική Λέσχη Αξιωματικών. (Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΜΠΑΡΟΥΤΑΣ σελίδα 37).

2.2.1.3.10 Δημοτική Βιβλιοθήκη

Το 1959 στο ισόγειο του Δημαρχείου Τρικάλων, ιδρύθηκε και ξεκίνησε τη λειτουργία της η

Εικόνα 21 Δημοτική Βιβλιοθήκη Τρικάλων

Πηγή :<http://trikalacity.gr/egkatastasi/dimotiki-vivliothiki/>

Δημοτική Βιβλιοθήκη Τρικάλων ως Νομικό Πρόσωπο ενώ σήμερα αποτελεί τομέα του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Τρικάλων και ξεχωριστό Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.). Το 1992 μεταφέρθηκε σε δικό της χώρο στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου

(Γαριβάλδη 8). Η συλλογή της καλύπτει όλα τα θεματικά πεδία για κάθε είδος ενδιαφέροντος αλλά και ιστορικές πληροφορίες για την πόλη των Τρικάλων και του Νομού. (<http://trikalacity.gr/egkatastasi/dimotiki-vivliothiki/>)

Περιλαμβάνει το αναγνωστήριο, το τμήμα δανεισμού, σπανίων-παλιών βιβλίων, παιδικό και βιβλιοδετημένο αρχείο τοπικών εφημερίδων καθώς και τμήμα τοπικών σπουδών και αριθμεί 25.000 αναγνώστες. (<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/>)

2.2.1.3.11 Μουσείο Δημήτρη & Λέγκως Κατσικογιάννη

Εικόνα 22 Μουσείο Δημήτρη & Λέγκως Κατσικογιάννη
Πηγή :<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>

παρουσιάζει ολόκληρη την πολεμική, ειρηνική και επαναστατική ζωή των Λαών που αγωνίζονται για τα ανθρώπινα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας. (<http://trikalaview.gr>)

Το Μουσείο Δημήτρη και Λέγκως Κατσικογιάννη ιδρύθηκε το 1994 από το Δήμο Τρικκαίων. Στεγάζεται στο ειδικά διαμορφωμένο κτίριο επί της οδού Τρικάλων – Πύλης (πρώην ψυγεία ΑΓΡΕΞ). Η συλλογή αριθμεί 1236 έργα ζωγραφικής και 114 γλυπτά, καθώς και σχέδια πρώτης έμπνευσης. Αποτελούν δωρεά των κληρονόμων του έργου του Δ. Κατσικογιάννη. Το έργο του Κατσικογιάννη,

2.2.1.3.12 Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο

Εικόνα 23 Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο
Πηγή :<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>

εκδηλώσεων (διαλέξεις, περιοδικές εκθέσεις, ημερίδες, συναυλίες) ιδιαίτερα δε εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για παιδιά, με στόχο να φέρει πιο κοντά στην παράδοση το κοινό και ιδιαίτερα τους νέους. Η μουσειακή συλλογή προέρχεται κυρίως από δωρεές συμπολιτών μας και εκτείνεται χρονικά από τα τέλη του 18ου αιώνα έως τα μέσα του 20ου. Περιλαμβάνει δείγματα του τοπικού λαϊκού πολιτισμού Το μουσείο διοργανώνει κατά καιρούς εκδηλώσεις εκθέσεις και ομιλίες και αναβίωση εθίμων (λαζαρίνες). (<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-trikkaiwn.html>)

Το Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο Τρικάλων εγκαινιάστηκε τον Μάρτιο του 1992. Στεγάζεται στο ιστορικό διατηρητέο κτίριο στην οδό Γαριβάλδη το οποίο αποτελεί έξοχο δείγμα της τοπικής αρχιτεκτονικής. Στόχοι του Δ.Λ.Μ.Τ. είναι η συγκέντρωση, διατήρηση, μελέτη και προβολή του λαϊκού πολιτισμού και της πλούσιας παράδοσης της περιοχής Τρικάλων. Ταυτόχρονα επιτελεί και έναν κοινωνικό ρόλο με την διοργάνωση διαφόρων

2.2.1.3.13 Στέγη τέχνης και Πολιτισμού του Ιδρύματος Λεωνίδα Κ.Μακρή- Ιατρού

Εικόνα 24 Λεωνίδα Κ.Μακρή- Ιατρού

Πηγή :<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>

Το Ίδρυμα Λεωνίδα Κ. Μακρή - Ιατρού είναι κοινωφελές Ίδρυμα με φιλανθρωπική, κοινωνική και πολιτιστική δράση στην περιοχή του Ν. Τρικάλων και ιδιαίτερα στην περιοχή του Ασπροποτάμου όπου βρίσκεται η ιδιαίτερη πατρίδα του Ιδρυτή, Αθαμανία.

Το νεοκλασικό κτήριο ιδιοκτησίας του Ιδρύματος που βρίσκεται στο κέντρο της πόλεως των Τρικάλων στη συμβολή των οδών Βύρωνος και Γαριβάλδη, το οποίο υπήρξε η κατοικία του Ιδρυτή και ο χώρος εξάσκησης από αυτόν του ιατρικού λειτουργήματος λειτουργεί αποκλειστικά ως πολυχώρος πολιτιστικού ενδιαφέροντος με την επωνυμία Στέγη Τέχνης & Πολιτισμού. Έχουν πραγματοποιηθεί εκθέσεις - αφιερώματα σε σημαντικούς και καταξιωμένους σύγχρονους Έλληνες καλλιτέχνες , στον Χρίστο Καρά, στον Σωτήρη Σόρογκα και στον Δημοσθένη Κοκκινίδη). (<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>).

2.2.1.3.14 Μουσείο Ιεράς Μητρόπολης

Εικόνα 25 Μουσείο Ιεράς Μητρόπολης

Πηγή :<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>

Το μουσείο στεγάζεται στο Μητροπολιτικό Μέγαρο και αποτελείται από τις αίθουσες: Εκκλησιαστικό Μουσείο, Λαϊκό Μουσείο, Βιβλιοθήκη, Αίθουσα Διαλέξεων.

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο φιλοξενεί ιερές εικόνες, λειτουργικά σκεύη, ιερά άμφια, μανουάλια καντήλια, τέμπλα, ευαγγέλια. Τα εκθέματα είναι δωρεές αρχιερέων, Μητροπολιτών Τρίκκης και Σταγών ή συγγενών τους και δωρεές ιερών ναών της Μητρόπολης. **Το Λαϊκό Μουσείο** εκθέτει αντικείμενα του 19ου και του 20ου αιώνα. Η συλλογή φιλοξενεί αντικείμενα λαϊκής τέχνης, οικιακά σκεύη, υφαντά, κεντήματα, κοσμήματα,

παραδοσιακές ενδυμασίες, έπιπλα, φωτογραφίες. Όλα τα εκθέματα προέρχονται από δωρεές, κυρίως της Μερόπης Λιόλιου. Η **Βιβλιοθήκη** διαιρείται σε δύο αίθουσες, τον κυρίως χώρο της Βιβλιοθήκης και το αναγνωστήριο. Η συλλογή αποτελείται από βιβλία όλων των κλάδων, παλαιότυπα, περγαμηνές, αρχικές εκδόσεις κώδικες, ευαγγέλια, λειτουργικά, λεξικά ιστορικά. Η συλλογή αριθμεί σήμερα 19.000 βιβλία. .(<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>)

2.2.1.3.15 Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο

Εικόνα 26 Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο

Πηγή :<http://old.trikalacity.gr/page/ta-moyseia-tis-polis>

Το 1998 ιδρύεται το Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο. Με βάση το συλλεκτικό υλικό του Βασίλη Περίγκου, το αρχείο του κ. Σπύρου Μπονώτη, τις δωρεές και προσφορές επώνυμων αθλητών και απλών φιλάθλων συνδημοτών, παρουσιάζεται η ιστορία του αθλητισμού της πόλης και των πρωτεργατών από το 1896.

Σκοπός του μουσείου είναι η διάσωση, η προστασία και η προβολή των ιστορικών τεκμηρίων της αθλητικής κληρονομιάς των Τρικάλων και εν γένει της ανάδειξης της πολιτιστικής και επιστημονικής αξίας του αθλητισμού.

Αναπτύσσονται τα τμήματα: το Ιστορικό τμήμα του τοπικού αθλητισμού, το τμήμα Ορειβασίας, το Εκπαιδευτικό τμήμα, η Γραμματεία και το πωλητήριο του Μουσείου, στον ισόγειο χώρο, όπου η είσοδος του μουσείου και η είσοδος για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Στις αίθουσες του πρώτου ορόφου γίνεται αναφορά στους παλαιούς και σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες και στους Παραολυμπιακούς. Τρεις αίθουσες εξιστορούν τους μεγάλους αθλητικούς σταθμούς της πόλης των Τρικάλων και τους συντελεστές. Μια μεγάλη αίθουσα παρουσιάζει τον Παγκόσμιο αθλητισμό και τους «ΕΛΛΗΝΕΣ» πρωταθλητές. Η «αίθουσα των τροπαίων» είναι η αίθουσα με τα κύπελλα και τις διακρίσεις του τοπικού αθλητισμού. Ο χώρος ανάγνωσης με οπτικοακουστικά μέσα και βιβλιοθήκη συμπληρώνει τις πληροφορίες που προσφέρει το Μουσείο. (<http://trikalacity.gr>)

2.2.1.3.16 Μουσείο Τσιτσάνη

Εικόνα 27 Μουσείο Τσιτσάνη

Πηγή : <http://www.agro24.gr/ypoloipa-themata/tehnipolitismos/anoixe-tis-pyles-toy-kentro-politismoy-moyseio-tsitsani-sta>

Λίγα μέτρα από το Κουρσούμ Τζαμί με τον μολυβδοσκεπαστο θόλο, στο κτίριο που στεγάζονταν έως το 2006 οι φυλακές των Τρικάλων ξεκίνησε τη λειτουργία του το Κέντρο Έρευνας – Μουσείο «Βασίλη Τσιτσάνη». ([www.documentonews.gr/article /to-moyseio-toy-tsitsanh](http://www.documentonews.gr/article/to-moyseio-toy-tsitsanh))

2.2.1.3.17 Κέντρο Ιστορίας και Πολιτισμού Εταιρεία Κλιάφα

Εικόνα 28 το χτες και το σήμερα

Πηγή: <http://ergotexniki.blogspot.gr>

Πολυδύναμο Πολιτιστικό Κέντρο που λειτουργεί ως Μουσείο της Πόλης. Στεγάζεται στα παλαιά Ψυγεία-Παγοποιεία Κλιάφα, ένα χαρακτηριστικό βιομηχανικό κτίσμα του 1926, το οποίο ανακαινίστηκε με δαπάνη της εταιρείας, διατηρώντας την αρχιτεκτονική του γραμμή και ένα μεγάλο μέρος του μηχανολογικού του εξοπλισμού. Συγκεκριμένα : στην αίθουσα της Τοπικής Ιστορίας ο επισκέπτης, μέσα από δεκαπέντε θεματικά ταμπλό με κατατοπιστικά σημειώματα, φωτογραφίες, γραπτά τεκμήρια και μικροαντικείμενα γνωρίζει στοιχεία για την τοπική αυτοδιοίκηση, την αρχιτεκτονική,

τη βιομηχανία, την οικονομία ,την εκπαίδευση αλλά και τον πολιτισμό. Στην αίθουσα , αφιερωμένη στην Εταιρεία Κλιάφα εκτίθενται φωτογραφίες εργαζομένων, βιβλιάρια εργατών, διαφημίσεις και αλληλογραφία της εταιρείας καθώς και μικροσυσσκευές από το παλαιό εργοστάσιο παραγωγής αεριούχων ποτών.

Εικόνα 29 παραδοσιακό Τυπογραφείο
Πηγή : <http://trikalacity.gr/egkatastasi/kentro-istorias-ke-politismou-eterias-kliafa/>

Το παραδοσιακό Τυπογραφείο είναι η αίθουσα η αφιερωμένη στον τοπικό τύπο. Στο χώρο δεσπόζει το μεγάλο πιεστήριο, ο κλισογράφος και οι κάσες με τα τυπογραφικά στοιχεία ενώ

τους τοίχους κοσμούν φωτογραφίες δημοσιογράφων και τυπογράφων και μια συλλογή με παλαιές παρτιτούρες.

Υπάρχει αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων με 120 καθίσματα , με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα, επίσης αίθουσα που φιλοξενεί τη μοναδική στην Ελλάδα εκτεθειμένη συλλογή από ετικέτες και πώματα μπουκαλιών από όλον τον κόσμο και αμέσως μετά το Παλαιό Φαρμακείο του 1890 άλλη αίθουσα στεγάζει μια μικρή συλλογή με παλιά παιχνίδια και δεκατρία μεγάλους ζωγραφικούς πίνακες που εικονογραφούν παραδοσιακά θεσσαλικά παραμύθια. Η βιβλιοθήκη του Οργανισμού Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών, διαθέτει 6000 επιλεγμένα βιβλία, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, μικρό αμφιθέατρο για την προβολή διαφανειών και βίντεο και χώρο ειδικά διαμορφωμένο για την αφήγηση παραμυθιών.(http://www.agro-tour.net/web/guest/art_culture/~/_topicarts/view/53502/216/248)

2.2.1.3.18 Το σπίτι του Πουλιανίτη, στο οποίο στεγάζεται η Αρχαιολογική Συλλογή (ενεπίγραφες επιτύμβιες στήλες, γλυπτά ειδώλια Κλασικής και Ελληνιστικής Εποχής) και συλλογή Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Χρόνων.

2.2.1.3. 19 Πινακοθήκη Θεόδωρου Μάρκελλου

Στεγάζεται στο ιστορικό διατηρητέο κτίριο στην οδό Γαριβάλδη 6. Περιλαμβάνει συλλογή έργων ζωγραφικής του Θεόδωρου Μάρκελλου. Δημιουργήθηκε το 1998 με πίνακες που δώρισε ο ίδιος ο καλλιτέχνης στον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Τρικκαίων. Ο Θ. Μάρκελλος σπούδασε στη σχολή καλών τεχνών κοντά στους Α. Γεωργιάδη και Γ. Κεφαληνό. Συνέχισε τις σπουδές του στη Μαδρίτη και στο Παρίσι. Πραγματοποίησε αρκετές εκθέσεις ατομικές και ομαδικές και έλαβε πολλές διακρίσεις (Ρωσία- Ιταλία). (www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/.../2014.../dimos-trikkaiwn.html)

2.2.1.3.20 Φιλολογικός Ιστορικός Λογοτεχνικός Σύνδεσμος (Φ.Ι.ΛΟ.Σ.) Τρικάλων

Ιδρύθηκε στα Τρίκαλα το 1978 με πρωτοβουλία του νέου, τότε, φιλόλογου Θεοδώρου Νημά. Έχει καταξιωθεί ως ένα από τα δραστηριότερα πολιτιστικά σωματεία της χώρας μας. Τιμήθηκε για την προσφορά του στα Ελληνικά Γράμματα από την Ακαδημία Αθηνών. Από το 1992 στεγάζεται σε ιδιόκτητο διαμέρισμα που δώρισε στον Φ.Ι.ΛΟ.Σ. ο Τρικαλινός συγγραφέας και ευπατρίδης Παναγιώτης Χρ. Χατζηγάκης με σκοπό την ίδρυση και λειτουργία της «Βιβλιοθήκης Παναγιώτη & Μαρίας Χατζηγάκη – Φ.Ι.ΛΟ.Σ.». (<https://filostrikalon.gr/>)

2.2.1.3.21 Μνημεία - Αγάλματα – Προτομές

«Μνημείο Εφένδρων Αξιωματικών» (απέναντι Σ.Μ.Υ.)

Μαρμάρινο μνημείο, αφιερωμένο στη μνήμη των νεκρών. Το μνημείο στήθηκε από τον Σύνδεσμο Εφένδρων Αξιωματικών Τρικάλων. «Οι νεκροί δεν πεθαίνουν ποτέ όταν τους τιμούν οι ζωντανοί» Σοφοκλέους «Αντιγόνη».

Εικόνα 30

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Μνημείο Απελευθέρωσης Θεσσαλίας»

Στη διασταύρωση των οδών Ασκληπείου και Γαριβάλδη υπάρχει μνημείο με την επιγραφή: «100 χρόνια Ελευθερίας Θεσσαλίας 1881-1981».

Εικόνα 31

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Επονίτες»

Εικόνα 32

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Το ορειχάλκινο σύμπλεγμα αναφέρεται στη θυσία των επονιτών. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Α. Καραχάλιο. Είναι δωρεά του Βασιλείου Μπακάλη. Στήθηκε επί Δημαρχίας Αθ. Τριγώνη. Βρίσκεται στην πλατεία

Ρήγα Φεραίου και φέρει την επιγραφή: «Εδώ στις 18 Απρίλη 1944,

οι κατακτητές κρεμάσανε τους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης

Γάτσα Στέργιο, Μπριάζη Γιάννη, Στεργιόπουλο Κώστα, Σύρμπα Κώστα, Τσανάκα Αποστόλη.

Απόσπασμα από το γράμμα του Κώστα Σύρμπα στον πατέρα του. Να θυμάσαι πως ο γιος σου

πάει πικραμένος γιατί δεν θ' ακούσει τις καμπάνες της ελευθερίας. Αντίο. Ζήτω η Ελευθερία.

Κώστας. Ήτανε γραφτό να πεθάνω Απρίλη».

Αγάλματα

Ανδριάντας Στέφανου Σαράφη (1890-1957)

Εικόνα 33

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Ορειχάλκινος ανδριάντας του αρχηγού του ΕΛΑΣ. Βρίσκεται στην Κεντρική Πλατεία.

Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Αν. Καραχάλιο. Στήθηκε από το Δήμο Τρικκαίων επί δημαρχίας Αθ. Τριγώνη.

Ανδριάντας Κων/νου Κανάρη (1795-1877)

Εικόνα34

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Ορειχάλκινος ανδριάντας. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Τριάντη. Βρίσκεται επί της οδού Βασιλείου Τσιτσάνη, δίπλα στην κεντρική πεζογέφυρα.

«Νικολάκης»

Εικόνα35

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Ο «Νικολάκης» έργο του γλύπτη Νικόλα κατασκευάστηκε το 1961-1962. Βρίσκεται στην κεντρική πλατεία και κοσμεί την λιμνούλα με το σιντριβάνι. Στήθηκε επί δημαρχίας Ι. Μάτη.

«Ασκληπιός»

Εικόνα36

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Ορειχάλκινος ανδριάντας του γιατρού-θεού. Είναι στημένο στην νέα γέφυρα του Ληθαίου ποταμού. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Θ. Βασιλόπουλο. Στήθηκε από το Δήμο Τρικκαίων, επί δημαρχίας Κ. Δ. Παπαστεργίου τον Δεκέμβριο του 1998, με την ευγενική συνδρομή της

Θεμελιοδομής Α.Ε. Φέρει τις επιγραφές: «Στον Ασκληπιό. Τα Τρίκαλα η γενέτειρα πόλη με ευγνωμοσύνη». «Εγώ ο Ασκληπιός,

εξ Ιερής Τρίκκης ηκώ. Ευσέβιος ΙΙΙ.14.6». «ΕΤΑΙΡΟΣ Δ' ΕΣΤΙ ΛΗΘΑΙΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΡΙΚΚΗΝ ΕΦ' Ω Ο ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ ΓΕΝΝΗΘΗΝΑΙ ΛΕΓΕΤΑΙ. - ΣΤΡΑΒ. ΓΕΩΡΡ. ΧΙΥ. 647».

Εικόνα 37

Πηγή: <http://www.fatsimare.gr/imerologion-trikkaion/2016/12/08/to-onoma-tis-polis-kai-to-emblima-toy-dimoy-trikkaion-i-sfragida>

Ο μύθος για τη γέννηση του μυθικού ιδρυτή της Ιατρικής Ασκληπιού στην αρχαία Τρίκκη και οι σχετικές αναφορές στους αρχαίους συγγραφείς προκαλούσαν υπερηφάνεια στους κατοίκους των Τρικάλων και την απόλυτα δικαιολογημένη αξιοποίησή τους από τις δημοτικές αρχές. Ήδη μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό στο έμβλημα της σφραγίδας του Δήμου, όπως αυτό καθορίστηκε με το Β.Δ.

της 31^{ης} Μαρτίου 1883, απεικονίζεται ο Ασκληπιός «έχων χερσίν ράβδον οφιοτύλικτον»

(Μ.Κλιάφα, Τα του Δήμου ...σ. 12)

«Τρίκκη»

Εικόνα 38

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο άγαλμα. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Αναστάσιο Κρατίδη το 2004 στα πλαίσια του 1ου Συμποσίου Γλυπτικής στα Τρίκαλα, με την επιμέλεια του ΠΟΔΤ. Βρίσκεται στον πεζόδρομο της Ασκληπιού.

«Οι Κόρες του Ασκληπιού»

Εικόνα 39

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο άγαλμα. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Θύμιο Πανουργιά το 2004 στα πλαίσια του 1ου Συμποσίου Γλυπτικής στα Τρίκαλα, με την επιμέλεια του ΠΟΔΤ. Βρίσκεται επί της οδού Ασκληπιού.

«Νεράίδα του Ληθαίου»

Εικόνα 40

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο άγαλμα. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Χρήστο Λάμπρου το 2004 στα πλαίσια του 1ου Συμποσίου Γλυπτικής στα Τρίκαλα, με την επιμέλεια του ΠΟΔΤ. Βρίσκεται στην Κεντρική Γέφυρα.

«Η Τρικαλινή Τσαχπίνη»

Εικόνα 41

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο άγαλμα. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Χρήστο Λάμπρου το 2004 στα πλαίσια του 1ου Συμποσίου Γλυπτικής στα Τρίκαλα, με την επιμέλεια του ΠΟΔΤ. Βρίσκεται στην Πλατεία Ρήγα Φεραίου.

«Σχέδιο της Πόλης των Τρικάλων»

Εικόνα 42

Πηγή: <http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο άγαλμα. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Σώτο Αλεξίου το 2004 στα πλαίσια του 1ου Συμποσίου Γλυπτικής στα Τρίκαλα, με την επιμέλεια του ΠΟΔΤ. Βρίσκεται στην είσοδο του Δημαρχείου.

«Έγχορδο»

Εικόνα 43

Πηγή: <http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο άγαλμα. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Κώστα Βρούβα το 2004 στα πλαίσια του 1ου Συμποσίου Γλυπτικής στα Τρίκαλα, με την επιμέλεια του ΠΟΔΤ. Βρίσκεται στον προαύλιο χώρο του Πνευματικού Κέντρου.

Προτομές

«Γεώργιος Κονδύλης» (1879-1936)

Εικόνα 44

Πηγή: <http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Η ορειχάλκινη προτομή φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Γ. Καλακαλά. Ο Γεώργιος Κονδύλης υπήρξε στρατιωτικός και πολιτικός. Η προτομή του είναι στημένη στον κήπο του στρατοπέδου Χρ. Καβράκου, όπου σήμερα στεγάζεται η Σ.Μ.Υ., επί της οδού Βασιλείου Τσιτσάνη.

«Χρήστος Καβράκος» (1882-1944)

Εικόνα 45

Πηγή: <http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Ορειχάλκινη προτομή του στρατηγού διοικητή του 5ου Συντάγματος. Είναι έργο του Π. Μωραΐτη, κατασκευασμένη από το Γ.Ε.Σ. Βρίσκεται στο χώρο της Σχολής Μονίμων Υπαξιωματικών, στην οδό Βασιλείου Τσιτσάνη. Ο Χρήστος Καβράκος καταγόταν από τα Τρίκαλα. Διετέλεσε υπαρχηγός του Γ.Ε.Σ. και δολοφονήθηκε

στην διάρκεια των «Δεκεμβριανών».

«Νικόλαος Πλαστήρας» (1883-1953)

Η ορειχάλκινη προτομή στήθηκε στον κήπο του στρατοπέδου Χρ. Καβράκου, όπου στεγάζεται η Σ.Μ.Υ.. Του αποδόθηκε η ονομασία του «Μαύρου Καβαλάρη». Έσωσε την τιμή της Ελλάδος το 1922 . Διετέλεσε αρκετές φορές πρωθυπουργός

Εικόνα 46

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Παπαθύμιος Βλαχάβας» (1770-1809)

Η μαρμάρινη προτομή βρίσκεται στην Κεντρική Πλατεία. Φιλοτεχνήθηκε από τον Τρικαλινό γλύπτη Μενέλαο Καταφυγιώτη. Στήθηκε από τον διδασκαλικό σύλλογο Τρικάλων τον Μάιο του 1955. Ο Παπαθύμιος Βλαχάβας ήταν αρματωλός των Χασίων. Επαναστάτησε εναντίον του Αλή Πασά των Ιωαννίνων το 1808 και είχε μαρτυρικό θάνατο.

Εικόνα 47

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Νικόλαος Στουρνάρας» (1885-1826)

Η μαρμάρινη προτομή του βρίσκεται στην Κεντρική Πλατεία. Φιλοτεχνήθηκε από τον Θεσσαλό γλύπτη Δημήτριο Γεντέκο το 1953. Φέρει την επιγραφή: «Εκ Κουτσαινών (Στουρναρέικα) Ασπροποτάμου. Εφονεύθει την κατά της εξόδου της Φρουράς του Μεσολογγίου την 10 Απριλίου 1826» Υπήρξε αρματολός από τα Στουρναρέικα του Ασπροποτάμου και αγωνιστής του 1821.

Εικόνα 48

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Γεώργιος Καραϊσκάκης» (1782-1827)

Ορειχάλκινη προτομή, βρίσκεται στην Κεντρική Πλατεία. Έργο του Μενέλαου Καταφυγιώτη. Στρατηγός της Επανάστασεως του 1821.

Εικόνα 49

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Χριστόδουλος Χατζηπέτρος» (1794-1864)

Η μαρμάρινη προτομή βρίσκεται στην ομώνυμη πλατεία. Φιλοτεχνήθηκε από τον Μενέλαο Καταφυγιώτη. Ο Χατζηπέτρος καταγόταν από το Νεραϊδοχώρι Τρικάλων. Αγωνιστής του 1821, μέλος της Φιλικής Εταιρείας, ηγέτης της Θεσσαλικής επανάστασης του 1854. Υπασπιστής των βασιλέων Όθωνος και Γεωργίου Α΄.

Εικόνα 50

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Ιωάννης Ματσόπουλος»

Μαρμάρινη προτομή του ευεργέτη της πόλης (δωρητής του Μύλου Ματσόπουλου στο Δήμο Τρικκαίων). Φιλοτεχνήθηκε από την γλύπτρια Κατερίνα Βάκα, το 1999.

Εικόνα 51

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Μητροπολίτης Δωρόθεος» (1905-1959)

Η ορειχάλκινη προτομή του Μητροπολίτη Τρίκκης και Σταγών Δωροθέου στήθηκε το 1959 στην πλατεία Μακαρίου. Είναι έργο του Μενέλαου Καταφυγιώτη.

Εικόνα 52

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Κλαύδιος Μαρκίνας» (1892-1960)

Η μαρμάρινη προτομή του Τρικαλινού ποιητή (Γεώργιος Αργυρόπουλος) στήθηκε με την φροντίδα του Ε.Μ.Ο.Τ., το 1967 στην πλατεία Ρήγα Φεραίου. Είναι έργο του Μενέλαου Καταφυγιώτη.

Εικόνα 53

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

«Δημήτριος Ι. Πούλιος» (1926-1964)

Εικόνα 54

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Η ορειχάλκινη προτομή φιλοτεχνήθηκε με την μέριμνα του Γ.Ε.Σ. και στήθηκε στην πλατεία του Σιδηροδρομικού Σταθμού, η οποία σήμερα ονομάζεται πλατεία Πούλιου. Καταγόταν από το Μαυρέλι Καλαμπάκας

και σκοτώθηκε στην Κύπρο τον Μάιο του 1964.

«Διονύσιος Β'»

Εικόνα 55

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινη προτομή. Φέρει την επιγραφή: «ΤΡΙΚΚΗ BYZANTION ΑΝΑΚΤΗΣΕΙ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ 1801» Φιλοτεχνήθηκε από τον Κλ. Λουκόπουλο το 1947. Βρίσκεται στην Πλατεία Εθνικής Αντίστασης.

«Ο Λυκαβηττός»

Εικόνα 56

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Μαρμάρινο γλυπτό που απεικονίζει τον λόφο του Λυκαβηττού. Φιλοτεχνήθηκε από τον γλύπτη Νίκο Παπαδημητρίου, το 2004.

«Μητροπολίτης Πολύκαρπος Θωμάς» (1875-1945)

Εικόνα 57

Πηγή:<http://old.trikalacity.gr/node/13813>

Η μαρμάρινη προτομή του Μητροπολίτη Τρίκκης και Σταγών και ευεργέτη της πόλης, φιλοτεχνήθηκε από τον Ε. Λαμπαδίτη. Είναι στημένη στο προαύλιο του 3ου Γυμνασίου-Λυκείου Τρικάλων.

2.2.1.3.22 Η αρχιτεκτονική κληρονομιά

Η αρχιτεκτονική κληρονομιά αποτελεί μια αναντικατάστατη έκφραση πλούτου της πολιτιστικής κληρονομιάς και ανεκτίμητη μαρτυρία του παρελθόντος μας .Στην έννοια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς περιλαμβάνονται παραδοσιακά κτίρια, οικιστικά σύνολα, παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορικά κέντρα πόλεων και γενικότερα τα στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με ιδιαίτερη ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική

φυσιογνωμία και αξία. Όπως σε κάθε πόλη έτσι και στα Τρίκαλα υπάρχουν μνημεία που δείχνουν την ιστορία της πόλης. Αυτά τα μνημεία μπορεί να είναι είτε δημόσια κτίρια είτε ιδιωτικά (<http://trikkipress.gr>)

2.2.1.3.23 Η παλιά παραδοσιακή πόλη «Βαρούσι»,

Εικόνα 58 «Βαρούσι»,
Πηγή:<http://www.trikalanews.gr>

είναι η μεσαιωνική συνοικία της πόλης, με μεγάλο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Παλαιότερα ήταν η αρχοντογειτονιά της πόλης των Τρικάλων. Τα παλιά Βαρουσιώτικα σπίτια είναι χτισμένα μεταξύ 17ου και 19ου αιώνα. Είναι η μεγαλύτερη διατηρημένη παλιά πόλη στη Θεσσαλία, με πλήρη αρχιτεκτονικό ιστό. Εκτείνεται κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του φρουρίου. Ο όρος Βαρούσι είναι πλατιά διαδεδομένος

από την εποχή της Τουρκοκρατίας και σήμαινε «προάστιο» εκτός κέντρου. Το Βαρούσι διακρίνεται για τους στενούς του δρόμους, οι οποίοι είναι γνωστοί ως «στενά του Σακαφλιά» (σ.σ. τα στενά είναι στενοί διάδρομοι των φυλακών, όπου για πολλά χρόνια πέρασε τη ζωή του ο Σακαφλιάς) αλλά και για την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική που ακολουθούν οι κατοικίες. Κτίζονται με ξυλεία και καλαμωτές, σοβά ή πλίνθους στα διάκενα, σοβατισμένες και βαμμένες με διάφορα χρώματα. (<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-trikkaiwn.html>)

Στην συνοικία βρίσκονται οι περισσότερες και παλαιότερες εκκλησίες της πόλης (βυζαντινές και μεταβυζαντινές), ο Άγιος Στέφανος του 1896, οι Άγιοι Ανάργυροι, η Παναγία Φανερωμένη του 1853, Αγία Μαρίνα του 1766, Αγία Παρασκευή του 19ου αι., Αγία Επίσκεψη του 1543, Άγιος Δημήτριος του 1580, Άγιος Ιωάννης Ελεήμονας του 14ου αι., Προφήτης Ηλίας στον ομώνυμο λόφο, σε πανέμορφο καταπράσινο τοπίο με θέα όλη την πόλη (<https://el.wikipedia.org/wiki/Τρίκαλα>)

«Όταν αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε για τα Τρίκαλα ένας πολύ καλός φίλος και «ξεναγός» μας στην πόλη μάς είπε ότι πρώτα απ' όλα θα πρέπει να επισκεφθούμε το Βαρούσι, την παλιά

συνοικία των Τρικάλων και μετά να κάνουμε τη βόλτα στο ποτάμι. Στο κάτω μέρος του κάστρου, το Βαρούσι ζει και στις μέρες μας. Είναι η συνοικία της πόλης που δημιουργεί την άρρηκτη συνέχεια με το χθες και διαμορφώνει τις συνθήκες για να συνεχίσει στο αύριο» .(ΤΡΙΚΑΛΑ: Όλα τα καλά!, -Δημήτρης Στεμπίλης -ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΙΒΑΝΗ)

2.2.1.3.24 Μανάβικα

Εικόνα 59 Παλιά γειτονικά «Μανάβικα»
Πηγή:<http://www.ideesmag.gr>

Ο αστικός μετασχηματισμός και η ανάδειξη της ξεχασμένης και υποβαθμισμένης αυτής περιοχής αποτελεί την μεγαλύτερη αποκάλυψη των τελευταίων είκοσι χρόνων για το κέντρο των Τρικάλων.

Μια από τις παλιές γειτονιές των Τρικάλων είναι και τα Μανάβικα. Η γειτονιά που αποτελεί την φυσική συνέχεια του Βαρουσίου. Τα κτίρια όλα κτισμένα με τον ίδιο αρχιτεκτονικό ρυθμό από συμπαγές τούβλο, ψηλοτάβανα με πατάρι και μεγάλα ανοίγματα. Τα Μανάβικα έχουν μια εξελικτική πορεία στην μακρόχρονη ιστορία τους. Τη δεκαετία του 1920 λειτουργούσαν εκεί τα παλιά πορνεία της πόλης, τα λεγόμενα «στενά», ουζερί και ταβερνάκια. Όταν τα πορνεία σταμάτησαν να λειτουργούν στην γειτονιά, στα κτίρια αυτά άρχισε να λειτουργεί η λαχαναγορά. Σήμερα πλήρως ανακαινισμένα, στο μεγαλύτερο βαθμό, τα καταστήματα έχουν μετατραπεί σε παραδοσιακές ταβέρνες, εστιατόρια και μπαράκια, διατηρώντας την παραδοσιακή τους μορφή και την συνέχειά τους στο χρόνο. (<http://old.trikalacity.gr/node/13754>)

Πριν τη λαχαναγορά, τα Μανάβικα ήταν διάσημα για τα «κόκκινα φανάρια» τους.(ΤΡΙΚΑΛΑ: Όλα τα καλά!, -Δημήτρης Στεμπίλης -ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΙΒΑΝΗ)

Εικόνα 60 Μανάβικα τοιχογραφία
Πηγή:<http://www.travelforgreece.gr/thessalia/trikala/151-trikala.html>

Η καθημερινότητα της παλιάς συνοικίας αποτυπώνεται εξαιρετικά σε μια μοναδική τοιχογραφία που καταλαμβάνει επιφάνεια 150 τ.μ.! (συνεργασία Δήμου Τρικκαίων και Δήμου Λυών της Γαλλίας το 2005)

2.2.1.3.25 Εντυπωσιακά παραδοσιακά-διατηρητέα κτήρια

Ξενοδοχείο Πανελλήνιο

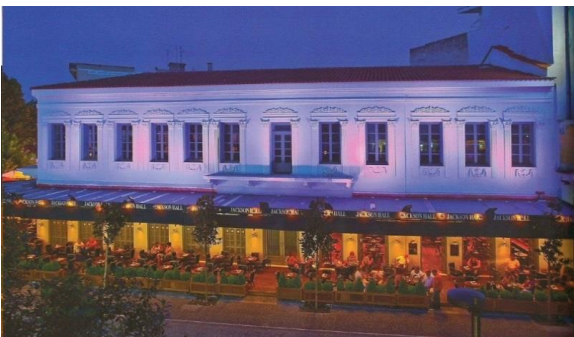

Εικόνα 61 Ξενοδοχείο Πανελλήνιο
Πηγή:<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Βρίσκεται στη γωνία των οδών Απόλλωνος και Βασ. Όλγας στην πλατεία Ρήγα Φερραίου, ανεγέρθηκε την περίοδο 1910-14 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Τσιράγγελου. Ανεκτίμητο και σπάνιο αισθητικό στοιχείο στο κέντρο της πόλης με μεγάλη, πολυετή και πολύπλευρη ιστορία για την πόλη. Ανακατασκευάστηκε και ανακαινίσθηκε στο τέλος

της δεκαετίας του 1990

Διατηρητέο κτήριο Πίνδος

Εικόνα 62 Κτήριο Πίνδος
Πηγή:<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Ανεκτίμητο και σπάνιο αρχιτεκτονικό κόσμημα που με την αισθητική και τη λειτουργία του σημάδεψε τη ζωή και την ιστορία της πόλης.

Κατασκευάστηκε στις αρχές του 20^{ου} αι., και βρίσκεται στη διασταύρωση των οδών Ασκληπιού και Απόλλωνος. Αποτελούσε λόγω της χρήσης του,

της ιδιαίτερης μορφής του και της κεντρικής του θέσης

σημαντικό κτίριο για την πόλη . Νεοκλασικό κτίριο με παραστάδες εκατέρωθεν των ανοιγμάτων του ορόφου με πηλίνα κορινθιακά επίκρανα που στηρίζουν τα υπέρθυρα.

Διατηρητέο Νακόπουλου-Μπάρδα

Εικόνα 63 Κτήριο Νακόπουλου-Μπάρδα
Πηγή:<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Βρίσκεται στην οδό Βύρωνος χτισμένο στα τέλη του 19ου αιώνα. Δώροφο κτίριο με ημιυπόγειο κα όψεις οργανωμένες με βάση τα νεοκλασικά πρότυπα. Αποτελεί ένα λιτό κομψό κτήριο. Το κεντρικό τμήμα του κτιρίου προβάλλει ελαφρά τονίζοντας την είσοδο που είναι προστατευμένη κάτω από τη μεγάλη βεράντα με το πηλίνο κιγκλίδωμα και στέφεται από αέτωμα.

Αρχοντικό Τσανάκα,

Εικόνα 64 Αρχοντικό Τσανάκα
Πηγή:<http://ergotexniki.blogspot.gr>

Ασκληπιού και Κορωνίδος γωνία. Εντυπωσιακό κτήριο που ανεγέρθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα και ανακαινίστηκε στις αρχές του 2000. Αποτελεί αξιόλογο και αντιπροσωπευτικό δείγμα όψιμης νεοκλασικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 20ου αιώνα. Είναι διώροφο με κάτοψη σχήματος Γ, με συνεχή εξώστη στην μία όψη, με μαρμάρινα φουρούσια και περίτεχνη

σιδεριά, απομίμηση γωνιολίθων στο επίχρισμα, κλασικιστικά πλαίσια και θριγκό. (<http://ergotexniki.blogspot.gr>)

2.2.1.3.26 Εκκλησίες-Μνημεία

Τρίκαλα

Ι. Ν. Αγ. Ιωάννου Προδρόμου

Εικόνα 65
Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

Μονόχωρος ναός άλλοτε κατάγραφος με τοιχογραφίες που επιγραφή αναφέρει ως έτος ιστόρησης το 1674. Από τις τοιχογραφίες διασώζεται μόνον η παράσταση της Κοίμησης της Θεοτόκου στη δυτική πλευρά. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ξυλόγλυπτο τέμπλο με εικόνες του 17ου αι.

I. N. Αγ. Δημητρίου

Τρίκλιτη βασιλική (1580 μ.Χ.) με ημικυκλική κόγχη ιερού. Η βασιλική κοσμείται με τοιχογραφίες, που χρονολογούνται στα τέλη 16ου – αρχές 17ου αι. Σώζεται τρίπτυχο προσκυνητάρι και εκκλησιαστικά αντικείμενα.

Εικόνα 66

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

I. N. Αγ. Αναργύρων

Η αρχαιότερη εκκλησία των Τρικάλων με τρίπλευρη κόγχη ιερού. Στο βόρειο νάρθηκα είναι διαμορφωμένο το παρεκκλήσι του Αγίου Σπυρίδωνα και στο νότιο νάρθηκα το παρεκκλήσι του Αγίου Ευθυμίου. Η βασιλική κοσμείται με τοιχογραφίες και παλιές εικόνες.

Εικόνα 67

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

I. N. Αγ. Ιωάννη Ελεήμονα & Παντελεήμονα

Μονόχωρος ναός, παρεκκλήσι της Παναγίας Φανερωμένης, που διασώζει τοιχογραφίες του 18ου αι.

Εικόνα 68

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

I. N. Αγ. Στεφάνου

Ναός νεότερος που όμως κτίσθηκε στα θεμέλια ναού του 14ου αι. που κάηκε το 1881 και από τον οποίο έχουν διατηρηθεί ελάχιστα αρχιτεκτονικά μέλη.

Εικόνα 69

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

I. Ν. Παναγίας Φανερωμένης

Εικόνα 70

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

Τρίκλιτη βασιλική μεγάλων διαστάσεων με εστεγασμένη στοά που περιτρέχει τη νότια και δυτική πλευρά του ναού. Επιγραφές που χαράσσονται σε διάφορα σημεία του ναού αναφέρουν τα έτη 1849 και 1853.

I. Ν. Παναγίας Επισκέψεως

Εικόνα 71

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

Τρίκλιτη βασιλική μεγάλων διαστάσεων με προσκτίσματα στη βόρεια, νότια και δυτική πλευρά, με έτος ανέγερσης το 1864 ή έναρξη και το 1877 το πέρας. Κοσμείται με περίτεχνο ξυλόγλυπτο τέμπλο μεγάλων διαστάσεων που οι εικόνες χρονολογούνται στον 19ο αι.

I. Ν. Αγ. Παρασκευής

Εικόνα 72

Πηγή:http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

Τρίκλιτη βασιλική που κτίσθηκε στη θέση παλιότερου ναού το 1843. Κοσμείται με αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο μεγάλων διαστάσεων που φιλοτεχνήθηκε το 1845, ενώ οι εικόνες το 1852 από τους ζωγράφους Βασίλειο Γρεβενίτη και Μαργαρίτη Μακρυντζιώτη.

Άγιοι Απόστολοι

Ο Ι. Ν. Αγ. Αποστόλων χρονολογείται στα 1892 και φέρει ξυλόγλυπτο τέμπλο, το οποίο πιθανότατα προέρχεται από παλαιότερο ναό.

Αγίου Νικολάου

Εικόνα 73

Πηγή: http://trikala-ty.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6843.html

Ο μητροπολιτικός ναός της πόλης, χτίστηκε το 1960 στη θέση παλαιότερου 1870 ο οποίος καταστράφηκε μετά από βομβαρδισμό γερμανικών αεροπλάνων στις 15 Απριλίου 1941. Από τον παλαιό ναό διασώθηκε η εφέστιος εικόνα του Αγίου Νικολάου που βρίσκεται στο βόρειο κλίτος του σημερινού ναού. Είναι βυζαντινού ρυθμού – τρίκλιτος σταυροειδής με τρούλο – σχέδιο του επιφανούς Αθηναίου αρχιτέκτονα και ναοδόμου Γεωργίου Νομικού.

Προφήτη Ηλία (1896 Λόφος του Προφήτη Ηλία),

Εικόνα 72

<http://old.trikalacity.gr/image/exwkklisiprofitihlia>

Βρίσκεται σε έναν αξιόλογο πνεύμονα πρασίνου με θέα την πόλη και σε κοντινή απόσταση από το κέντρο της πόλης. Στο συγκεκριμένο λόφο βρίσκεται η το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη θέση Ντάπια και ο Ζωολογικός Κήπος της πόλης, ο οποίος αναμορφώνεται,

προκειμένου να δημιουργηθεί Πάρκο Τοπικής Χλωρίδας και Πανίδας. Προς το παρόν φιλοξενεί ζώα της περιοχής και

είναι μια όμορφη νότα δροσιάς μέσα στον λόφο.

(<http://old.trikalacity.gr/image/exwkklisiprofitihlia>)

Καρυές

Ι. Ν. Αγ. Αθανασίου

Ο Ι. Ν. Αγ. Αθανασίου χρονολογείται στα 1807 και ανακαινίσθηκε στα 1889, όπως μαρτυρεί επιγραφή στο εξωτερικό τμήμα του ιερού. Εσωτερικά διασώζει αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο που φιλοτεχνήθηκε το 1893 και δεσποτικό θρόνο του 1909.

Φλαμούλι

Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής

Ο Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής χρονολογείται στα 1812. Εσωτερικά διασώζει σπουδαίο τοιχογραφικό διάκοσμο του 1817, έργο των Χιοναδιτών ζωγράφων Γεώργιο και Γεώργιο, καθώς και αξιόλογο τέμπλο.

Ριζαριό

I. Ν. Αγ. Γεωργίου

Πρόκειται για σταυρεπίστεγο ναό με τρουλοκαμάρα που χρονολογείται στα 1810. Εσωτερικά είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες του 1870.

Σωτήρα

I. Ν. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος, τρίπλευρη κόγχη στην ανατολική πλευρά και στοά στη δυτική. Εσωτερικά ο ναός είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες που δεν διασώζονται σε καλή κατάσταση.

(<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-trikkaiwn.html>)

2.2.1.3.27 Πανηγύρια –Λαογραφικές Εκδηλώσεις

Συναυλίες της Δημοτικής Φιλαρμονικής και συμμετοχές σε φεστιβάλ, εμφανίσεις της Δημοτικής Χορωδίας σε πανελλήνια και διεθνή φεστιβάλ. Παραστάσεις του Δημοτικού Χορευτικού Συγκροτήματος με πλήθος εκδηλώσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Παραστάσεις έργων κουκλοθέατρου και Καραγκιόζη από το Δημοτικό Κουκλοθέατρο και Δημοτικό Θέατρο Σκιών. Συναυλίες, ρεσιτάλ, και κοντσέρτα των μαθητών και των μουσικών σχημάτων του Δημοτικού Ωδείου.

Συμμετοχές σε εκθέσεις, διαγωνισμούς και εικαστικά δρώμενα των μαθητών του Εργαστηρίου Τέχνης, δράσεις που αναδεικνύουν την πλούσια αθλητική ιστορία των Τρικάλων στο Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο. Μουσικές εκδόσεις, μελέτες και ενημερωτικά έντυπα που αφορούν την ιστορία, την λαογραφία και τον πολιτισμό των Τρικάλων από το τμήμα εκδόσεων.

Ιούνιος - Σεπτέμβριος: Καλοκαιρινές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, εκθέσεις κλπ. και πραγματοποιούνται συνήθως στο υπαίθριο Δημοτικό Θέατρο στο Κάστρο (Φρούριο) Τρικάλων, στον Μύλο Ματσόπουλου, στο πνευματικό κέντρο και σε πλατείες της πόλης.

Εικόνα 73

<http://www.fatsimare.gr/trikala-by-night/2015/09/14/ta-laika-tis-megalis-othonistrikala-tsitsaneia-2015-mylos-matsopoyloy-fo>

Η μεγάλη εμποροπανήγυρη των Τρικάλων (το Τρικαλινό παζάρι)

γίνεται κάθε χρόνο μεταξύ 14-21 Σεπτεμβρίου. Είναι από τα μεγαλύτερα και αρχαιότερα παζάρια

Εικόνα 74

Πηγή: http://www.trikalanews.gr/ta_nea_tis_polis/oloi_oi_dromoi_sta_trikala_odigoun_sto_apazari.html

της χώρας. «Το εμπορικό τμήμα του παζαριού το θυμάμαι να λειτουργεί στην όχθη του Ληθαίου ποταμού, από την αρχή της οδού Κανούτα και πάνω μέχρι και την περιοχή των υφαντηρίων Κλωτσοτήρα, όπου έσβηνε. Στη συνέχειά του και στον χώρο της Νέας Ζωαγοράς όπως την αποκαλούν σήμερα , λειτουργούσε το παζάρι των ζώων και εκεί συγκεντρώνοντα όσοι είχαν να πουλήσουν ή να αγοράσουν ζώα. Το ετήσιο παζάρι δεν ήταν μόνο τοπικό γεγονός , αλλά είχε πάντα ευρύτερη σημασία . Μαζευόταν ο κόσμος και από περιοχές εκτός του νομού Τρικάλων και το ετερόκλητο αυτό πλήθος πλημμύριζε κυριολεκτικά την πόλη. Όταν το παζάρι τελείωνε η πόλη ήθελε ένα μήνα για να συνέλθει και να καθαριστεί»(Ηλ. Κεφαλάς «Τρίκαλα 1951-1969 Η ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ»)

2.2.1.3.28 Ο Μύλος των Ξωτικών

Εικόνα 75 Ο Μύλος των Ξωτικών

Πηγή: <http://trikalacity.gr/antistrofi-metrisi-gia-ton-7o-mylo-ton-xotikon/>

στο κατάστρωμα για να αναζητήσουν το θησαυρό. (<http://www.milosxotikon.gr/home/>)

Αύγουστος – Σεπτέμβριος: Κάθε χρόνο τα «Τσιτσάνεια» τιμούν τον Βασίλη Τσιτσάνη με μουσικά λαϊκά σχήματα, συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις σε όλο τον νομό. (<http://www.thetravelbook.gr>)

λειτουργούσε το παζάρι των ζώων και εκεί συγκεντρώνοντα όσοι είχαν να πουλήσουν ή να αγοράσουν

Ήταν 9 Δεκεμβρίου του 2011 όταν ο Άη Βασίλης μεταμόρφωσε το Μύλο Μαρσόπουλου, στα Τρίκαλα, στο μεγαλύτερο Χριστουγεννιάτικο θεματικό πάρκο της Ελλάδας, τον «Μύλο των Ξωτικών». Εκεί αποκαλύπτουν σιγά-σιγά τους Πειρατές, το Εργαστήρι Σοκολάτας, το Πειρατικό Express, , τις πάμπολλες εκπλήξεις. Ο Μύλος των Ξωτικών μεταμορφώνεται σε καράβι και προσκαλεί όλους, ντόπιους και επισκέπτες,

2.2.1.3.29 Ληθαίος Ποταμός

Εικόνα 76
<http://www.news.gr/travel/article/672528/pente-apodrasis-dipla-sto-kima-choris-karavi.html>

Το ποτάμι , πραγματικό δώρο της φύσης για τα Τρίκαλα , συγκινούσε ανέκαθεν του Τρικαλινούς, οι οποίοι απολάμβαναν τόσο τη θέα του όσο και τη δροσιά του κάνοντας περιπάτους ή συχνάζοντας στα καφενεία που λειτουργούσαν στις όχθες του. Οι ειδυλλιακές και ρομαντικές εικόνες του Ληθαίου προκαλούσαν ανάλογα συναισθήματα και στους ξένους επισκέπτες . *(Εφημ. Φάρος του Ολύμπου, 17.5.1884, Μ.Κλιάφα σελ.20)*

2.2.1.4 Προσωπικότητες Τρικάλων

Τα Τρίκαλα και ο Σακαφλιάς. Τα Τρίκαλα έγιναν γνωστά στο Πανελλήνιο, χάρη στην ιστορία του Σακαφλιά, που περιγράφει, σε κάποιο από τα τραγούδια του, ο Βασίλης Τσιτσάνης: "Στα Τρίκαλα, στα δυο στενά, σκοτώσανε τον Σακαφλιά". Βρισκόμαστε στην εποχή του Μεσοπολέμου, λίγο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και στα Τρίκαλα δεσπόζει η φυσιογνωμία του μποέμ τύπου και καρδιοκατακτητή των γυναικών, του ξακουστού Σακαφλιά. Ο Σακαφλιάς, ωραίος στο παράστημα, είχε αναστατώσει την τρικαλινή κοινωνία με τα καμώματά του, ώσπου κάποιοι του στήσανε καρτέρι στα στενά σοκάκια του Βαρουσίου και τον μαχαιρώσανε. Με το θάνατό του, ο Σακαφλιάς πέρασε στη σφαίρα του μύθου και της λαϊκής παράδοσης, με τον Βασίλη Τσιτσάνη να του αφιερώνει το περίφημο ρεμπέτικο τραγούδι. Έτσι, καθιερώθηκε να αποκαλούνται οι Τρικαλινοί "Σακαφλιάδες". (<http://old.trikalacity.gr/node/13806>).

Βασίλης Τσιτσάνης

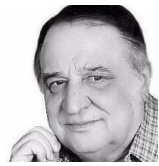

Εικόνα 77
Πηγή: <https://asklipios.net/ossylogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα το 1915 και απεβίωσε στις 18 Ιανουαρίου 1984. Από μικρή ηλικία έδειξε ενδιαφέρον για τη μουσική και έμαθε μαντολίνο και βιολί και φυσικά μπουζούκι. Κύριος σκοπός του ήταν να σπουδάσει Νομική, αλλά γρήγορα τον κερδίζει η μουσική. Δίπλα του γνωστοί τραγουδιστές όπως η Σωτηρία

Μπέλλου, η Ιωάννα Γεωργακοπούλου, η Μαρίκα Νίνου και ο Πρόδρομος Τσαουσάκης.

Κώστας Βίρβος

Εικόνα 78

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα στις 29 Μαρτίου 1926. Τα πρώτα του στιχάκια τα δίνει στον Απόστολο Καλδάρα, με τον οποίο γνωρίζονταν από μικροί. Έχει γράψει πάνω από 2000 τραγούδια. Σημαντικό έργο του είναι ο Θεσσαλικός Κύκλος

Χρήστος Κολοκοτρώνης

Εικόνα 79

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Ήταν τραγουδοποιός και ερμηνευτής του λαϊκού τραγουδιού. Θεωρείται από τους μεγαλύτερους στιχουργούς της χρυσής εικοσαετίας του λαϊκού (1955-1975), αλλά έχει και πολύ σημαντικό έργο ως συνθέτης.

Απόστολος Καλδάρης-Μουσική

Εικόνα 80

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα το 1922 . Φοίτησε στην Γεωπονική Σχολή Θεσσαλονίκης, αλλά γρήγορα εγκατέλειψε τις σπουδές του . Στη διάρκεια όμως της Κατοχής ασχολήθηκε επαγγελματικά με το μπουζούκι. Συνεργάστηκε με το Βαγγέλη

Περπινιάδη, το Στράτο Διονυσίου, κ.α.

Μπάμπης Μπακάλης

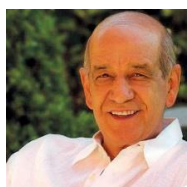

Εικόνα 81

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

(1920 –2007) Συνθέτης και στιχουργός του λαϊκού τραγουδιού κυρίως της δεκαετίας του 1950-1960 . Το 1944 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και συνεργάστηκε με μεγάλα ονόματα, όπως ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης και ο Στράτος Διονυσίου.

Δημήτρης Μητροπάνος

Εικόνα 82

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στην Αγία Μονή, 1948. Μεγάλωσε χωρίς τον πατέρα του, τον οποίο γνώρισε στα 29 του χρόνια. Προτού τελειώσει το γυμνάσιο άρχισε να εργάζεται ως τραγουδιστής.

Δημήτρης Σγούρος

(γενν. 1969) είναι παγκοσμίου φήμης Έλληνας πιανίστας του κλασικού ρεπερτορίου. Έχει εμφανιστεί εκατοντάδες φορές σε συναυλίες και ρεσιτάλ σε ολόκληρο τον κόσμο, συμπράττοντας με καταξιωμένους μουσικούς και μαέστρους.

Εικόνα 83

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Δημήτρης Καβράκος

Γεννήθηκε 1946 στα Τρίκαλα. Σπούδασε στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών. Θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς μπάσους του Λυρικού Θεάτρου.

Εικόνα 84

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου

Ελληνίδα πιανίστρια και σολίστ με διεθνή καριέρα. Γεννήθηκε στα Τρίκαλα. Σε ηλικία 7 ετών έδωσε ρεσιτάλ στον «Παρνασσό» Έχει βραβευθεί σε διεθνείς διαγωνισμούς και έχει τιμηθεί με το Βραβείο Μοτσενίγου της Ακαδημίας

Αθηνών

Εικόνα 85

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Χρήστος Παπανικολάου-Αθλητισμός

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στα Τρίκαλα 25 Νοεμβρίου 1941. 4ος Ολυμπιονίκης στους Αγώνες του Μεξικού το 1968. Στις 24 Οκτωβρίου 1970 στην Αθήνα κατέρριψε το παγκόσμιο ρεκόρ στο επί κοντώ με 5.49 μ..

Εικόνα 86

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Σοφία Σακοράφα

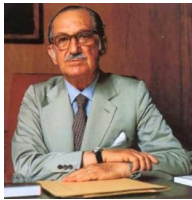

Εικόνα 87

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα το έτος 1957 . Πρώην ακοντίστρια, μία από τις κορυφαίες αθλήτριες του στίβου και πολιτικός. Άρχισε τον αθλητισμό το 1972 ενώ το πρώτο πανελλήνιο ρεκόρ ήταν στις 21 Μαΐου 1972 με 41,32μ.

Ευάγγελος Αβέρωφ

Εικόνα 88

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα 17 Απριλίου 1910. Πτυχιούχος Νομικής και διδάκτωρ Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Λωζάνης στην Ελβετία. Το 1974 έγινε υπουργός Εθνικής Άμυνας ως το 1981 όπου εκλέχτηκε αρχηγός του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας και από το 1984 επίτιμος πρόεδρος της.

Στέφανος Σαράφης

Εικόνα 89

Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα , 1890. Έλληνας στρατιωτικός, επαναστάτης εναντίον της μοναρχίας, υποστράτηγος, ηγέτης του ΕΛΑΣ στην Εθνική Αντίσταση και εξέχουσα πολιτική φυσιογνωμία, αρχικά του Φιλελεύθερου-βενιζελικού χώρου και αργότερα της Αριστεράς.

2.2.2 Δημοτική ενότητα Παληοκάστρου

Η Δημοτική Ενότητα Παληοκάστρου καταλαμβάνει έκταση 198 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 2.732 κατοίκους και περιλαμβάνει τις κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Παλαιοπύργου 923

Αγρελιάς 184

Αρδάνι 374

Ζηλευτή 483

Κουμαριάς 0

Κρηνίσας 596

Λιοπράσου 172

2.2.2.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Παλαιόπυργος

Ιερά Μονή Ζαβλαντίων (13ος αι.)

Βόρεια της κοινότητας Παλαιοπύργου υπάρχει η Ι. Μ. Αγίου Αχιλλείου, από την οποία σήμερα σώζεται το καθολικό και τμηματικά ο φρουριακού τύπου, περίβολος. Επρόκειτο για μονή με μεγάλη δραστηριότητα, αφού αναφέρεται συχνά σε έγγραφα και χρυσόβουλα του 14ου αι. ως Ι. Μ. Ζαβλαντίων. Το καθολικό είναι μονόχωρο κτίσμα, μικρό και χαμηλό που δέχθηκε πολλές κακότεχνες επεμβάσεις, διασώζει αποσπασματικά τοιχογραφίες στο ιερό πιθανόν του 15ου αι.

Ιερά Μονή Κορπόβου (17ος αι.)

Η Ι. Μ. Κοιμήσεως Θ/κου, βρίσκεται 15 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της πόλεως των Τρικάλων στο χωριό Κόρμποβο και στο χείλος μικρού κρημνώδους βράχου. Η μονή αρχικά είχε χτισθεί στο γκρεμό κάτω ακριβώς από την σημερινή, που αναφέρεται σε χρυσόβουλλο του 1336 ως μετόχι της μεγάλης τότε μονής Ζαβλαντίων. Το παλιό καθολικό αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος είναι μονόχωρος τρίκογχος ναός εσωτερικά κατάγραφος με τοιχογραφίες του 1650.

Το σημερινό καθολικό αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου, ναός αθωνίτικου τύπου, σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο που κτίσθηκε στα 1809 με ξυλόγλυπτο τέμπλο του 1838.

Αγριελιά

Κάστρο

Σε απόσταση 5 χλμ. ΝΔ του χωριού Αγριελιά, κοντά στη θέση, όπου και ο παλιός οικισμός «Σμόλια», πάνω στην κορυφή «Τσέβρεχο» της οροσειράς των Αντιχασίων υψώνονται επιβλητικά τα ερείπια ενός αρχαίου κάστρου που έχει κτισθεί με ογκόλιθους κατά το ισόδομο σύστημα. Στην ΝΑ πλευρά του το κάστρο έχει ύψος πάνω από 5 μ., ενώ στη δυτική του άκρη ξεχωρίζει ένας από τους τετράγωνους πύργους του. Μέσα στον περίβολο του κάστρου διακρίνονται από μακριά τα ερείπια του τουρκικού μεθοριακού φυλακίου που ήταν σε λειτουργία από το 1881-1912.

Ι. Ν. Αγ. Δημητρίου

Ο Ι. Ν. Αγ. Δημητρίου χρονολογείται στα 1872.

Μονότοξο γεφύρι

στη θέση «Γκιοφύρια» μεταξύ των οικισμών Αγριελιάς και Λιοπράσου που χρονολογείται στον 18ο αι.

Αρδάνι

Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου και Αγ. Νικολάου

Χρονολογούνται τον 16ο – 17ο αι. και βρίσκονται στη θέση, όπου πιθανολογείται, ότι βρισκόταν ο παλαιός οικισμός Βυλοτά. Εσωτερικά διασώζονται αποσπασματικά στο ιερό τοιχογραφίες.

Ιερός Ναός Αγ. Κων/νου και Ελένης , χρονολογείται στα 1819 και βρίσκεται στο κέντρο του οικισμού.

2.2.3.Δημοτική ενότητα Παραληθαίων

Η Δημοτική Ενότητα Παραληθαίων καταλαμβάνει έκταση 98 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 2.660 κατοίκους και περιλαμβάνει τις κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Ριζώματος	917
Ελληνοκάστρου	149
Πλατάνου	609
Ράξας	703
Σπαθάδων	282

2.2.3.1. Πολιτισμικοί πόροι

Ρίζωμα

Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου

Σήμερα διασώζεται μόνο το καθολικό, ναός μονόχωρος καμαροσκεπής με τρούλο και μεταγενέστερη στοά στη δυτική πλευρά. Ο ναός εσωτερικά είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες του 17ου αι.

Ελληνόκαστρο

Βυζαντινό κάστρο

Δυτικά του χωριού Ελληνόκαστρου βρίσκεται το βυζαντινό κάστρο κτισμένο στη θέση παλαιότερου, τραπεζόσχημο με περίμετρο 500 μ. περίπου. Σήμερα σώζεται μεγάλο τμήμα της νότιας πλευράς του τείχους και ένα μικρότερο τμήμα στα βορειοανατολικά.

Πλάτανος

Ι. Ν. Εισοδίων Θεοτόκου

Ο Ι. Ν. Εισοδίων της Θ/κου χρονολογείται στον 16ο αι. Πρόκειται για μικρό μονόχωρο ναό που εσωτερικά διέσωζε αξιόλογο τοιχογραφικό διάκοσμο, ο οποίος διασώζεται αποσπασματικά.

Ι. Ν. Παμμεγίστων Ταξιαρχών Πρόκειται για μονόχωρο ναό που χρονολογείται στα 1608 με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες.

Ι. Ν. Αγ. Δημητρίου

Πρόκειται για μονόχωρο ναό που εσωτερικά διασώζει αξιόλογο τοιχογραφικό διάκοσμο, έργο του ζωγράφου Κωνσταντή και Δημητρίου που τοποθετείται στα 1765.

Ι. Ν. Αγ. Νικολάου

Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική με τρούλο που χρονολογείται στα 1800. Εσωτερικά διασώζει σπουδαίο τοιχογραφικό διάκοσμο, καθώς και αξιόλογο τέμπλο.

Κάθε Νοέμβριο τελούνται Πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις «Ντάσκεια -Ελευθέρια» .Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται προς τιμήν του πρωταθλητή του Γυμναστικού Συλλόγου Τρικάλων και πρώτου πεσόντος στον πόλεμο του 1940 εφέδρου αξιωματικού Ελευθερίου Ντάσκα, ο οποίος καταγόταν από τον Πλάτανο.

Ράξα

Ι. Ν. Αγ. Αθανασίου

Ο Ι. Ν. Αγ. Αθανασίου χρονολογείται στα 1877. Πρόκειται για τρίκλιτη Βασιλική με τρούλο.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Αποκριάτικες εκδηλώσεις (παραδοσιακή φασολάδα).

1η Μαΐου πανηγύρι **Αγίου Αθανασίου** Ράξας

3η Μαΐου πανηγύρι **Αγίου Οικουμενίου Χαϊδεμένης**.

25η Μαρτίου & 28η Οκτωβρίου **παρέλαση Μορφωτικού Συλλόγου Ράξας**, 2η Παρασκευή του Ιουλίου καλοκαιρινός χορός Ράξας - αντάμωμα Ραξιωτών

Μαραθωνοδρόμος. Αφετηρία Ράξα – Ρίζωμα –Πλάτανος – Χαϊδεμένη – τελικός Ράξα.

Σπαθάδες

Ι. Ν. Αγ. Νικολάου. Μονόχωρος δρομικός ναός που εσωτερικά διασώζει τοιχογραφίες του 18ου αι.

2.2.4 Δημοτική ενότητα Φαλωρείας

Η Δημοτική Ενότητα Φαλωρείας καταλαμβάνει έκταση 76 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 3.966 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις Κοινότητες :

Κεφαλοβρύσου	952
Διαλεκτού	680
Διποτάμου	373
Μεγάλου Κεφαλοβρύσου	925
Μεγάρχης	1.036

2.2.4.1 Πολιτισμικοί πόροι

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

(20 Ιανουαρίου), πανηγύρι **Αγίου Ευθυμίου**

Αποκριάτικες εκδηλώσεις (παραδοσιακή φασολάδα).

Πανηγύρι Αγίου Γεωργίου ή Κυριακή του Πάσχα με εκδηλώσεις από το Λαογραφικό – Χορευτικό Όμιλο Κεφαλόβρυσου.

Κέντρο Λαογραφίας και Πολιτισμού «ΦΑΛΩΛΕΙΑ» (επίδειξη στην Κεντρική πλατεία).

Εικόνα 90 Χορός Γαϊτανάκι

Πηγή: <http://www.thetravelbook.gr/article.asp?catid=29841&subid=2&pubid=63798456>

15 Αυγούστου **Εορτή της Παναγίας** με χορευτικές εκδηλώσεις στη θέση «ΜΠΑΤΖΙΟΣ» σε συνεργασία με τις Κοινότητες του πρώην Δήμου Φαλώρειας (Γαϊτανάκι με τοπικές ενδυμασίες και άλλα παραδοσιακά παιχνίδια και χοροί αναβιώνουν το παραδοσιακά παιχνίδια – χοροί κλπ.)

Μεγάλο Κεφαλόβρυσο

Ι. Ν. Αγ. Γεωργίου χρονολογείται στα 1741. Εσωτερικά δεν διασώζει τοιχογραφικό διάκοσμο, διασώζει όμως αξιόλογες φορητές εικόνες.

Ι. Ν. Αγ. Κων/νου και Ελένης

Χρονολογείται στα 1804. Κτίστηκε με δαπάνη της Κυρά Βασιλικής, συζύγου του Αλή πασά. Εσωτερικά διασώζει σπουδαίο τοιχογραφικό διάκοσμο, έργο του Ζωγράφου Νικόλαου Γρεβενίτη που χρονολογείται στα 1883.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Την Καθαρή Δευτέρα εορταστική εκδήλωση όπου προσφέρονται φασολάδα, λαγάνες και κρασί.

23 Απριλίου πανηγύρι του ναού Αγίου Γεωργίου και προσφορά φαγητού.

21 Μαΐου εορτάζει ο ενοριακός ναός και πραγματοποιείται πανηγύρι με προσφορά φαγητού.

Στην εορτή της Αγίας Μαρίνας 17 Ιουλίου πραγματοποιούνται μουσική βραδιά και κέρασματα.

Στις εθνικές επετείους 28ης Οκτωβρίου και 25ης Μαρτίου πραγματοποιείται σχολική εορτή και κέρασμα μαθητών και καλεσμένων.

Στα Καραγεώργια που γίνονται εις μνήμη του αγνοουμένου στην Κύπρο το 1974 Αθανασίου Καραγεώργου, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις

2.2.5 Δημοτική ενότητα Εστιαιώτιδας

Η Δημοτική Ενότητα Εστιαιώτιδας καταλαμβάνει έκταση 39,8 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 2.729 κατοίκους, και περιλαμβάνει τις κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Μεγαλοχωρίου 1.490

Λόγγου 333

Πατουλιάς 511

Χρυσαιγής 395

2.2.5.1. Πολιτισμικοί Πόροι

Μεγαλοχώρι

Ι. Ν. Αγ. Νικολάου

Πρόκειται για μικρό μονόχωρο ναό με μεταγενέστερο νάρθηκα στη δυτική πλευρά. Εσωτερικά διασώζει τοιχογραφίες που χρονολογούνται στα 1567/8.

2.2.6 Δημοτική ενότητα Καλλιθένδρου

Η Δημοτική Ενότητα Καλλιθένδρου καταλαμβάνει έκταση 21,8 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 2.193 κατοίκους και περιλαμβάνει τις κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Βαλτινού 671

Δενδροχωρίου 799

Κάτω Ελάτης 345

Φωτάδας 378

2.2.6.1 Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Δενδροχώρι

Καθαρή Δευτέρα, αποκριάτικη εκδήλωση με παραδοσιακό φαγητό, κλαρίνα, χορευτικά, μασκαράδες κλπ.).

Αναβίωση **εθίμου της Λαζαρίνας**

7 Μαΐου γιορτάζει η εκκλησία του χωριού μας που τιμάει τον **Άγιο Ιωάννη το Θεολόγο**. Ο σύλλογος συμμετέχει ενεργά με κλαρίνα χορευτικά και παραδοσιακό φαγητό.

Η γιορτή των **γερόντων**.

2.2.7 Δημοτική ενότητα Μεγάλων Καλυβίων

Η Δημοτική Ενότητα Μεγάλων Καλυβίων καταλαμβάνει έκταση 45,3 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 2.798 κατοίκους και περιλαμβάνει τις κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Μεγάλων Καλυβίων 1.849

Αγίας Κυριακής 427

Γλίνου 522

2.2.7.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Μεγάλα Καλύβια

Ι. Ν. Αγ. Νικολάου χρονολογείται στα 1811

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Τις απόκριες αναβιώνουν καρναβαλικά δρώμενα με επίκεντρο την αναπαράσταση του караγκούνικου γάμου με σατυρικό χρώμα και τη συμμετοχή μικρών και μεγάλων. Πανηγύρια των **Αγ. Γεωργίου, Αγ. Κων/νου & Ελένης και Αγίων Αποστόλων** παρασκευάζεται παραδοσιακό φαγητό σε καζάνια και διανέμεται στον κόσμο. Στην πανήγυρη δε του ενοριακού ναού της στις 21 Μαΐου πραγματοποιείται λαογραφική εκδήλωση .

2.2.8 Δημοτική ενότητα Κόζιακα

Η Δημοτική Ενότητα Κόζιακα καταλαμβάνει έκταση 59 τ.χλμ. και έχει συνολικό πληθυσμό 2.123 κατοίκους και περιλαμβάνει τις κοινότητες με αντίστοιχους πληθυσμούς:

Πρίνου	569
Γενεσίου	316
Γοργογυρίου	528
Ξυλοπαροίκου	238
Προδρόμου	472

2.2.8.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Ξυλοπάροικο

Εικόνα 91 Καλικάντζαρι
<http://www.fatsimare.gr/trikalina-hamperia/2014/01/08/karkatzalia-sti-fiki-trikalon-ena-ethimo-120-xronon>

Την ημέρα της Πρωτοχρονιάς μικροί μεγάλοι ντύνονται **Καλικάντζαροι** και Αγιοβασίληδες με κυπριά και κουδούνια στο λαιμό και στη μέση. Ξεκινούν από την εκκλησία μετά την λειτουργία περνούν από την πλατεία και γυρίζουν όλα τα σπίτια του χωριού γλεντώντας.

Το βράδυ της Αποκριάς ανάβουνε φωτιά στην πλατεία του χωριού όπου παιδιά ντυμένα καρναβάλια χορεύουν και γλεντούν γύρω από τη φωτιά μέχρι το πρωί.

Την Πρωτομαγιά το απόγευμα στο χώρο του θεάτρου πραγματοποιούνται θεατρικές και μουσικές εκδηλώσεις ενώ σε όλο τον κόσμο σερβίρεται πλαστός και ξυνόγαλα.

25 & 26 Ιουλίου στην πανήγυρη της Αγίας Παρασκευής πραγματοποιούνται ποικίλες εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν θέατρο, μουσική, παραστάσεις χορευτικών και παραδοσιακό γλέντι

Την τελευταία Κυριακή του Ιουνίου ή την πρώτη Κυριακή του Ιουλίου γίνεται πανηγύρι στην εκκλησία του Αγ. Ραφαήλ για την επέτειο των εγκαινίων του ναού.

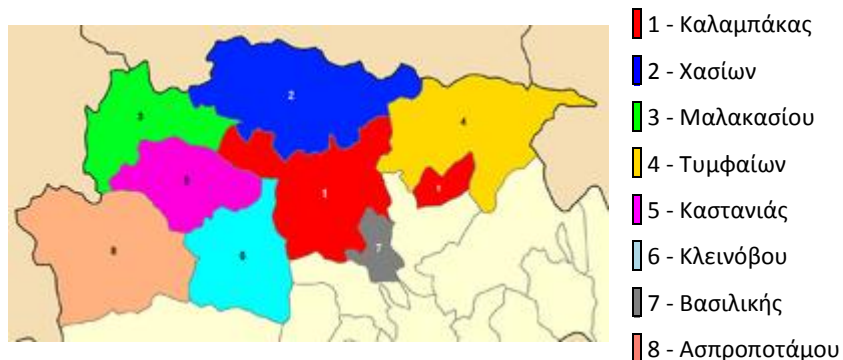
Πρόδρομος

Ι. Ν. Αγ. Ιωάννη Προδρόμου, τρίκλιτη βασιλική που χρονολογείται στον 18ο αι.

(<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-trikkaiwn.html>)

2.3. Δήμος Καλαμπάκας

Εντάσσεται διοικητικά στην Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων με έδρα την Καλαμπάκα. Έχει συνολική έκταση 1650.19 km², πληθυσμό 21.991 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2011 (<http://www.statistics.gr>). Με τον Καλλικράτη διαιρείται σε 8 δημοτικές ενότητες, Καλαμπάκας, Χασίων, Μαλακασίου, Τυμφαίων, Καστανιάς, Κλεινόβου, Βασιλικής, και Ασπροποτάμου. Η πόλη της Καλαμπάκας είναι πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας. Έχει υψόμετρο 247μ., είναι χτισμένη στην αριστερή όχθη του Πηνειού στις ρίζες των Μετεώρων. (www.kalampaka.com).

2.3.1 Δημοτική ενότητα Καλαμπάκας

Η δημοτική ενότητα Καλαμπάκας βρίσκεται στο βορειοδυτικότερο σημείο του Θεσσαλικού κάμπου. Καταλαμβάνει έκταση 277,1 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 12.000 κατοίκους. Στην Καλαμπάκα ανήκει το εντυπωσιακό φυσικό μνημείο των Μετεώρων

Περιλαμβάνει τις κοινότητες :

- Καλαμπάκας 8619
- Αύρας 430
- Βλαχάβας 189
- Διάβας 728
- Καστρακίου 1.117
- Κρύας Βρύσης 244
- Μεγάλης Κερασέας 185
- Ορθοβουνίου 115
- Σαρακήνας 373

Εικόνα 92 Η πόλη της Καλαμπάκας τη νύχτα

Πηγή :<https://www.visitmeteora.travel/gr/about-meteora/kalampaka-town>

Είναι γνωστή όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σ' όλο τον κόσμο, για την μακρόχρονη ιστορία, τα σημαντικά της μνημεία, αλλά κυρίως από τα μοναστήρια που είναι κτισμένα στις κορυφές των βράχων των Μετεώρων. Το όνομα της πόλης στα αρχαία χρόνια ήταν το Αιγίνιον, λόγω της σημαντικής της θέσης. Δικαιολογημένα η πόλη δεν έχει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αφού κάηκε ολοσχερώς από τους Γερμανούς το 1943. (www.kalampaka.com).

2.3.1.1 Θρησκευτικός Τουρισμός

Ως «θρησκευτικός τουρισμός» (religious tourism) - ή «προσκυνηματικός τουρισμός» (pilgrimage tourism) –χαρακτηρίζεται το σύνολο των δραστηριοτήτων, που σχετίζονται με τις επισκέψεις τουριστών σε μνημεία και χώρους θρησκευτικής σημασίας αναζητώντας κυρίως την επαφή με το θείο και την επικοινωνία με τους κατοίκους των τοπικών κοινωνιών για τον εμπλουτισμό της θρησκευτικής τους εμπειρίας (Πολύζος, 2010). Ο θρησκευτικός τουρισμός συνιστά μία μορφή τουρισμού, που συνδυάζει πνευματικά, πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία. Η Ελλάδα είναι μια από τις λίγες χώρες στον κόσμο που μπορεί να αναπτύξει τη μορφή αυτή του τουρισμού. Διαθέτει πολλά ελληνικά μοναστήρια, κειμηλιακούς θησαυρούς σε διάφορους νομούς της χώρας, καθεδρικούς ναούς, ξωκλήσια καθώς και βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες. Τα μεταβυζαντινά και τα βυζαντινά αριστουργήματα συνιστούν δύο από τους βασικότερους πόλους έλξης των θρησκευτικών τουριστών που επισκέπτονται την χώρα μας (Πολύζος, 2010).

2.3.1.1.1 Μετέωρα

Εικόνα 93 μετέωρα στο ηλιοβασίλεμα

Πηγή: <http://www.hellenicaworld.com/Greece/Geo/gr/Meteora.html>

Στα βορειοδυτικά της Θεσσαλίας πάνω από την Καλαμπάκα και το Καστράκι βρίσκονται τα Μετέωρα. Η εντυπωσιακή ομορφιά των πανύψηλων βράχων και των Μοναστηριών, ζωντανή απόδειξη της Πνευματικής και Πολιτιστικής

κληρονομιάς μας, καθιστούν τα Μετέωρα μοναδικό φαινόμενο και πνευματικό κέντρο παγκοσμίου σπουδαιότητας. Τα Μοναστήρια των Μετεώρων αποτελούν σήμερα το δεύτερο πλέον σημαντικό μοναστικό συγκρότημα στην Ελλάδα, ύστερα από το Άγιο Όρος. Είναι χτισμένα στις κορυφές των θαυματικών φυσικών βράχων από ψαμμίτη, στο βορειοδυτικό άκρο της θεσσαλικής πεδιάδας, στον νομό Τρικάλων, πλησίον του ποταμού Πηνειού και της οροσειράς της Πίνδου, στην Κεντρική Ελλάδα.

Κατά τον 10ο αιώνα μ.Χ. υπήρχαν 24 μοναστήρια, από τα οποία τα 6 λειτουργούν σήμερα. Τα μοναστήρια με τα μπαλκόνια και τα πρεβάζια στεφανώνουν τις κορυφές των πελωρίων βράχων και υψώνονται πάνω από χαράδρες χωρισμένα και ταυτόχρονα ενωμένα σ' ένα απαράμιλλο τοπίο, το οποίο με τα βουνά της Πίνδου, τον Πηνειό ποταμό, τα φαράγγια και τα γραφικά χωριά θεωρείται, ένα από τα ωραιότερα του κόσμου. (<http://www.pedthessalias.gr/>)

Οι κατακόρυφοι επιβλητικοί βράχοι (500 μ περίπου) των Μετεώρων, υψώνονται σαν γίγαντες με καταπληκτικό ύψος που αρχίζουν από πενήντα, εκατό και φτάνουν τα πεντακόσια περίπου μέτρα, ανάμεσα στην Πίνδο και τα Αντιχάσια, εκεί που ο Πηνειός εισβάλλει από τα στενά της Καλαμπάκας. Το φαινόμενο των βράχων δεν αναφέρεται ούτε στη μυθολογία ούτε από κάποιον Έλληνα ή ξένο ιστορικό. Εδώ και χίλια περίπου χρόνια άρχισαν να ασχολούνται οι ιστορικοί και οι γεωλόγοι με τη δημιουργία αυτών των βράχων, διατυπώνοντας διάφορες θεωρίες.

(Θεοχάρης Μ. Προβατάκης).

Τα Μοναστήρια έγιναν σχολεία για τα υπόδουλα πονεμένα ελληνόπουλα, καταφύγια για τους κατατρεγμένους, κέντρα τροφοδοσίας για τους αγωνιστές και μαζί σχολεία αγιασμού και

σωτηρίας. Με την πολύτιμη ασκητική τους παράδοση, το πλήθος των αγίων που έζησαν πάνω στους αγιασμένους βράχους, την πλούσια λατρευτική τους ζωή και τα πάμπολλα άγια λείψανα, που φυλάσσονται σ' αυτές, ως οι πλέον ανεκτίμητοι θησαυροί τους, αποτελούσαν και αποτελούν ζωτικές εστίες ορθόδοξης πνευματικότητας. Οι μοναστικές αδελφότητες των Αγίων Μετεώρων ζουν την λατρευτική ζωή, διακονούν με αγάπη και ευαισθησία τους πολυπληθείς επισκέπτες, συντηρούν και διαφυλάσσουν το χώρο, ασχολούνται με την αγιογραφία, την χρυσοκεντητική, την μικρογραφία, την κατασκευή καθαρού κεριού, θυμιαμάτων και εικονιδίων, την κηπευτική και την μελισσοκομία. Επιδίδονται, επίσης, σε συγγραφή ιστορικών, θεολογικών και υμνογραφικών μελετών και, (www.infotouristmeteora.gr)

Εικόνα 94 ασκητήρια

Πηγή:www.vimaorthodoxias.gr/agioreitiki-zoi/aoratoi-askites-tou-agiou-orous-thrylos-i-pragmatikotita-foto/

Ο μοναχισμός εδώ ξεκίνησε τον 11ο αιώνα, όταν μοναχοί ασκητές έφυγαν από το Άγιο Όρος και ήρθαν στη Θεσσαλία, για να ασκητέψουν στις σπηλιές των πελώριων βράχων. Τον 14ο αιώνα, εμφανίστηκε ο όσιος Αθανάσιος Μετεωρίτης και οργάνωσε την πρώτη κοινοβιακή κοινότητα, ιδρύοντας τη μονή του Μεγάλου Μετεώρου. Στη συνέχεια ήρθαν μοναχοί και από άλλες περιοχές της Ελλάδας και, ακολουθώντας το παράδειγμα του οσίου Αθανασίου, ίδρυσαν και άλλες μονές που υπολογίζονται σε περισσότερες από 20.

(http://www.ethnos.gr/thessalia/arthro/meteora_synantisi_theou_kai_anthropon-50054952/)

Εικόνα 95 ανάβαση σε μονή μετεώρων με δίχτυ

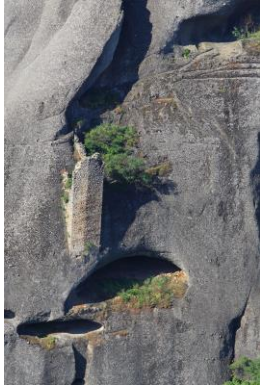
Πηγή :http://tovaltino.blogspot.gr/2012/08/blog-post_4937.html

Η ανάβαση παλαιότερα γινόταν με δίχτυ, σκαλωσιές στηριγμένες σε δοκάρια σφηνωμένα μέσα στους βράχους και λίγο αργότερα με ανεμόσκαλες.

Σήμερα οι προσκυνητές-επισκέπτες χρησιμοποιούν τις σκάλες που λαξεύτηκαν στα βράχια. Αναρριχητές από όλον τον κόσμο έρχονται στα Μετέωρα, για να αναμετρηθούν και αυτοί με τους θεόρατους βράχους.

Σκήτες -ασκητήρια – μετόχια

Αρχικά, κατά τον 12ο αιώνα, οργανώθηκε η σκήτη της Δούπιανης, με το «Κυριακό της Παναγίας».

Εικόνα 96 ασκητήριο

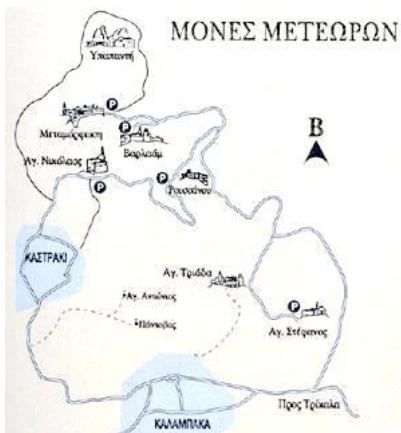
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Οι φιλόθεοι σπηλαιώτες ασκητές τις Κυριακές και τις μεγάλες εορτές συγκεντρώνονταν στο Κυριακό, δηλαδή στον κοινό ναό λατρείας, που ήταν η Παναγία η Δούπιανη, λίγο πιο πάνω από το Καστράκι, στο νοτιοδυτικό τμήμα του πέτρινου δάσους. Στη συνέχεια, οι μετέπειτα ασκητές επιχείρησαν την ανάβαση σε υψηλότερους γιγάντιους βράχους, χρησιμοποιώντας ως βοηθητικό μέσο πασσάλους ή σχοινιά. Στο διάβα των

αιώνων, τα μοναστήρια και τα ασκητήρια έφθασαν συνολικά

τα **σαράντα ένα**.. Υπήρχαν πολλά ακόμη μοναστήρια και ασκητήρια, από τα οποία έχουν αποκατασταθεί στην αρχική τους μορφή τρία. Πρόκειται για τη μονή της Υπαπαντής (μετόχι της ιεράς μονής Μεγάλου Μετεώρου), τη μονή του Αγίου Νικολάου Μπάντοβα και τη μονή του Αγίου Αντωνίου Μπάντοβα (μετόχια της ιεράς μονής Αγίας Τριάδος).

(<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Εικόνα 97 Χάρτης μοναστηριών μετεώρων

Πηγή : <http://www.kammenavourla.gr/meteora.html>

Στις μέρες μας υπάρχουν **έξι** ζωντανά, ακμαία και ανακαινισμένα μοναστήρια, τα οποία υποδέχονται φιλόξενα στο αρχονταρίκι τους τον προσκυνητή. **Της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, της Αγίας Τριάδας, του Αγίου Νικολάου του Αναπαυσά, και του Βαρλαάμ** που είναι αντρικά και **του Ρουσάνου και Αγίου Στεφάνου** που είναι γυναικεία.

Καθεστώς προστασίας Μετεώρων

Τα Άγια Μετέωρα, χάρη στη σύζευξη της χριστιανικής, ιστορικής, αρχιτεκτονικής, αγιογραφικής και γενικότερα πολιτιστικής μαρτυρίας του μοναχισμού με το γεωλογικό φαινόμενο και το απαράμιλλο φυσικό τοπίο, είναι αναγνωρισμένα ως διατηρητέο και προστατευόμενο μνημείο με βάση την εθνική νομοθεσία περί αρχαιοτήτων, καθώς και ανάλογες Ευρωπαϊκές και Διεθνείς

Συμβάσεις. Από το 1988 είναι εγγεγραμμένα στον Κατάλογο των Μνημείων της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Αποτελούν δε, σε όλη τους την έκταση, μία αγία γη, έναν θεόκτιστο και θεοφρούρητο ιερό χώρο, διότι είναι αγιασμένα και τα βράχια και οι σπηλιές και οι χαράδρες, αφού τα περπάτησε χορεία οσίων ασκητών και μαρτύρων της Μετεωρίτικης Θηβαΐδας. Ο σύγχρονός μας άγιος Πορφύριος έλεγε: «Μιλώ με τα βράχια, γιατί αυτά έχουν τόσα να μου πουν, από την άσκηση των προηγούμενων πατέρων».

Ο σύνολος χώρος, από τον Οκτώβριο του 1995 με νόμο της Πολιτείας (ν. 2531/11.10.95) –και ως συνέχεια σχετικής αποφάσεως από το 1990 της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος– **ανακηρύχτηκε «χώρος ιερός, αναλλοίωτος και απαραβίαστος», γεγονός που εξασφαλίζει την μοναδικότητα της ορθόδοξης πνευματικότητας και την αποτελεσματική προστασία του.** (www.infotouristmeteora.gr/αρχική/μετέωρα/καθεστώς-προστασίας/)

Μοναχοί, ιερείς αλλά και σπουδαίοι αγιογράφοι της εποχής, όπως ο Θεοφάνης και ο Φράγκος Κατελάνος, φιλοτέχνησαν με τοιχογραφίες τους ναούς των Μετεώρων. Κάποιες τοιχογραφίες όμως, υπέστησαν σοβαρότατες ζημιές από επιδρομές βανδάλων που δεν σεβάστηκαν την ιερότητα του εκκλησιαστικού χώρου, και άλλες πάλι φέρουν πάνω τους τα ανεξίτηλα σημάδια φθοράς του χρόνου.

(http://www.ethnos.gr/thessalia/arthro/meteora_synantisi_theou_kai_anthropon-50054952/)

2.3.1.1.1.Ιερές Μονές Μετεώρων

Ιερά Μονή Μεγάλου Μετεώρου

Εικόνα 98 Μονή μεγάλου Μετεώρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σταθμό ή μάλλον αφετηρία του οργανωμένου μετεωρίτικου μοναχισμού αποτελεί η ίδρυση της Μονής του Μεγάλου Μετεώρου ή της Μεταμορφώσεως. Η Μονή αυτή είναι η παλαιότερη, μεγαλύτερη και επισημότερη από τις υπάρχουσες σήμερα μετεωρικές μονές, όπως δηλώνει και η ονομασία της «Μεγάλο Μετέωρο» ή απλώς «Μετέωρο». Σκαρφαλωμένη πάνω στον

επιβλητικό της βράχο, κατέχει δεσπόζουσα θέση ανάμεσα στο μοναστικό συγκρότημα των Μετεώρων. Ιδρύθηκε λίγο πριν από τα μέσα του ΙΔ΄ αιώνα από τον όσιο Αθανάσιο τον Μετεωρίτη, ο οποίος και υπήρξε ο πρώτος κτήτορας της μονής και οργανωτής συστηματικής μοναστικής κοινότητας. Διάδοχος του Αθανασίου και δεύτερος κτήτορας της μονής υπήρξε ο μοναχός όσιος Ιωασάφ. Ανεβαίνοντας σήμερα τη λαξευτή σκάλα, λίγο πριν από την είσοδο της μονής και προς τ' αριστερά, αντικρίζεις το ασκητήριο του οσίου Αθανασίου, μέσα στη φυσική κοιλότητα του βράχου, διαμορφωμένη σε στοιχειώδη χώρο κατοικίας και στον απαραίτητο ναΐσκο. Εκεί, κατά την παράδοση, αρχικά, μόλις σκαρφάλωσε στον Πλατύ Λίθο, ασκήτεψε μόνος ο όσιος ερημίτης, προτού κτίσει επάνω στο πλάτωμα του βράχου ναό και κελιά για την εξυπηρέτηση των μοναχών που από νωρίς άρχισαν να συρρέουν εκεί. Στα μέσα του ΙΣΤ΄ αιώνα η μονή γνώρισε ιδιαίτερη ακμή και άνθιση. (<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Εικόνα 99 ξυλόγλυπτο τέμπλο μονής Μεγ. Μετεώρου
Πηγή:http://users.sch.gr/elianos/meteora_megalo_meteoro.htm

Αξιόλογα στοιχεία του καθολικού είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο που ανακαινίστηκε το 1791 και η τραπεζαρία, που σήμερα στεγάζει κειμήλια, φορητές εικόνες, λειψανοθήκες, σταυρούς, χειρόγραφα και άλλα αξιόλογα αντικείμενα του μοναστηριού(14^ο-16^ο αι)

Η μονή αποτελεί σημαντικό αξιοθέατο και οι χώροι της έχουν

μετατραπεί σε μουσεία. Το μαγειρείο του Μεγάλου Μετεώρου έχει μετατραπεί σε μουσείο, όπως και η Τράπεζα.

Εικόνα 100 μαγειρείο Μεγ.Μετεώρου
Πηγή:<http://ikivotos.gr/post/921/monh-megaloy-metewroy-mia-istorikh-ths-episkophsh>

Εικόνα 101 παλιά τράπεζα Μεγ. Μετεώρου
Πηγή:<http://www.archaiologia.gr/blog>

Η **παλιά Τράπεζα**, του 1557, με μήκος 32 μέτρα, διακοσμημένη με μοναδικά κειμήλια, το κελάρι με τα βαρέλια και τα σύνεργα του τρύγου, το **νοσοκομείο-γηροκομείο** που χτίστηκε το 1572, ο **πύργος αναβάσεως**, κατασκευασμένος στις αρχές

του 16ου αι (http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/meteora_synantisi_theou_kai_anthropon-)

Φιλόκαλα αναπαλαιωμένο, στερεωμένο, συντηρημένο, και ανακτισμένο στην αρχική του μορφή (1998) από την Αδελφότητα της Μονής, είναι σήμερα το **σκευοφυλάκιο** της Μονής με αίθουσες πολύτιμων και μοναδικών κειμηλίων. Στον α' όροφο -αίθουσα Δημητρίου Ζ. Σοφιανού, και Νεομαρτύρων εκτίθενται δείγματα από τα χειρόγραφα, έγγραφα και παλαίτυπα της Μονής.

Στο ισόγειο -αίθουσα Λαζάρου Δεριζιώτη- στεγάζεται το **κειμηλιαρχείο** της Μονής. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το Ιστορικό-Λαογραφικό Μουσείο της Μονής, και η αίθουσα ιστορικών λιθογραφιών (1912-13 και 1940-41) «Νικηφόρου Κομίνη» (Δημήτριος Ζ. Σοφιανός,)

Ι.Μ. Βαρλαάμ

Εικόνα 102 Ιερά μονή Βαρλαάμ
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Η Μονή των Αγίων Πάντων, η κοινώς ονομαζόμενη του Βαρλαάμ, είναι κτισμένη σε επιβλητικό βράχο, 595 μέτρων. στο βορειοδυτικό άκρο της λιθόπολης των Μετεώρων και σε κοντινή απόσταση από το Μεγάλο Μετέωρο και τη Μονή Ρουσάνου. Ο επιβλητικός της βράχος κατοικήθηκε)

για πρώτη φορά, σύμφωνα με την παράδοση, το πρώτο μισό του ΙΔ' αιώνα, πριν εξακόσια χρόνια, από τον σύγχρονο του οσίου Αθανασίου του Μετεωρίτη ασκητή-αναχωρητή Βαρλαάμ, από τον οποίο πήρε την ονομασία του και το μοναστήρι. Πρώτοι κτήτορες της Μονής υπήρξαν ωστόσο οι αυτάδελφοι ιερομόναχοι Νεκτάριος και Θεοφάνης, γόννοι της επιφανούς και εύπορης βυζαντινής οικογένειας των Αψαράδων από τα Ιωάννινα.

(<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Ο ναός είναι αγιορείτικης αρχιτεκτονικής, με δύο τρούλους και το εσωτερικό του είναι σκοτεινό και μικρό, μα άκρως επιβλητικό. Το μεγάλο προαύλιο προσφέρει υπέροχη θέα, πλάι στα κελιά που κρέμονται πάνω από τον γκρεμό. Υπάρχει σκευοφυλάκιο με σημαντικά ιερά κειμήλια και έγγραφα (http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/meteora_synantisi_theou_kai_anthropon-)

Η ανάβαση στο βράχο ήταν αρκετά δύσκολη. Αρχικά πραγματοποιούνταν με διαδοχικές σκαλωσιές στηριγμένες σε δοκάρια σφηνωμένα σε τρύπες μέσα στα βράχια, ενώ αργότερα αντικαταστάθηκαν με μεγάλες ανεμόσκαλες και με δίκτυ, όπου τραβούσαν αυτούς που δεν τολμούσαν να ανεβούν με την ανεμόσκαλα, το οποίο χρησιμοποιείται ακόμα για τη μεταφορά

των τροφίμων προς τη Μονή. Το 1923 λαξευτήκαν στον βράχο 195 σκαλιά, τα οποία οδηγούν τους επισκέπτες με άνεση και ασφάλεια στην κορυφή.

Ο ναός των Αγίων Πάντων κτίστηκε στο 1542 μ.Χ. και αποτελεί το καθολικό της Μονής. Ο κυρίως ναός τοιχογραφήθηκε 6 χρόνια αργότερα, το 1548, από τον διάσημο Θηβαίο ζωγράφο Φράγκο Κατελάνο όπου φανερώνεται ο ρεαλισμός, η αφηγηματική λεπτομέρεια και η επίδρασή του από ιταλικά πρότυπα. Ο νάρθηκας τοιχογραφήθηκε το 1566 από τους αυτάδελφους Θηβαίους αγιογράφους Γεώργιο ιερέα και σακελάριο Θηβών και τον Φράγκο όπου έδωσαν μια ιδιαίτερη αίγλη στο ναό. Στο νάρθηκα του ναού υπάρχει ο τάφος των οσίων κτητόρων Νεκταρίου και Θεοφάνη, τον οποίο τα δύο αδέλφια αγιογράφησαν παριστάνοντας τους κτήτορες να κρατάνε από κοινού ομοίωμα του ναού (Θεοχάρης Μ. Προβατάκης).

Ιερά Μονή Ρουσάνου

Εικόνα 103 Ιερά μονή Ρουσάνου
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Η Μονή Ρουσάνου βρίσκεται ανάμεσα στις μονές Αγίου Νικολάου Ανάπαυσα και Βαρλαάμ, στο δρόμο από το χωριό Καστράκι προς τα Μετέωρα. Είναι κτισμένη πάνω σε εντυπωσιακό κατακόρυφο στύλο και το κτιριακό της συγκρότημα καλύπτει ολόκληρο το πλάτωμα της κορυφής του απότομου βράχου, του οποίου φαίνεται σαν απόληξη φυσική.

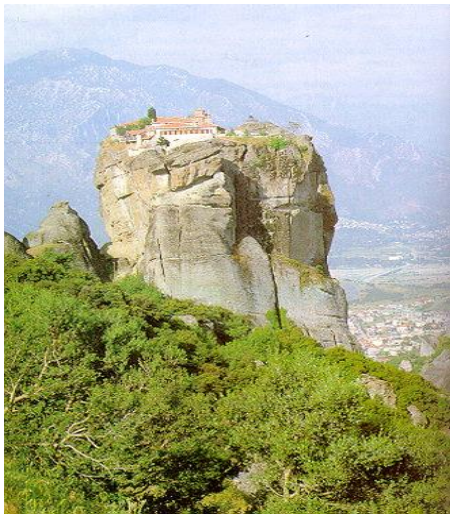
Στ' ανατολικά αντικρίζει κανείς τη Μονή της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Στεφάνου λίγο πιο μακριά, δυτικά τη Μονή Βαρλαάμ και του Μεγάλου Μετεώρου πιο πέρα. Ολόγυρα απλώνεται το πέτρινο δάσος των αμέτρητων και γιγάντιων βράχων και στο βάθος οι ορεινοί όγκοι του Κόζιακα και της Πίνδου. Η ανάβαση στη μονή, που παλιότερα γινόταν με ανεμόσκαλα, σήμερα γίνεται άνετα με σκαλοπάτια από τσιμέντο και δύο μικρές στερεές γέφυρες, που κατασκευάστηκαν το 1930. (<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Οφείλει, πιθανότατα, την επωνυμία της στον πρώτο οικιστή του βράχου (ιδ' /ιε' αι.). Την τωρινή

οικοδομική μορφή της πήρε στα μέσα του ιζ' αιώνα. Μεταξύ των ετών 1527 και 1529 οι Γιαννιώτες αδελφοί ιερομόναχοι Ιωάσαφ και Μάξιμος ανέβηκαν στον στύλο του Ρουσάνου, οπότε ανακαίνισαν και ανέκτησαν το ερειπωμένο από την φθορά του χρόνου παλαιό καθολικό της Μονής (της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος). Η ωραία τοιχογράφησή του, κρητικής τεχνοτροπίας, έγινε στα 1560, επί ηγουμένου της Μονής Αρσενίου. Στην Μονή Ρουσάνου τιμάται με ιδιαίτερη ευλάβεια και πανηγυρίζεται με μεγάλη λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια η μνήμη της Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας (4 Δεκ.). Με δωρεά της καστρακινής Δάφνης Γ. Μπούκα, επί Μητροπολίτη Τρίκκης και Σταγών Πολυκάρπου Θωμά Η Μονή Ρουσάνου, μετά την ριζική ανακαίνιση και αναστήλωσή της κατά τη δεκαετία του 1980 από την αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία της περιοχής, λειτουργεί ως γυναικείο μοναστήρι.

(Δημήτριος Ζ. Σοφιανός)

Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας

Εικόνα 104 Ιερά μονή Αγίας Τριάδος

Πηγή: http://users.sch.gr/elianos/meteora_agias_triadas.htm

Η μονή ιδρύθηκε το 1475, αν και κάποιες ιστορικές πηγές θέλουν ως πρώτο ιδρυτή της τον μοναχό Δομέτιο, το 1438. Η σημερινή αγιογράφηση του καθολικού έγινε το 1741 από τον ιερέα Αντώνιο και τον αδελφό του Νικόλαο. Στην Αγία Τράπεζα φυλάσσεται η κάρα του Αγίου Τρύφωνος που θεωρείται θαυματουργή. Είναι το πιο δυσπρόσιτο από όλα τα μοναστήρια των Μετεώρων γιατί έχει επίπονο περπάτημα και ανάβαση 140 σκαλιών λαξευμένων στον βράχο. Στην κορυφή του βράχου, αριστερά της εισόδου, βρίσκεται ο λαξευτός στον βράχο ναΐσκος του Τιμίου Προδρόμου, ένα σημείο με εκπληκτική θέα. Το παρεκκλήσι του Ιωάννου του Προδρόμου έχει ωραίες αγιογραφίες. Το καθολικό είναι σε τύπο σταυροειδούς δικιονίου ναού με τρουλωτό νάρθηκα. Οι αγιογραφίες αρχαιότερες στον νάρθηκα και νεότερες στον κυρίως ναό διατηρούνται σε ικανοποιητική κατάσταση.

(http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/meteora_synantisi_theou_kai_anthropon)

Εικόνα 105 Παλαιό Χειρόγραφο

Πηγή: users.sch.gr/elianos/meteora_agias_triadas.htm

Στο Λαογραφικό μουσείο της ανδρώας μονής, υπάρχουν παλαιά σκεύη, υφαντά, εργαλεία και αντικείμενα της λαϊκής τέχνης. Επίσης, από το 1953 φυλάσσονται στο σκευοφυλάκιο της Μονή Αγίου Στεφάνου, 124 χειρόγραφα τα οποία ανήκουν στην Μονή Αγίας Τριάδας. Τέλος, ο επίσκοπος Σταγών Παΐσιος χάρισε στην μονή την προσωπική του βιβλιοθήκη (περιλάμβανε σπάνια παλαιότυπα) η οποία καταστράφηκε στα χρόνια της κατοχής από τους Γερμανούς και Ιταλούς (Μιτσικώστα.Θ., Μ. , 1985).

Ιερά Μονή Αγίου Στεφάνου, Μετέωρα

Εικόνα 106 Ιερά μονή Αγίου Στεφάνου

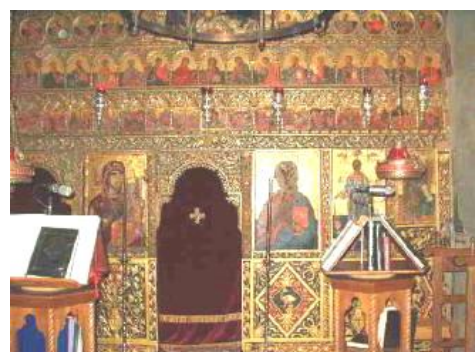
<https://gr.depositphotos.com/23133240/stock-photo-agios-stefhanos-monastery-at-meteora.html>

Είναι η δεύτερη γυναικεία μονή των Μετεώρων και θεωρείται η πιο πλούσια και με τη μεγαλύτερη οικιστική δραστηριότητα. Είναι η πιο δημοφιλής μετά τη Μονή Μεγάλου Μετεώρου, χάρη στην εύκολη πρόσβαση, που δεν απαιτεί πολύ περπάτημα και πολλή ανάβαση. Το καθολικό της, αφιερωμένο στον

Άγιο Στέφανο, χτίστηκε στα μέσα του 16ου αιώνα και τοιχογραφήθηκε γύρω στο 1545.

Από τους περιηγητές μαθαίνουμε πως ο βράχος κατοικήθηκε το 1192 από τον όσιο ερημίτη Ιερεμία, όμως επίσημος κτήτορας θεωρείται ο όσιος Αντώνιος (15ος αιώνας) και αργότερα ο ιερομόναχος Φιλόθεος από τη Σθλάταινα ή Σκλάταινα Τρικάλων (πρώτο μισό του 16ου αιώνα), οι μορφές των οποίων απεικονίζονται στις τοιχογραφίες του νάρθηκα.

Οι τοιχογραφίες του καταστράφηκαν στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, όμως σώζεται το περίτεχνο τέμπλο

Εικόνα 107 Τέμπλο Αγίου Στεφάνου

Πηγή: http://users.sch.gr/elianos/meteora_agios_stefanos.htm

του 1814, φτιαγμένο από Μετσοβίτες ταλιαδόρους. Είναι διακοσμημένο με παραστάσεις φυτών, ζώων και ανθρώπων, και θεωρείται ένα από τα πιο ωραία τέμπλα που σώζονται στη χώρα μας. (http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/meteora_synantisi_theou_kai_anthropon)

Η Μονή του Αγίου Στεφάνου ενδιαφερόταν, κατά παράδοση, ιδιαίτερα για την ελληνική παιδεία και τα γράμματα. Ο διάσημος ιεράρχης και ελληνοδιδάσκαλος Δωρόθεος Σχολάριος (1812-1888), κατέφυγε στη μονή αυτή, γύρω στα τέλη της τρίτης δεκαετίας του 19ου αι. για να ικανοποιήσει την έφεση του προς τη μόρφωση. Στη δεκαετία του 1970, λειτούργησε με επιτυχία στη Μονή του Αγίου Στεφάνου Ορφανοτροφείο - Δημοτικό Σχολείο Θηλέων, με διδασκάλισσες αγιοστεφανίτισσες μοναχές. (<http://www.meteorabooking.gr/>). Η τράπεζα της μονής μετατράπηκε σε Μουσείο και είναι ανοικτό προς τους Επισκέπτες. Περιλαμβάνει σημαντικά κειμήλια όπως μεταβυζαντινές εικόνες, χειρόγραφα (147), υφαντά, χρυσοκέντητα άμφια ξυλόγλυπτα Κ.α. (Δ.Ζ. Σοφιανού).

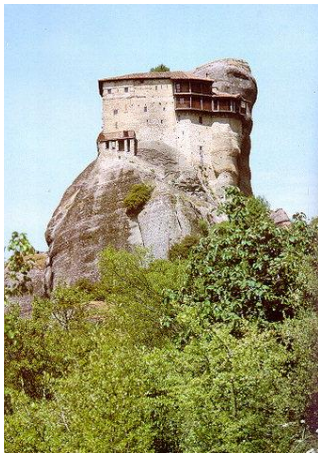
Εικόνα 108 Χειρόγραφο Αγίου Στεφάνου

Πηγή:<http://www.gometeora.gr/el/monasteries/item/112-the-monastery-of-st-stefanou>

Στη μονή φυλάσσονται πολλά χειρόγραφα, τα οποία κοσμούνται με ωραίες και καλλιτεχνικές μικρογραφίες, πολυποίκιλα επίτιτλα και πολύχρωμα διακοσμητικά πρωτογράμματα.

(<http://www.gometeora.gr/el/monasteries/item/112-the-monastery-of-st-stefanou>)

Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Αναπαυσά

Εικόνα 109 Ιερά μονή Αγ.Νικολάου Αναπαυσά
http://users.sch.gr/elianos/meteora_agios_stefanos.htm

Η εικόνα του στενού και υψηλού βράχου, ύψους 85 μ., με το μοναστήρι στην κορυφή του είναι εντυπωσιακή. Το όνομα της μονής λέγεται πως προήλθε από κάποιον παλιό κτήτορα ονόματι «Αναπαυσά», του 14ου αιώνα, ή από το κλίμα και την ατμόσφαιρα που βοηθούσε τους μοναχούς να βρουν ανάπαυση. Η θέα από το καμπαναριό, στον τρίτο όροφο της μονής, είναι μαγευτική.

(http://www.ethnos.gr/taksidi_thessalia/arthro/meteora_synantisi_the_ou_kai_anthropon)

Ο προσκυνητής ατενίζει ανατολικά τη Μονή Ρουσάνου, νότια, αγναντεύει το γραφικό Καστράκι και τη δασώδη οροσειρά της Πίνδου, ενώ στα Βόρεια το βλέμμα υψώνεται με θαυμασμό προς την κορυφή των βράχων της Μονής του Μεγάλου Μετεώρου. Για την ανάβαση λειτουργούσε και κρεμαστή ξύλινη

σκάλα. Σήμερα υπάρχει δυνατότητα εύκολης πρόσβασης με τα 80 λαξευτά σκαλιά, που κατασκευάστηκαν τα έτη 1932-36. (<https://www.infotouristmeteora.gr>).

Τον Οκτώβριο του 1527, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή, ο περίφημος Κρητικός ζωγράφος Θεοφάνης Στρελίτζας έχει αποπερατώσει την τοιχογράφησή του καθολικού της Μονής.

Το Δεκέμβριο του 1909 παρόλο που το μοναστήρι ήταν ερειπωμένο, ο Ν. Βέης επισκέφθηκε την μονή και κατάγραψε τα χειρόγραφα της. Ανακάλυψε 50 περίπου κώδικες, τους οποίους τους μετέφερε στην Μονή της Αγίας Τριάδας για μεγαλύτερη ασφάλεια όπου ανήκουν μέχρι σήμερα. Κατά την δεκαετία του 1960 η μονή του Αγίου Νικολάου Αναπαυσά ανακαινίστηκε από την Αρχαιολογική Υπηρεσία της περιοχής, όπου έγινε συντήρηση των παλιών τοιχογραφιών (Θεοχάρης Μ. Προβατάκης)

Ποιο είναι το τυπικό με βάση το οποίο λειτουργούν σήμερα οι Ιερές Μονές;

Όλα τα μοναστήρια των Μετεώρων λειτουργούν ως κοινόβια, όλα δηλαδή είναι κοινά. Υπάρχει κοινή τράπεζα (φαγητό) για όλους τους μοναχούς. Κανένας δεν έχει χρήματα. Το ταμείο είναι κοινό, αλλά υπεύθυνος γι' αυτό είναι ο ηγούμενος, που φροντίζει με αγάπη για όλη τη αδελφότητα του μοναστηριού. Για καθετί που κάνει ο μοναχός ζητά την άδεια και την ευλογία του ηγουμένου, στον οποίο λέει κάθε σκέψη του και δέχεται από αυτόν πνευματική καθοδήγηση, προκειμένου στο τέλος της ζωής του να αγιαστεί. Οι μοναχοί προσπαθούν να τηρήσουν με ακρίβεια τρεις βασικούς κανόνες του μοναχισμού: την αγνότητα, την ακτημοσύνη και την υπακοή.

Ξυπνάνε στις 3.30 π.μ. και προσεύχονται ο καθένας χωριστά στο κελί του μέχρι τις 5.00 π.μ.. Από τις 5.00 π.μ. μέχρι τις 7.30 π.μ. γίνονται στον ναό οι ακολουθίες του Μεσονυκτίου, του Όρθρου και των Ωρών. Προσεύχονται και νηστεύουν σύμφωνα με τους κανόνες της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Όταν κάποιος νέος ή κάποια νέα καταφύγει στα μοναστήρια για να γίνει μοναχός ή μοναχή αντίστοιχα, δοκιμάζεται πρώτα για τρία χρόνια και μετά την άδεια του μητροπολίτη γίνεται μοναχός, αφού πρώτα βέβαια ο ηγούμενος κρίνει ότι είναι κατάλληλος για τη μοναχική ζωή. (<http://www.kalampaka.com/gr/meteora/history.asp>)

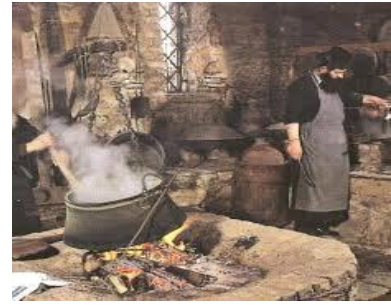
Με ποιες δραστηριότητες ασχολούνται οι μοναχοί (ές) στα μοναστήρια;

Εικόνα 110 Μοναχός Μετεώρων
Πηγή:http://grandmother50kalantzitasoulal1.blogspot.gr/2013/08/blog-post_29.html

Το πρώτο μέλημά τους, είναι η προσευχή που τη συνδυάζουν με την εργασία. Οι εργασίες που αναλαμβάνουν οι μοναχοί λέγονται διακονήματα, γιατί γίνονται με

πνεύμα αγάπης και θυσίας, αλλά και με πολλή ευλάβεια και

Εικόνα 111
Πηγή:<http://www.diakonima.gr/2009/09/04/iera-monh-megalou-meteorou/>

προσευχή. Υπάρχουν διακονήματα που εναλλάσσονται κάθε

εβδομάδα (της εκκλησίας, του ξενώνα, της κουζίνας κ.α.) και αυτά που μένουν σταθερά (αγιογραφίες, εργόχειρα, χρυσοκεντήματα, ράψιμο, παρασκευή θυμιάματος και κεριών). (<http://www.kalampaka.com/gr/meteora/history.asp>)

Ποια είναι η συμβολή των Ιερών Μονών των Μετεώρων στην πολιτιστική κληρονομιά;

Η συμβολή των μοναστηριών των Μετεώρων στην πολιτιστική κληρονομιά είναι πολύ σημαντική σε όλα τα επίπεδα (τοπικό, εθνικό, παγκόσμιο). Στα μοναστήρια των Μετεώρων διαπιστώνει κανείς ένα εξαιρετικό αρχιτεκτονικό κάλλος ομορφιά , αριστουργηματικές τοιχογραφίες, θαυμάσια χρυσοκέντητα και άλλα έργα τέχνης. Ο μεγαλύτερος όμως θησαυρός που διασώζουν είναι τα ιερά λείψανα των αγίων μας και η εν Χριστώ ζωή. (<http://www.kalampaka.com/gr/meteora/history.asp>)

Επίσης η συμβολή των μετεωρίτικων μοναστηριών σε θέματα παιδείας είναι πολύ μεγάλη.

Οι Μετεωρίτες Πατέρες με δικά τους χρήματα ίδρυσαν στα χρόνια της Τουρκοκρατίας και μετά ιερά εκπαιδευτήρια. Έτσι μέσα στα μοναστήρια με τη λατρευτική ζωή διατηρήθηκε μαζί με την Ορθόδοξη Πίστη μας και η ελληνική γλώσσα, αυτή που επέτρεπε στους σκλαβωμένους να διατηρούν την εθνική τους συνείδηση και τον πόθο για τη λευτεριά.

Τέλος, τα χειρόγραφα, τα έντυπα και τα έγγραφα που σώζονται στα μοναστήρια αποτελούν ανεξάντλητη πηγή πληροφοριών, τόσο για την εκκλησιαστική όσο και για την εθνική μας ιστορία. Έτσι στους δύσκολους καιρούς που περνάμε σώζουν την ιστορία μας, την εθνική μας συνέχεια,

την παράδοσή μας και την αυθεντική γνήσια μορφή του ευαγγελικού βίου, που αναζητάει η Ευρώπη και που έμεινε अपαράλλακτη στην πορεία των 2000 χρόνων της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας, αφού τα 'Αγια Μετέωρα είναι οι γνήσιοι συνεχιστές του Βυζαντινού πολιτισμού.

(<http://www.kalampaka.com/gr/meteora/history.asp>)

2.3.1.2. Πολιτισμικοί Πόροι

Καλαμπάκα

Ο βυζαντινός ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου,

Εικόνα 112 Βυζαντινός ναός κοιμήσεως Θεοτόκου
<https://www.kalampaka.com/el/kalampaka/holy-church-dormition-of-theotokos/>

είναι το πιο σημαντικό μνημείο της Καλαμπάκας και βρίσκεται στην παλαιά πόλη. Ανεγέρθηκε μεταξύ 10 ου και 11 ου αιώνα πάνω στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής και αποτελεί σημείο αναφοράς και λατρείας για όλους τους πιστούς (www.kalampaka.com)

Είναι ένα μνημείο σπουδαίας ιστορικής και πολιτισμικής σημασίας καθώς κατασκευάστηκε με υλικά του αρχαίου

Ναού του Απόλλωνα, που είναι ο μόνος ναός στον κόσμο με τον μαρμάρινα άμβωνα στο κέντρο του. Σπουδαίας σημασίας είναι και οι τοιχογραφίες που κοσμούν τον Ναό κοιμήσεως της Θεοτόκου, οι οποίες χρονολογούνται από τον 12ο έως τον 16ο αιώνα (Πολίτης, ΧΧ).

Εικόνα 113 Μαρμαρινός άμβωνας
<http://www.pentapostagma.gr/>

Εικόνα 114 Ξυλόγλυπτο τέμπλο
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού ανήκει στα αξιόλογα έργα της μεταβυζαντινής ξυλογλυπτικής και έχει κατασκευαστεί μάλλον κατά τη διάρκεια του 17ου αιώνα. Εντυπωσιακό και αξιόλογο είναι και το **κωδωνοστάσιο** του ναού που βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της εισόδου του περιβόλου του ναού. (<http://www.meteorabooking.gr>).

Ο καθεδρικός ναός του Αγίου Βησσαρίωνος

Εικόνα 115 Ναός Αγ. Βησσαρίωνα
Πηγή: <https://www.meteora24.gr>

ανεγέρθηκε προς τιμήν του Αγίου Μητροπολίτου Λαρίσης που ήταν ιδρυτής και κτήτορας της Μονής Δουσίκου. Ο ναός έχει αγιογραφηθεί εξ ολοκλήρου από τον Ιωάννη Αλμπάνη.

Ι. Ν. Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου και Αγίου Χαραλάμπους

Εικόνα 116 Ναός Αγ. Ι. Προδρόμου και Αγ. Χαραλάμπους
Πηγή: <http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/251/226>

Ο δίκωχος και δίδυμος βυζαντινός ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου και του Αγίου Χαραλάμπους έχει κτιστεί πριν από το 1336 με υλικά που προέρχονται από αρχαίο ελληνικό ναό και φέρουν επιγραφές. Τα Ιερά Βήματα των δύο ναών χωρίζονται με τοίχο, ο οποίος συνεχίζει και μετά το τέμπλο.

Ι. Μ. Βυτουμά

Εικόνα 117 Μονή Βυτουμά
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Κοντά στο χωριό Βυτουμά, ιδρύθηκε κατά την παράδοση, το 1162, η Ι. Μ. Κοιμήσεως της Θεοτόκου, γνωστή ως Ι. Μ. Βυτουμά (Γυναικεία), με έξοδα του Κων/νου Ταρχανιώτη και της συζύγου του Ζωής. Κτίσθηκε στα 1600 και είναι τρίκλιτη βασιλική με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος και νάρθηκα μεταγενέστερο του 1662. Στα νότια της εισόδου

της μονής υφίσταται παρεκκλήσι, επίσης αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου, που χρονολογείται στα 1559.

Κάστρο Αγίας Παρασκευής

Εικόνα 118 Κάστρο Αγ.Παρασκευής
Πηγή:http://depka.culture.gr/?page_id=2183

Ο αρχαιολογικός χώρος του «Κάστρου» Αγίας Παρασκευής βρίσκεται σε απόσταση 2,5 χλμ περίπου βόρεια του συνοικισμού Αγία Παρασκευή Καλαμπάκας, απέναντι ακριβώς από αυτήν και στο σημείο όπου το μεγάλο αντέρεισμα «Στέρνα» του Κόζιακα γίνεται απότομο. Σε υψόμετρο 450 μ. περίπου βρίσκεται σε

ερειπιώδη κατάσταση ένα μικρό αρχαίο φρούριο, κατασκευασμένο από ογκολίθους, πολλοί από τους

οποίους ξεπερνούν σε μήκος τα 2 μέτρα . Η οχύρωση χρονολογείται στον 4ο αι. π.Χ.

(www.infotouristmeteora.gr/)

Στην Αγία Παρασκευή σώζονται τέσσερις παλαιές εκκλησίες:

Το εξωκλήσι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (προ του 1712), που λέγεται πως ήταν άλλοτε μοναστήρι, με τις ωραιότερες τοιχογραφίες.

Τα εξωκλήσια: της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Νικολάου, που χρονολογούνται πριν από το 1900.

Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου (προ του 1766), επίσης τοιχογραφημένη.

Καταρράκτης Αγ. Παρασκευής

Στην είσοδο του οικισμού Αγ. Παρασκευής, στη θέση "Κόντενα" καταρράκτης εντυπωσιάζει τους επισκέπτες, τις ημέρες που έχει βροχή ή λιώνουν τα χιόνια στο βουνό Κόζιακας.

Για τον καταρράκτη της Αγίας Παρασκευής που «ακούει» στο όνομα «KONTENA» ή «KONTINA» ο θρύλος θέλει να έλαβε το όνομα από γυναίκα κατοίκου της περιοχής (KONTHΣ – KONTENA – KONTINA)που στην προσπάθειά της να περάσει τα φουσκωμένα νερά του καταρράκτη , πνίγηκε .

Κάστρο Βυτουμά

Τα ερείπια του αρχαίου Κάστρου Βυτουμά έχουν περίμετρο που ξεπερνά τα 300 μ. Τα τείχη της νότιας πλευράς του τριγωνικού μάλλον αυτού κάστρου είναι κτισμένα εξωτερικά από ακανόνιστες πελεκημένες πέτρες διαφορετικών μεγεθών, ενώ στην ανατολική πλευρά και σ' ένα πύργο διακρίνονται και ίχνη κονιάματος. Η βόρια πλευρά είναι εντελώς κρυμμένη μέσα στη βλάστηση και απροσπέλαστη. Στο νότιο μέρος του τείχους σώζεται ημικυκλικός πύργος, ενώ στο ανατολικό τετράγωνος. (<http://www.pedthessalias.gr>)

Βιβλιοθήκη Καλαμπάκας

Εικόνα 119 Βιβλιοθήκη Καλαμπάκας
Πηγή:<http://www.kalambakalibrary.org/>

Η καινούρια Βιβλιοθήκη αποτελεί την πολιτιστική άγκυρα της πόλης και επικεντρώνεται ειδικά στις ανάγκες των παιδιών και των εφήβων.

Το λογότυπο της **Βιβλιοθήκης** σηματοδοτεί την δέσμευσή της για Εκπαίδευση.

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων και Μουσείο Μανιταριών.

Εικόνα 120 Μουσείο Φυσικής Ιστ. & Μανιταριών Μετεώρων
Πηγή:<https://www.infotouristmeteora.gr>

Βρίσκεται στην Καλαμπάκα, πολύ κοντά στην πόλη των Τρικάλων, στην Θεσσαλία.

Το Μουσείο περιλαμβάνει μια πλούσια συλλογή πτηνών και θηλαστικών καθώς και ένα ολοκληρωμένο μουσείο μανιταριών, το πρώτο στο είδος του στην Ελλάδα. Υπάρχουν περίπου

300 είδη ζώων και αρκετές δεκάδες με τα κυριότερα είδη μανιταριών.

Ο τρόπος παρουσίασης των συλλογών μέσα από διοράματα, αναπαριστά με απόλυτη ακρίβεια, το φυσικό περιβάλλον που διαβιούν τα ζώα και αναπτύσσονται τα μανιτάρια. Η ποιότητα των εκθεμάτων είναι εξαιρετική.

Το Μουσείο Ελληνικής Παιδείας (Museum of Hellenic Culture),

Εικόνα 121 Μουσείο Ελληνικής Παιδείας
Πηγή:<http://www.bookmuseum.gr/>

βρίσκεται στο κέντρο της πόλης της Καλαμπάκας Τρικάλων, σε ένα χώρο περίπου 1000τ.μ και έχει εκπαιδευτικό και πολιτιστικό προσανατολισμό. Φιλοξενεί συλλογές του συλλέκτη Παύλου Μπαλογιάννη σχετικές με την Ελληνική

εκπαίδευση και την Παιδεία γενικότερα. Σκοπός του Μουσείου είναι η διαφύλαξη, μελέτη, προβολή και ανάδειξη της Ελληνικής Παιδείας και των αξιών που απορρέουν από αυτή και φιλοδοξεί να φέρει σε επαφή τον επισκέπτη με τα Ελληνικά Γράμματα και τον Ελληνικό Πολιτισμό με τρόπο απλό και βιωματικό, ώστε να αποτελέσει ένα χώρο πολιτισμού, μάθησης, εκπαίδευσης και επιστήμης.

Κέντρο Ψηφιακής προβολής της Ιστορίας και του Πολιτισμού των Μετεώρων,

Εικόνα 122 Κέντρο Ψηφιακής Προβολής Ιστ.& Πολιτισμού Μετεώρων
Πηγή:<https://www.infotouristmeteora.gr>

βρίσκεται στην πόλη της Καλαμπάκας και άνοιξε για πρώτη φορά τις πύλες του στο κοινό το Μάιο του 2017. Πρόκειται για ένα υπερσύγχρονο κέντρο που περιλαμβάνει μια αίθουσα τρισδιάστατων (3D) προβολών με **δυναμικότητα 105 θέσεων**, εξοπλισμένη με

τελευταίας τεχνολογίας μηχανήματα (3D projector, ηχητικά 5.1 και ειδικά subwoofer χαμηλών συχνοτήτων). Ο επισκέπτης, φορώντας ειδικά γυαλιά που του παρέχονται, μπορεί να παρακολουθήσει τις παρακάτω 3D (τρειςδιάστατες) προβολές: **Μυθολογικού περιεχομένου Μετεώρων , Ξενάγηση στις Ιερές Μονές των Μετεώρων (** <https://www.infotouristmeteora.gr>)

Σχολή Ξυλογλυπτικής η μοναδική της χώρας μας. Λειτουργεί από το 1964 και παρόλο που οι μαθητές είναι λίγοι πια, έρχονται από κάθε μεριά της Ελλάδας. Μόλις ολοκληρώσουν τη μαθητεία τους στη σχολή εργάζονται ως ξυλογλύπτες κυρίως για εκκλησιαστικά είδη, αφού το σκαλιστό έπιπλο περνάει κρίση.

Αρχαία Φαλώρεια

Εικόνα 123 Αρχαία Φαλώρεια

Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Η Φαλώρεια ήταν αρχαία πόλη της περιοχής της Εστιαιώτιδας χώρας στη Θεσσαλία. Βρισκόταν κοντά στο Κερκέτειο Όρος, πάνω στο λόφο «Σκούμπο», όπου σώζονται ερείπια τειχών και εκτεινόταν έως τις όχθες του ποταμού Πηνειού. Η αρχαία Φαλώρεια βρισκόταν κοντά στην περιοχή που είναι χτισμένη σήμερα η Καλαμπάκα. Σύμφωνα με την επικρατούσα αντίληψη, η

πόλη πήρε το όνομά της από το λόφο όπου είναι κτισμένη και από το κωνικό του σχήμα. Ο λόφος θυμίζει μπροστινό μέρος περικεφαλαίας, το οποίο στα Ομηρικά έπη ονομαζόταν “φάλος”. (<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Παραδοσιακοί οικισμοί

Η Παλιά πόλη της Καλαμπάκας

Εικόνα 124 Παλιά Πόλη Καλαμπάκας

Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Το μεγαλύτερο μέρος της προπολεμικής Καλαμπάκας κάλυπτε το χώρο από το σημερινό Δημαρχείο μέχρι το εκκλησάκι του Αϊ-Γιώργη, στη συνοικία του Σωποτού. Η κωμόπολη σ’ αυτόν το χώρο ήταν δομημένη πυκνά, τα τετράγωνα μικρά, οι κατοικίες κολλητές η μία με την άλλη

και οι λιθόστρωτοι δρόμοι στενοί. Τα σπίτια, αντιπροσωπευτικά της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, ήταν

δεμένα ταιριαστά με τον περιβάλλοντα χώρο και το ευρύτερο τοπίο. Το ισόγειο χρησιμοποιούνταν για στάβλο, αποθήκη ή για τοποθέτηση βαρελιών. Τέλος, τις νεότερες πέτρινες κυβοειδείς κατοικίες, με πελεκητούς γωνιόλιθους που έδεναν αρμονικά με τα καλντερίμια.

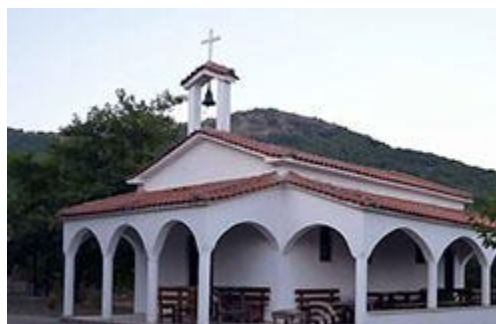
Στη συνοικία του Πλατάνου με την ομώνυμη βρύση ήταν κάθε λογής καταστήματα. Ταβέρνες, χάνια, οινοπωλεία, πανδοχεία, παντοπωλεία, καφενεία, τράπεζα. Από το 1928 και έπειτα, η αγορά άρχισε βαθμιαία να μετατοπίζεται στη σημερινή οδό Βλαχάβας προς τη μεριά του σημερινού Δημαρχείου. Η κεντρική πλατεία ήταν εκεί που σήμερα βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Βησσαρίωνα και ήταν το σημείο όπου γίνονταν όλες οι υπαίθριες εορταστικές εκδηλώσεις της πόλης.

Στη συνοικία του Αϊ-Γιάννη του Προδρόμου ήταν τα καφενεία, που λειτουργούσαν από τις τέσσερις η ώρα το πρωί και όπου δίνονταν οι παραστάσεις του Καραγκιόζη. Πότε-πότε, σε τούτα τα σοκάκια, στη δεκαετία του 1930, ακούγονταν τις μεσονύκτιες ώρες θαυμάσιες καντάδες από καλλίφωνους Καλαμπακιώτες της εποχής. Δίπλα, στη συνοικία της Αγίας Βαρβάρας, υπήρχε το κτήριο της Επισκοπής, που αργότερα στέγασε το 2ο Δημοτικό Σχολείο.

Η συνοικία του Σωποτού ήταν ταυτισμένη με την ομώνυμη βρύση της, η οποία αποτελούσε πηγή ζωής, όχι μόνο για τους κατοίκους της περιοχής, αλλά και ολόκληρης της πόλης. Η αφθονία του νερού κάλυπτε όλες τις ανάγκες ύδρευσης. Έδινε πόσιμο νερό, ξεκούραζε διψασμένους και πότιζε κήπους και περιβόλια, με πλούσια βλάστηση, που άρχιζαν από το πλάτωμα τις βρύσης και έφταναν μέχρι το σιδηροδρομικό σταθμό.

Αύρα

Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου

Εικόνα 125 Μονή Αγ. Γεωργίου
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Μέσα στις ανηφοριές της παλαιάς Κόπερνας, όπου υπήρχε αρχικά το χωριό της Αύρας, ο Άγιος Γεώργιος στέκει φρουρός για να θυμίζει το πέρασμα του αγίου Κοσμά του Αιτωλού και την παρουσία των ανθρώπων σ' αυτό τον τόπο. Είναι το ορθόδοξο ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου, το οποίο τα τελευταία χρόνια αναστηλώθηκε με τις προσπάθειες πιστών και την επάνδρωσή του από τον

Αρχιμανδρίτη Δωρόθεο Τζεβελέκα. (<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Η γέφυρα της Διάβας

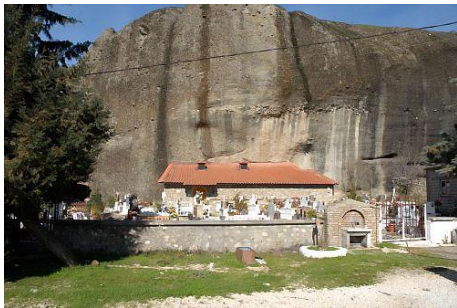

Εικόνα 126 Γέφυρα Διάβας

Πηγή: <http://www.infotouristmeteora.gr>

Η γέφυρα της Διάβας, ένα σύμβολο για το χωριό. Ίσως το πιο σημαντικό έργο που έγινε ποτέ. Ένα έργο που πραγματοποιήθηκε χάρη στις προσπάθειες αλλά και μετά από πολλές θυσίες σχεδόν όλων των κατοίκων του χωριού και κυρίως του τότε προέδρου του κ. Γιώργου Βλαχογιάννη το 1982. (www.infotouristmeteora.gr)

Ι. Ν. Αγ. Αποστόλων Πέτρου & Παύλου

Εικόνα 127 Ναός Αγ. Αποστόλων Πέτρου & Παύλου

Πηγή: http://www.trikalanews.gr/ypoloipoi_dimoi/h_sarakina_kalampakas_apanigurizei.html

Κτίστηκε στα τέλη του 16^{ου} αι., στο χωριό Σαρακίνα, σε επαφή με τον παρακείμενο απομονωμένο βράχο "Πέτρα", με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες, στον κυρίως ναό και στο Ιερό. Μέσα στο ίδιο το χωριό βρίσκεται ο ναός του Αγίου Αθανασίου που οικοδομήθηκε στα 1872.

Γέφυρα Σαρακίνας

Εικόνα 128 Γέφυρα Σαρακίνας

Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Η γέφυρα κατασκευάστηκε τον 16ο αιώνα από τον μητροπολίτη Λαρίσης Βησσαρίων Β'.

Στην αρχική της μορφή η γέφυρα είχε έξι τόξα, με μεγαλύτερο το τρίτο από την αριστερή (ανατολική) όχθη, κάτω από το οποίο διέρχεται η βαθύτερη κοίτη του Πηνειού ποταμού. Το συνολικό

μήκος της γέφυρας είναι 120 μ. Σήμερα σώζονται τα

τέσσερα ημικυκλικά τόξα, ενώ στη θέση εκείνων που

κατέρρευσαν το 1970 κατασκευάστηκαν άλλα από σκυρόδεμα. Με σκυρόδεμα επίσης επικαλύφτηκε και το κατάστρωμα της γέφυρας, το οποίο διαπλατύνθηκε κατά 2 μ. (<http://petrinagefiria.com>)

Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Βλαχάβας

Το ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Βλαχάβας ιδρύθηκε από το σύλλογο Παλαιοπαναγιά το 2010. Σκοπός του Μουσείου είναι η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το μουσείο διαθέτει πάνω από 1000 εκθέματα εκ των οποίων τα περισσότερα προέρχονται από δωρεές. Επίσης στον πρώτο όροφο διαθέτει βιβλιοθήκη και χώρο ψυχαγωγίας.

Καστράκι

Εικόνα 129 Καστράκι Καλαμπάκας
Πηγή: <http://sangiorgiovilla.com/kastraki.php?lang=gr>

Βρίσκεται μεταξύ Καλαμπάκας και Μετεώρων, κυριολεκτικά στη σκιά των βράχων και είναι το πλέον ανεπτυγμένο τουριστικά χωριό του νομού Τρικάλων. Οι κάτοικοί του

ασχολούνται κυρίως με τον τουρισμό και σε μικρότερη κλίμακα με τη γεωργία. Ο παλαιός οικισμός Καστρακίου παρουσιάζει αξιόλογο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

Το Καστράκι έχει παλαιά και πλούσια ιστορία. Διατηρούνται μέχρι σήμερα πολλά έθιμα, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζει η αναρρίχηση με σκοινί στο εκκλησάκι του Αη - Γιώργη του Μαντηλά. Στο βαθούλωμα βράχου, απέναντι από την Παναγία Δούπιανη, ανατολικά του Καστρακίου και προσιτή μόνο από τους ικανούς αναρριχητές βρίσκεται,

η Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Μανδηλά. (14ο αι.)

Εικόνα 130 Έθιμο Αγ. Ιωάννη Μανδηλά
Πηγή :<https://www.meteora24.gr>

Σύμφωνα με ένα παλιό έθιμο, την ημέρα της γιορτής του Αγίου και με το τέλος της λειτουργίας, οι νέοι του χωριού κρεμούν πολύχρωμα μαντήλια και ανάβουν λαμπάδες στη Μονή. Τα μαντήλια μένουν έως την επόμενη γιορτή του Αγίου και θεωρούνται ευχές για υγεία. Η προφορική

παράδοση θέλει το έθιμο του Αϊ-Γιώργη του μαντηλά να κρατά από την εποχή της Τουρκοκρατίας. Τα περσινά μαντίνια μοιράζονται στους πιστούς ως φυλαχτά. (<https://www.meteora24.gr/>)

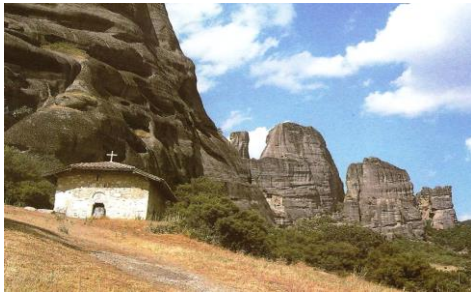
Στο Καστράκι σώζονται και αξιόλογες εκκλησίες κτισμένες κυρίως την εποχή της Τουρκοκρατίας:

Ο Ι. Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου, είναι τρίκλιτη βασιλική με αξιόλογες τοιχογραφίες και εικονοστάσι του 16ου αι. Βρίσκεται στη θέση «Αδράχτι».

Ο Ι. Ν. Αγ. Νικολάου που αγιογραφήθηκε το 1794, βρίσκεται ΝΑ του χωριού.

Ο Ι. Ν. Αγ. Αθανασίου βρίσκεται κοντά στην πλατεία. Αγιογραφήθηκε στα τέλη του 18ου αι.

Παναγία Δούπιανη

Εικόνα 131 Παναγία Δούπιανη
Πηγή: <http://www.pemptousia.gr/2011/12/kalampaka-kastraki-meteora/panagia-doupiani-meteora/>

Στα τέλη του 11ου αι. - αρχές 12ου αι., τοποθετείται η ίδρυση του μικρού μονόχωρου ναού της Παναγίας Δούπιανης ή Ζωοδόχου Πηγής, στα ΒΑ της Κοινότητας Καστρακίου, η οποία σε τουρκικό απογραφικό κατάστιχο του 1454/55, αναφέρεται με το όνομα QASTIRO και έχει

συνδέσει το όνομά της με την ιστορία του μοναχισμού στα γειτονικά Μετέωρα.

Ναός του Αγ. Νικολάου Μπάντοβα ή Κοφινά

Εικόνα 132 Αγ. Νικόλαος Μπάντοβα
Πηγή: <http://agiameteora.net>

Τον 15ο αι., ιδρύθηκε πιθανότατα ο ναός του Αγ. Νικολάου Μπάντοβα ή Κοφινά λαξευμένος μέσα στο σπήλαιο του βράχου και στη χαράδρα που χωρίζει το Καστράκι από την Καλαμπάκα. Ο ναός αυτός που δέχτηκε πολλές μεταγενέστερες επεμβάσεις, ήταν πιθανότατα ασκηταριό. Στην ίδια χαράδρα βρίσκονται ο

Ι. Ν. Αγ. Αντωνίου και η Ι. Μ. Αγ. Γρηγορίου.

(<http://www.meteorabooking.gr>)

Ι.Μ. της Υπαπαντής

Ο καθηγούμενος της μονής της Θεοτόκου Δούπιανης, Νείλος, ιδρύει στα 1366/67 τη Μονή της Υπαπαντής, που σήμερα είναι ακατοίκητη και ανήκει στη Μονή του Μεγάλου Μετεώρου, όπως αναφέρεται σε μια από τις δύο κτητορικές επιγραφές. Ο νάρθηκας μονής είναι μεταγενέστερος, αφού κτίζεται στα 1784 και αγιογραφείται από τους Καλαρρυτινούς ζωγράφους Δημήτριο Ζούκη και τον μαθητή του Γεώργιο.

Παραδοσιακές-πολιτιστικές εκδηλώσεις

Καλαμπάκα

Μετέωρα Τέχνης

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου Καλαμπάκας «ΜΕΤΕΩΡΑ ΤΕΧΝΗΣ» είναι ένας πολιτιστικός και πνευματικός θεσμός που αναδύθηκε μέσα από την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου και πραγματοποιούνται κάθε Καλοκαίρι στη Καλαμπάκα και στα Δ.Δ του Δήμου.

Η πολιτιστική ομπρέλα του «ΜΕΤΕΩΡΑ ΤΕΧΝΗΣ» περιλαμβάνει ποιοτική ψυχαγωγία με εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου και καλύπτει τις απαιτήσεις όλων των μορφών τέχνης εστιάζοντας περισσότερο στη μουσική και στο θέατρο.

Αποκριές

Οι εκδηλώσεις της Αποκριάς στη Καλαμπάκα καλύπτουν ολόκληρη την τελευταία εβδομάδα με χορούς, συναυλίες, παρέλαση παραδοσιακών συγκροτημάτων, αναβίωση εθίμων, καύση του καρνάβαλου και ρίψη πυροτεχνημάτων.

Χαρακτηριστικός είναι ο αργόσυρτος χορός «κάτω στον Άγιο Θόδωρο» που τον χορεύουν όλοι μαζί την Κυριακή της Αποκριάς το απόγευμα, στο προαύλιο της εκκλησίας της Παναγίας μετά τη λειτουργία.

Την Καθαρά Δευτέρα ο Δήμος προσφέρει πατροπαράδοτη φασολάδα και άλλα νησίσιμα (Κούλουμα) στις τοποθεσίες «Τζέρτσι», στο δημοτικό πάρκο της Αγίας Παρασκευής και στην Διάβα, όπου διεξάγεται και διαγωνισμός χαρταετού.

Το Παζάρι

Η ετήσια **Εμποροπανήγυρη της Καλαμπάκας** “το Παζάρι”, γίνεται από 19 έως 24 Ιουλίου. Το Παζάρι συγκεντρώνει εκθέτες απ’ όλη την Ελλάδα, ενώ κανείς επισκέπτης δεν φεύγει απ’ αυτό αν δεν δοκιμάσει τον περίφημο χαλβά «τύπου Φαρσάλων», το «μαλλί της γριάς», την «ρόκα», το καλαμπόκι δηλ. ψημένο στα κάρβουνα και τα λουκάνικα.

Καστράκι

Γιορτή Κρασιού

Στα τέλη Αυγούστου κάθε χρόνο ο σύλλογος του χωριού διοργανώνει τη Γιορτή Κρασιού με πλούσιο παραδοσιακό και λαϊκό πρόγραμμα. Το κρασί προσφέρεται δωρεάν στους παρευρισκόμενους.

Σαρακίνα

Το χωριό πανηγυρίζει στις 30 Ιουνίου, στη γιορτή των Δώδεκα Αποστόλων. Με την ευκαιρία εμφανίζονται στην Κεντρική Πλατεία της κοινότητας ορχήστρα και χορευτικά συγκροτήματα δημοτικών τραγουδιών και χορών.

Αγία Παρασκευή

- Το βράδυ της παραμονής της Πρωτομαγιάς γίνονται τα "**κλείδωνα**" ή "**κονοϊμολέ**". Οι γυναίκες φορώντας τα κλείδωνα στη μέση και με τα γκιούμια (δοχεία νερού) στολισμένα με τριαντάφυλλα πηγαίνουν στις βρύσες και τραγουδούν. Κατόπιν μαζεύονται όλοι στην πλατεία του χωριού για να χορέψουν και να τραγουδήσουν. Οι άντρες πίνουν νερό από το γκιούμι της υποψήφιας νύφης.
- Ανήμερα των **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (21 Μαΐου)** μοιράζεται φαγητό (φασολάδα και ψάρι) από καζάνι και χορεύονται παραδοσιακοί χοροί έξω από το εξωκλήσι του Αγίου Νικολάου.
- Η **Αγία Παρασκευή** πανηγυρίζει στη μνήμη της ομώνυμής της Αγίας, στις 26 Ιουνίου. Το γλέντι γίνεται στην πλατεία, όπου παρουσιάζονται δημοτικοί χοροί και τραγούδια.

Διάβα

Σημαντικά είναι τα λαϊκά δρώμενα που αναβιώνουν στο χωριό.

- Την Πρωτοχρονιά, κάτοικοι μεταμφιέζονται σε **καλικάντζαρους** και τριγυρνούν στα σπίτια, με στόχο τον εμπαιγμό των ενοίκων.
- Την Κυριακή των Απόκρεω, παρουσιάζονται στην κεντρική πλατεία τοπικοί χοροί με δημοτική - λαϊκή ορχήστρα και καρναβάλι.
- Η **Πρωτομαγιά** γιορτάζεται παραδοσιακά στη θέση **«Αη-Γιώργης»**, με χορούς και τραγούδια. Ένας κάτοικος της κοινότητας, πρωτοστάτης του χορού, κρατάει άσπρο φλάμπουρο, σύμβολο της αγνότητας.

- Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον συγκεντρώνουν οι γιορτές που γίνονται προς τιμήν της **Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Παντελεήμονος 26 -27 Ιουλίου**. Τότε γίνεται και το πανηγύρι στη θέση “Πλατάνια” καθώς και στην πλατεία του χωριού.
- **Γιορτή πίτας και λουκάνικου**: Κάθε Σεπτέμβριο στη Διάβα ο Δήμος Καλαμπάκας σε συνεργασία με τον πολιτιστικό σύλλογο Διάβας και τις γυναίκες του χωριού διοργανώνουν τη «Γιορτή πίτας και λουκάνικου».

Κρύα Βρύση

- Στις **11 Νοεμβρίου**, ημέρα εορτής του πολιούχου της κοινότητας **Αγ. Μηνά**, μετά τη Θεία Λειτουργία, προσφέρονται φασολάδα, «καζανιές» και κρασί στους παρευρισκόμενους, με μέριμνα του εκκλησιαστικού συμβουλίου και της κοινότητας.
- Στις **26 Ιουλίου** πανηγυρίζει το γραφικό ξωκλήσι της Αγ. Παρασκευής.

Μεγάλη Κερασιά

- Το Πάσχα, δίπλα στο ξωκλήσι του **Προφήτη Ηλία**, στην πεδιάδα του Τσετέ, διοργανώνονται αγώνες σε αθλήματα όπως τα «κιόσκια», τα «σκαμνάκια», το τριπλούν, η «κεραμίδα», τα «φίτσια» και χορεύονται πασχαλιάτικα τραγούδια στην εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.
- Το χωριό πανηγυρίζει το **Δεκαπενταύγουστο**, με γλέντι που ακολουθεί τη λειτουργία και οργανώνεται στην πλατεία.

Ορθοβούνι

Το Ορθοβούνι πανηγυρίζει στη μνήμη της **Αγίας Παρασκευής (26 Ιουλίου)** και μετά την εκκλησία γίνεται γλέντι στην πλατεία του χωριού.

Βλαχάβα

- Από τις 13 έως 15 Μαΐου γιορτάζονται τα «**Βλαχάβεια**» προς τιμήν του παπα-Θύμιου Βλαχάβα, με Μεγάλη Δοξολογία στον Ι. Ναό του Προφήτη Ηλία, τρισάγιο και κατάθεση στεφάνων στην προτομή του τοπικού ήρωα. Στον αυλόγυρο της εκκλησίας οι γυναίκες του χωριού τραγουδούν και χορεύουν τοπικούς χορούς.
- Στις **21 Μαΐου** εορτάζεται η μνήμη των αγίων **Κωνσταντίνου και Ελένης**, στο φερώνυμο ξωκλήσι. Τελείται δοξολογία, ενώ η Εκκλησία σε συνεργασία με την κοινότητα και τον

εκπολιτιστικό σύλλογο του χωριού προσφέρουν «καζανιές» (γίδα μαγειρεμένη με κριθαράκι) στους παρευρισκόμενους.

- Στις **15 Αυγούστου** πανηγυρίζει το **ξωκλήσι της Παλαιοπαναγιάς**. Από το βράδυ της παραμονής μαζεύονται οι κάτοικοι και προετοιμάζουν τις «καζανιές» που θα προσφερθούν τη μέρα της γιορτής. Τελείται η θεία λειτουργία και ακολουθεί γλέντι με δημοτικούς τοπικούς χορούς.
- Στις **20 Ιουλίου** εορτάζει ο **Ι. Ναός του Προφήτη Ηλία**, που είναι χτισμένος στην κεντρική πλατεία του χωριού. Το νυχτερινό γλέντι πλαισιώνεται από δημοτική λαϊκή ορχήστρα. Την ίδια περίοδο διοργανώνεται και το **Αντάμωμα των Απανταχού Βλαχαβιωτών**, με πρωτοβουλία του συλλόγου «Η Παλαιοπαναγιά».

Νέα Ζωή

Το χωριό πανηγυρίζει στις 7 Ιουλίου της Αγ. Κυριακής

Αύρα

- Το χωριό πανηγυρίζει στις **20 Ιουλίου** του Προφήτη Ηλία.
- Στα τέλη Αυγούστου γίνεται το αντάμωμα των απανταχού Αυριωτών .
- Το **Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου** στην Αύρα πανηγυρίζει δύο φορές τον χρόνο, μία στην γιορτή του Αγίου Γεωργίου και μία στην γιορτή του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού (24 Αυγούστου).

Προσωπικότητες

Τέλλος Άγρας

Από την Καλαμπάκα κατάγεται ο ποιητής και κριτικός Τέλλος Άγρας (1899 - 1944). Το πραγματικό του όνομα ήταν Ευάγγελος Ιωάννου και θεωρείται από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της σχολής του νεορομαντισμού και του νεοσυμβολισμού στον χώρο της ελληνικής ποιητικής δημιουργίας.

Δημήτριος Έξαρχος

Από τη Σαρακίνα καταγόταν ο Δημήτριος Έξαρχος (1834 - 1897), ηγετική φυσιογνωμία του αγώνα των Θεσσαλών για απελευθέρωση από τους Τούρκους. Σε ηλικία 20 ετών κατατάχθηκε στο σώμα του Καταρραχιά και από το 1876 η Φιλική Εταιρεία Τρικάλων του ανέθεσε τη διεύθυνση του

αγώνα, που την άσκησε από το Αρδάνι και τα Ζαβλάνια. Μετά την απελευθέρωση έγινε δήμαρχος Παραληθαίων και τιμήθηκε με τον Αργυρό Σταυρό του Σωτήρος.

Παπά Θύμιος - Βλαχάβας

Περιώνυμος γόνος του χωριού ήταν ο ιερέας Θύμιος Βλαχάβας (1770-1808), γιος του γενάρχη των Βλαχαβαίων Θανάση Βλαχάβα (1715-1780), αρματολού των Χασίων και ανακαινιστή της Μονής Υπαπαντής των Μετεώρων. Ο παπα - Θύμιος Βλαχάβας διαδέχθηκε τον πατέρα του στο αρματολίκι και πέτυχε το συνασπισμό των καπεταναίων της Στερεάς Ελλάδος. Στόχος του ήταν ο ξεσηκωμός της Στερεάς και Δ Θεσσαλίας καθώς και των Τούρκων της Θεσσαλίας που καταπιέζονταν από το καθεστώς του Αλή-Πασά των Ιωαννίνων.

2.3.2 Δημοτική ενότητα Καστανιάς

Η δημοτική ενότητα Καστανιάς βρίσκεται στο ορεινό τμήμα του νομού Τρικάλων, στις πλαγιές της νότιας Πίνδου. Καταλαμβάνει έκταση 150 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 868 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες:

Καστανέας	182
Αμαράντου	277
Αμπελοχωρίου	67
Καλομοίρας	259
Ματονερίου	83

2.3.2.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Μονή Αγίου Νικολάου Σιαμάδων

Εικόνα 133 Μονή Αγ. Νικολάου Σιαμάδων
<https://www.infotouristmeteora.gr>

Βρίσκεται στα δεξιά του δρόμου Χάνι Μουργκάνι-Καστανιάς. Το χωριό Σιαμάδες είναι σήμερα διαλυμένο ενώ το μοναστήρι αποτελεί μετόχι της Μονής Σταγιάδων. Από το μοναστηριακό συγκρότημα, σώζεται

το καθολικό, στα ΝΑ του οποίου σώζονται τα ερείπια κάποιων κελιών. Το καθολικό της μονής, που χτίστηκε το 1807 ή σύμφωνα με μια δεύτερη επιγραφή το 1821, είναι αφιερωμένο στον Άγιο Νικόλαο (<http://www.pedthessalias.gr>)

Εκδηλώσεις

Καστανιά

- Τον Οκτώβριο διοργανώνει ο Δήμος τη «**Γιορτή Καστάνου**». Την πρώτη ημέρα πραγματοποιούνται ομιλίες σε σχέση με τα αγροτικά θέματα και τη διατροφή. Τη δεύτερη ημέρα πραγματοποιούνται μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις και αναβίωση τοπικών εθίμων. Καθόλη την διάρκεια της γιορτής λειτουργεί έκθεση με τοπικά παραδοσιακά προϊόντα όπου προσφέρονται παραδοσιακά εδέσματα που ετοιμάζουν με ιδιαίτερη φροντίδα οι γυναίκες του χωριού. Οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να ψήσουν και να γευτούν τα εξαιρετικά κάστανα της περιοχής.
- Την παραμονή της **Ζωοδόχου Πηγής**, έξω από το χωριό Καστανιά στη θέση «Παναγία» γίνεται πανηγύρι με μουσικές εκδηλώσεις και φαγητό, οι κάτοικοι μαγειρεύουν προβατίνα με μανέστρα(κριθαράκι), προσφέρεται ντόπιο τυρί και κρασί.
- Την παραμονή της **26^{ης} Ιουλίου στον Ι.Ν. Αγ. Παρασκευής** πραγματοποιείται πανηγυρικός εσπερινός και ακολουθεί ολονύκτιο γλέντι.
- Πανηγύρι **Αγ. Παρασκευής στις 26-27 Ιουλίου** , πραγματοποιούνται μουσικές εκδηλώσεις από το Σύλλογο του χωριού.
- Την **1^η Αυγούστου** στη θέση «Γκούρα» πραγματοποιείται **Αντάμωμα των Καστανιωτών**.

Αμάραντος

Πανηγύρι το **Δεκαπεντάγουστο** , πραγματοποιούνται μουσικές εκδηλώσεις από το Σύλλογο του χωριού.

Ελάφι

- Στις **26^{ης} Ιουλίου** πανηγυρίζει το εξωκλήσι της **Αγ. Παρασκευής Ελαφίου**. Παρατίθεται γεύμα από τον τοπικό σύλλογο.
- Στις **6 Σεπτεμβρίου** (ανάμνηση του θαύματος Αρχ. Μιχαήλ) και **8 Νοεμβρίου**, την ημέρα που γιορτάζουν οι προστάτες του, **οι Αρχάγγελοι Μιχαήλ και Γαβριήλ** πανηγύρια.

Αμπελοχώρι

- Στις **20 Ιουλίου του Προφήτη Ηλία**, μετά τον εσπερινό οι κάτοικοι του χωριού συγκεντρώνονται στην πλατεία και χορεύουν τοπικούς παραδοσιακούς χορούς ως αργά το βράδυ, με τη συνοδεία μουσικής που παίζει ορχήστρα δημοτικών τραγουδιών εγκατεστημένη σε καφεενείο.
- Το **Δεκαπενταύγουστο** διοργανώνει γλέντι ο τοπικός μορφωτικός σύλλογος.

Ματονέρι

Πανηγυρίζει του Αγίου Νικολάου, στις 20-21 Μάιου. Επίσης των Αγίων Αναργύρων (1 Ιουλίου) και το Δεκαπενταύγουστο, πραγματοποιούνται πανηγυρικές εκδηλώσεις.

Καλομοίρα

- Την παραμονή της **Αγίας Παρασκευής Γουδοβάσδας** τελείται εσπερινός και στη συνέχεια οι χωριανοί χορεύουν στο προαύλιο. Το βράδυ κοιμούνται στο ύπαιθρο περιμένοντας να ξημερώσει η γιορτή.
- Το **Δεκαπενταύγουστο** γίνεται στην Κεντρική πλατεία της Καλομοίρας γλέντι μέχρι το πρωί, στο οποίο μοιράζεται φασολάδα και φαγητά φούρνου και συγκροτήματα παρουσιάζουν δημοτική μουσική και χορούς.
- **Απόκρεω**, γίνεται επίσης γλέντι την Κεντρική πλατεία.

Προσωπικότητες

Διονύσιος Πύρρος

Σπουδαίος γόνος της Καστανιάς και απόφοιτος της Δημοστεργείου Σχολής υπήρξε ο κληρικός, λόγιος και ιατροφιλόσοφος Διονύσιος Πύρρος (1774-1853). Εθνικός αγωνιστής, με πλούσια ιατροκοινωνική και συγγραφική δράση, διετέλεσε πρόεδρος της Ιατρικής Εταιρίας Αθηνών, προδρόμου της Πανεπιστημιακής Ιατρικής Σχολής.

Δωρόθεος Σχολάριος

Γεννήθηκε το 1812 στον Αμάραντο της επαρχίας Καλαμπάκας.

Σπούδασε στην Χάλκη Θεολογική Σχολή και διορίστηκε διευθυντής της Μεγάλης Σχολής του Γένους το 1852. Εκλέγεται Μητροπολίτης Σωζοαγαθουπόλεως το ίδιο έτος και Μητροπολίτης Δημητριάδος το 1856.

Το 1875 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και ασχολήθηκε με τη συγγραφή εκκλησιαστικών γραφών. Αρρώστησε σε μεγάλη ηλικία και απεβίωσε επί του ατμόπλοιου «Ομόνοια» στις 29 Ιουνίου 1888. Στην μακροσκελή διαθήκη του κατέστησε γενικό κληρονόμο του το Εθνικό Πανεπιστήμιο. Κάθε χρόνο δίδεται μία υποτροφία σε 1 παιδί που σπουδάζει στο Πανεπιστήμιο.

2.3.3 Δημοτική ενότητα Κλεινόβου

Η δημοτική ενότητα Κλεινόβου βρίσκεται στο ορεινό τμήμα του νομού, στις πλαγιές της νότιας Πίνδου. Καταλαμβάνει έκταση 180,7 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 1.345 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες:

Κλεινού	422
Αηδόνος	92
Γλυκομηλέας	171
Καλογριανής	102
Παλαιοχωρίου	52
Χρυσομηλέας	506

2.3.3.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Ι. Μ. Χρυσίνου

Εικόνα 134 Ι. Μονή Χρυσίνου

Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr/αρχική/αξιοθέατα/θρησκευτικοί-χώροι/ιερές-μονές/ιερά-μονή-χρυσίνου/>

Η Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Χρυσίνου ιδρύθηκε το 1740 βρίσκεται στη θέση Μπουζιάνια σε 680 μ. υψόμετρο. Ιδρύθηκε μετά την καταστροφή της ομώνυμης μονής που βρισκόταν χαμηλότερα, στη θέση Χάνια Χρυσίνου και κάηκε

κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου (1946-49).

Σώζεται σήμερα ο μονόχωρος ναός και οι εξωτερικοί τοίχοι με τις πολεμίστρες. (www.infotouristmeteora.gr

[/αρχική/αξιοθέατα/θρησκευτικοί-χώροι/ιερές-μονές/ιερά-μονή-χρυσίνου/](http://www.infotouristmeteora.gr/αρχική/αξιοθέατα/θρησκευτικοί-χώροι/ιερές-μονές/ιερά-μονή-χρυσίνου/))

I. Ν. Αγίου Γεωργίου στον Κλεινό.

Η εκκλησία του Αγ. Γεωργίου (πριν από το 1778), βρίσκεται λίγο έξω από το χωριό. Οι εικόνες του τέμπλου αγιογραφήθηκαν από τον Καλαρρυτινό ζωγράφο Δημήτριο Αθανασίου.

I. Ν. Αγίας Παρασκευής στον Κλεινό.

Η εκκλησία της Αγ. Παρασκευής (1787) έχει ξυλόγλυπτο τέμπλο και φορητές εικόνες του 18ου αι.

I. Μ. Αγίων Αποστόλων στον Κλεινό.

Εικόνα 135 Μονή Αγ. Αποστόλων

Πηγή: <http://www.diakonima.gr/>

Από την Ι. Μονή των Αγ. Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (18ος αι.) σώζεται το καθολικό, 2 χλμ. πάνω από το χωριό, αγιορείτικου τύπου, τρίκογχο με πέντε τρούλους. Οι τοιχογραφίες που διατηρούνται σε σχετικά καλή κατάσταση είναι έργα του αγιογράφου Μιχαήλ Αναγνώστη Δημητρίου από τη Σαμαρίνα και έγιναν επί επισκόπου Σταγών Κυρίλλου (1846-53). Στο ναό βρίσκεται γραμμένη μακροσκελής (84 σίχοι) αυτοβιογραφία του Κλεινοβίτη επισκόπου Σταγών Παΐσιου (1784-1808). Το Μοναστήρι πανηγυρίζει στις 29 Ιουνίου, με τριήμερο γλέντι στα καφενεία του χωριού και λαμπρές θρησκευτικές εκδηλώσεις. Στη Μονή σώζεται

το μοναδικό γραπτό μνημείο στην Κουτσοβλάχικη γλώσσα σ' ολόκληρα τα Βαλκάνια. (www.pedthessalias.gr)

I. Μ. Ιωάννου του Προδρόμου στην Καλογριανή.

Σώζονται ερείπια της Ι. Μονής Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου.

I. Μ. Ταξιαρχών στη Χρυσομηλιά.

I. Ν. Αγίας Παρασκευής στην Αηδόνα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εκκλησία της Αγ. Παρασκευής, χτισμένη το 18ο αι. με πανέμορφο καμπαναριό του 1884. Πανηγυρίζει στις 26 Ιουλίου. Γίνεται λαϊκό γλέντι με δημοτική ορχήστρα και σουβλιστά κρέατα.

Μνημεία Πολιτισμού

Παραδοσιακοί **νερόμυλοι** στο Παλαιοχώρι, στη Χρυσομηλιά , στον Κλεινό και την Καλογριανή.

Παραδοσιακά **πέτρινα σπίτια** του 18ο αιώνα στην Αηδόνα.

Τοξωτό **γεφύρι Αγίου Γεωργίου** του 18ο αιώνα στον Κλεινό.

Θολωτή **Βρύση στην θέση Γκριγκόρι** στον Κλεινό και λιθόκτιστη βρύση στη θέση "Λαμπούσια" στο Παλαιοχώρι.

Μοναδικό διατηρητέο μνημείο της φύσης η **τεράστια φτελιά (ulmus Minor)** στην Αηδόνα.

Λαογραφικό Μουσείο Χρυσομηλιάς

Βρίσκεται ένα παραδοσιακό κτίριο στο κέντρο του χωριού. Ο επισκέπτης, παρατηρώντας τα εκθέματα, νοερά ακολουθεί μια διαδρομή από το σύγχρονο κόσμο στον κόσμο του χθες.

Εκδηλώσεις

Αηδόνα

26 Ιουλίου πανηγυρίζει η Ι. Μ Αγίας Παρασκευής χτισμένη τον 18ο αιώνα με πανέμορφο καμπαναριό το 1884.

Γλυκομηλιά

Πανηγυρίζει το **Δεκαπενταύγουστο** με τριήμερο παραδοσιακό γλέντι.

Αρχές Αυγούστου διοργανώνονται κάθε χρόνο τα «**ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΙΑ**» προς τιμή του μουσικοσυνθέτη και στιχουργού Χρήστου Κολοκοτρώνη.

21 Μάιου του Αγ. Κων/νου και Ελένης πανηγυρίζει το ομώνυμο ξωκλήσι, όπου προσφέρεται παραδοσιακό φαγητό.

Καλογριανή

Πανηγύρια **Αγ. Νικολάου** στο εξωκλήσι που απέχει 3χλμ από το χωριό και του **Δεκαπενταύγουστου**.

Χριστούγεννα το έθιμο της γουρνοχαράς (σφάξιμο γουρουνιού).

29 Αυγούστου ημέρα αποτομής τίμιας κεφαλής του Ιωάννη του Προδρόμου προσφέρεται φασολάδα.

Κλεινός

29 Ιουνίου πανηγυρίζει το Μοναστήρι των Αγίων Αποστόλων με τριήμερο γλέντι επίσης του Αγίου Πνεύματος όπου γιορτάζει το εξωκλήσι που βρίσκεται 5χλμ από το χωριό.

Απόκριες γίνεται παραδοσιακή πομπή Καρναβαλιού αποτελούμενη από κτηνοτρόφους και τα ζώα τους.

Καθαρή Δευτέρα στον οικισμό Αμπέλια ο Δήμος προσφέρει φασολάδα, λαγάνα και άλλα εδέσματα.

Αγίου Πνεύματος στο ομώνυμο ξωκλήσι προσφέρεται παραδοσιακό φαγητό.

Παλαιοχώρι

Στις 14-16 Σεπτεμβρίου γίνονται πανηγυρικές εκδηλώσεις με αφορμή την Ύψωση του Τιμίου Σταυρού και τον εορτασμό της μνήμης του πολιούχου του χωριού του Αγ. Βησσαρίωνος.

6 Αυγούστου της Μεταμορφώσεως τελείται ο ετήσιος χορός, με χορευτικά συγκροτήματα στην κεντρική πλατεία.

Χρυσομηλιά

Δεκαπενταύγουστο πανηγύρι με τριήμερο γλέντι. που διαρκεί 3 ημέρες.

23 Αυγούστου πανηγυρίζει το ξωκλήσι της Παναγίας στη θέση «Τσέτος» όπου προσφέρεται παραδοσιακό φαγητό μαγειρεμένο στο καζάνι.

2.3.4 Δημοτική ενότητα Μαλακασίου

Η δημοτική ενότητα Μαλακασίου βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του νομού Τρικάλων, στις πλαγιές της νότιας Πίνδου. Καταλαμβάνει έκταση 157,5 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό

1. 000 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες:

Παναγίας 339

Κορυδαλλού 250

Μαλακασίου 138

Πεύκης 145

Τρυγόνος 128

2.3.4.1. Πολιτισμικοί πόροι

I. Μ. Γεννήσεως Θεοτόκου Λιμποχόβου (1709)

Εικόνα 136 Μονή Γεννήσεως Θεοτόκου
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Η Μονή αναφέρεται το 1336 σε χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Ανδρόνικου Γ. Παλαιολόγου (1328-1341) και σε σιγίλιο του Πατριάρχη Αντωνίου Δ' (1339). Το παλιό μοναστήρι ήταν κτισμένο τετραγωνικά γύρω από τον σημερινό παλιό ναό. Σήμερα σώζεται το μονόκλιτο καμαροσκέπαστο καθολικό της Μονής η οποία κάηκε κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής.

Στο καθολικό είναι εντοιχισμένη πέτρα με χαραγμένη τη χρονολογία 1709. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο είναι του 18ου αιώνα. (<http://www.pedthessalias.gr>)

Πέτρινη τοξωτή γέφυρα ΜΟΥΚΟΣΙ

Απέναντι από την Πεύκη, στο ποτάμι που κατεβαίνει από τον Κορυδαλλό (στη θέση Μουκόσι) υπάρχει μεγάλη τοξωτή γέφυρα, που από τις αρχές του 19ου αιώνα εξυπηρετούσε τη συγκοινωνία Θεσσαλίας - Ηπείρου.

Μαλακάσι

Εκκλησίες

Αγίου Νικολάου

Μεγαλοπρεπέστατος ναός που βρίσκεται δίπλα από την πλατεία του χωριού. Κτίστηκε το 1893 στη θέση του ομώνυμου ναού που είχαν κτίσει οι Μαλακασιώτες το 1729, όταν δηλ. μετέφεραν το χωριό στη σημερινή του θέση και είχε καεί το 1892. Είναι πέτρινη τρίκλιτη βασιλική με τρούλλο. Επιβλητικό το διώροφο πέτρινο καμπαναριό που εφάπτεται του ναού. Εξαιρετικής τέχνης είναι το τέμπλο με θαυμάσιες εικόνες. Ο ναός είναι δωρεά του Δημ. Φραγγούλη.

Αγίου Ιωάννη Προδρόμου

Πέτρινη τρίκλιτη βασιλική που ανάγεται στον 18ο αι. και βρίσκεται 2 χλμ. έξω από το χωριό. Είναι ξυλόστεγη με νάρθηκα στη δυτική πλευρά και με πολλές μεταγενέστερες επεμβάσεις. Στο ναό φυλάγονται έξι δεσποτικές εικόνες του 18ου-19ου αιώνα. Το βημόθυρο φέρει επιγραφή του 1892 και ο επιτάφιος επιγραφή του 1849.

Οι Ναοί των **Αγίων Αποστόλων**, της **Κοιμήσεως**, και του **προφήτη Ηλία**

Ο παλιός μύλος της εποχής της Τουρκοκρατίας συμπληρώνουν τη γραφική εικόνα του Μαλακασίου,

Η πλατεία κάτω από πλατάνια με τις βρύσες της Τραγόπετρας και του Κάμπου του Δεσπότη.

Αρχαία Πόλη Αλαλκομεναι

Βρίσκεται κοντά στο χωριό όπου σώζονται ερείπια από την πόλη.

Εκδηλώσεις

29 Ιουνίου, των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου

29 Αυγούστου, Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου με γλέντι που ακολουθεί μετά τις θρησκευτικές εκδηλώσεις.

Παναγία

8 Σεπτεμβρίου πανηγυρίζει η εκκλησία της Γενέσεως της Θεοτόκου Πανηγύρια με καζανιές και παρουσίαση συγκροτημάτων δημοτικών χορών και τραγουδιών.

Δεκαπενταύγουστο γλέντι στην κεντρική πλατεία της Παναγίας.

Πλατάνιστος

Αγίου Πνεύματος, γιορτάζει η εκκλησία της Αγίας Τριάδας

13 Μαΐου στον οικισμό του Πλατάνιστου (Παλαιάς Κουτσούφλιανης) εορτάζεται με ιδιαίτερη λαμπρότητα και επισημότητα, «**Το Ολοκαύτωμα ή ο Εθελούσιος Εκπατρισμός των Κουτσουφιανιωτών – 13 Μαΐου 1898**».

Πεύκη

Το 1989 χτίστηκε η εκκλησία της Αγίας Μαρίνας μιας και η επέτειος συμπίπτει με τη γιορτή της Αγίας. Στο πανηγύρι της γίνεται γλέντι με καζανιές και με δημοτικά τραγούδια και χορούς.

9 Μαΐου του Αγίου Χριστόφορου

Δεκαπενταύγουστο, πανηγύρι

Τρυγόνα

Το χωριό πανηγυρίζει το **Δεκαπενταύγουστο** με γλέντι στην πλατεία μετά την εκκλησία.

Κορυδαλλός

Το χωριό πανηγυρίζει στις **9 Μαΐου**, του **Αγίου Νικολάου εκ Μετσόβου**, με καζανιές και δημοτικούς χορούς, τραγούδια.

Προσωπικότητες

Γεώργιος Α. Τόλης (1935)

Διακεκριμένος Έλληνας καρδιοχειρουργός, ο οποίος πραγματοποίησε την πρώτη μεταμόσχευση καρδιάς στην Ελλάδα το 1990. Ως καρδιοχειρουργός, ο Τόλης πραγματοποίησε χιλιάδες επεμβάσεις. Πραγματοποίησε το πρώτο «bypass», 1971. (<http://www.pedthessalias.gr>)

2.3.5 Δημοτική ενότητα Χασίων

Η δημοτική ενότητα Χασίων καταλαμβάνει έκταση 291,75 στρεμμάτων και έχει συνολικό πληθυσμό 2.861 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω κοινότητες

Ασπροκκλησιάς 612

Αγιοφύλλου 507

Αγναντιάς 342

Αχλαδέας 182

Γάβρου 303

Κακοπλευρίου 308

Οξυνείας 447

Σκεπαρίου 160

2.3.5.1. Πολιτισμικοί Πόροι

Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Σταγιάδων

Εικόνα 137 Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Σταγιάδων
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr/>

Βρίσκεται έξω από το ομώνυμο **χωριό των Χασίων** και σε απόσταση 30χλμ. από την Καλαμπάκα. Η χρονολογία ίδρυσης της μονής είναι άγνωστη ενώ ελάχιστα γνωρίζουμε για την ιστορία της. Το μοναστήρι που παλαιότερα ήταν

ανδρικό, αλλά το 1968 μετατράπηκε σε γυναικείο, περιλαμβάνει έναν μεγάλο περίβολο με τα κελιά, τους

χώρους λειτουργικών αναγκών της μοναστικής κοινότητας και το καθολικό που βρίσκεται στο κέντρο του περιβόλου. Τυπολογικά είναι ένας σταυροειδής εγγεγραμμένος, τετράστυλος ναός, κατάγραφος με καλής ποιότητας τοιχογραφίες των αρχών του 17ου αι. Ο νάρθηκας του καθολικού είναι διακοσμημένος με τοιχογραφίες που φιλοτέχνησε στα μέσα του 18ου αιώνα ο Χιοναδίτης ζωγράφος Μιχαήλ του Μιχαήλ. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού, (www.infotouristmeteora.gr/)

Ι.Ν. Αγ. Νικολάου (Μετσοβίτης)

Εικόνα 138 Αγ.Νικόλαος (Μετσοβίτης)

Ξωκλήσι χτισμένο μέσα σε βράχο χτισμένο περίπου το 1600μΧ με επιγραφή σε εικόνα. Εκτός του χώρου της λειτουργίας έχει χώρο διανομής, όπου και μόνασε ο Άγιος Νικόλαος ο Μετσοβίτης. Από μακριά φαίνεται σαν χελιδονοφωλιά.

Ι.Ν. Αγ. Αγίου Θεοδοσίου

Ξωκλήσι χτισμένο μέσα σε βράχο χτισμένο περίπου το 1600μΧ. Υπάρχουν δείγματα στο βράχο ότι αποτέλεσε μοναστήρι με κρεμαστή σκάλα.

Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Οξύνειας

Η εκκλησία του Αγ. Γεωργίου με δύο τρούλους, ξυλόγλυπτο τέμπλο και διπλή εικόνα του Αγίου, αγιογραφήθηκε το 1779 από τους Χιοναδίτες ζωγράφους Κωνσταντίνο, Μιχαήλ και Ιωάννη. Η Αγία Τράπεζα έχει ημερομηνία κατασκευής 1433 και φέρει δικέφαλο αετό.([http://www.agro-tour.net/web/guest/general_information/~topicarts/print/53767/226/248](http://www.agro-tour.net/web/guest/general_information/~/topicarts/print/53767/226/248))

Στον Ξηρόκαμπο βρίσκονται τα ερείπια του κάστρου της αρχαίας Οξύνειας. Σωστά κομψοτεχνήματα είναι τα θολωτά πέτρινα γεφύρια του 18ου αι., «Ντελλή» και «Βακαρέτσια»,

Γέφυρα του Ψύρρα

Εικόνα 139 Γέφυρα του Ψύρρα
Πηγή:<http://petrinagefira.com>

Δίτοξο γεφύρι το οποίο γεφυρώνει τον ποαμό Ίωνα, παραπόταμο του Πηνειού. Βρίσκεται κοντά στο χωριό Ψήλωμα και είναι κατασκευασμένο το 1790. Είναι κατασκευασμένο με ψαμμιτικό πέτρωμα της περιοχής. Παλιότερα αποτελούσε ένα από τα σημεία

σύνδεσης της Ηπείρου και της Θεσσαλίας με την Μακεδονία. Από το γεφύρι αυτό περνούσαν τα καραβάνια από τα Βαλκάνια προς την

κεντρική και νότια Ελλάδα. (<http://petrinagefira.com>)

Εκδηλώσεις

Αντάμωμα Χασιωτών

Στα Χάσια κάθε Ιούνιο στο ασηταρίο του Αγίου Θεοδοσίου στο χωριό Γάβρο πραγματοποιείται το Αντάμωμα των Χασιωτών. Στο Αντάμωμα κάτοικοι και επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να γιορτάσουν και να χορέψουν όλοι μαζί και να γευτούν το παραδοσιακό φαγητό (προβατίνα-ζυγούρι με κριθαράκι). Κατά την διάρκεια των εκδηλώσεων πραγματοποιούνται λαϊκά δρώμενα.

Οξύνεια

Ροκατζάρια

Πρωτοχρονιά στην πλατεία του χωριού αναβιώνει το έθιμο **ροκατζάρια ή λοκατζάρια**, ένα σύνολο 30 περίπου ανθρώπων είναι ντυμένοι με προβιές, κουδούνια, και μάσκες. Από το πρωί περνάνε σ' όλες τις γειτονιές του χωριού με τη συνοδεία οργάνων, και το μεσημέρι συγκεντρώνονται στην πλατεία του χωριού όπου και κλείνουν την εκδήλωση με την αναπαράσταση του γάμου.

Μάχη της Μερίτσας

Στις **12 Φεβρουαρίου** στην Οξύνεια γιορτάζεται η **μνήμη των πεσόντων ηρώων** της Μάχη της Μερίτσας, στο μνημείο που έχει στηθεί στη θέση «Βελίκα» με επιμνημόσυνη δέηση.

Στις **17 Μαΐου** τιμάται μεγαλόπρεπα η μνήμη του **Αγ. Νικολάου του εκ Μετσόβου** στο φερώνυμο ξωκλήσι.

Κακοπλεύρι

Στις **26 και 27 Ιουλίου** γίνεται στην κεντρική πλατεία το **πανηγύρι των Αγίων Παρασκευής και Παντελεήμονα**, με δημοτική λαϊκή ορχήστρα, ψητά αρνιά και χορευτικά συγκροτήματα. Το Σάββατο του Λαζάρου αναβιώνουν οι «Λαζαρίνες».

Στις **6 Δεκεμβρίου**, εορτή του **Αγ. Νικολάου**, γίνεται **περιφορά των εικόνων** από την εκκλησία του αγίου προς όλα τα εξωκλήσια του χωριού. Κατά τη διαδρομή οι κάτοικοι ακολουθούν φωνάζοντας «Κύριε ελέησον». Επιστρέφουν τις εικόνες στο ναό του Αγ. Νικολάου και στη συνέχεια αρχίζει το γλέντι στα καφενεία του χωριού.

Ξηρόκαμπος

Στις **10 Φεβρουαρίου**, εορτή του **Αγ. Χαράλάμπους**, γίνεται γλέντι με χορό, τραγούδια και ψητά στην κεντρική πλατεία του χωριού.

Αγναντιά

Πανηγυρίζει στις **21 Μαΐου** την ημέρα των **Αγίων Κων/νου και Ελένης** στο ομώνυμο ξωκλήσι. Αλλά και στις **20 Ιουλίου του Αι-Λιά** γίνεται γλέντι με χορό και τραγούδια.

Ασπροκκλησιά

Το Σάββατο του Λαζάρου αναβιώνει στο χωριό το έθιμο **«Λαζαρίνες»**. Τα κορίτσια και ιδίως οι μεγαλύτερες σε ηλικία γυναίκες, φορούν τις παραδοσιακές χασιώτικες στολές με τις χαρακτηριστικές «ντούκες» (είδος πλισέ φούστας) και γυρίζουν τα σπίτια μαζεύοντας αυγά, βρασμένο καλαμπόκι και χρήματα. Συγκεντρώνονται στο κέντρο του χωριού, χορεύοντας και τραγουδώντας. Το βράδυ, φορούν τα «βάγια» στο κεφάλι τους και κατευθύνονται στην εκκλησία. Αξιόλογο είναι το μεταβυζαντινό **ξωκλήσι του Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου** στα Ν. του χωριού, δίπλα στον ποταμό Ίωνα (Μύκανη). Πανηγυρίζει στις 8 Μαΐου με γλέντι με δημοτική ορχήστρα, ενώ οι γυναίκες τραγουδούν και χορεύουν χασιώτικα τραγούδια.

Αγιόφυλλο

Εξωκλήσι του Αγ. Αθανασίου. Έχει ωραιότατες τοιχογραφίες που χρονολογούνται από το 1623. Πανηγυρίζει στις 2 Μαΐου, ημέρα της μετακομιδής των λειψάνων του αγίου. Μετά τη θεία λειτουργία ακολουθεί γλέντι στην πλατεία του χωριού. Στον Αγ. Αθανάσιο διακρίνονται ίχνη παλαιού κάστρου της ελληνιστικής εποχής.

Αντάμωμα των απανταχού Αγιοφυλλιωτών: Μια εβδομάδα πριν την γιορτή της Αγίας Παρασκευής, στην πλατεία του χωριού διοργανώνεται το αντάμωμα των απανταχού Αγιοφυλλιωτών.

Αχλαδέα

Πάνω από το χωριό, σε μια πλαγιά των Χασίων, βρίσκεται η εκκλησία της Γεννήσεως της Θεοτόκου. Πρόκειται για υστεροβυζαντινό ναό των αρχών του 17ου αι. με αξιόλογες

τοιχογραφίες. Πανηγυρίζει στις **8 Σεπτεμβρίου**. Μοιράζονται «καζανιές» και φασολάδα στο χώρο της εκκλησίας. Το βράδυ ακολουθεί γλέντι με κλαρίνα στην πλατεία του χωριού.

Θεοτόκος

Το χωριό οφείλει το όνομα του στην ομώνυμη εκκλησία του και πανηγυρίζει τον **Δεκαπενταύγουστο** με τραγούδια και χορούς.

Σκεπάρι

Την **1η Ιανουαρίου** κάθε χρόνου αναβιώνουν τα «**ρουκατζιάρια**». Οι νέοι του χωριού εκλέγουν αρχηγό τους τον «Αλή» που μεταμφιέζεται γανώνοντας το πρόσωπό του, φορά κουδούνια στη μέση και κρατά στο χέρι του ένα ξύλινο σπαθί. Τον συνοδεύει η «Μπούλα», ένας άνδρας μεταμφιεσμένος σε όμορφη γυναίκα. Αφού λοιπόν ο «Αλής», η «Μπούλα» και η ακολουθία τους πάρουν την ευλογία του ιερέα, γυρίζουν όλα τα σπίτια του οικισμού σκορπίζοντας το γέλιο και τη χαρά στους συγχωριανούς τους, μαζεύοντας παράλληλα φιλέματα από τα σπίτια που επισκέπτονται. Στο τέλος καταλήγουν όλοι στην πλατεία, όπου και ο παραδοσιακός χορός και η διανομή των φιλεμάτων που συγκεντρώθηκαν.

Στο πανηγύρι της **Αγ. Τριάδος** προσφέρονται «καζανιές» (κρέας πρόβειο εδώ, με κριθαράκι), ενώ δημοτική ορχήστρα διασκεδάζει τους κατοίκους που στήνουν χορό στον αυλόγυρο του ναού.

Γιορτή προβατίνας: Τον Ιούνιο ο Πολιτιστικός Σύλλογος Σκεπαριωτών “Οι Βρυσοπούλες” διοργανώνουν τη ΓΙΟΡΤΗ ΠΡΟΒΑΤΙΝΑΣ στη θέση Μολυβαδιά Σκεπαρίου. Εκεί οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν και να συμμετέχουν στις διαδικασίες επεξεργασίας μαλλιού (από το κούρεμα έως την ύφανση), την επεξεργασία γάλακτος (από το άρμεγμα έως τη δημιουργία γαλακτοκομικών προϊόντων), να δοκιμάσουν παραδοσιακά φαγητά μαγειρεμένα στο καζάνι, υπό των ήχων της παραδοσιακής μουσικής. Στο χώρο της εκδήλωσης λειτουργεί έκθεση με παραδοσιακά προϊόντα του Γυναικείου Συνεταιρισμού Ασπροκκλησιάς.

Γαύρος

Την πρωτοχρονιά αναβιώνουν τα «ρουκατζιάρια», έχουμε τον Αλή με τη Μπούλα, τους Χωροφύλακες, τους κλέφτες, τα Μαϊμούλια ,τις μπάμπες με τους παππούδες, τον Παππά , τον Γιατρό και μια μεγάλη κομπανία με όργανα. Κάθε ομάδα ξεχωριστά γυρίζει το χωριό σε όλα τα σπίτια, τραγουδώντας χορεύοντας και τηρώντας το έθιμο με ακρίβεια. Το απόγευμα με το τέλος των επισκέψεων σε όλο το χωριό συγκεντρώνονται στην πλατεία, εκεί κάνουν ένα μεγάλο χορό από άνδρες μόνο, οι γυναίκες δεν συμμετέχουν .Τα δε κορίτσια δέχονται από τον Αλή την στάχτη. Στην πορεία οι χωροφύλακες πιάνουν τους κλέφτες. Στο τέλος ελευθερώνονται και αφού ξιφομαχήσει ο Αρχικλέφτης με τον Αλή σκοτώνονται και οι δύο. Έτσι παίρνει τέλος και το έθιμο..

Κυριακή των Βαΐων, οι γυναίκες του χωριού διοργανώνουν χορό στην πλατεία με τοπικά παραδοσιακά και πασχαλιάτικα τραγούδια.

Παραμονή της Πρωτομαγιάς αναβιώνουν τα «Κλείδωνα», ονομαστό αρχαιοελληνικό έθιμο με χαρακτηριστικά μαντείας και ζητούμενο την καλοτυχία των ανύπανδρων κοριτσιών.

Παραδοσιακός γάμος. Η κορύφωση όμως των λαϊκών δρωμένων στο χωριό συντελείται με τον παραδοσιακό τρόπο τέλεσης του γάμου. Όλα αρχίζουν την Τετάρτη το βράδυ, όταν οι συγγενείς του γαμπρού φτιάχνουν κουλούρες που τις στολίζουν με ξερό βασιλικό και κόκκινο και άσπρο μαλλί. Την Πέμπτη το πρωί ο πιο αγαπητός συγγενής του γαμπρού πηγαίνει την κουλούρα στη νύφη και η νύφη στέλνει άλλη κουλούρα πίσω. Στην επιστροφή πέφτουν τουφεκιές. Την Παρασκευή ο γαμπρός προσκαλεί τους καλεσμένους στο γάμο με ταγάρι μέσα στο οποίο υπάρχουν κουφέτα ή κουλούρες. Το κάθε σπίτι ρίχνει στο ταγάρι ρύζι και λουλούδια. Το Σάββατο προσκαλεί η νύφη τους καλεσμένους της κατά τον ίδιο τρόπο, για να γλεντήσουν. Την Κυριακή η νύφη πηγαίνει στην εκκλησία με τα προικιά της φορτωμένα σε ζώα ή αυτοκίνητα και γυρίζει εκείνη τρεις φορές γύρω από την εκκλησία. Υποδέχεται το γαμπρό με ανθοδέσμη.

2.3.6 Δημοτική ενότητα Βασιλικής

Η δημοτική ενότητα Βασιλικής βρίσκεται στο πεδινό τμήμα του νομού Τρικάλων. Καταλαμβάνει έκταση 41,8 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 2.200 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες:

Βασιλικής 1.439

Θεοπέτρας 560

Περιστέρας 201

2.3.6.1. Πολιτισμικοί Πόροι

Βασιλική

Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου

Εικόνα 140 Ναός Αγ. Γεωργίου
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr/>

Αποτελεί τον κοιμητηριακό ναό της κοινότητας Βασιλική. Καλαμπάκας είναι μια τρίκλιτη βασιλική με υπερυψωμένο το κεντρικό κλίτος (φωταγωγός), νάρθηκα και δύο κόγχες στα ανατολικά. Ο ναός, που τουλάχιστον όσον αφορά στις κόγχες, είναι λιθόκτιστος, με κεραμοπλαστικά κοσμήματα και έχει υποστεί διάφορες προσθήκες και επεμβάσεις. Το αρχικό κτίσμα βάσει του τρόπου δόμησης χρονολογείται μεταξύ του 14ου και

15ου αι. Γύρω στο 17ο-18ο αι. κατασκευάστηκε ο εξωνάρθηκας, που περιτρέχει το ναό στη δυτική και νότια πλευρά του. Εσωτερικά ο ναός είναι κατάγραφος με αγιογραφίες εξαιρετικής τέχνης (Ελένη Τσιμπίδα, αρχαιολόγος, -www.infotouristmeteora.gr)

Ι.Ν Αγ. Νικολάου

Εικόνα 141 Ναός Αγ. Νικολάου
Πηγή: https://www.infotouristmeteora.gr

Σταυροειδής ναός με τρούλο, (1818). Στην εξωτερικό τοίχο της κόγχης του ιερού, παρίσταται η μορφή της κυρά - Βασιλικής. Ακόμη η παράδοση μαρτυρά ότι, όταν ο Αλή πασάς έδωσε τη Βοϊβόδα στη Βασιλική, κατασκευάστηκε μέσα στο χωριό ένα χαντάκι, το οποίο καθόριζε το άσυλο για τους χριστιανούς που καταδίωκαν οι Τούρκοι.

Άλλοι δύο παλαιοί ναοί βρίσκονται στη Βασιλική: Η ξυλόστεγη βασιλική του **Αγίου Γεωργίου (17ος αι.)**, με ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο τέμπλο και η εκκλησία της **Αγίας Παρασκευής (1764)**.

Λαογραφικό Μουσείο Βασιλικής

Εικόνα 142 Λαογραφικό Μουσείο Βασιλικής
<https://www.trikalaenimerosi.gr/>

Στεγάζεται στον πρώτο όροφο του καλαίσθητου Ενοριακού Πνευματικού Κέντρου της Ενορίας, στο ισόγειο του οποίου λειτουργούν από αρκετά χρόνια το παρεκκλήσι του Γενεσίου της Θεοτόκου καθώς και μεγάλη αίθουσα εκδηλώσεων . **Τα εκθέματα του Μουσείου** αποτελούν προσφορά των κατοίκων της Βασιλικής. Εκτός από το Μουσείο, έχουν δημιουργηθεί αίθουσες διαλέξεων, συναντήσεων μικρών και μεγάλων και αρχονταρίκι.

Θεόπετρα

Σπήλαιο Θεόπετρας

Εικόνα 143 Σπήλαιο θεόπετρας
Πηγή:<https://www.meteorabooking.gr>

Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό σπήλαιο με σταλακτίτες και σταλαγμίτες στο οποίο βρέθηκαν τα πιο παλιά αποτυπώματα που έχουν ανακαλυφθεί ποτέ στην Ελλάδα. Είναι αποτυπώματα ποδιών δύο παιδιών και η ηλικία τους αγγίζει τα 49.000 χρόνια. Λειτουργήσε ως προστατευτικό κέλυφος για τον πολιτισμό για μια μεγάλη χρονική περίοδο που ξεκινά από την παλαιολιθική εποχή και φτάνει μέχρι την νεολιθική εποχή (πριν από 5.000 χρόνια). Τα ανθρώπινα αποτυπώματα που βρέθηκαν στο σπήλαιο, αποτελούν ίσως ένα από τα πιο εντυπωσιακά ευρήματα των ανασκαφών στο σπήλαιο, γιατί είναι ζωντανή μαρτυρία της κατοίκησης του σε εποχές πολύ μακρινές. Η επιστημονική σπουδαιότητα του σπηλαίου κρίνεται ως πολύ σημαντική για την προϊστορία όλου του ελλαδικού χώρου καθώς, όπως σημειώνουν οι αρχαιολόγοι, είναι ένα από τα λίγα σπήλαια στην Ελλάδα με τόσο μεγάλο εύρος επιχώσεων που καλύπτουν την εξέλιξη του ανθρώπου σε μία περίοδο πολύ καθοριστική για την εξέλιξή του, της μετάβασης του, δηλαδή, από τον Νεότερνταλ στο Χόμο Σάπιενς.

Εικόνα 144 Σπήλαιο Θεόπετρας
Πηγή: <https://www.archaiologia.gr>

Πολύ σημαντικά είναι επίσης, τα ανθρωπολογικά κατάλοιπα - δύο σκελετοί, ενός της ανώτερης Παλαιολιθικής και μία κανονική ταφή της Μεσολιθικής εποχής - καθώς και τα σκελετικά κατάλοιπα ζώων που ποικίλουν ανάλογα με την εποχή. Ιδιαίτερα σημαντικός για τους επιστήμονες θεωρείται ο σκελετός της Μεσολιθικής εποχής (χρονολογείται στο 8.000 π.χ. περίπου). Εξαιρετικό

ενδιαφέρον παρουσιάζουν, επίσης, τρία στρώματα σκληρών ιζημάτων που παρεμβάλλονται στις επιχώσεις του σπηλαίου και που, σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, αντιπροσωπεύουν πιθανότατα εποχές παγετώνων στη Θεσσαλία. (<https://www.kalampraka.com>)

Κέντρο Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης Σπηλαίου Θεόπετρας

Εικόνα 145 Κέντρο Τεκμηρίωσης, Εκπαίδευσης
Σπηλαίου Θεόπετρας
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Στο Κέντρο εκτίθενται ευρήματα από τις ανασκαφικές έρευνες, ενώ σε ειδική αίθουσα ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα μέσω εκπαιδευτικών εφαρμογών να εξοικειωθεί με τις έννοιες της αρχαιολογίας και ειδικότερα της προϊστορίας. Μέσα από τους σταθμούς της έκθεσης οι επισκέπτες θα δουν:

τι είναι το αρχαιολογικό σκάμμα , πώς η παρουσία των προϊστορικών κατοίκων του σπηλαίου αποτυπώθηκε στο χώμα , ποιά είδη ανθρώπων έζησαν στην προϊστορική Θεόπετρα και τι υλικά χρησιμοποιούσαν, πώς είναι τα πρώτα προϊστορικά κοσμήματα , πώς αντιλαμβάνονταν οι πρόγονοί μας το πέρασμα από τη ζωή στο θάνατο, ποια είδη φυτών και ζώων συνέθεταν το προϊστορικό περιβάλλον του σπηλαίου , πώς ήταν ένα συνηθισμένο νεολιθικό νοικοκυριό

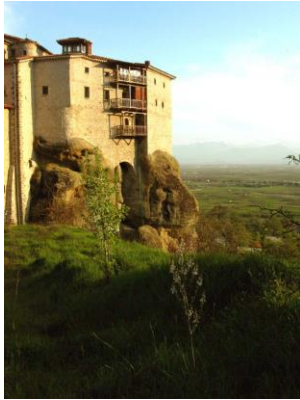
Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Θεόπετρας

Εικόνα 146 Ναός Αγ. Νικολάου
Πηγή: www.infotouristmeteora.gr

Στα ριζά της «Πέτρας» βρίσκεται η γραφική εκκλησία του Αγ. Νικολάου, ένας μονόχωρος κοιμητηριακός ναός με καταπληκτική πανοραμική θέα στον Θεσσαλικό κάμπο, ιδιαίτερα κατά το ηλιοβασίλεμα. (www.infotouristmeteora.gr)

Ι.Μ. Αγίων Θεοδώρων

Εικόνα 147 Μονή Αγ.Θεοδώρων
Πηγή:<https://www.infotouristmeteora.gr>

Στην άκρη του οικισμού των Αγίων Θεοδώρων βρίσκεται το ομώνυμο γυναικείο μοναστήρι, που αναφέρεται για πρώτη φορά σε μια επιστολή του 1541 ως μοναστήρι των Μετεώρων, χωρίς να γνωρίζουμε πότε ακριβώς κτίστηκε (πιθανόν στα 1400). Η μονή κάηκε δύο φορές στα νεότερα χρόνια, μια στη διάρκεια της Κατοχής και μια στα 1960. Παλιότερα ήταν μετόχι της μετεωρίτικης μονής του Αγίου Στεφάνου. Στη γιορτή των Αγίων Θεοδώρων το μοναστήρι πανηγυρίζει με τριήμερο εορτασμό. (<http://www.pedthessalias.gr>)

Το Κονάκι του Μπέη

Εικόνα 148 Κονάκι του Μπέη
Πηγή:<https://www.infotouristmeteora.gr>

Ένα σημαντικό Κονάκι, που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της νεότερης ελληνικής ιστορίας και το οποίο χρήζει συντήρησης και μπορεί ακόμη και να μετατραπεί σε μουσείο λαϊκής τέχνης, σώζεται στο χωριό Περιστέρα, Καλαμπάκας. Το κονάκι ήταν του μπέη του τσιφλικιού και μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας η ιδιοκτησία του πέρασε στον Βασίλειο Μέκιου. Το οίκημα, εικάζεται ότι χτίστηκε μεταξύ των ετών 1881-1895 . Το κτίσμα είναι ένδειξη ότι οι τεχνίτες έμειναν αρκετό καιρό στο χωριό (μήνες ή και χρόνια), προκειμένου να ολοκληρώσουν το κτίσιμό του. Το «κονάκι» (Κούλια, όπως το αποκαλούν οι ντόπιοι), είναι ένα νεοκλασικό πέτρινο κτίριο, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Για την κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν υλικά από τη φύση, που αφού τα επεξεργάστηκαν κατάλληλα οι μάστορες, τα έχτισαν με τέτοιο μεράκι, ώστε (ενώ το κτίσμα είναι ογκώδες) να φαίνεται λιτό, ελαφρύ και καλοδουλεμένο. Σήμερα, το κτίριο είναι ακατοίκητο και κινδυνεύει να καταρρεύσει. (<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Εκδηλώσεις

Βασιλική

Το νεότερο εξωκλήσι του **Αγίου Νικολάου** πανηγυρίζει κάθε χρόνο στις 20 Μαΐου. Στο πανηγύρι μοιράζεται φαγητό από καζάνι (προβατίνα με κριθαράκι) και παρουσιάζονται συγκροτήματα δημοτικής μουσικής και χορού.

Θεόπετρα

Εορταστικές εκδηλώσεις κατά τη διάρκεια της Μ. Εβδομάδας. Οι νέοι του χωριού μαζεύουν πουρνάρια και άλλα ξύλα για το άναμμα της Μεγάλης Φωτιάς, του Φανού, το βράδυ της Αναστάσεως στην κορυφή του βράχου Πέτρα. Η φωτιά διακρίνεται από μεγάλη απόσταση. Την Κυριακή του Πάσχα οι εκδηλώσεις κορυφώνονται στην κεντρική πλατεία, με δημοτικούς - λαϊκούς χορούς από συγκροτήματα με παραδοσιακές τοπικές φορεσιές.

Στο πάρκο που βρίσκεται απέναντι από βράχο του αρχαιολογικού χώρου του σπηλαίου της Θεόπετρας, υπό το φως του φεγγαριού, διοργανώνονται συναυλίες και παραστάσεις αφιερωμένες στην πανσέληνο του Αυγούστου. (<http://www.pedthessalias.gr>)

2.3.7 Δημοτική ενότητα Τυμφαίων

Η δημοτική ενότητα Τυμφαίων βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του νομού Τρικάλων, στις πλαγιές των Αντιχασίων. Καταλαμβάνει έκταση 262,5 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 1.298 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες:

Κονισκού	294
Γερακαρίου	123
Καλλιθέας	50
Λογγάς	129
Μαυρελίου	286
Φλαμπουρεσίου	127
Φωτεινού	289

2.3.7.1. Πολιτισμικοί πόροι

Γερακάρι

Κάστρο Κατσαουνίου

Στα νότια του Γερακαρίου, πάνω στο βουνό Κατσαούνι και κοντά σε ότι απέμεινε από τον οικισμό Παλιά Σκοτίνα, όπου βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Νικολάου, σώζονται τα ερείπια κάστρου, πιθανόν ελληνικού ή ρωμαϊκού.

Λογγάς

Φράγμα Λογγά

Πολύτιμο για την περιοχή είναι το Φράγμα Λογγά που βρίσκεται στα ανατολικά του χωριού. Έχει χωρητικότητα 400.000 περίπου m³ και χρησιμοποιείται για την ύδρευση και άρδευση. Το Λογγά είναι ιδανικό μέρος για αναψυχή, πεζοπορία, αθλητικές δραστηριότητες, ψάρεμα και κυνήγι.

Μαυρέλι

Ι.Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μαυρελίου

Σώζεται η εκκλησία Κοιμήσεως της Θεοτόκου, μεταβυζαντινός ναός του 18ου αι. Εκεί τον Δεκαπενταύγουστο τελείται Θ. Λειτουργία με αρτοκλασία και ακολουθεί λαϊκό πανηγύρι.

Εκδηλώσεις

Αντάμωμα Αντιχασιωτών:

Την **1η Αυγούστου** κάθε έτους γίνεται το Αντάμωμα των Αντιχασιωτών.

Καλλιθέα

Διασώζεται ο ναός του Αγ. Αθανασίου κτισμένος το 1876, με αξιόλογες εικόνες και παλαιά κειμήλια. Στις **2 Μαΐου**, ημέρα μετακομιδής των λειψάνων του αγίου, γίνεται λαϊκό γλέντι με «καζανιές» και δημοτική ορχήστρα στον περίβολο του ναού.

Στις **20 Ιουλίου**, εορτάζεται η μνήμη του προφήτη Ηλία, στο φερώνυμο ξωκλήσι (400 μ. απόσταση από το χωριό).

Φλαμπουρέςι

Κεντρικό θρησκευτικό κοινωνικό γεγονός το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου, στο μεταβυζαντινό ξωκλήσι της Παναγίας, που ολοκληρώνεται με λαϊκό γλέντι στην πλατεία.

Κονισκός

Το χωριό πανηγυρίζει στις **26 Ιουλίου, της Αγίας Παρασκευής.**

Φωτεινό

Το χωριό πανηγυρίζει στις 20 Ιουλίου.

Γερακάρι

Το Γερακάρι πανηγυρίζει στις **20 Ιουλίου** κάθε χρόνο στο εξωκλήσι του **Προφήτη Ηλία.**

Λογγάς

Το χωριό πανηγυρίζει στις **20 Μαΐου και το Δεκαπενταύγουστο.** Στο πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου γίνεται και το ετήσιο αντάμωμα των καταγόμενων από το Λογγά. Με την ευκαιρία γέροντες και γερόντισσες τραγουδούν σε χορούς τραγούδια της περιοχής.

Μαυρέλι

Κεντρικό γεγονός το Αντάμωμα των απανταχού Μαυρελιωτών που γίνεται στις 10-20 Ιουλίου στην πλατεία, με χορευτικά συγκροτήματα, έκθεση αντικειμένων και χορό γερόντων. Το χωριό πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου.

2.3.8 Δημοτική Ενότητα Ασπροποτάμου

Η δημοτική ενότητα Ασπροποτάμου βρίσκεται στο ορεινό τμήμα του νομού, στις πλαγιές της νότιας Πίνδου. Καταλαμβάνει έκταση 297,1 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 419 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες:

Καλλιρρόης	42
Αγίας Παρασκευής	69
Ανθούσης	61
Καταφύτου	33
Κρανέας	87
Πολυθέας	36
Στεφανίου	60
Χαλικίου	31

2.3.8.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Κρανιά

Ιερά Μονή Υψώσεως Τιμίου Σταυρού Δολιανών

Εικόνα 149 Μονή Δολιανών
<https://www.infotouristmeteora.gr>

Αποτελεί έναν από τους πιο αξιόλογους βυζαντινούς ναούς της Ελλάδα. Κτίσθηκε στα τέλη του 18ου αιώνα σε ρυθμό βασιλικής με τρία κλίτη και έχει 13 τρούλους. Αρχικά λειτούργησε ως μοναστήρι, εγκαταλείφθηκε το 1924. Εξωτερικά διακρίνονται ανάγλυφες παραστάσεις. Έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο

Λαογραφικό Μουσείο Κρανιάς

Εικόνα 150 Λαογραφικό Μουσείο Κρανιάς
Πηγή: <http://e-krania.gr/krania/2012-07-07-13-15-59>

Λειτούργησε το έτος 2001 . Το κτίριο του παλιού Δημοτικού Σχολείου μετατράπηκε με ενέργειες του Πολιτιστικού Συλλόγου της Κρανιάς σε μουσείο. Το κτίριο χτίστηκε το 1870 και πρόκειται για νεοκλασικό κτίριο αποτελούμενο από δύο αίθουσες και ένα ευρύχωρο διάδρομο. Λειτούργησε ως σχολείο μέχρι τα 1937-38

και μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες, δηλ. οι μαθητές φοιτούσαν εκεί από τον Ιούνιο έως και το Σεπτέμβριο, τους μήνες που

κατοικούνταν το χωριό. Το μουσείο διαθέτει πλήθος εκθεμάτων όπως παραδοσιακά υφαντά, αργαλειό, νυφικό κρεβάτι & σαρμανίτσα, κουζινικά καθώς και μεγάλο φωτογραφικό αρχείο.
(<http://www.pedthessalias.gr>)

Προσωπικότητες

Νίκος Καρακώστας

Εικόνα 151 Νίκος Καρακώστας
Πηγή: <https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>

Γεννήθηκε το 1881 στην Κρανιά Ασπροποτάμου. Ένας ξεχωριστός καλλιτέχνης ο οποίος μάγεψε με το κλαρίνο του ολόκληρες γενιές. Για πολλούς θεωρείται ο κορυφαίος κλαρινίστας που πέρασε ποτέ. Το παίξιμο του ήταν ξεχωριστό, δωρικό, χωρίς περιττά στολίδια και αναδείκνυε στο έπακρο τις μελωδίες των δημοτικών τραγουδιών. Έπαιζε τραγούδια της Θεσσαλίας, της Ηπείρου, της Ρούμελης κτλ.

Στεφάνι

Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής

Στα 1770, χρονολογείται ο Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής, στο Στεφάνι, ένας ναός που συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά της τοπικής λαϊκής αρχιτεκτονικής, με υπέροχο εσωτερικό ξύλινο διάκοσμο, που δεσπόζει στην πλατεία του χωριού.

Κατάφυτο

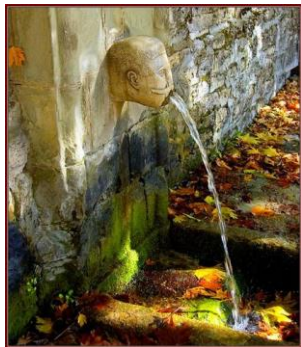
Σημαντικό μνημείο του 1763 η τρίκλιτη βασιλική του **Αγίου Νικολάου** αποτελεί τυπικό δείγμα της λαϊκής αρχιτεκτονικής της περιοχής. Εξίσου ενδιαφέρουσες από αυτή την άποψη είναι και οι πέτρινες κατοικίες του χωριού, με αντιπροσωπευτικότερη αυτή της οικογένειας Πετσόπουλου που χρονολογείται στις αρχές του 19ου αι.

Κέντρο Ενημέρωσης Ασπροποτάμου

Στην περιοχή Τρία Ποτάμια βρίσκεται το Κέντρο Ενημέρωσης Ασπροποτάμου όπου ο επισκέπτης μπορεί να ενημερωθεί για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής μέσα από εκθέματα με λαογραφικά και περιβαλλοντικά στοιχεία της περιοχής.

Ανθούσα

Η Ανθούσα είναι χαρακτηρισμένη παραδοσιακός οικισμός . Η Βλαχολεπενίτσα ή Λεπενίτσα (το παλιό όνομα της Ανθούσας). Εδώ ψηλά στην Πίνδο, πριν ακόμη έρθουν οι δρόμοι, είχε φτάσει το ηλεκτρικό ρεύμα! Ήδη από το 1952, οι εφευρετικοί κάτοικοι εκμεταλλεύτηκαν τα άφθονα νερά των χειμάρρων της περιοχής, δίνοντας ενέργεια σε μικρές υδρογεννήτριες. Παλαιότερα το χωριό

Εικόνα 152 Λιθόκτιστη βρύση
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

ήταν γνωστό για τους επιδέξιους χρυσοχόους του, μα και για τους σκληροτράχηλους τσελιγκάδες του. Στην είσοδο της Ανθούσας βρίσκεται το μικρό πέτρινο γεφύρι και μετά μια υπέροχη πλακόστρωτη πλατεία με τους παλιούς καφενέδες. Στο κέντρο της πλατείας εντύπωση προκαλεί η ιδιαίτερης αισθητικής λιθόκτιστη βρύση. Δίπλα βρίσκεται η εκκλησία των Αγ. Πάντων με το περίτεχνο σκαλιστό τέμπλο του 1786, ενώ άξια

προσοχής είναι η εκκλησία της Αγ. Παρασκευής (1730).

(<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής στην Ανθούσα

Εικόνα 153 Μοναστήρι Παναγίας
Γαλακτοτροφούσας
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Στην Ανθούσα και πάνω σε ένα πλάτωμα του πλησιέστερου βουνού, με μια μαγευτική θέα προς την πλευρά του Ασπροποτάμου, συναντάμε τον Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής, με λαμπρές τοιχογραφίες του 1736, πρόκειται για μονόκλιτη βασιλική με σκαλιστό τέμπλο. Αρκετά είναι και τα μνημεία που διασώθηκαν στην περιοχή του χωριού, όπως το **μοναστήρι της Παναγίας της Γαλακτοτροφούσας**, κατά την τοπική παράδοση, του 1799. Η **εκκλησία της Αγίας Παρασκευής**, μονόκλιτη βασιλική του 1730 με πλούσιο αγιογραφικό διάκοσμο και σκαλιστό τέμπλο. Ο **ναός των Αγίων Πάντων**, λιθόκτιστο οικοδόμημα με σκαλιστό τέμπλο στο υπέρθυρο του γυναικωνίτη του οποίου βρίσκεται χαραγμένο το έτος αποπεράτωσης του ναού, 1786, ενώ η θεμελίωσή του μαρτυρείται πως άρχισε το έτος 1730. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν **και οι ναοί του Αγ. Γεωργίου (1810) και Αγ. Αθανασίου (1868)** (www.infotouristmeteora.gr)

Μνημεία αρχιτεκτονικής

Τα Αρχοντικά των Παπαστεργίου & Σίμου

Εικόνα 154 Αρχοντικό Παπαστεργίου
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Και τα δυο αρχοντικά έχουν χτιστεί την ίδια δεκαετία (1877 και 1880) και έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία της νεότερης ιστορίας του παραδοσιακού οικισμού της

Εικόνα 155 Αρχοντικό Σίμου
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Ανθούσας. Βρίσκονται στο κέντρο του χωριού κοντά στην πλατεία

και βρίσκονται το ένα σε άσχημη κατάσταση, ενώ το αρχοντικό του Σίμου διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση. Το Αρχοντικό του Παπαστεργίου είναι λιθόκτιστο έχει ανακηρυχθεί μνημείο της νεότερης ιστορίας του παραδοσιακού οικισμού της Ανθούσας. Χαρακτηριστική είναι η "ζεματίστρα", λούκι που καταλήγει πάνω από την κεντρική είσοδο και μέσα από το οποίο οι ιδιοκτήτες του σπιτιού έριχναν ζεματιστό νερό σε επιδρομείς. Σήμερα το Αρχοντικό είναι εγκαταλειμμένο και έτοιμο να καταρρεύσει (www.infotouristmeteora.gr)

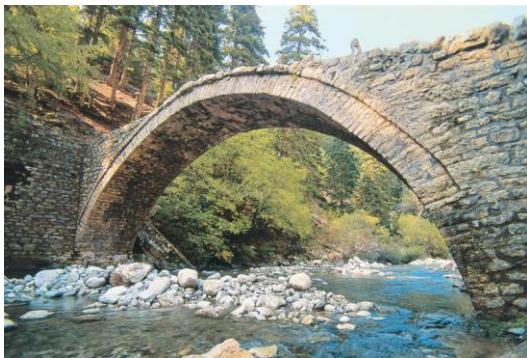
Λιθόκτιστες βρύσες

Σκάλα, Αρμιάννα, Ασκούμπα, Μπέρτη, Σκουπάτη, Λαμσάτα, Πέρδικα, «Στο Κεφάλι».

Πέτρινα Γεφύρια

Στην περιοχή της μονής της Παναγίας, μεταξύ Ανθούσας και Χαλικίου, μπορεί κανείς να θαυμάσει το μεγάλο πέτρινο θολωτό γεφύρι καθώς κι ένα δεύτερο στην είσοδο του χωριού. Επίσης αξιόλογα πέτρινα τοξωτά γεφύρια σώζονται και στον οικισμό της Κρανιάς, συγκεκριμένα η γέφυρα Κατούνας και το γεφύρι του Γκίκα αποτελούν σπάνια μνημεία λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Γεφύρι Μίχου

Εικόνα 156 Γεφύρι Μίχου
Πηγή:<https://www.infotouristmeteora.gr>

Εντυπωσιακό δίτοξο γεφύρι με άνοιγμα 12,5 μ. στην κοινότητα Ανθούσας. Το γεφύρι του Μίχου σηματοδοτούσε την αρχή της μουλαρόστρατας που ακολουθούσαν οι αγωγιάτες στη διαδρομή από τα χωριά του Ασπροπόταμου προς αυτά των Τζουμέρκων. Γεφυρώνει τον ποταμό Αχελώο και η λειτουργία του είναι σημαντική ακόμη και σήμερα, αφού αποτελεί πέρασμα για το παρακείμενο μοναστήρι Κοιμήσεως

Θεοτόκου (έτος ανέγερσης το 1799). Η παράδοση αναφέρει ότι το γεφύρι κτίστηκε μετά την ανέγερση της Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου (1799) της Ανθούσας. Το όνομά του, το γεφύρι, το οφείλει μάλλον σε τυχαίο συμβάν. Λέγεται ότι, κάποιος Μίχος έχασε τη ζωή του στο γεφύρι (από ατύχημα ή συμπλοκή)(<https://www.infotouristmeteora.gr>)

Λαογραφικό Μουσείο Ανθούσας

Στο χωριό Ανθούσα έχει δημιουργηθεί Λαογραφικό μουσείο από τον Πολιτιστικό σύλλογο. Ο χώρος που στεγάζεται είναι το κτίριο του παλιού σχολείου, το οποίο έχει ανακαινιστεί.

Προσωπικότητες

Ο Λεωνίδας Μακρής

Λαογράφος του Ασπροποτάμου. Γεννήθηκε στην Αθαμανία Ασπροποτάμου το 1897. Εξάιρετος γιατρός . Το έργο του λογοτεχνικό και λαογραφικό. Η προσφορά του στον χώρο της Υγείας ήταν πολύπλευρη. Ολόκληρη την περιουσία του διέθεσε, με διαθήκη, για τη σύσταση ενός ιδρύματος με την επωνυμία «ΙΔΡΥΜΑ ΛΕΩΝΙΔΑ Κ. ΜΑΚΡΗ-ΙΑΤΡΟΥ» με κοινωνικές σκοπούς,

Χαλίκι

Το Χαλίκι απέχει 97 χλμ. από τα Τρίκαλα και μόλις 23 χλμ. από το Μέτσοβο ενώ βρίσκεται πολύ κοντά στο όρος Λάκμος, μια από τις υψηλότερες κορυφές της Ελλάδας. Χαρακτηριστική είναι και η αρχιτεκτονική των σπιτιών στην οποία κυριαρχεί η πέτρα ως κύριο δομικό υλικό.

Εικόνα 157 Λιθόκτιστη βρύση
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

Αξιόλογες είναι και οι πέτρινες τοξωτές γέφυρες Φίλος και Αγ. Γεωργίου **οι λιθόκτιστες βρύσες** Αυλότοπα και Φίλος (τις οποίες η παράδοση χρονολογεί στα

Εικόνα 158 Νερόμυλος
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr>

1800 περίπου), στη Φονίσκα» (τέλη του 1900) και στη Νεράιδα (1960) και ο

Νερόμυλος

Πολιτιστικό Κέντρο Χαλικίου

Στο χωριό Χαλίκι ο Πολιτιστικός σύλλογος ανακαίνισε το παλιό δημοτικό σχολείο το οποίο λειτουργεί ως πολιτιστικό κέντρο. Περιέχει μια αξιόλογη έκθεση με αντικείμενα που δώρισαν οι κάτοικοι.

Μνημεία αρχιτεκτονικής το κονάκι του Χ. Δρόσου, του Κ. Ζιώζια, του Α. Δημάκη το σχολείο του χωριού.

Αξιοθέατα

Εικόνα 159 Μοναστήρι Προφήτη Ηλία
Πηγή: <https://www.infotouristmeteora.gr/>

Περίφημα μνημεία αρχιτεκτονικής είναι οι λιθόκτιστες εκκλησίες του χωριού. **το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία**, το οποίο έκτισαν οι εκ Χαλικίου Ιερομόναχοι αδελφοί Μαυρογεώργου (κατά την παράδοση το 1835) και το ναό του άλλοτε μοναστηριού της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος του 1783, προκειμένου να γνωρίσει από κοντά το ιστορικό πρόσωπο της περιοχής. Στην πλατεία του χωριού βρίσκεται **ο ναός**

της Αγ. Παρασκευής του 1725. Του ίδιου αιώνα είναι και **ο ναός του Αγ. Γεωργίου. Οι ναοί των**

Αγ. Αθανασίου, Αγ. Μόδεστου (προστάτη της κτηνοτροφίας) και **των Αγ. Αποστόλων** είναι τρία ακόμη θρησκευτικά μνημεία στην περιοχή του Χαλίκιου.

Η δρακολίμνη Βερλίγκα.

Εικόνα 160 Δρακολίμνη Βερλίγκα
Πηγή: <http://www.visitgreece.gr/el/nature/lakes/verlinga>

Κοντά στο βορειότερο χωριό της περιοχής του **Ασπροποτάμου**, το Χαλίκι στο **βουνό Λάκμος** (ή Περιστέρι), βρίσκεται σε υψόμετρο 2.050 μ. η τρίτη “θρυλική” δρακολίμνη της Πίνδου, Βερλίγκα ή Βρίγγα που στα βλάχικα σημαίνει κύκλος. Είναι στρογγυλή, καταλαμβάνει έκταση περίπου 10 στρ. και σχηματίζεται από **δέκα φιδόμορφες νεροσυρμές**, που αποτελούν την αρχή του **Αχελώου ποταμού**.

Οι καταρράκτες του Άσπρου

Κοντά στο χωριό Χαλίκι συναντάμε τις πηγές του ποταμού Αχελώου όπου οι ντόπιοι τον ονομάζουν Ασπροπόταμο. Κατά τη διαδρομή από το Χαλίκι προς τις τοποθεσίες Ρόνα και Βουρτόπα (προς Μέτσοβο) θα συναντήσετε τις πηγές του ποταμού που καθώς κατεβαίνει το βουνό δημιουργούνται εντυπωσιακοί καταρράκτες. Μερικοί από αυτούς ξεπερνάνε τα 5 μέτρα, η προσέγγισή τους είναι σχετικά εύκολη και το θέαμα που προσφέρουν εντυπωσιακό. (<http://www.aspropotamos.org>)

Εκδηλώσεις

Στεφάνι

Στις 26 Ιουλίου, της Αγ. Παρασκευής γίνεται γλέντι με τη συνοδεία δημοτικής ορχήστρας στην κεντρική πλατεία του χωριού. Κεντρικό εορταστικό γεγονός αποτελεί το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου που διοργανώνεται από το Μορφωτικό Σύλλογο. Γίνονται θεατρικές παραστάσεις, αθλητικοί αγώνες και πολλές άλλες εκδηλώσεις.

Κρασιά

Στις 15 Αυγούστου γίνεται το κορυφαίο πανηγύρι στην εκκλησία του Τιμίου Σταυρού, με μεγάλη προσέλευση κόσμου, αλλά και τοπικών αρχών. Τελείται Θ. Λειτουργία με αρτοκλασία και ακολουθεί λαϊκό γλέντι.

Την 1^η Αυγούστου γίνεται συνάντηση των Κρασιωτών με μουσική και νηστίσιμα παραδοσιακά φαγητά, από τον Πολ/κο Σύλλογο Κρασιάς.

Χαλίκι

Γιορτή των Κτηνοτρόφων: Οι κτηνοτρόφοι που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Ασπροποτάμου, για να τιμήσουν τον προστάτη της κτηνοτροφίας Άγιο Μάμα, κάθε Σεπτέμβριο τελούν θεία λειτουργία στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής Χαλικίου. Ακολουθεί γλέντι στην πλατεία του χωριού, όπου προσφέρεται παραδοσιακό φαγητό (προβατίνα με κριθαράκι) που ετοιμάζουν με πολύ μεράκι οι γυναίκες των κτηνοτρόφων.

Ανθούσα

Στις 26 Ιουλίου, ημέρα της Αγίας Παρασκευής, γίνεται το μεγάλο πανηγύρι, με χορούς, ψητά και γύρισμα από σπίτι σε σπίτι με συνοδεία οργάνων.

Μηλιά

Στις 20 Ιουλίου γιορτάζει η Εκκλησία του χωριού, ο Άγιος Νικόλαος. Στο Πανηγύρι του χωριού μπορείτε να διασκεδάσετε και να γνωρίσετε την μουσική παράδοση την περιοχής.

Κάθε Αύγουστο διοργανώνεται με μεγάλη επιτυχία τα τελευταία χρόνια το River Party στην γέφυρα του χωριού.

Καλλιρρόη

Το Δεκαπενταύγουστο γιορτάζει μεγαλοπρεπώς με καθιερωμένο γλέντι μετά τη Θ. Λειτουργία στην πλατεία του χωριού. Στη διάρκεια του καλοκαιριού (**20 Ιουλίου - 10 Αυγούστου**), ο «Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος Καλλιρρόης, Αγ. Νικόλαος» οργανώνει βραδιές πολιτισμού, με μουσική, θέατρο και παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα.

Πολυθέα

Το κεντρικό ετήσιο πανηγύρι γίνεται στις **8 Σεπτεμβρίου**, στα Γενέθλια της Θεοτόκου. Το γλέντι ξεκινάει από την παραμονή, στην εκκλησία της Παναγίας Φανερωμένης, στην πλατεία του χωριού και συνεχίζεται την άλλη μέρα με χορούς, τραγούδια και διάφορα έθιμα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το «αντάμωμα» των αποδήμων Πολυθεατών, οι οποίοι συγκεντρώνονται στην πλατεία του χωριού κάθε δεύτερη Κυριακή του Αυγούστου και γλεντάνε με παραδοσιακά τραγούδια και χορούς. Πανηγυρικό χαρακτήρα παίρνει και **η γιορτή του Αγίου Δημητρίου**, στη διάρκεια της οποίας ο σύλλογος προσφέρει στον κόσμο «καζανιές» (φασολάδα ή κρέας πρόβειο με κριθαράκι) στην πλατεία του χωριού.

Αγία Παρασκευή

Κορυφαία στιγμή για τη ζωή του οικισμού **το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής (25-28/7)**, όταν εκτός των καθιερωμένων εμφανίζονται χορευτικά συγκροτήματα με παραδοσιακές στολές και οι νέοι του χωριού περιφέρονται σε όλα τα σπίτια του χωριού με τη συνοδεία της δημοτικής ορχήστρας.

Καθαρά θρησκευτικές είναι οι **εορτές των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου (29/6) και της Αγίας Μαρίνας (17/7)** στα αντίστοιχα γραφικά ξωκλήσια ενώ συνεχίζονται τα έθιμα του παραδοσιακού «αρραβώνα» και «γάμου».

Ενώ τον Αύγουστο ο σύλλογος ΦΑΤΑ διοργανώνει το ετήσιο αντάμωμα.

Κατάφυτο

Μπορεί κανείς να διασκεδάσει και να γνωρίσει τη μουσική παράδοση της περιοχής, αλλά και να γευθεί το παραδοσιακό αρνί στη σούβλα, κεμπάπ, κοκορέτσι κ.ά. στις **14, 15 και 16 Αυγούστου** στην κεντρική πλατεία του χωριού το μεγάλο πανηγύρι της Παναγίας, με τριήμερο γλέντι.

Στοιχεία της περιοχής

Οι περιοδείες του Κοσμά του Αιτωλού

Στις παραδόσεις των κατοίκων της Πίνδου διατηρείται έντονο το πέρασμα και η διδασκαλία του Κοσμά του Αιτωλού από τα μέρη τους. Πράγματι περί τα τέλη του 18ου αιώνα επισκέφτηκε δύο φορές τα χωριά του Ασπροποτάμου ο πατρο-Κοσμάς. Στις 23 Φεβρουαρίου 1777 δίδαξε μπροστά σε συνάθροιση κατοίκων πολλών χωριών της Πίνδου Την εποχή αυτή, 27 Φεβρουαρίου 1777, αλληλογραφεί με τον λόγιο επίσκοπο Σταγών Παρθένιο. Έναν χρόνο αργότερα, τον Φεβρουάριο του 1778, ξαναήρθε στο Ασπροπόταμο και κήρυξε στα χωριά Ελάτη, Νεραϊδοχώρι, Πύρρα, Δέση,

Μηλιά, Κρανιά, Κλεινοβό κ.ά., όπου ίδρυσε κοινά σχολεία. Από εκεί κατέβηκε στα Τρίκαλα και τη Λάρισα και κατόπιν πηγαίνοντας προς τα Γρεβενά πέρασε από το Μαλακάσι.

Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Ε4

Από την περιοχή διέρχεται το Ευρωπαϊκό μονοπάτι υπερσυνοριακών διαδρομών Ε4, καθώς και ένα δίκτυο ορειβατικών μονοπατιών κατά μήκος της κορυφογραμμής του Κόζιακα από την Πύλη ως την Καλαμπάκα.

Πολιτιστικοί φορείς

Σε όλα σχεδόν τα χωριά του δήμου Καλαμπάκας δραστηριοποιούνται τοπικοί αλλά και υπερτοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι οι οποίοι προσπαθούν να διατηρήσουν την παραδοσιακότητα και την αυθεντικότητα της περιοχής μέσω της αναβίωσης τοπικών εθίμων, της διοργάνωσης πανηγυριών, γιορτών και συναφών εκδηλώσεων που προσδίδουν στην περιοχή το τοπικό, ξεχωριστό, παραδοσιακό της χρώμα.

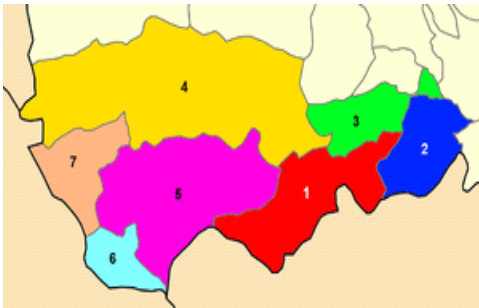
Αδελφότητα Τζούρτζιας της Αθαμανίας (Φ.Α.Τ.Α.)

Ίσως ο αρχαιότερος σύλλογος Βλαχόφωνων, παραμένει ενεργός και δραστήριος εδώ και ένα αιώνα. Οργανώνει εορτές χειμώνα - καλοκαίρι στα Τρίκαλα και στην Τζούρτζια. Είναι μέλος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων. Το 1893 που ιδρύθηκε είχε ως σπουδαιότερες κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες αφενός την προικοδότηση των άπορων κορασίδων, την παροχή δανείων κλπ. αφετέρου την ευθύνη λειτουργίας του σχολείου. Έχει υπό την προστασία του το ξωκλήσι της Αγίας Μαρίνας, το οποίο χτίστηκε το 1902 και ανακατασκευάστηκε εκ βάθρων το 1967, μετά τις ζημιές που υπέστη από τον καταστροφικό σεισμό του Μαΐου 1967. Κάθε χρόνο, την ημέρα της Αγίας Μαρίνας (17 Ιουλίου) διοργανώνει γιορτή με φαγητό. Επίσης, έχει καθιερωθεί, το πρώτο Σάββατο του Αυγούστου να γίνεται το αντάμωμα της ΦΑΤΑ στην πλατεία του χωριού, γεγονός που τα τελευταία χρόνια, έχει μεγαλύτερη απήχηση και από το πατροπαράδοτο πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής.

2.4. Δήμος Πύλης

Είναι δήμος της Περιφέρειας Θεσσαλίας με έδρα την Πύλη. Ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 14.343 κατοίκους, βάσει της Απογραφής του 2011 και καταλαμβάνει 747,7 km².

Η σημερινή μορφή του δήμου προέκυψε, με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, από την επέκταση του αρχικού Δήμου Πύλης, με την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Γόμφων, Πιαλείων, Αιθικών και Πινδαίων και των κοινοτήτων Μυροφύλλου και Νεράιδας.

Χάρτης των δημοτικών ενοτήτων Δήμου Πύλης.

1 - Πύλης 2 - Γόμφων 3 - Πιαλείων 4 - Αιθικών 5 - Πινδαίων 6 - Μυροφύλλου 7 - Νεράιδας

(<http://www.wikipedia.gr>)

2.4.1 Δημοτική ενότητα Πύλης

Η δημοτική ενότητα Πύλης βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του νομού Τρικάλων, στους πρόποδες της νότιας Πίνδου, καταλαμβάνει έκταση 100,1 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 3.527 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω δημοτικές κοινότητες

Πύλης	1.873
Αγίου Βησσαρίωνος	641
Αγίου Προκοπίου	87
Κοτρωνίου	375
Παλαιοκαρυάς	117
Πετροχωρίου	95
Ροποτού	339

Δεκαοκτώ χιλιόμετρα από τα Τρίκαλα προς Άρτα, βρίσκεται η πανέμορφη κωμόπολη της Πύλης (παλιότερα Πόρτα και ακόμη παλιότερα Πόρτα-Παζάρ). Βρίσκεται στην είσοδο της πεδινής περιοχής της Θεσσαλίας προς τα ορεινά της Πίνδου. Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς βρίσκεται στο κέντρο σπουδαίων βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων, αλλά και γιατί αποτελεί πέρασμα για τα γραφικά ορεινά χωριά των Τρικάλων. (<http://www.meteorabooking.gr/trikala/tourism>)

Ο Δήμος Πύλης είναι κυρίως ορεινός, με εκπληκτική φύση, ξεχωριστούς ανθρώπους και μεγάλη ιστορική διαδρομή. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους οικισμούς του Δήμου διατηρούν την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των κτιρίων, βασισμένη σε πέτρα και ξύλο, αποτελώντας κόσμημα για το νομό Τρικάλων και πόλο έλξης επισκεπτών από όλη την Ελλάδα.

2.4.1.1. Πολιτισμικοί πόροι

Πύλη

Πανέμορφες γέφυρες

ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΑ

Εικόνα 161 Παλαιά Γέφυρα Αγ. Βησσαρίωνα

Πηγή: http://library.tee.gr/digital/m1964/m1964_46.pdf

Η μεταβυζαντινή γέφυρα της Πύλης αποτελεί σημαντικό μνημείο, όχι μόνο για το θεσσαλικό αλλά και για τον ευρύτερο ελληνικό και βαλκανικό χώρο, λόγω της εντυπωσιακής της μορφής και ευστάθειας, χάρη στην οποία διασώθηκε μέχρι σήμερα (Καραβεζύρογλου-Βέμπερ, Μ.1994). Είναι λιθόκτιστη

με συνολικό μήκος 68 μέτρα και εξακολουθεί να

χρησιμοποιείται ακόμη ως πεζογέφυρα. Έχει κτισθεί,

σύμφωνα με εντοιχισμένη στο νότιο ακρόβαθρό της επιγραφή, το 1514 μ.Χ. από τον μητροπολίτη Λαρίσης Βησσαρίωνα, του οποίου το όνομα είναι συνδεδεμένο και με μία άλλη μεγάλη λίθινη μονότοξη γέφυρα στην περιοχή της Θεσσαλίας, τη γέφυρα του Κοράκου, που δεν υπάρχει πια (Μαντά, Σ. 1984). Το τόξο της γέφυρας έχει άνοιγμα 28,90m και ύψος 12,77m.

Εικόνα 162 Γέφυρα Κονδύλη

Πηγή: http://library.tee.gr/digital/m1964/m1964_46.pdf

ΓΕΦΥΡΑ ΚΟΝΔΥΛΗ

Η γέφυρα Κονδύλη πάνω στον Πορταϊκό ποταμό, στην εθνική οδό Τρικάλων-Άρτας, η οποία εξασφαλίζει ακόμη μέχρι σήμερα την αμαξιτή σύνδεση των Τρικάλων με τα χωριά της ορεινής Πίνδου (Ελάτη, Περούλι, Μεσοχώρα, κ.ά.). Η κατασκευή της πολύ σύγχρονης για την εποχή εκείνη γέφυρας άρχισε το 1934 και τελείωσε τον Ιούνιο του 1936. Έχει συνολικό μήκος 49,35m αποτελούμενη από τρία ανοίγματα. Η γέφυρα βρίσκεται σε μέγιστο ύψος 22,00m περίπου πάνω από την κοίτη του ποταμού.

Εικόνα 163 Νέα Γέφυρα Αγίου Βησσαρίωνα

Πηγή: http://library.tee.gr/digital/m1964/m1964_46.pdf

ΝΕΑ ΓΕΦΥΡΑ ΑΓΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΑ

Η αμαξιτή νέα γέφυρα του Αγίου Βησσαρίωνα στην επαρχιακή οδό Πύλης-Δουσίκου έχει κατασκευασθεί κατά τα έτη 1960-61 και εξυπηρετεί πολλά πεδινά χωριά του νομού Τρικάλων (Αγ. Βησσαρίωνα, Πιαλεία, Φιλύρα, Πύλη, κ.ά.). Η γέφυρα έχει συνολικό μήκος 170 μέτρων περίπου και βρίσκεται ανατολικά της λίθινης μεταβυζαντινής γέφυρας, στην είσοδο της κωμόπολης, όπου η κοίτη του Πορταϊκού είναι αρκετά πλατειά.

ΚΡΕΜΑΣΤΗ ΠΕΖΟΓΕΦΥΡΑ

Η κρεμαστή πεζογέφυρα της Πύλης βρίσκεται σε απόσταση περίπου 1000m από την τοξωτή λίθινη γέφυρα στη δυτική είσοδο της πόλης και έχει κατασκευασθεί το 1981. Είναι η πρώτη αναρτημένη με ευθύγραμμα καλώδια γέφυρα στην Ελλάδα και χρησιμοποιείται για τη διακίνηση των κατοίκων

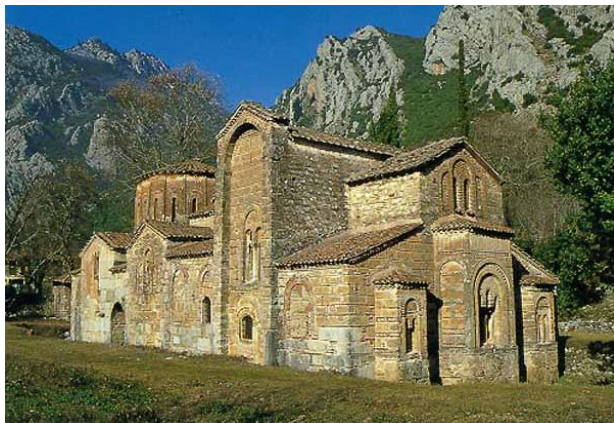
Εικόνα 164 Κρεμαστή πεζογέφυρα

Πηγή: http://library.tee.gr/digital/m1964/m1964_46.pdf

από το κέντρο της πόλης προς τον παλιό οικισμό της Πόρτα Παναγιάς, όπου βρίσκεται και η ομώνυμη, πολύ αξιόλογη ως μνημείο, βυζαντινή εκκλησία, στη βόρεια όχθη του Πορταϊκού. Η πεζογέφυρα έχει συνολικό μήκος 122m και πλάτος δαπέδου κυκλοφορίας 2m.

(http://library.tee.gr/digital/m1964/m1964_46.pdf - ΔΕΙΓΜΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΓΕΦΥΡΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ)

Βυζαντινός Ναός Πόρτα - Παναγιάς

Εικόνα 165 Βυζαντινός ναός Πόρτα Παναγιά
Πηγή: <http://dimospylis.gr/egkatastasi/iera-moni-megalon-pilon-porta-panagia/>

Βρίσκεται στην όχθη του Πορταϊκού ποταμού, απέναντι από την κωμόπολη της Πύλης, στον παλιό οικισμό της Πόρτα-Παναγιάς που ήταν γνωστός στην βυζαντινή εποχή ως “Μεγάλοι Πύλαι”. Η μονή που ήταν αφιερωμένη στο όνομα της Ακαταμαχήτου Θεοτόκου ιδρύθηκε το 1283 από τον σεβαστοκράτορα Ιωάννη Άγγελο

Κομνηνό Δούκα, και διαλύθηκε στην διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Το καθολικό που είναι σύγχρονο

με την αρχική φάση της μονής, αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου, αποτελεί το μοναδικό σωζόμενο κτίσμα της. Το 1843 πέρασε στη δικαιοδοσία της γειτονικής μονής Δουσίκου, ενώ παράλληλα εξακολουθούσε να λειτουργεί ως ενοριακός ναός των κατοίκων του χωριού της Πόρτα-Παναγιάς. Ο κυρίως ναός χαρακτηρίζεται ως τρίκλιτη σταυρεπίστεγη βασιλική τύπου Γ1 κατά την τυπολογική κατάταξη του Α. Ορλάνδου. Η τοποθέτηση των στεγών των επιμέρους τμημάτων του ναού σε διαφορετικά ύψη δίνει στο μνημείο μια μοναδική πλαστικότητα..

Μοναστήρι της Γκούρας

Εικόνα 166 Μοναστήρι Γκούρας
Πηγή: <http://www.trikalaola.gr>

Μόλις 3,5 χλμ νότια από την Πύλη Τρικάλων, στις ανατολικές πλαγιές του όρους Ίταμος, στα 550 μέτρα υψόμετρο, συναντάμε τη γυναικεία μονή "Κοιμήσεως της Θεοτόκου". Η Μονή σύμφωνα με σωζόμενη πέτρινη επιγραφή “Ανηγέρθη διά κινδύνου και κόπου του Παναγιωτάτου Ηγουμένου Κοσμά και διά Θεού και δαπάναις του εντιμοτάτου κυρ Δημάκη και των υπολοίπων αρχών της Πύλης, εν έτει 1743, Ιανουαρίου 9.” Το μοναστήρι, λόγω της

φυσικής στρατηγικής θέσης του, αποτέλεσε ορμητήριο και καταφύγιο αγωνιστών του Έθνους, γι’ αυτό πολλές φορές βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα και υπέστη λεηλασίες, πυρπολήσεις και βομβαρδισμούς. Το 1770 λεηλατήθηκε από Τούρκους, το 1823 πυρπολήθηκε από Αλβανούς, ενώ

καταστροφές υπέστη το 1854 και το 1878. Ξαναχτίστηκε το 1893 αλλά και πάλι δε στέριωσε, καθώς τον Ιούνιο του 1943 το βομβάρδισαν και το πυρπόλησαν τα γερμανικά στρατεύματα, καταστρέφοντας και την παλιά εικόνα της Παναγίας. Το σημερινό καθολικό χτίστηκε μόλις το 1991, είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου και γιορτάζει στις 15 Αυγούστου. (http://users.sch.gr/aiaagr/Theotokos_Maria/Istorikes_eikones_kai_Mones/Ieres_Mones_Koimhsews_ths_Theotokou.htm)

Αθήναιον: Ερείπια αρχαίου κάστρου - ισχυρού φρουρίου, σε υψόμετρο 1356 μ. πάνω από το Μοναστήρι της Γκούρας. Την ονομασία του λέγεται ότι πήρε από ιερό της θεάς Αθηνάς που υπήρχε μέσα στο φρούριο. Το κάστρο αυτό κατέλαβε το 189 π.Χ. ο βασιλιάς της Μακεδονίας Φίλιππος Ε΄, όταν εξεστράτευσε εναντίον των Αθαμάνων

Εκδηλώσεις

2 Μαΐου στο ναό του **Αγίου Αθανασίου** γλέντι με παραδοσιακούς χορούς και φαγητό.

Εορτασμός της ιστορικής Μάχης της Πόρτας.

21 έως 24 Αυγούστου η ετήσια **εμποροπανήγυρη** της Πύλης , συγκεντρώνει εκθέτες από όλη την Ελλάδα.

14 & 15 Σεπτεμβρίου , ο εορτασμός του Πολιούχου της Ιεράς Μητρόπολης Τρίκκης & Σταγών **Αγίου Βησσαρίωνος**

Παλαιοκαρυά

Η Παλαιοκαρυά είναι ορεινό χωριό της κοιλάδας του Πορταϊκού σε υψόμετρο 730 μ., σε μια χαράδρα ασύγκριτης φυσικής ομορφιάς, πάνω από τη Πύλη, σε απόσταση αναπνοής από την πρωτεύουσα των Τρικάλων. Απέχει 25 χλμ. από την πόλη των Τρικάλων και 11 χλμ. από την Πύλη Τρικάλων.

Ολόκληρο το μήκος της χαράδρας της Παλαιοκαρυάς διαρρέεται από τον Παλαιοκαρίτη ποταμό που πηγάζει από τον αυχένα της Γκρόπας ύψους 1700 μ. περίπου και εκβάλλει στον Πορταϊκό ποταμό.

Γεφύρι και καταρράκτης Παλαιοκαρυάς

Εικόνα 167 Γεφύρι καταρράκτης Παλαιοκαρυάς
Πηγή:<http://www.dinfo.gr>

Το γεφύρι της Παλαιοκαρυάς είναι μονότοξο σε ένα βραχώδες στένωμα του ομώνυμου φαραγγιού για να γεφυρώσει τον Παλιοκαρυώτη ή ρέμα της Γκρόπας, εξυπηρετώντας έτσι την επικοινωνία μεταξύ Πύλης, Παλαιοκαρυάς και Μεσοχώρας. Χτίστηκε κάπου ανάμεσα στα 1500 με 1550, έχει μήκος 26 μέτρα, άνοιγμα τόξου 19 μέτρα και ύψος από την κοίτη του ποταμού 10 μέτρα, ενώ

πίσω του πέφτει εντυπωσιακός ένας πανέμορφος καταρράκτης ύψους 12 μέτρων, που συνεχίζει σ' έναν μικρότερο ύψους 2 μέτρων. Στο γεφύρι πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες πολλές εκδηλώσεις, με αφορμή την αυγουστιάτικη πανσέληνο που δημιουργεί μια πολύ όμορφη ατμόσφαιρα στις όχθες του Πορταϊκού, ενώ κάθε χρόνο γίνονται στην ίδια τοποθεσία συναυλίες στα πλαίσια των «Τσιτσανείων» που διοργανώνει η νομαρχία Τρικάλων.

Η γιορτή της πέστροφας

Τον Αύγουστο ο Δήμος της περιοχής και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Παλαιοκαρυάς, διοργανώνουν με επιτυχία στο Νερόμυλο της Κάτω Παλαιοκαρυάς τη "Γιορτή της Πέστροφας". Γίνεται κάθε χρόνο, ανήμερα του Σωτήρος. Πλήθος κόσμου έρχεται κάτω από το τοξωτό γεφύρι της Παλαιοκαρυάς Τρικάλων, όπου οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να γευτούν τις πεντανόστιμες πέστροφες της περιοχής που σερβίρονται με μοναδικό τρόπο, τηγανιτή με καλαμποκάλευρο και συνοδευτικό πατάτες υπό τους ήχους της παραδοσιακής μουσικής. Η εκδήλωση της "Γιορτής της Πέστροφας" διαρκεί 1 ημέρα. (<http://hotelsline.com/el/article/palaiokaria-trikalon-gefyri-palaiokaryas>)

Εκκλησίες

Αγ. Νικολάου (τέλη 17ου αι.)

Αγ. Παρασκευής (1810 - 1830).

Πανηγύρια

6 Δεκεμβρίου, Αγίου Νικολάου προσφέρονται καζανιές και πατσάς το βράδυ της παραμονής. Ακολουθεί Θεία Λειτουργία, γλέντι και χορός.

20 Ιουλίου (Προφήτη Ηλία)

26 Ιουλίου (Αγ. Παρασκευής).

Γουρνοχαρά στο χώρο του νερόμυλου τη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων.

Άγιος Βησσαρίωνας

Μοναστήρι του Αγίου Βησσαρίωνα (Ιερά Μονή Δουσίκου)

Εικόνα 168 Μονή Αγίου Βησσαρίωνα
Πηγή: <http://www.monastiria.gr/thessalia/nomos-trikalon/iera-moni-agiou-vissariona-pylis/>

Χτίστηκε το 1530 από τον Άγιο Βησσαρίωνα, Μητροπολίτη Λαρίσης στις κατάφυτες πλαγιές του Κόζιακα πάνω από την Πύλη Τρικάλων σε υψόμετρο 700 μ. και με απέραντη τη θέα προς τον Θεσσαλικό κάμπο. Το 1550 ο ανηψιός του Αγίου Νεόφυτος Λαρίσης έκανε σημαντικές κτιριακές επεκτάσεις. Ανήγειρε επίσης το επιβλητικό Καθολικό,

που αγιογραφήθηκε το 1557 από τον εξαίρετο αγιογράφο Τζώρτζη με παραστάσεις της κρητικής σχολής, υψηλής τέχνης, που διατηρούνται μέχρι σήμερα σε άριστη κατάσταση.

Στη βιβλιοθήκη της Μονής φυλάσσονται εκατοντάδες τόμοι με χειρόγραφους κώδικες, ειλητάρια, χρυσόβουλα, σιγίλλια, φερμάνια κ.α. Στη Μονή φυλάσσονται επίσης πλούσια κειμήλια μεταξύ των οποίων η Κάρα του Αγίου Βησσαρίωνα, η Αρχέτυπος Κτητορική Διαθήκη του κ.ά. Το εκκλησάκι του Αγίου Βησσαρίωνα: Στο κέντρο του ναού και σε υπόγεια κρύπτη σώζεται ο τάφος του ΑΓΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΑ(<http://www.pedthessalias.gr>)

Εκδηλώσεις

Ο Άγιος Βησσαρίωνας πανηγυρίζει στη γιορτή του Αγίου Πνεύματος και στη μνήμη του Αγίου από τον οποίο πήρε το σημερινό του όνομα στις 14 Σεπτεμβρίου.

Δεύτερη μέρα του Πάσχα πραγματοποιείτε η «Γιορτή Αγάπης».

Αρχές Σεπτεμβρη **γιορτή Καλαμποκιού** με δρώμενα, μαγειρική και παιχνίδια από τα παλιά χρόνια για να θυμηθούνε οι παλιοί και να μάθουν οι νεότεροι.

Άγιος Προκόπιος

Από το μεγάλο μοναστήρι του Αγίου Προκοπίου του 18ου αιώνα που εκτεινόταν σε έκταση 48 στρεμμάτων πάνω από το χωριό έχουν απομείνει μετά την κατεδάφισή του το 1960 μόνο ερείπια.

Το 1986 ο ναός του Αγ. Προκοπίου ανηγέρθη εκ βάθρων.

Με τον Άγιο Προκόπιο συνδέεται το όνομα του **Κοσμά του Αιτωλού** και ενός κλέφτη του Γούλια.

Το χωριό **πανηγυρίζει τη μνήμη του Αγίου Προκοπίου στις 8 Ιουλίου** με καζανιές και λαϊκό γλέντι που ακολουθούν τη Θεία Λειτουργία.

Κοτρώνι

Ιστορικό χωριό: το **1777 ο Κοσμάς ο Αιτωλός** δίδαξε μπροστά σε συνάθροιση κατοίκων.

Εορτή της **Αγίας Παρασκευής: 25-27/7** με τριήμερο γλέντι & ντόπια φαγητά.

7 & 8 Σεπτεμβρίου (το Γενέσιον της Θεοτόκου).

Ο οικισμός Λογγιές πανηγυρίζει στις **20-21 Μαΐου (Αγ. Κων/νου & Ελένης).**

Εντυπωσιακή είναι η παραδοσιακή τελετή, τα πασχαλιόγιορτα, τη 2η και 3η ημέρα του Πάσχα, στην εκκλησία του Προφήτη Ηλία.

Πετροχώριο

Μνημεία

Προφήτης Ηλίας: ερείπια από αρχαία κάστρο, στο Παλιόκαστρο & το Καταφύγι.

«Πετράλωνο»: παλαιό πέτρινο αλώνι.

Τοποθεσία «**Λώλου**», αναφέρεται στο ιστορικό όνομα «Λώλου» που ήταν πρωτοπαλίκαιο του Στουρνάρα.

Στην τοποθεσία «**Βλασιώτη**» υπάρχουν ερείπια από παλαιό νερόμυλο.

Πανηγύρια

8 Σεπτεμβρίου στην εκκλησία της Παναγίας Φανερωμένης

20 Ιουλίου στο εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία

Ροπωτός

7 & 8 Μαΐου πανηγυρίζει με λαμπρότητα η εκκλησία του **Αγίου Ιωάννη**.

20 Ιουλίου πανηγυρίζεται η μνήμη του **Προφήτη Ηλία** στο εξωκλήσι του Αγίου.

20 Σεπτεμβρίου οι Παλαιοημερολογίτες κάτοικοι του χωριού πανηγυρίζουν τη μνήμη του **Αγίου Ευσταθίου** στον συνοικισμό της Παναγίας.

15 Αυγούστου Της Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Αξιοθέατα

Νερόμυλος & Δριστέλλα.

Εκκλησία ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ.

Ανακαινισμένο παλαιό σχολείο, λειτουργεί και ως τόπος συνάντησης και αναφοράς πολιτιστικών εκδηλώσεων του χωριού.

(<http://www.pedthessalias.gr>)

2.4.2. Δημοτική ενότητα Γόμφων

Η δημοτική ενότητα Γόμφων καταλαμβάνει έκταση 58,5 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 4782 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω δημοτικές κοινότητες με πληθυσμούς αντίστοιχα:

Λυγαριάς	533
Γόμφων	962
Δροσερού	421
Μουριάς	561
Παλαιομοναστήρου	1078
Πηγής	1227

2.4.2.1 Πολιτισμικοί πόροι

Γόμφοι

Έχουν υψόμετρο 138 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Η παλιά ονομασία του οικισμού είναι "Ραψίστα", ενώ η καινούργια προέρχεται από τον μεγάλης αρχαιολογικής σημασίας χώρο των αρχαίων Γόμφων.

Οι αρχαίοι Γόμφοι ,

Εικόνα 169 Αρχαίοι Γόμφοι

Πηγή: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=20486

βρίσκονται κατά το μεγαλύτερο μέρος στη θέση «Επισκοπή» Μουζακίου του Νομού Καρδίτσας και εν μέρει σε κοινοτικές εκτάσεις του Παλαιομονάστηρου και σημερινών Γόμφων του Νομού Τρικάλων. Μαζί με την Τρίκκη, την Πέλινα και τη Μητρόπολη αποτελούσαν την «τετράδα Εστιαιώτιδα». Η πόλη ιδρύθηκε τον 4ο π.Χ.

αιώνα από συνοικισμό κωμών σε "θεατροειδή" χώρο ενός μακρόστενου υψώματος που σήμερα

ορίζει τα όρια των Νομών Καρδίτσας και Τρικάλων. Έλεγε τις δύο εισόδους από τη θεσσαλική πεδιάδα προς την αρχαία Αμβρακία (Άρτα) και την χώρα των Αθαμάνων. Ο Πάμισος ποταμός φαίνεται πως όριζε την αρχαία πόλη στα ΝΑ. Ο Φίλιππος Β΄, βασιλιάς της Μακεδονίας, ενίσχυσε το κτίσιμο της νέας πόλης. Έκοψε νομίσματα με την επιγραφή "Φιλιπποπολιτών" και για μικρό

χρονικό διάστημα η πόλη έφερε το όνομα "Φίλιπποι ή Φιλιππόπολις". Μετά το 330 π.Χ. η πόλη εμφανίζεται με το παλιό της όνομα Γόμφοι.

Οι Γόμφοι έκοψαν δικά τους νομίσματα, τα οποία έφεραν τις επιγραφές ΓΟΜΦΕΩΝ ή ΓΟΜΦΙΤΟΥΝ στη θεσσαλική διάλεκτο. Στις παραστάσεις διακρίνεται ο Ζευς - Παλάμνιος ή Ακραίος. Στους αρχαίους Γόμφους λάτρευαν και τον Διόνυσο Κάρπιο, που υποδήλωνε την καλλιέργεια της αμπέλου. Επειδή οι αρχαίοι Γόμφοι έλεγχαν την διάβαση προς την Αθαμανία και την Ήπειρο, αρκετές φορές υπέστησαν πολιορκίες και καταστροφές. Έτσι το 198 π.Χ. κατέλαβε την πόλη ο Αμύνανδρος, βασιλιάς των Αθαμάνων, με τη βοήθεια των Ρωμαίων, στη συνέχεια ο Φίλιππος Ε΄ της Μακεδονίας, το 191 - 185 π.Χ. και αργότερα, το 48 π.Χ., ο Ιούλιος Καίσαρας στον εμφύλιο πόλεμο με τον Πομπήιο. Από τις φιλολογικές πηγές και τα ανασκαφικά στοιχεία διαπιστώνεται ότι η πόλη των Γόμφων υπήρχε τον 6ο μ. Χ. αι., οπότε ανακαινίστηκε το τείχος της από τον Ιουστινιανό.

Ήδη από τη δεκαετία του 1960 είχε ερευνηθεί τμήμα του τείχους από τους Δ.Ρ. Θεοχάρη και Αγγ. Λιάγκουρα. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες στην περιοχή των αρχαίων Γόμφων, έχει διενεργηθεί μεγάλος αριθμός σωστικών ανασκαφών, είτε λόγω της καλλιέργειας των αγρών, είτε με αφορμή την κατασκευή δημοσίων έργων, είτε εξαιτίας αρχαιοκαπηλικής δραστηριότητας. Κατά τη διάρκεια της έρευνας καθαρίστηκε η εξωτερική παρειά του τείχους, αποκαλύφθηκε τμήμα μεγάλου δημόσιου κτιρίου, τμήμα μεγάλης οικίας των ρωμαϊκών χρόνων, καθώς και τάφοι του νότιου νεκροταφείου της αρχαίας πόλης (http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=20486)

Εκδηλώσεις

26 Ιουλίου της Αγ. Παρασκευής με φαγητό.

27 Ιουλίου του Αγ. Παντελεήμονα.

Αγίας Τριάδας (Αγίου Πνεύματος).

Αγ. Δημητρίου.

Αγ. Νικολάου με παραδοσιακό φαγητό.

Προσωπικότητες

Γεώργιος Ζιάκας

Ασχολήθηκε με το Ασκληπιείο Τρίκκης. Γεννημένος στα 1936 στους Γόμφους Τρικάλων. Έλαβε μέρος σε ανασκαφές και έρευνες στην Πύλο, στις Κυκλάδες, στο Σέσηλο, στην Πύρασο, στις Φθιώτιδες Θήβες, στην Άργισσα Λαρίσης και στην Αγορά Αθηνών. Εκτός των πολλών αρχαιολογικών του δημοσιεύσεων, ασχολήθηκε με την ποίηση, τη λογοτεχνία και την κριτική.
(<https://asklipios.net/o-syllogos/prosopikotites-ton-trikalon/>)

Δροσερό

Ο Παλιός Σιδηροδρομικός Σταθμός Δροσερού

Εκδηλώσεις

15 Αυγούστου της Παναγίας με φαγητό

18 Ιανουαρίου του Αγ. Αθανασίου

Λυγαριά

Βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Χριστόφορου

Εκδηλώσεις Αγ. Γεωργίου , Αγ. Χριστοφόρου στις 9 Μαΐου με παραδοσιακό φαγητό

Μουριά

Εκδηλώσεις

8 Νοεμβρίου των Αγίων Ταξιάρχων με φαγητό

26 Ιουλίου της Αγίας Παρασκευής με φαγητό

9 Αυγούστου του Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου με φαγητό

Παλαιομονάστηρο

Εκδηλώσεις

Προφήτη Ηλία στις 20 Ιουλίου με χορούς.

Αγ. Χαραλάμπους στις 10 Φεβρουαρίου με παραδοσιακό φαγητό.

Ζωοδόχου Πηγής με παραδοσιακό φαγητό.

30 Ιουνίου των 12 Αποστόλων

26 Οκτώβρη Αγ. Δημητρίου

Γιορτή Κρεμμυδιού

Πηγή

Εκδηλώσεις

8 Ιουνίου «Αγίων Θεοδώρων».

2^η μέρα Πάσχα εκδήλωση.

Πανηγύρι το 1^ο Σάββατο μετά τις Απόκριες με φαγητό.

2.4.3. Δημοτική ενότητα Πιαλείων

Η δημοτική ενότητα Πιαλείων καταλαμβάνει έκταση 52,5 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 3.395 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω δημοτικές κοινότητες

Φήκης 1.361

Ελευθεροχωρίου 433

Παραποτάμου 488

Πιαλείας 755

Φιλύρας 358

2.4.3.1.Πολιτισμικοί Πόροι

Φήκη

Το Πρώτο χωριό είχε χτισθεί επάνω σε έναν λόφο (στην θέση Μαγούλα) που ευρίσκεται έξω από το χωριό και ονομαζόταν «Μακρυκόμη». Στην κορυφή του λόφου έχουν βρεθεί θεμέλια του πρώτου αυτού οικισμού. Ο λόφος στη θέση «Μαγούλα» έχει χαρακτηριστεί από την αρχαιολογική υπηρεσία ως αρχαιολογικός χώρος .

Εκκλησία Άγιος Νικόλαος : Ο Άγιος Νικόλαος από τους κατοίκους του χωρίου και ολόκληρης της περιοχής τιμάται και λατρεύεται **ως ιατρός των ψυχικά ασθενών**. Μαζί με την ανέγερση της εκκλησίας έκτισαν παραπλεύρως και κελιά όπου έφερναν τους ψυχικά άρρωστους για θεραπεία. Στο πάτωμα κάθε κελιού υπήρχε χοντρός κρίκος από τον οποίον έδεναν μια αλυσίδα. Σήμερα βρίσκεται ένα κελί στον χώρο της Εκκλησίας.

Εκδηλώσεις

- Ανήμερα Θεοφανίων - Τα «Καρκατζάλια» (ρουγκατσάρια) βγαίνουν στους δρόμους. Απαραίτητοι σε κάθε παρέα ο γαμπρός, η νύφη, ο παπάς, ο παππούς, ο γιατρός και οι «αρκουδιάρηδες»
- Απόκριες - Παραδοσιακό άναμμα τις Φωτιάς
- Καθαρά Δευτέρα – Πέταγμα αετού θέση Μαγούλα.
- Καλοκαιρινή Εκδήλωση – Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Μαΐου (εορτή της ανακομιδής των ιερών λειψάνων Αγ. Νικολάου)

Φιλύρα

Μουσείο Λαογραφικό είναι σε λειτουργία και επισκέψιμο.

Βιβλιοθήκη σε λειτουργία και επισκέψιμη.

Νερόμυλος – λόφος Παλαιοκάστρο.

Εκδηλώσεις

- Καλοκαιρινή Γιορτή Χοιρινού.
- 26 Οκτωβρίου (Αγ. Δημητρίου),
- 20 Ιουλίου (Προφήτη Ηλία)]

Πιαλεία

Ασκληπιός –Ασκληπιεία

Ο αρχαιολόγος Π. Καστριώτης που έκανε ανασκαφές στα Τρίκαλα στο χωριό μου Πιαλεία το 1902 γράφει «*Η λατρεία του Ασκληπιού ανέθορεν εν τη Θεσσαλία(Τρίκκη) εκ τινος παραθύστου φάραγκος της Πίνδου (Πιαλεία, στη θέση Παλιόκαστρο) εις τον ελληνικόν ορίζοντα...»*. Την ίδια άποψη έχει και ο έφορος αρχαιοτήτων Θεσσαλίας Δ. Θεοχάρης καθώς και πολλοί άλλοι Έλληνες και ξένοι ερευνητές. Αν λάβουμε υπόψη μας τη μαρτυρία του μεγάλου ποιητή της αρχαιότητας Ομήρου, που μας λέει ότι ο Ασκληπιός ήταν κάτοικος Τρίκκης, τη μαρτυρία του αρχαιολόγου Π. Καστριώτη για τα φαρμακοτριβεία που βρέθηκαν στο Παλιόκαστρο και τη μαρτυρία ότι τα βότανα συγκέντρωνε από το Κερκέτιον όρος (Κόζιακα), οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η αρχαία Πιάλεια υπήρξε ο τόπος όπου ο μεγάλος γιατρός της αρχαιότητας έδρασε και γιατί όχι να μην είναι και η γενέτειρά του. Στο Παλιόκαστρο βρέθηκαν και τα σύμβολα του Ασκληπιού που είναι το φίδι, ο κύων (σκύλος), το ραβδί και το κύπελλο.

Τσιαβαλιάρης Βασίλειος- Τσιαβαλιάρεια

Ο Δήμος, σε συνεργασία με την τοπική αρχή και τον Πολιτιστικό Σύλλογο Πιαλείας, συναισθανόμενοι το χρέος τους απέναντι σ' αυτούς που έπεσαν μαχόμενοι για την ελευθερία στο Έπος του '40- '41, διοργανώνει κάθε χρόνο την δεύτερη Κυριακή του Οκτωβρίου τα Τσιαβαλιάρεια προς τιμήν του συγχωριανού και Πρώτου νεκρού του '40, Βασίλη Τσαβαλιάρη, τιμώντας αφ' ενός τον ίδιο και στο πρόσωπό του όλους τους υπόλοιπους αγωνιστές, υπενθυμίζοντας αφ' ετέρου σε μας, τη βαριά κληρονομιά της υπεράσπισης των ελληνικών ιδεωδών.

Λαογραφικό και ιστορικό μουσείο Πιαλείας

Ιδρύθηκε από το 2000. Εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 2006. Λειτουργήσε με ωράριο υπό την εποπτεία του Δ/ντή του σχολείου μέχρι τον Ιούλιο του 2009. Από τότε παραμένει κλειστό και εξυπηρετούνται οι επισκέπτες (κυρίως σχολεία) σε εθελοντική βάση από τον ιδρυτή του Μουσείου

Παλιόκαστρο

Στο ομώνυμο ύψωμα πάνω από τον οικισμό του Παλαιοχωρίου. Σώζονται τμήματα του Μυκηναϊκού τοίχους που το προστάτευε, το πηγάδι στο μέσον του κάστρου και λείψανα του ναού (μάλλον της Αρτέμιδος) και του φαρμακοτριβείου του Ασκληπιού. Εδώ βρέθηκαν πολλά χάλκινα και αργυρά νομίσματα, αντικείμενα και όπλα όπως και σύμβολα του Ασκληπιού. Βρέθηκε ακόμη αρχαϊκό αγαλματίδιο «Αμαζόνα» που κρατάει στα χέρια της τόξο έχει ζώνη στη μέση της και στο κεφάλι κράνος δωρικό με ψηλό λοφίο.

Φτελιά

Βρίσκεται όπου και ο οικισμός του Παλαιοχωρίου και κάτω από το Παλιόκαστρο. Στην τοποθεσία αυτή βρίσκονται θεμέλια οικισμού και πολλές πέτρες από κτίσματα. Εδώ βρέθηκαν κιονόκρανα βυζαντινής τέχνης και αναθηματικά ανάγλυφα Ρωμαϊκών χρόνων. Εδώ βρίσκεται πιθανότατα ο ναός της Αρτέμιδος και σύμφωνα με τις ενδείξεις και κάποιο Ασκληπιείο.

Αλπίνα

Τοποθεσία βραχώδης απότομη και απόκρημνη με μεγάλο αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Βρίσκουμε εδώ ερείπια κτισμάτων καθώς και προστατευτικό τείχος. Στη βάση των βράχων της Αλπίνας που απλώνεται η λάκα της Αλπίνας βρίσκονται πάρα πολλοί Ρωμαϊκοί τάφοι.

Λίγο πιο κάτω είναι ο χώρος «Νούλα» όπου διακρίνεται κτίσμα με ψηφιδωτό δάπεδο.

Τριάδα – Προφ. Ηλίας

Στις τοποθεσίες αυτές υπάρχουν θαμμένες σε μικρό βάθος πρωτοχριστιανικές εκκλησίες με ψηφιδωτά δάπεδα σύμφωνα με τις ενδείξεις αλλά και τις εκτιμήσεις των αρχαιολόγων κ. Δεριζιώτη και της κ. Μαντζανά Κρυσταλίας που επισκέφτηκαν την Πιαλεία το 1990.

Εκδηλώσεις

- Κοινωνική – Απόκρια - Η φωτιά και τα τρούμπανα της Πιαλείας.
- Θρησκευτική – 23 Απριλίου – Άγιος Γεώργιος - Διάκλιση Φαγητό.
- Πολιτιστική –18 Μαΐου Μουσείο Πιαλείας - Παγκόσμια ημέρα μουσείων.
- Κοινωνική – Ιούνιος - Πλατεία Πιαλείας – Πανηγύρι Πιαλείας.
- Θρησκευτική – 26/7 Αγία Παρασκευή – Κόζιακας Πιαλείας – Εκκλησιασμός και διάκλιση (Φαγητό).
- Πολιτιστική - Αύγουστος –Γήπεδο Πιαλείας – Μουσικοχορευτική (Τα Βότανα του Κόζιακα).
- Κοινωνική - Οκτώβριος Α΄ Κυριακή – ΚΑΠΗ Πιαλείας – Γιορτή Γερόντων.
- Τιμητική για τον ά Νεκρό του 1940 - Οκτώβριος Β΄ Κυριακή.
- Αγίου Πνεύματος

Παραπόταμος

Εκδηλώσεις

- Απόκριες - Χορό.
- Άγιο Αντώνιο- Πανηγύρι
- Άγιο Δημήτριο – Πανηγύρι
- 1 Ιουλίου (εορτή Αγ. Αναργύρων οικισμοί Βαλομάνδρι και Λιλή),
- 27 Αυγούστου (Αγίου Φανουρίου ο οικισμός Βαλομανδρίου)

Ελευθεροχώρι

21 Μαΐου (Αγ. Κων/νου και Ελένης) πανηγύρι

(<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-pilhs.html>)

2.4.4 Δημοτική ενότητα Αιθήκων

Η δημοτική ενότητα Αιθήκων βρίσκεται στις πλαγιές της νότιας Πίνδου, καταλαμβάνει έκταση 279,8 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 1022 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω δημοτικές κοινότητες:

Ελάτης	445
Αγίου Νικολάου	3
Αθαμανίας	5
Βροντερού	77
Γαρδικίου	143
Δέσης	11
Δροσοχωρίου	2
Καλογήρων	119
Νεραΐδοχωρίου	125
Περτουλίου	73
Πύρρας	19

2.4.4.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Ελάτη

Εικόνα 170 Ελάτη

Πηγή : <http://www.touristorama.com>

ή αλλιώς Τύρνα - το παλιό όνομα του χωριού μέχρι το 1955 - είναι χτισμένη σε 900μ. υψόμετρο και παρόλο που είναι περιτριγυρισμένη από τις κορυφές του Ψήλου, της Αρκουδότρυπας και του Κόκκινου Βράχου είναι προσβάσιμη όλες τις εποχές του έτους. Συνδυάζοντας τις σπάνιες ομορφιές της, τη φιλόξενη ατμόσφαιρα του χωριού με το άφθονο χιόνι το χειμώνα και το δροσερό και

υγιεινό κλίμα το καλοκαίρι η Ελάτη αποτελεί ένα από τα πιο ανεπτυγμένα παραθεριστικά κέντρα της περιοχής. (<http://www.pertouli.net>)

Χώροι Πολιτισμού

- Η περιοχή φαίνεται ότι κατοικείται από την αρχαιότητα, σύμφωνα με την παράδοση, αλλά και τα διάφορα ευρήματα , όπως τα **ίχνη αρχαίου κάστρου και παλιού οικισμού** που βρέθηκαν στις τοποθεσίες **Κατώφλι, Ψηλή Ράχη, και Φτέρη** που βρίσκονται στη νοτιοανατολική πλευρά του χωριού, προς το χωριό Καλόγηροι, αφού πιστεύεται ότι ανήκουν στην αρχαία πόλη Ποίτναιο, ή Πότναιο που άκμασε από τον 5ο π.χ. αιώνα μέχρι τους ρωμαϊκούς χρόνους. Σ' αυτή την περιοχή του Ποιτναίου βρέθηκε **ανάγλυφη επιτύμβια στήλη Εχένικου πολεμιστή του 4ου π.χ. αιώνα**, καθώς επίσης και αγαλματίδια, αγγεία νομίσματα και δύο τάφοι.
- Στη θέση «Ακρινή» στα σύνορα Ελάτης και Κοτρωνίου υπάρχουν ερείπια παλιάς εκκλησίας πιθανόν βυζαντινής περιόδου.
- Στο κάτω μαχαλά υπάρχουν επίσης ερείπια παλιάς εκκλησίας αφιερωμένη στον Άγιο Δημήτριο.
- Στη θέση Πάνω μαχαλάς και στη θέση που σήμερα υπάρχει εκκλησιάκι με το όνομα "Άγιοι Ανάργυροι υπήρχε η εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Το τέμπλο της ήταν μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας. Βρίσκεται τώρα συναρμολογημένο στο εξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία
- Στο κέντρο του χωριού η **εκκλησία «Κοίμησης της Θεοτόκου» (1958)**. Ιστορικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το κομμάτι του παλιού τέμπλου του ναού που χρονολογείται από το 1822 και φιλοτεχνήθηκε από Ηπειρώτες ξυλογλύπτες. Επίσης η εκκλησία της «Αγίας Τριάδας» της Ελάτης, πρωτοχτίστηκε το 1898. (<http://www.pedthessalias.gr/>)

Εκδηλώσεις

- **15 Αυγούστου** (τριήμερο πανηγύρι): Ο εορτασμός ξεκινά με πανηγυρική λειτουργία, περιφορά της ανθοστόλιστης εικόνας της Παναγίας και γλέντι στην πλατεία του χωριού. Κατά τη διάρκεια του τριημέρου γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις με τη συμμετοχή δημοτικών και λαϊκών συγκροτημάτων (μουσικές και χορευτικές βραδιές) και φιλοξενούνται θεατρικές παραστάσεις, παραστάσεις θεάτρου σκιών και κουκλοθέατρου.

- **23 Απριλίου** (στον οικισμό Αγίου Γεωργίου): Τελείται δοξολογία και «Διάκλησις» (γεύμα που παραθέτει η εκκλησία στους προσκυνητές). Ακολουθεί χορός και γλέντι στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας.
- **Απόκριες:** Ο Σύλλογος με τη συμπαράσταση του Δήμου διοργανώνει εορταστικές εκδηλώσεις με τη συμμετοχή του κοινού: οι συμμετέχοντες, φορώντας παλιά ρούχα, γυρνούν κατ' ομάδες στα μαγαζιά του χωριού σκορπώντας κέφι και χαρά στους θαμώνες τραγουδώντας και απαγγέλλοντας σατυρικά στιχάκια.
- **Καθαρά Δευτέρα:** Διοργανώνονται εκδηλώσεις στην πλατεία του χωριού, στήνονται πάγκοι με νησίσιμα εδέσματα, που προσφέρονται στους παρευρισκόμενους μαζί με ντόπιο κρασί από βαρέλι. Ακολουθεί χορός και γλέντι με τη συμμετοχή όλων.
- **Των Θεοφανίων:** Αναβιώνουν τοπικές παραδόσεις, την παραμονή είτε ανήμερα των Φώτων, οι άντρες του χωριού, φορώντας παλιά «σκούτινα» (μάλλινα) ρούχα από ακατέργαστο μαλλί και ζώνοντας στη μέση μεγάλα και μικρά κουδούνια με στόχο να «τρομάξουν» και να διώξουν τους καλικάντζαρους, γυρίζουν στα σπίτια του χωριού. Οι μεταμφιεσμένοι στην τοπική διάλεκτο ονομάζονται «Λουκαντζάρια». Οι νοικοκυρές τους προσφέρουν «Φώτες», μικρά στρογγυλά ψωμάκια, τρυπημένα στο κέντρο και περασμένα σε σκοινί.
- **Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά,** αναβιώνουν πατροπαράδοτα έθιμα.

Άγιος Νικόλαος

Εκκλησίες –Αξιοθέατα

Αγίου Νικολάου,

Εικόνα 171 Άγιος Νικόλαος Ασφάκα
 Πηγή: http://www.greece.com/photos/destinations/Central_Greece/Trikala/Village/Agios_Nikolaos

στη θέση «Ασφάκα Ασπροποτάμου» Στο εκκλησιάκι υπάρχει βραχογραφία του Αγίου Νικολάου.

Αγίου Νικολάου, βασιλική (1743), στο χωριό. Το 1784 κατασκευάστηκε το τέμπλο του ναού με τη βοήθεια των πιστών και της εκκλησίας.

Εκδηλώσεις

- **26 Ιουλίου**, της Αγίας Παρασκευής (τριήμερο): Ο εορτασμός ξεκινά με πανηγυρική λειτουργία , αρτοκλασία και «σήκωμα» του υψώματος στο προαύλιο της εκκλησίας, όπου ένας πιστός κρατά την εικόνα και οι υπόλοιποι ακουμπούν το ένα τους χέρι στον ώμο του ατόμου που κρατά την εικόνα. Το πανηγύρι συνεχίζεται με τις εκδηλώσεις που οργανώνει ο πολιτιστικός σύλλογος του χωριού και κλείνει την τρίτη μέρα με τον καθιερωμένο «χορό των γερόντων».
- **6 Δεκεμβρίου**, του Αγίου Νικολάου (στο ομώνυμο εκκλησάκι στη θέση Ασφάκα): παραμονή της γιορτής οι πιστοί ανάβουν φωτιές και ετοιμάζουν φαγητό σε καζάνια για να μοιραστεί στους πιστούς τη μέρα της γιορτής μετά τη θεία λειτουργία.
- **23 Μαΐου (μεταφορά της γιορτής του Αγίου Νικολάου** , επειδή το χειμώνα δεν υπάρχει κόσμος στο χωριό), στο ομώνυμο εκκλησάκι στη θέση **Ασφάκα**: παραμονή της γιορτής συγκεντρώνονται οι πιστοί κι από τα διπλανά χωριά και αρχίζουν τις ετοιμασίες για το φαγητό στα καζάνια που θα μοιραστεί την επομένη μετά το πέρας της θείας λειτουργίας. Το πανηγύρι ξεκινά την επομένη και ολοκληρώνεται με τις εκδηλώσεις του πολιτιστικού συλλόγου. Στη γιορτή του Αγίου Νικολάου αναβιώνει το **έθιμο του «βλάχικου γάμου»** με τη συμμετοχή των κατοίκων του χωριού: ντύνουν ένα αγόρι του χωριού νύφη και ένα άλλο αγόρι γαμπρό κάποιοι από τους κατοίκους του χωριού οι οποίοι πηγαίνουν ως προσκαλεσμένοι , άλλοι στο σπίτι του γαμπρού κι άλλοι στο σπίτι της νύφης. Στη συνέχεια συνοδεύουν τη νύφη με όργανα από το σπίτι της επάνω σε ένα άλογο στολισμένο στην εκκλησία του χωριού. Με το πέρας του μυστηρίου η νύφη χορεύει στην πλατεία του χωριού.

Αθαμανία

Αρχαιολογικοί χώροι

Ο πρώτος οικισμός και παλιά πρωτεύουσα της Αθαμανίας ήταν χτισμένη στη θέση «βρύσες» , 200μ ψηλότερα από συνοικισμό Παλαιοχώρι Γαρδικίου, όπου διατηρούνται ερείπια από

κεράμους. Βρέθηκαν ακόμη αρχαιολογικά ίχνη, όπως νομίσματα με απεικονίσεις της Διώνης Αθηνάς, όπου αναγράφεται το όνομα Αθαμάνες.

Ένα συγκεκριμένο σπάνιο νόμισμα δημοπρατήθηκε πριν πέντε χρόνια από οίκο της Αγγλίας με πλειοδότη Αθαμάνα που γεννήθηκε και κατοικεί στην Αμερική.

Εκκλησίες

- Της **Αγίας Παρασκευής (1849)**, η οποία αγιογραφήθηκε από τον Σαμαρινιώτη ζωγράφο **Αθανάσιο Δημητρίου (1865)**. Παλαιότερα είχε πολλούς μοναχούς και 12 κελιά, τα οποία κατέρρευσαν με το πέρασμα του χρόνου. Το νεότερο χτίσμα που βρίσκεται δίπλα επί τουρκοκρατίας χρησίμευε ως σχολείο και έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο.
- Του **Προφήτη Ηλία, εξωκλήσι**.
Του **Αγίου Αθανασίου (1900)**. Σώζονται παλιές τοιχογραφίες και οι εικόνες της «Αγίας Κυριακής» και του «Αγίου Μαντηλίου».
- **Αϊ Γιάννη (ξωκλήσι)**. Στο ξωκλήσι υπάρχει παλιά εικόνα του Ιωάννου του Προδρόμου.
- **12 Αποστόλων , εξωκλήσι** (λίγο έξω από το χωριό με θέα προς το Αγκαθάκι, Βελούσι, Κράλι).
- Μεταμόρφωσης του Σωτήρος.

Μνημεία λαϊκού πολιτισμού

- Βρύση στην κεντρική πλατεία του χωριού, η οποία παλιά ήταν σκεπαστή με κολώνες πέτρινες και στρογγυλεμένες άκρες.
- **Μπατάλα** . Βρίσκεται κοντά στον Ι. Ν. Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, είναι **η παλιότερη πέτρινη βρύση** και το νερό της είναι πόσιμο.
- «Σουρωτό», βρίσκεται στη θέση «Πρόδρομος», έξω από το χωριό.
- Βρύση «Αγκαθάκι».
- Βρύση «Σγούρου», στην Κακαρδίτσα με πολύ κρύο νερό.
- **Νερόμυλος**, ο οποίος ανακαινίστηκε μέσω προγράμματος leader και που μπορεί άνετα να λειτουργήσει .
- **Ξύλινος οικισμός**, βρίσκεται δίπλα στο ρέμα μέσα στο χωριό, χρονολογείται στα **1820** και έχει κριθεί **διατηρητέος**.

Εκδηλώσεις παραδοσιακές - πολιτιστικές

- **26 Ιουλίου**, της Αγίας Παρασκευής (τριήμερο): Ο εορτασμός ξεκινά με πανηγυρική λειτουργία στην Ι.Ν. της Αγίας Παρασκευής, «σηκώνουν το ύψωμα» στο προαύλιο της εκκλησίας και μοιράζονται στους εορταζόμενους μπουκετάκια μικρών λουλουδιών. Το πανηγύρι διεξάγεται με τη συμμετοχή της δημοτικής παραδοσιακής ορχήστρας του χωριού: οι «παρέες» από τους νέους και τις νέες του χωριού ξεκινούν το γλέντι πηγαίνοντας από το ένα σπίτι στο άλλον και τραγουδώντας τη «Γαλαξιδιώτισσα», με πρώτο το σπίτι του παπά. Το απόγευμα βάζουν στη μέση της πλατείας μια «φασολόβεργα» και χορεύουν γύρω-γύρω. Αφού συγκεντρωθεί κόσμος στην πλατεία, αρχίζει ο χορός με πρώτο τον παπά και συνεχίζουν σε διπλό χορό οι γυναίκες και οι άντρες του χωριού μέχρι πρωίας. Το ίδιο κλίμα κεφιού και συμμετοχής όλου του κόσμου διακρίνει και τη δεύτερη μέρα του πανηγυριού. Κατά τη διάρκεια της τρίτης μέρας γίνεται αναπαράσταση του βλάχικου γάμου με παραδοσιακές τοπικές ενδυμασίες.
- **20 Ιουλίου**, του προφήτη Ηλία (στο ομώνυμο εξωκλήσι):
Ο εορτασμός ξεκινά με τη Θεία Λειτουργία και «Διάκληση»: γεύμα για τους παρευρισκομένους το οποίο μοιράζεται από την επιτροπή που περιλαμβάνει ψητό αρνί, διάφορα τοπικά εδέσματα.
- **6 Αυγούστου**, της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (στην ομώνυμη εκκλησία)
- **16 Αυγούστου**, γιορτάζεται η εικόνα του «Αγίου Μαντηλίου» που βρίσκεται στον Ι.Ν. του Αγίου Αθανασίου.
- **29 Αυγούστου**, του Αϊ Γιαννιού (στο ομώνυμο εξωκλήσι):
λόγω της νηστείας κατά τη διάρκεια της «διάκλησης» που ακολουθεί τη δοξολογία προσφέρεται στους παρευρισκομένους φασολάδα.
- **30 Ιουνίου**, των «12 Αποστόλων» (στο ομώνυμο εκκλησάκι):
- Το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου, διοργανώνεται «**γιορτή κρασιού**» από τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο , με τη διανομή δωρεάν κρασιού.
- Ιανουάριος ετήσιος χορός.

Βροντερό

Αρχαιολογικοί χώροι

- Ίχνη κάστρων ελληνιστικής εποχής.
- **Αρχαίος οικισμός** ανακαλύφτηκε στη θέση «**Τσιούκα**» , χαμηλότερα από το σημερινό χωριό, σε μια προεξοχή της πλαγιάς.
- Ίχνη επίσης διακρίνονται **στη θέση «Κόρπου»**, στην κορυφή «**Καζάρμα**» και ίχνη τάφων καθώς η ανασκαφή έφερε στο φως δύο σκελετούς.. (Πιθανολογείται ότι πρόκειται για τούρκικο ταμπούρι, στρατιωτικό φυλάκιο).
- Ίχνη **παλιού κεραμοποιείου** διακρίνονται και στη θέση «**Κεραμαριά**».

Εκκλησίες

- Το **ησυχαστήριο του Αγ.Γεωργίου**, που υπήρξε ως μοναστήρι από το **1748**, όπως μαρτυρούν τα κελιά και οι αφηγήσεις των ντόπιων.
- Το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία
- Της **Μεταμόρφωσης του Σωτήρος**.

Εκδηλώσεις παραδοσιακές-πολιτιστικές

- Αγίου Γεωργίου
- 20 Ιουλίου Προφήτη Ηλία

Νεραϊδοχώρι,

με τις κόκκινες στέγες των σπιτιών θυμίζει θέρετρο των Άλπεων. Περιβάλλεται από τις κορυφές Λουπάτα, Νεράιδα με την εκπληκτική θέα και Μαρόσα, απ' όπου μπορεί κανείς να απολαύσει τη θέα των χωριών της Μεσοχώρας, τη λίμνη του Μέγδοβα στην Καρδίτσα και το Θεσσαλικό κάμπο.
(<http://www.meteorabooking.gr/trikala/tourism>)

Εκκλησίες

- Η **ενοριακή εκκλησία του Αγίου Νικολάου**. Βρίσκεται στο κέντρο του χωριού ,είναι τρίκλιτη και η εντοιχισμένη επιγραφή αναφέρει ότι χτίστηκε το 1764. Φέρει ανεξίτηλες τοιχογραφίες του 18^{ου} αιώνα και αποτελεί σπουδαίο αρχαιολογικό μνημείο.

Εικόνα 172 Μοναστήρι της Αγίας
Πηγή: http://episkopoun.blogspot.gr/2013/09/blog-post_832.html

Το **Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής** στη θέση «Τσούκα», άλλοτε καθολικό μεγάλης και σημαντικής για την περιοχή Μονής. Χτίστηκε το 1792, όπως αναγράφεται σε λιθανάγλυφη πετρόχτιστη επιγραφή και έχει αρχιτεκτονικό ρυθμό σταυροειδή εγγεγραμμένο, αθωνιτικού τύπου, με άρτια τεχνική της λιθοδομής. Έχει μεγάλη επισκεψιμότητα.

- Το **ξωκλήσι του Αγίου Παντελεήμονα**, χτισμένο το 1976 πάνω στο παλιό που είχε χτιστεί το 1643 και κατά την παράδοση ήταν «Κρυφό Σχολείο» στα χρόνια της τουρκοκρατίας.
- Το **ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία**. Είχε χτιστεί πριν το 1821, ξαναχτίστηκε το 1909 και το 1972

Μνημεία

- Το **μνημείο πεσόντων** στην πλατεία του χωριού.
- Η **Προτομή** του ήρωα και αγωνιστή του 1821, οπλαρχηγού Ασπροποτάμου γέννημα του Νεραΐδοχωρίου (τότε Βετέρνικ), **Χριστόδουλου Χατζηπέτρου.(1794 – 1869)** στο προαύλιο της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου.
- Η χάλκινη επιγραφή με τον πέτρινο σταυρό, που βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της πλατείας όπου στάθηκε ο πάτερ-Κοσμάς και μίλησε στους συγκεντρωμένους κατοίκους το 1778.
- Το **πέτρινο, μονότοξο, γεφύρι του Χατζηπέτρου**, πατέρα του Χριστόδουλου Χατζηπέτρου
- Ο ανακαινισμένος **νερόμυλος στη θέση «Σμίξη»**, κοντά στο γεφύρι Χατζηπέτρου.
- Η **«Βλαχόστρατα»** συνέχεια του γεφυριού Χατζηπέτρου, που είναι τμήμα δρόμου που ένωνε τα χωριά του Ασπροποτάμου και της Ηπείρου με τα Τρίκαλα. Είναι ένας πλακοστρωμένος δρόμος με μεγάλη τοιχοποιία στη θέση «Σκάλα» και κατασκευάστηκε το 1796.

Εκδηλώσεις παραδοσιακές-πολιτιστικές

- Στις 6 Δεκεμβρίου ημέρα εορτασμού του Αγίου Νικολάου, πολιούχου του χωριού.
- Για την τιμήση του τοπικού **Ήρωα Χριστόδουλου Χατζηπέτρου (1794 – 1869)** οργανώνεται στην αίθουσα του πολιτιστικού κέντρου του χωριού εκδήλωση προς τιμή του με σχετική ομιλία, ποιήματα και παραδοσιακά τραγούδια το πρώτο **10ημερο του Ιουνίου**.

- Στις **26 Ιουλίου** εορτή της Αγίας Παρασκευής, αρχίζει το τριήμερο πανηγύρι με εκκλησιασμό στο ομώνυμο μοναστήρι, αρτοκλασία «σήκωμα του υψώματος» και προσφορά γλυκών στο εκκλησίασμα.
- **Γλέντι «αντάμωμα»** στην πλατεία του χωριού ή στη θέση «Γκρουμάρια» με παραδοσιακή ορχήστρα.
- Νυχτερινό **«πάρτυ» στο Νερόμυλο**, δίπλα στο ποτάμι, από την νεολαία του χωριού και άλλων χωριών το **δεύτερο 15ήμερο του Αυγούστου**.
- Οργάνωση από τον τοπικό σύλλογο **πεζοπορίες**, με συμμετοχή όλων των γυναικών σε επισκέψιμους χώρους στη γύρω περιοχή του χωριού, για να γνωρίσουν τις φυσικές ομορφιές του τόπου, το δεύτερο 15νθημερο του Αυγούστου.

Γαρδίκι

Εκκλησίες

- Η Κοίμηση της Θεοτόκου (1700),
- Ο Προφήτης Ηλίας (1913),
- Ο Άγιος Αθανάσιος (1893),
- Το μοναστήρι Ανταποδόσεως της Θεοτόκου (1830) το οποίο χτίσθηκε από τους κλεφταρματολούς αδερφούς Χύτα.
- Τα ερειπωμένα εξωκλήσια των Αγίων Αναργύρων και της Αγίας Τριάδος.
- Οι σημαντικότερες πέτρινες βρύσες είναι της πλατείας η οποία δημιουργήθηκε το 1832 και η γκούρα.

Εκδηλώσεις

- Το ετήσιο πανηγύρι πραγματοποιείται της Παναγίας από 15 έως 17 Αυγούστου στην πλατεία του χωριού το οποίο μοιάζει με πολυσύχναστη πόλη. **Στις 17 Αυγούστου γίνεται ο χορός των γερόντων.** Στο πρώτο μέρος η ορχήστρα και το πλήθος αποτίνουν φόρο τιμής στους γεροντότερους τραγουδώντας τους ενώ εκείνοι είναι καθισμένοι ενώ στο δεύτερο μέρος πραγματοποιείται ο **πολεμικός χορός** στον οποίο οι γεροντότεροι χορεύοντας αναπαριστούν πολεμικές σκηνές. Μετά τον πολεμικό χορό, χορεύουν και τραγουδούν τοπικά τραγούδια κρατώντας στα χέρια τους αναμμένες λαμπάδες.

- Πολιτιστικές εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα επίσης στη γιορτή **των Αγίων Αναργύρων (1/7)**, του **Προφήτη Ηλία (20/7)** και στη **Μεταμόρφωση του Σωτήρος (6/8)**.
- Αναπαράσταση του παραδοσιακού **γαρδικιώτικου γάμου**, σατιρίζοντας την εμπειρία των νεόνυμφων δημιουργώντας την ευκαιρία για χορό και γλέντι.

Πύρρα

Η Πύρρα έχει παραμείνει ένας **παραδοσιακός οικισμός** καθότι με βάση την ιστορία της επί Τουρκοκρατίας ήταν ένα κεφαλοχώρι που εξοντώθηκε από τους Τούρκους γιατί δεν πλήρωναν οι κάτοικοι τους φόρους. Λόγω του ότι ήταν κεφαλοχώρι εξηγεί το σημερινό ειρηνοδικείο της Πύλης που ονομάζεται Ειρηνοδικείο Πύρρας καθώς και το υποθηκοφυλακείο και η αγρονομία.

Το όνομά της εικάζεται ότι έχει προέλθει από την Πύρρα σύζυγο του Δευκαλίων κατά την μυθολογία ή από τον βασιλιά Πύρρο της Ηπείρου.

Λαογραφικό τοπικό μουσείο με συλλογές, από το 1940 και μέχρι το 1955, με τοπικά χειροποίητα εργαλεία για τις γεωργικές και τις κτηνοτροφικές ανάγκες της εποχής, καθώς επίσης εκτίθενται διάφορα χειροποίητα αντικείμενα ένδυσης, υπόδησης και οικιακού εξοπλισμού.

Εκδηλώσεις παραδοσιακές-πολιτιστικές

- **Στις 26 Ιουλίου**, ημέρα γιορτής της Αγίας Παρασκευής γίνεται το ετήσιο πανηγύρι όπου μέχρι το 1995 διαρκούσε τρεις ημέρες ενώ σήμερα διαρκεί μόνο δύο. Οι οργανοπαίκτες, οι διοργανωτές, οι νεολαία και υπόλοιποι χωριανοί πηγαίνουν με τα πόδια τραγουδώντας στο σπίτι του προέδρου. Εκεί τους υποδέχεται ο πρόεδρος και η οικογένειά του και στήνεται ένα τρικούμπερτο γλέντι μέχρις ότου ετοιμαστεί οι νεολαία με τις παραδοσιακές φορεσιές για να αναπαραστήσουν σατυρικά το βλάχικο γάμο. Ο γαμπρός, η νύφη, ο πεθερός, η πεθερά, ο κουνιάδος και η κουνιάδα κατεβαίνουν στην πλατεία τραγουδώντας και συνεχίζεται το γλέντι μέχρι το πρωί.
- **Ο ετήσιος χορός του Πολιτιστικού Συλλόγου Πύρρας** διοργανώνεται κάθε χρόνο στις αρχές του Φεβρουαρίου στα Τρίκαλα ή στην Καρδίτσα.

Καλογήροι

Μνημεία –αρχαιολογικοί χώροι

- Ίχνη ερειπωμένου κάστρου ελληνιστικής - ρωμαϊκής εποχής επιβεβαιώνουν τις πληροφορίες αρχαίων συγγραφέων πως η περιοχή των Καλογήρων βρισκόταν στα όρια του αρχαίου Ποίτνεου ή Πότναιου, βασιλείου των Αιθίων κατά τον 4ο αι. π.Χ. έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους.
- Το **Παλιόκαστρο**, στην κορυφή της Νεράϊδας , αποτελεί φυσικό οχυρό όπου βρέθηκαν ακόντια, ασπίδες, τύπος σφραγίδας της εποχής κ.α.
- Στην περιοχή της Αγίας Τριάδας οι τάφοι που βρέθηκαν δηλώνουν την ύπαρξη αρχαίου νεκροταφείου ελληνιστικής- ρωμαϊκής εποχής. Σώζεται επίσης τμήμα τοίχου με τεράστιους ογκόλιθους.
- Βρέθηκε ακόμη η **επιτύμβια στήλη του Εχένικου, 4ου αι. π.Χ.** το Μάρτιο του 1919 τυχαία από κάποιον καλλιεργητή κοντά στο ξωκλήσι της Αγίας Τριάδας. Η επιτύμβια στήλη του Εχένικου, αναπαράσταση πολεμιστή ή αξιωματούχου που σκοτώθηκε σε μάχη, σε θεσσαλικό μάρμαρο με διαστάσεις 1,66 ύψους και 0,71 πλάτους κατά τη βάση, πάχους 0,08 φυλάσσεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Λάρισας.

Εκκλησίες – Μοναστήρια

- Αγίου Νικολάου(δεύτερο μισό του 19ου αι.). Άρχισε να κτίζεται το 1896 και βρισκόταν σε άλλη θέση κοντά στο ποτάμι αποτελώντας το κέντρο του τότε χωριού. Στο προαύλιο της εκκλησίας γινόταν μεγάλο πανηγύρι και διοργανώνονταν αγώνες όπως λιθάρι, πάλη, άλμα και μεγάλος χορός ανδρών- γυναικών. Οι εκδηλώσεις έπαψαν με την κατάρρευση του ναού. Σήμερα βρίσκεται σε νέα θέση στην πλατεία του χωριού.
- Αγίας Τριάδας (1950). Παλιότερα βρισκόταν στην κορυφή βράχου σε δύσβατη περιοχή. Λόγω μερικής κατάρρευσης μεταφέρθηκε το 1950 λίγα μέτρα μακρύτερα. Κατά τη θεμελίωση της βρέθηκαν ερείπια τάφων.
- Αγίου Φανουρίου.
- Προφήτη Ηλία.
- Αγίας Μαρίας.

Νερόμυλοι

Παλιός νερόμυλος στον Καλογερίτη ποταμό ο οποίος λειτουργούσε τα παλιότερα χρόνια εξυπηρετώντας τις ανάγκες των γύρω χωριών.

Νερόμυλος του χωριού ο οποίος λειτουργεί και σήμερα για τους κατοίκους του χωριού, αλέθοντας σιτηρά.

Αρχιτεκτονική

- Λιθόκτιστο σχολείο, το οποίο χτίστηκε το 1908 επί δημάρχου Αιθίων Νικολού Στουρνάρα, φιλοξενώντας έως 100 μαθητές σε περίοδο ακμής.
- Χαρακτηριστικά είναι τα ανάγλυφα σύμβολα που βρίσκονται σε εμφανή σημεία του λιθόκτιστου κτιρίου, όπως σταυρός, δάφνινο στεφάνι κ.α.

Εκδηλώσεις

- **20 Μαΐου (μεταφερόμενη η γιορτή του Αγίου Νικολάου** λόγω του μικρού αριθμού των κατοίκων κατά την περίοδο του χειμώνα) και **6 Δεκεμβρίου, του Αγίου Νικολάου** (στην ομώνυμη εκκλησία).
- Του **Αγίου πνεύματος**, στην εκκλησία της Αγίας Τριάδος
- **20 Ιουλίου**, του προφήτη Ηλία (στην ομώνυμη εκκλησία)
- 27 Αυγούστου, του **Αγίου Φανουρίου**.

Δέση

Εκκλησίες –Αξιοθέατα

- **Το μοναστήρι της Αγ.Τριάδας**, που υπάγεται στο μοναστήρι Γκούρας Πύλης, εγκαταλείφθηκε από το 1953 το οποίο ήταν κοιτίδα μάθησης και διδασκαλίας καθώς υπήρχαν κελιά μοναχών και λειτουργούσε Κρυφό Σχολείο. Στο επιχρυσωμένο ξυλόγλυπτο τέμπλο υπάρχει επιγραφή με ημερομηνία «έτος 1849, Οκτωβρίου». Στο ναό υπάρχουν αξιόλογες τοιχογραφίες και μικρό παρεκκλήσιο.

- **Νερόμυλος**, μετά τα τελευταία σπίτια του χωριού, κοντά στο ποτάμι. Είναι παλιό, πέτρινο κτίσμα στο οποίο σώζεται ακόμη η μυλόπετρα και υπάρχει έντονη η διάθεση ανάπλασης συντήρησης και αξιοποίησης του ως αξιοθέατο του χωριού.
- Οι **διπλοί φυσικοί καταρράκτες στην τοποθεσία Κρεμάση**, οι οποίοι ξεχύνονται από την είσοδο το Σπηλαίου «Λέγκω». Το σπηλαίο αυτό, στολίζουν σταλακτίτες και σταλαγμίτες και έχει εν μέρει εξερευνηθεί και χαρτογραφηθεί από Σπηλαιολόγους.

Εκδηλώσεις παραδοσιακές-πολιτιστικές

- Στα μέσα Αυγούστου, παραδοσιακό γλέντι στην κεντρική πλατεία του χωριού.
- Στις **15 Σεπτεμβρίου**, ετήσιο παραδοσιακό πανηγύρι του χωριού στον Ι.Ν. Προφήτη Ηλία, γιορτάζοντας τον **Αγ. Βησσαρίωνα ως προστάτη του χωριού**. Ακολουθεί παραδοσιακό γλέντι στην κεντρική πλατεία «Χοροστάσι».

Δροσοχώρι

Εκκλησίες

Βυζαντινή εκκλησία **των Αγίων Αποστόλων** η οποία χρονολογείται από το 1784. Η αγιογράφηση έγινε το 1849 και το καμπαναριό κτιστικά το 1893. Έχει μερικώς αναστυλωθεί πριν μερικά χρόνια αποτελεί και το μοναδικό Βυζαντινό μνημείο του χωριού μας.

Εκδηλώσεις παραδοσιακές - πολιτιστικές

- Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου 28 και 29 Ιουνίου, θεία λειτουργία με αρτοκλασία και μετά στη πλατεία του χωριού γίνεται τραπέζι με μπλογουροτραχανά. Το γνωστό σε όλους Μπλότζ.
- Στις 22 και 23 Αυγούστου κάθε χρόνο γίνεται το πανηγύρι, 9ημερα Παναγιάς
(<http://www.pedthessalias.gr/>)

Περτούλι

Εικόνα 173 Χιονοδρομικό Περτουλίου
Πηγή: <http://gr.snow-forecast.com/resorts/Pertouli-Ski-Center>

Πρόκειται για ένα από τα πιο παλαιά χωριά της Θεσσαλίας, ιδανική αφετηρία εξορμήσεων και περιηγήσεων στις γύρω περιοχές. Χτισμένο αμφιθεατρικά στην πλαγιά βουνού, με γραφικά πέτρινα σπίτια με κόκκινες ή πέτρινες στέγες, το χωριό ξεχωρίζει για την υπέροχη φύση και το ελατοδάσος του, το οποίο

διακόπτεται από ειδυλλιακά ξέφωτα, γνωστά ως Περτουλιώτικα Λιβάδια. Το δάσος του Περτουλίου,

έκτασης 33.000 στρεμμάτων, είναι ένα από τα πιο όμορφα και καλοδιατηρημένα στην Ελλάδα και ανήκει στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης από το 1934. Το Πανεπιστήμιο, εκτός από τη κατοχή, έχει και την επιστημονική και συστηματική διαχείριση του δάσους αυτού.

Ανάμεσα στην Ελάτη και το Περτούλι υπάρχει το Χιονοδρομικό Κέντρο Περτουλίου, ένα υπέροχο τουριστικό Χιονοδρομικό Κέντρο. (<http://www.pertouli.net>)

Αρχαιολογικοί χώροι-Εκκλησίες-Μοναστήρια

- Το «Κοκκινοστέφανο», δίνει την εντύπωση μεσαιωνικού φρουρίου, δίπλα στο βουνό «Γκιώνα»
- Ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, τρίκλιτη βασιλική, (1863).
- Ναός Αγίας Κυριακής

Εικόνα 174 Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Περτουλίου
Πηγή: http://www.skai kairos.gr/main/pertouli/weather_photos

- Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

(<http://www.pertouli.net>)

Στοιχεία Λαϊκού Πολιτισμού

Πύργος του Χατζηγάκη, εγγονού του Χατζή Μπέρτα (έχει αναστηλωθεί βάση φωτογραφιών και γκραβούρων που μαρτυρούν την πρώτη του μορφή). Ο Χατζηγάκης ήταν ο μεγαλύτερος τσέλιγκας του Ασπροποτάμου. Η κομψή και επιβλητική αυτή κατοικία του 19ου αιώνα βρίσκεται

στις πλαγιές της Νότιας Πίνδου, στο χωριό Περτούλι (υψόμετρο 1,200 m), ανάμεσα σε αιωνόβια έλατα. Αυτό το ήσυχο και όμορφο ξενοδοχείο περιβάλλεται από κήπους 10 στρεμμάτων και είναι έτοιμο να ενθουσιάσει τους λάτρεις της φύσης, της ξεκούρασης, της περιπέτειας και της γαστρονομίας.

Εικόνα 175 Πύργος Χατζηγάκη
Πηγή:<http://www.k-mag.gr>

Ο αρχοντικός Πύργος Χατζηγάκη κτίστηκε το 1890 από Ελβετούς αρχιτέκτονες και χρησιμοποιούνταν από την οικογένεια ως εξοχική κατοικία. Πέτρινο κτίσμα μοναδικής αρχιτεκτονικής, στενά δεμένο με έθιμα και παραδόσεις, φιλοξένησε κατά καιρούς μέλη βασιλικών οικογενειών, διακεκριμένους ανθρώπους της πολιτικής, κοινωνικής και καλλιτεχνικής ζωής της εποχής. Το 1943 κάηκε ολοσχερώς από τους Γερμανούς επειδή υπήρξε αρχηγείο του **ΕΛΑΣ**. **Αναστηλώθηκε (1993-1999)** με προσπάθεια να διατηρηθεί η αρχιτεκτονική και το στυλ του παλαιού κτίσματος, και σήμερα λειτουργεί ως ξενοδοχείο υψηλών προδιαγραφών.

Εικόνα 176 Πύργος Χατζηγάκη
Πηγή:<http://www.k-mag.gr>

Το πέτρινο «Γεφύρι της γριάς»,

Εικόνα 177 Γεφύρι της γριάς
Πηγή:http://trikala-city.blogspot.gr/2011/08/blog-post_9400.html

(1790) Μονότοξο (17,5μ άνοιγμα τόξου), βρίσκεται στο «φαράγγι της Μάνας», που διασχίζεται από τον παραπόταμο του Αχελώου. Πάνω στο γεφύρι υπάρχουν σκαλισμένες παραστάσεις με εξαιρετική λεπτότητα και τέχνη.

Ο «Μπαζέικος μύλος»: στη δεξιά όχθη φαντάζει πλαγιαστή πλακανίθρα πάνω στην οποία βρίσκεται κουλουριασμένη πετρωμένη πέστροφα.

Πολιτιστικές παραδοσιακές εκδηλώσεις

- 6-7 Ιουλίου, πανηγύρι Αγίας Κυριακής
- 5-6 Αυγούστου, της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος
- 14-15 Αυγούστου, της Κοιμήσεως της Θεοτόκου: Οι πανηγυρικές εκδηλώσεις ξεκινούν με λειτουργία, «διάκληση» , όπου πλούσια προσφέρονται ντόπια εδέσματα (κυρίως κρέας, πίτες, γαλακτοκομικά) και κορυφώνονται με γλέντι, με τη συμμετοχή των παρευρισκομένων, με δημοτικά παραδοσιακά συγκροτήματα.
- Τον Ιούνιο γίνεται η γιορτή των μελισσοκόμων στην εκκλησία της Αγίας Κυριακής (<http://www.pertouli.net>)

- **Τελευταία Κυριακή Ιουνίου:** Το πανελλήνιο αντάμωμα των Σαρακατσαναίων στο

Εικόνα 178 Αντάμωμα Σαρακατσαναίων
Πηγή:<http://www.e-sarakatsanos.gr/>

Περτούλι , η μεγαλύτερη υπαίθρια πολιτιστική εκδήλωση της χώρας μας. Η περιοχή έχει επιλεχθεί λόγω της γεωγραφικής της θέσης, της φυσικής ομορφιάς, αλλά και λόγω της ιστορικότητας της, αφού έχει αποδειχθεί ότι εδώ συγκεντρώνονταν τα περισσότερα

Σαρακατσάνικα τσελιγκάτα. Περισσότεροι από 20.000 Σαρακατσάνοι από όλα τα μήκη και πλάτη των Βαλκανίων, συγκεντρώνονται εδώ από το 1980, στην προσπάθεια τους να διατηρήσουν την παράδοση τους και τις σχέσεις τους.

Στα πλαίσια του ανταμώματος στήνονται κάτω από τα έλατα οι σαρακατσάνικες στάνες και τα κονάκια, δημιουργώντας έτσι το κατάλληλο σκηνικό για να αναβιώσουν τα έθιμα των Σαρακατσάνων. Χιλιάδες επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν αναπαραστάσεις από τη νομαδική ζωή των Σαρακατσάνων, παραδοσιακούς χορούς και αθλήματα, αφηγήσεις περιστατικών από την ιστορία τους και την καθημερινή τους ζωή και τον χορό των γερόντων, που τον σέρνει ο μεγαλύτερος των γερόντων. Το αντάμωμα το διοργανώνει κάθε χρόνο με επιτυχία ο Πανελλήνιος Σύλλογος Σαρακατσαναίων – (<http://www.taxidologio.gr/trikala-todo-antamoma-sarakatsaneon.html>)

2.4.5 Δημοτική ενότητα Πινδαίων

Η δημοτική ενότητα Πινδαίων βρίσκεται στις πλαγιές της νότιας Πίνδου, καταλαμβάνει έκταση 166,2 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 917 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες :

Στουρναραϊκών	568
Βαθυρρεύματος	24
Βαλκάνου	38
Λιβαδοχωρίου	5
Μεσοχώρας	143
Μοσχοφύτου	27
Νέας Πεύκης	23
Παραμέρου	0
Πολυνερίου	89

2.4.5.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Στουρναραϊκά

Στη θέση «Κουκουρέλος», κοντά στο χωριό, υπάρχουν ερείπια κάστρου Ελληνιστικών χρόνων. Στο κέντρο του χωριού η πλατεία και η πέτρινη βρύση της σκεπάζονται από τον τρισαιωνόβιο πλάτανο, ένα από τα ελάχιστα, τέτοιου είδους, μνημεία της φύσης. Λίγο έξω από το χωριό υπάρχει η θέση Ψάρρο- ονομασία που οφείλεται στον αρματολό του 1821 καπετάν –Ψαρρό, που σκοτώθηκε σ’ εκείνο το σημείο.

Φτάνοντας στο βουνό Κυδωνιά, υπάρχει το ομώνυμο σπήλαιο με σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Πριν φτάσουμε στο χωριό, σε ένα από τα πανέμορφα σημεία της διαδρομής, συναντούμε δύο γραφικές γέφυρες, την Πηγή των Θεών και το Εκκλησάκι του Αη-Νικόλα, το οποίο είχε καταστραφεί από κατακλυσμό και μόλις πρόσφατα ανακατασκευάστηκε. Από εκείνο το σημείο είναι ορατός ο εντυπωσιακός καταρράκτης «κοριτσαμπήδημα». Σύμφωνα με το θρύλο, από

εκείνο το σημείο έπεσαν τρία κορίτσια για να γλιτώσουν από τα χέρια Σαρακηνών ή Τούρκων που τα καταδίωκαν.

Ήταν η πατρίδα του Νικολού Στουρνάρη, οπλαρχηγού του αρματολικίου «πόρτα κολ» (πολιταρχία), που στις 5 Ιουλίου 1821 κήρυξε την επανάσταση στην περιοχή του Ασπροποτάμου μαζί με τον Χατζηπέτρο και το Λιακατά! Ο Νικολός Στουρνάρης έπεσε στην έξοδο του Μεσολογγίου στις 10 Απριλίου 1826.

Στο χωριό δίδαξε το 1777 (κατ' άλλους το 1779) ο Κοσμάς ο Αιτωλός. Η παράδοση αναφέρει πως το χωριό επισκέφτηκε ο Ρήγας Βελεστινλής, μεταμφιεσμένος σε ζητιάνο καθώς και ο Γάλλος περιηγητής Πουκεβίλ. Ο L.Hezey το 1858 το χαρακτήρισε ως το σημαντικότερο χωριό της περιοχής. Το χωριό ονομάστηκε Στουρναραίικα το 1929 προς τιμήν του Νικολού Στουρνάρη.

Εκδηλώσεις

- Το χωριό πανηγυρίζει στις 20 Ιουλίου στο εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία(που είναι χτισμένο σε τοποθεσία με πανοραμική θέα).
- 26 Ιουλίου στην Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στο κέντρο του χωριού.
- 15 Αυγούστου στην Εκκλησία της Παναγίας, στον ομώνυμο συνοικισμό. Σ' όλες τις περιπτώσεις ακολουθούν εκδηλώσεις, παράθεση φαγητού και γλέντι στο οποίο συμμετέχει όλο το χωριό.
- Ο συνοικισμός Καστανιά (Ράχοβο), που ανήκει στα Στουρναραίικα , πανηγυρίζει στις 29 Αυγούστου στο εξωκλήσι Ιωάννη του Προδρόμου, όπου υπάρχουν τοιχογραφίες που χρονολογούνται από τα 1663/64.

Μεσοχώρα

Λίγο έξω από η Μεσοχώρα υπάρχει η περίφημη λίθινη τοξωτή γέφυρα της Μεσοχώρας ή «Γέφυρα του Κόκκου Χατζηπέτρου», έργο Ηπειρωτών μαστόρων, ενισχυμένη με γέφυρα Belley. Σε καλή κατάσταση βρίσκονται και τα αλώνια του Βλάχου, στο Παλαιομονάστηρο και στον Αη-Λια. Αξιοσημείωτες είναι και οι βρύσες Βλαχοτάτσι, Μπαρούτα, Παπαγιάννη, Μαυρογιώργη. Πανέμορφες είναι και οι τοποθεσίες στις πηγές Κοχλαστήρας, Παλαιόμυλος, Γκούρα, Κορομηλιές, Λιβάδια Αράντζου.

Το χωριό γιορτάζει στις 15 Αυγούστου στο Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου(ο οποίος χτίστηκε το 1956/58 στη θέση άλλου Ναού που είχε χτιστεί το 1886 για να αντικαταστήσει παλαιότερο, του οποίου τη χρονολογία ανέγερσης αγνοείται).

Στο χωριό γίνονται τριήμερες εκδηλώσεις με φαγητό και γλέντι. Μία ημέρα του τριημέρου είναι αφιερωμένη στον χαρακτηριστικό χορό του πιπεριού, ένα παραδοσιακό έθιμο, όπου όλοι, κάτοικοι του χωριού και των περιχώρων καθώς και επισκέπτες σχηματίζουν έναν μεγάλο κύκλο και χορεύουν το «πως το τρίβουν το πιπέρι».

20 Ιουλίου Εξωκλήσι «Προφήτη Ηλία» περιοχή «σπίτια» Πανηγύρι.

Βαθύρεμα

Γύρω από το χωριό υπάρχουν άφθονα νερά: Γκούρα, Βλαχόβρυση, Λαιούσα, Μουσαμάς, Μπουκουβάλα, Παλιοκόπρι, Ποτιστής, Κανάλια, Λιβάδια, Βαθυρεματιώτης (ο οποίος είναι παραπόταμος του Αχελώου).

Το χωριό έχει πανηγύρι του Αγίου Πνεύματος. Μετά τη λειτουργία στην εκκλησία που βρίσκεται δίπλα στο ποτάμι ακολουθεί γλέντι στην εκκλησία του χωριού. Σύμφωνα με το θρύλο, την ημέρα της γιορτής εμφανιζόταν ένα ελάφι που, αφού ξεκουραζόταν και έπινε νερό, επέτρεπε να το πιάνουν και προσφερόταν κοινό γεύμα στους συμμετέχοντες. Μια χρονιά όμως το έπιασαν χωρίς να προλάβει να ξεκουραστεί και από τότε δεν ξαναεμφανίστηκε.

Γιορτή «Πέστροφας» διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ετήσιος χορός.

Λιβαδοχώρι

Εκκλησίες -εκδηλώσεις

Εκκλησιάκι του Αγίου Πνεύματος.

Εκκλησία του Αγίου Δημητρίου.

Τέλος Ιουλίου αντάμωμα Λιβαδοχωριτών.

Ετήσιος χορός.

Το χωριό έχει πανηγύρι στις 29 Ιουνίου, στη γιορτή των Αγίων Αποστόλων, στο εκκλησάκι του Αγίου Πνεύματος στην Ποταμιά.

26 Οκτωβρίου, του Αγίου Δημητρίου, στην ομώνυμη εκκλησία. Και στα δύο μετά τη λειτουργία ακολουθεί γλέντι.

Βαλκάνο

Το χωριό έχει πανηγύρι στις 26 και 27 Ιουλίου, γιορτή της Αγίας Παρασκευής. Οι εκδηλώσεις διαρκούν δύο ημέρες. Μετά το τέλος της λειτουργίας στην παλιά εκκλησία της Αγίας Παρασκευής ακολουθεί γλέντι στην πλατεία του χωριού, όπου ντόπιοι και επισκέπτες τραγουδούν και χορεύουν δημοτικά τραγούδια και απολαμβάνουν μαγειρεμένα κρέατα που μοιράζονται στους παρευρισκόμενους.

Πολυνέρι

Μνημεία

Ιερά **Μόνη Μεταμορφώσεως Του Σωτήρος** (άγνωστο γιατί οι κάτοικοι την ονομάζουν Παναγιά)
Κτίστηκε περίπου το 1400μχ. Γιορτάζει στις 15 Αυγούστου.

Αρχαιολογική Χώροι

Πληροφορίες μας αναφέρουν ότι στη θέση **Καραούλη** και στη θέση **Άγιος Γεώργιος** , στον **οικισμό Πολυνερίου** υπήρξαν αρχαιολογικά ευρήματα.

Ιστορικό Ντοκουμέντο της νεώτερης ιστορίας.

Η **τελευταία βράδια του Άρη Βελουχιώτη** ήταν στο χωριό Πολυνέρι στον οικισμό Παναγίας..

Ιεροί Ναοί

Ιερός Ναός **Αγίου Νικόλαου** (οικισμός Πολυνέρι)

Γεννήσεως της **Θεοτόκου**.(οικισμός Πανάγιας).

Εκδηλώσεις

Αντάμωμα στη θέση Γκόρτσια το πρώτο Σάββατο του μήνα Ιουλίου κάθε χρόνο.

Ρίψη σταυρού τα Θεοφάνεια στον **ποταμό Χατζή** και ακολούθως κοπή πίτας απ' την κοινότητα.

Καθαρά Δευτέρα-Πέταγμα αετού και ακολούθως νηστήσιμο γεύμα της κοινότητας και του δήμου.

15 Αυγούστου μεγάλη πανήγυρης του χωριού.

8 Σεπτεμβρίου ,πανήγυρη στον **οικισμό Παναγιάς**.

Παράμερο

Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής.

26 Ιουλίου στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής γίνεται διήμερο γλέντι και χορός στην κεντρική πλατεία του χωριού.

Μοσχόφυτο

Εκκλησίες-εκδηλώσεις

Αγίου **Νικολάου** που χρονολογείται από το 1810.

Αγίας **Τριάδας**(1849).

Αγίας **Παρασκευής** (1870).

Ιούνιος – **Πανηγύρι «Αγ.Τριάδας»** ετήσιο Πανηγύρι.

20 Ιουλίου –**Πανηγύρι Προφήτης Ηλίας** στο συνοικισμό Πλατανάκια.

26 Ιουλίου στο ξωκλήσι της **Αγίας Παρασκευής**.

27 Ιουλίου - **Πανηγύρι Αγ. Παντελεήμονα**.

Νέα Πεύκη

Κοντά στο χωριό βρίσκονται οι **πηγές Βρυσούλα και Φράξος (1200)** και το **σπήλαιο Αλώνια** ενώ πιο μακριά βρίσκεται η **Κόκκινη Σπηλιά**.

Στο χωριό οργανώνεται γλέντι με ψητά και κλαρίνα στο **πανηγύρι της Παναγίας**, στις 15 Αυγούστου.

Στις **8 Σεπτεμβρίου**, ημέρα που γιορτάζεται η **γέννηση της Θεοτόκου**.

2.4.6 Δημοτική ενότητα Μυροφύλλου

Η τοπική ενότητα Μυροφύλλου βρίσκεται στα νοτιοδυτικά του νομού, στα σύνορα με τον νομό Άρτας και έχει συνολικό πληθυσμό 448 κατοίκους.

2.4.6.1.Πολιτισμικοί πόροι

Μυρόφυλλο

Χώροι Πολιτισμού

- **Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Μυροφύλλου.** Μεταβυζαντινό αρχαιολογικό μνημείο, το οποίο χρονολογείται από το 1614 και έχει κριθεί διατηρητέο με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού το έτος 1985. Είναι επισκέψιμο και μονάζει σ' αυτό ένας μοναχός.
- **Ι. Ν. Αγ. Νικολάου Μυροφύλλου.** Μεταβυζαντινή εκκλησία κτισμένη το έτος 1857, η οποία βρίσκεται στο κέντρο του χωριού Μυροφύλλου. Είναι σε λειτουργία και είναι επισκέψιμη.
- **Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής Μυροφύλλου.** Μεταβυζαντινή εκκλησία κτισμένη το έτος 1865, η οποία βρίσκεται στον οικισμό Μυρόφυλλο. Είναι σε λειτουργία και είναι επισκέψιμη.
- **Ι. Ν. Παναγίας Θεοτόκου Μυροφύλλου.** Μεταβυζαντινή εκκλησία κτισμένη το έτος 1873, η οποία βρίσκεται στον συνοικισμό Φανάρι οικ. Μυροφύλλου. Είναι σε λειτουργία και είναι επισκέψιμη.
- **Ι. Ν. Αγ. Παρασκευής Γκολφαρίου.** Μεταβυζαντινή εκκλησία κτισμένη το έτος 1915, η οποία βρίσκεται στον οικισμό Γκολφάρι. Είναι σε λειτουργία και είναι επισκέψιμη.
- **Ι. Ν. Αγ. Νικολάου Γλύστρας.** Μεταβυζαντινή εκκλησία κτισμένη το έτος 1922, η οποία βρίσκεται στον οικισμό Γλύστρα. Είναι σε λειτουργία και είναι επισκέψιμη.
- **Εξωκλήσι Προφήτη Ηλία** στη θέση «Σέλωμα» στον οικισμό **Γλύστρα** και είναι επισκέψιμο.
- **Αρχαιολογικές ανασκαφές στη θέση «Διάσελο»** όπου βρέθηκε οικισμός που χρονολογείται το 300π.Χ.
- Στη θέση «**Βαργιάνια**» όπου η **αρχαιολογική** σκαπάνη έφερε στο φως τρίκλυτο ναό του 5^{ου} μ.Χ. αιώνα και τάφους του 10^{ου} αι.

Εκδηλώσεις

- Παραδοσιακό πανηγύρι στην **Ι. Μ. Αγ. Γεωργίου Μυροφύλλου** την ημέρα που γιορτάζει η Μονή, η έναρξη του οποίου γίνεται με το παραδοσιακό τραγούδι του Αϊ Γιώργη. (Η εορτή του Αγ. Γεωργίου είναι κινητή ανάλογα με το Πάσχα, οπότε το πανηγύρι γίνεται είτε Δευτέρα του Πάσχα είτε 23 Απριλίου στο χώρο του Μοναστηριού).
- Παραδοσιακό **πανηγύρι στον οικισμό Γλύστρα** με δημοτικά τραγούδια και παραδοσιακούς χορούς από χορευτικά συγκροτήματα στις 20 Ιουλίου στην πλατεία του οικ. Γλύστρα. (**Γιορτή Προφήτη Ηλία**).
- Παραδοσιακό πανηγύρι **στον οικισμό Γκολφάρι** με δημοτικά τραγούδια στις 26 Ιουλίου στην πλατεία του οικ. Γκολφαρίου. (**Γιορτή Αγ.Παρασκευής**).
- Παραδοσιακό πανηγύρι **στο Μυρόφυλλο** με δημοτικά τραγούδια, η έναρξη του οποίου γίνεται με το παραδοσιακό καγκελάρι στις **15 & 16 Αυγούστου** στην κεντρική πλατεία του χωριού. (**Γιορτή Παναγίας Θεοτόκου**).
- Θεατρικές Παραστάσεις στο Μυρόφυλλο κατά το διάστημα 1^η με 18^η Αυγούστου στην κεντρική πλατεία του χωριού.
- Διάφορες εκδηλώσεις: έκθεση φωτογραφιών, προβολή ντοκιμαντέρ και λοιπές εκδηλώσεις πολιτισμού από την Κοινότητα και τους συλλόγους της περιοχής κατά το διάστημα 1^η με 18^η Αυγούστου στην κεντρική πλατεία του χωριού και στο χώρο του Δημ. Σχολείου Μυροφύλλου.
- Κατά καιρούς γίνονται διάφορες ημερίδες και εκδηλώσεις με σκοπό την προβολή και ανασύλωση της Ι. Μ. Αγ. Γεωργίου Μυροφύλλου, την προβολή του φυσικού κάλους της περιοχής (ποταμός Αχελώος, βουνά κλπ).

Κτίρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής

- **Δημοτικό Σχολείο Μυροφύλλου.** Λιθόκτιστο κτίριο. Λειτουργήσε από το 1925 έως το έτος 2009. Τα τελευταία χρόνια είναι σε αναστολή λόγω έλλειψης μαθητών και αποτελεί χώρο διαφόρων εκδηλώσεων, όπως έκθεση φωτογραφιών, προβολή ντοκιμαντέρ, εκδηλώσεων πολιτισμού της Κοινότητας, αλλά και των συλλόγων της περιοχής.
- **Παραδοσιακά σπίτια: Γεωργίου Μανταλιά, Σωτηρίου Μανταλιά και Μπαλατσουκέων,** όπου έγινε η συνάντηση των αντιστασιακών οργανώσεων: ΕΛΑΣ με τους Αρχικαπετάνιο Άρη Βελουχιώτη και το Στρατηγό Σαράφη, ΕΔΕΣ με τον Στρατηγό Ναπολέον Ζέρβα και ΕΚΑ με τον

αρχηγό Ψαρό όπου υπέγραψαν το Σύμφωνο Μυρόφυλλο-Πλάκα. Τα σπίτια είναι κατοικήσιμα.

- **Κτίριο Κοινοτικού Καταστήματος.** Λιθόκτιστο διώροφο κτίριο στο οποίο στεγάζονται τα γραφεία της Δημ. Ενот. Μυροφύλλου.

2.4.7.Δημοτική ενότητα Νεράιδας

Η δημοτική ενότητα Νεράιδας βρίσκεται επίσης στα νοτιοδυτικά του νομού στα σύνορα με τον νομό Άρτας και έχει συνολικό πληθυσμό 252 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις κοινότητες :

Αρματολικού 64

Κορυφής 65

Νεράιδας 78

Παχτουρίου 45

2.4.7.1.Πολιτισμικοί πόροι

Νεράιδα

Χωριανικό αντάμωμα (στις 31 Ιουλίου) στο χώρο αναψυχής έξω από το χωριό, **στο ξωκλήσι του Αγ. Θεοδώρου**, όπου μετά τη λειτουργία οι παριστάμενοι χωριανοί συζητούν και γεύονται παραδοσιακά εδέσματα, δημιουργήματα των γυναικών της Νεράιδας.

Βραδιά δημοτικής μουσικής και παρουσίαση χορών διαφόρων περιοχών της χώρας (στο πρώτο 10ημερο του Αυγούστου), από το ερασιτεχνικό χορευτικό συγκρότημα του Συλλόγου.

Προβολή κινηματογραφικών ταινιών (εφόσον ολοκληρωθούν οι εργασίες αναμόρφωσης του εσωτερικού χώρου του Σχολείου για να είναι σε θέση να υποδεχθεί πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες).

26 και 27 Ιουλίου πανηγύρι Αγ. Παρασκευής υπό την αιγίδα της Τοπικής Κοινότητας Νεράιδας.

6-7 Αυγούστου διήμερο πανηγύρι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο **συνοικισμό Λαφίνας**

Αρματολικό

15 Αυγούστου πανηγύρι

Αξιοθέατα είναι το **εκκλησάκι του Αγ. Αθανασίου, Αγ. Γεώργιος** στην ευρύχωρη και πλακόστρωτη πλατεία του χωριού όπου υπάρχει και νερόμυλος.

Παχτούρι

Εκκλησία του Αγ. Νικολάου, δίπλα η πλακόστρωτη πλατεία

26-27 Ιουλίου πανηγύρι της Αγ. Παρασκευής (**Συνοικισμός Αετού**)

15^η Αυγούστου Πανηγύρι

Κορυφή

Εκκλησία **Αγ. Γεώργιος**

Παραδοσιακό χωριό Δριστέλλα

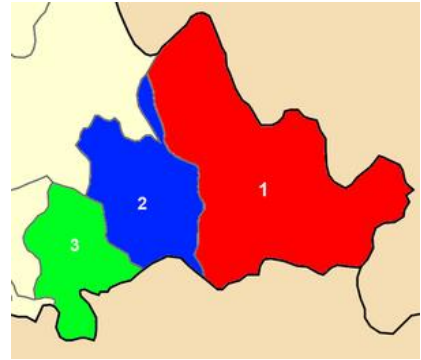
Ιστορικός νερόμυλος.

15 Αυγούστου πανηγύρι στο ξωκλήσι της Παναγίας

(<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-pilhs.html>)

2.5 Δήμος Φαρκαδόνας

Είναι δήμος της Περιφέρειας Θεσσαλίας με έδρα την Φαρκαδόνα. Η συνολική έκταση του Δήμου είναι 370,23 τ.χλμ και ο πληθυσμός του είναι 13.396 κάτοικοι, (απογραφή 2011). Η σημερινή μορφή του δήμου προέκυψε, με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, από την επέκταση του αρχικού δήμου Φαρκαδόνας με την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Οιχαλίας και Περινναίων. (<https://el.wikipedia>)

Διαιρείται σε 3 «δημοτικές ενότητες», 1 - Φαρκαδόνας 2 - Οιχαλίας 3 - Περινναίων

Ο Δήμος Φαρκαδόνας, εξέλαβε το όνομά του από την αρχαία πόλη Φαρκαδόνας και συστήθηκε στις 31 Μαρτίου 1883 σύμφωνα με το Βασιλικό Διάταγμα. Ως σφραγίδα του δήμου επιλέχθηκε, και υφίσταται ακόμη και σήμερα, η κεφαλήν ίππου, που καθορίστηκε επίσης με Β.Δ., στις 19 Αυγούστου 1883. Το έμβλημα προήλθε από αρχαίο νόμισμα του 480-400 π.Χ.

2.5.1.Δημοτική ενότητα Φαρκαδόνας

Καταλαμβάνει έκταση 219,8 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 5877 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω τοπικές κοινότητες με πληθυσμούς αντίστοιχα:

Φαρκαδόνα	2.052
Πηνειάδα	323
Παναγίτσα	251
Κεραμίδι	325
Διάσελο	286
Ζάρκο	1.247
Γριζάνο	1.290
Αχλαδοχώρι	103

2.5.1.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Φαρκαδόνα

Η Φαρκαδόνα βρίσκεται νοτιοανατολικά του νομού των Τρικάλων, στο τελευταίο άκρο του που συνορεύει με τους νομούς Καρδίτσας και Λάρισας. Είναι κτισμένη στα ριζά του βουνού Ακαμάτη (υψ. 452μ.) που αποτελεί τελευταία κατάληξη των Αντιχασίων. Ο χρόνος ίδρυσής του δεν είναι γνωστός, ωστόσο αναφέρεται σε απογραφή του 1485, οπότε συμπεραίνουμε ότι ιδρύθηκε πριν από αυτό το έτος. Γνωστότερη μέχρι σήμερα είναι η ονομασία Τσιότι που αν αναλυθεί, χωρίζεται σε δύο μέρη τσι και οτ που σημαίνουν στα τούρκικα χλωρό χορτάρι (<https://www.farkadona.gr>)

Ο Ιερός Ναός των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου

Εικόνα 179 Ναός Αγ.Αποστόλων Πέτρου & Παύλου
Πηγή:<http://krinitrikalon.gr>

Στο ναό βρίσκεται το πρώτο έργο γνωστού ζωγράφου Άγγελου που το φιλοτέχνησε το 1959.

Η αρχαία πόλη της Φαρκαδόνας

Εικόνα 180 Αρχαία Πόλη Φαρκαδόνας
Πηγή:<http://www.kathimerini.gr/844482/article/epikairothta/ellada/04.01.2016>

Πρόκειται για την αρχαία Φαρκαδόνα που βρίσκονταν ανάμεσα στον Άτραγα και στην Πέλινα. Η Φαρκαδόνα τοποθετείται ανάμεσα στις αρχαιότερες από τις πόλεις της Εστιαιώτιδας. Ήταν σημαντική πόλη, δεύτερη μετά την Τρίκκη, που την επισκέφθηκε ακόμη και ο φημισμένος ποιητής

Πίνδαρος, κατά τον 6ο αι. π. Χ., οπότε η πόλη βρίσκονταν σε ακμή και μάλλον είχε υπό διοικητικό

έλεγχο και την Πέλινα (Τζιαφάλιας, 1992,124). Από τα τείχη της αρχαίας ακρόπολης της Φαρκαδόνας, που ήταν κατασκευασμένα με ντόπιους πελεκημένους λίθους, διατηρούνται

ελάχιστα λείψανα στα Ν, ΝΔ. Τα πρώτα νομίσματα της Φαρκαδόνας χρονολογούνται στον 5ο αι. π. Χ..

Από ενδεικτική παρουσίαση αργυρών και χάλκινων νομισματικών κοπών της Φαρκαδόνας και των σύντομων ιστορικών στοιχείων γίνεται φανερό, σύμφωνα με τον κ. Χατζηαγγελάκη, πως η ακμή της αρχαίας πόλης εκδηλώνεται στον 6ο έως τα μέσα του 4ου αι. π. Χ., ενώ η συρρίκνωση και ο μαρasmus επέρχεται με την κατάκτηση και την καταστροφή της από τον Φίλιππο Β' της Μακεδονίας (<http://www.kathimerini.gr/844482/article/epikairothta/ellada/04.01.2016>)

Ο ναός του Αγ. Νικολάου στα δυτικά της πόλης με τοιχογραφίες του 1612

Εικόνα 181 Ναός Αγ. Νικολάου
Πηγή:<http://krinitrikalon.gr/politismos/eklidoseis/>

Εορτάζει στις 20 Μαΐου κατά την εορτή της Ανακομιδής των Λειψάνων του Αγίου Νικολάου. Αρχικά ο πρώτος Ναός ήταν χτισμένος σε ιδιαίτερα χαμηλό σημείο σε μια δασώδη έκταση στις όχθες του Πηνειού ποταμού. Κατά την υπερχειλίση του ποταμού τους χειμερινούς μήνες το εκκλησάκι πλημμύριζε με αποτέλεσμα να υποστεί διάφορες ζημιές. Στο σημείο ανεγέρθη ένας μεγαλοπρεπής Ιερός Ναός, ο οποίος πλέον δεν

βυθίζεται από τα νερά των πλημμυρών (<http://krinitrikalon.gr/politismos/eklidoseis/i-farkadona-tima-ton-agio-nikolao-me-thriskeutikes-ke-politistikes-ekdilosis/>)

Εκδηλώσεις

Εικόνα 182 Ζωντανή Φάτνη Φαρκαδόνας
Πηγή:https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

Ζωντανή Φάτνη - Δεκέμβριος, Ιανουάριος

Μια "ζωντανή" φάτνη που κάνει την πλατεία να γεμίζει ασφυκτικά, μια αρχαία πόλη που συνταιριάζει με μια εντυπωσιακή χοάνη στα σπλάχνα του βουνού και ένα σύγχρονο περιβαλλοντικό θαύμα δίνουν αφορμές να γνωρίσεις τη Φαρκαδόνα.

Έθιμο του Κλήδονα - 20 Μαΐου

Ο σύλλογος γυναικών Φαρκαδόνας διοργανώνει την εκδήλωση. Σύμφωνα με το έθιμο του Κλήδονα οι γυναίκες και τα κορίτσια του χωριού αναβιώνουν παλιές εποχές, στις οποίες τα νεαρά κορίτσια προσπαθούσαν με την προσμονή της παντρειάς, να ερμηνεύσουν το μέλλον και να εξηγήσουν τα όνειρα. Στη συνέχεια τα μικρά παιδιά και τα χορευτικά τμήματα του συλλόγου παρουσιάζουν παραδοσιακούς χορούς από όλη την Ελλάδα,

Εικόνα 183 Έθιμο του Κλήδονα

Πηγή: https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

Εικόνα 184 Εορτασμός Πέτρου και Παύλου

Πηγή: https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

Πέτρου και Παύλου - 29 Ιουνίου

Παρουσία πλήθους κόσμου πραγματοποιείται στην κεντρική πλατεία της Φαρκαδόνας η πολιτιστική εκδήλωση, με αφορμή τον εορτασμό των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Χορευτικά συγκροτήματα παρουσιάζουν εντυπωσιακούς χορούς από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

«Παζαράκι» δεύτερο δεκαπενθήμερο Αυγούστου.

Εμποροπανήγυρη στη Φαρκαδόνα. Το “Παζαράκι” της Φαρκαδόνας, ένας ζωντανός και δραστήριος θεσμός που έρχεται από την αρχαιότητα.

Εικόνα 185 Παζαράκι Φαρκαδόνας

Πηγή: <http://krinitrikalon.gr/politismos/eklidoseis/anixe-ke-mas-perimeni-to-pazaraki-tis-farkadonas/>

(https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260)

Ιστορικές προσωπικότητες

Ο Θωμάς Πάλλας «Καπετάν Κόζιακας» (1917-1949), ο οποίος υπήρξε ένας από τους πρωτεργάτες της Εθνικής Αντίστασης, αποτελεί τη μοναδική ιστορική προσωπικότητα του Δήμου. Η προτομή του βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Φαρκαδόνας. (<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-farkadonas.html>)

Πηνειάδα

Έγινε αυτοτελής κοινότητα το 1948 και έχει υψόμετρο 100μ. Το όνομά της το αποκτά το 1945 και το οφείλει στον Πηνειό ποταμό που περνά κάθετα και νότια του οικισμού.

Πολιτιστικά μνημεία

Η αρχαία πόλη Άτραξ με ιστορία από τον 5ο αιώνα.

Από την άλλοτε ακμάζουσα πόλη σώζονται σήμερα αρχαία και βυζαντινά τείχη, τα οποία με την

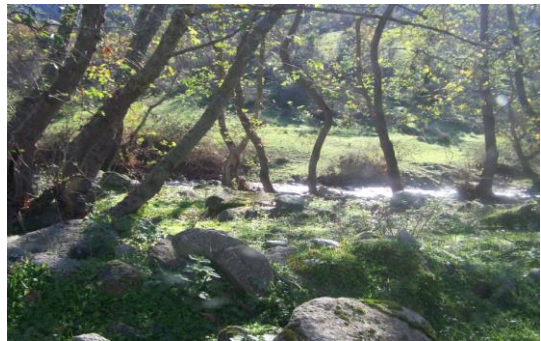

Εικόνα 187 Ο Άτραξ
Πηγή:<http://www.hellinon.net/NeesSelides/NEOTERES/Atrax.htm>

διάνοιξη κατάλληλης οδού μπορεί να γίνουν επισκέψιμα.

Ο ιδρυτής της αρχαίας αυτής πολιτείας, ο Άτραξ, ήταν Λαπίθης το γένος και γιος του

Πηνειού και της Βουράς και πρέπει να έκτισε την πόλη στη 2^η χιλιετία π.Χ. περίπου. Στον τεράστιο αυτό αρχαιολογικό χώρο λατρεύονταν ο Ποσειδώνας, η Γη Πανταρέτη, ο Απόλλωνας Αγρέας, ο Απόλλων Εβδομαίος, η Άρτεμη και κατά πάσα πιθανότητα η Δήμητρα, ο Ασκληπιός και ο Ομολώιος Δίας. Έντονη είναι η παρουσία του Άτραγα στα Θεσσαλικά

Εικόνα 186 Αρχαία Πόλη Άτραξ
https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=176:dimotiki-enotita-farkadonas&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=280

πράγματα κυρίως από τον 5^ο π.Χ. αιώνα έως τον 2^ο π.Χ. αιώνα.

Κόβει δικά του νομίσματα αργυρά και ορειχάλκινα (400 – 344 π.Χ.) και (300 – 200 π.Χ.) και αναπτύσσει εμπορικές σχέσεις με τα γύρω μεγάλα Διοικητικά διαμερίσματα της εποχής εκείνης, όπως με την

Εικόνα 188 Νομίσματα Αρχαίας πόλης Άτραξ
Πηγή:<http://www.hellinon.net/NeesSelides/NEOTERES/Atrax.htm>

Εστιαιώτιδα, την Πελασγιώτιδα, την Περραιβία, αλλά και με και με τις νοτιότερες Ελληνίδες πόλεις – κράτη .

Αργότερα χρησιμοποιεί νομίσματα της Λάρισας και του κοινού των Θεσσαλών μέχρι τα Ρωμαϊκά χρόνια (2^{ος} π.Χ. αιώνας). Χτίζει μεγαλόπρεπο κάστρο, ερείπια του οποίου σώζονται μέχρι και σήμερα, με μια θαυμάσια οχύρωση που το κάνει απόρθητο.

Στις όχθες του Πηνειού σώζονται μεγάλοι μαρμαρίνοι λαξευμένοι ογκόλιθοι από αρχαίο ναό, όπου σε ένα επιστύλιο ο γράφων εντόπισε φθαρμένη επιγραφή, που τη μελέτησε επίσης με τον W. PEEK. Η επιγραφή αυτή του 4^{ου} π.Χ. αιώνα είναι αφιερωματική στο ναό των "Ναϊάδων Νυμφών" (Γιώργος Ηλ. Ζιάκας (Αρχαιολόγος–Ιστορικός)

Παναγίτσα

Είναι κτισμένη ΒΔ της Φαρκαδόνας και έχει υψόμετρο 110μ. Άλλοτε λεγόταν και "Τσιότι". Πήρε το όνομα του από την Παναγία γιατί σε απόσταση 1500μ. βρίσκεται το εξωκκλήσι της Ζωοδόχου Πηγής.

Πολιτιστικά μνημεία

Η Ιερά Μονή της Ζωοδόχου Πηγής, (1761 μ.Χ.). Είναι κτισμένη σε ένα ειδυλλιακό τοπίο της οροσειράς των Αντιχασίων. Σώζεται μόνο το καθολικό ενώ τα κελιά και οι άλλες μοναστηριακές εγκαταστάσεις κάηκαν το 1949.

Εικόνα 189 Μονή Ζωδόχου Πηγής
https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=176:dimotiki-enotita-farkadonas&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=280

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου (1880) και του Αγίου Νικολάου.

Ο Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής που χρονολογικά τοποθετείται στον 13ο αιώνα με αρχιτεκτονικά στοιχεία των παλαιοχριστιανικών χρόνων.

Κεραμίδι

Το Κεραμίδι είναι χτισμένο στη συμβολή των ποταμών Ενιπέα και Πηνειού και είναι το μοναδικό χωριό του δήμου Φαρκαδόνας που βρίσκεται στην αντίπερα όχθη του ποταμού Πηνειού στα όρια του δήμου με το Ν. Καρδίτσας. Κύριες ασχολίες των κατοίκων είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία. Μεγάλο γεφύρι του Κεραμιδίου γνωστό στην περιοχή και ως Παλιογέφυρο, βρίσκεται στην έξοδο του χωριού προς το νότο. Γεφυρώνει τον ποταμό Ενιπέα και εξυπηρετούσε τη συγκοινωνία με την Καρδίτσα και τη Λάρισα. Σήμερα δεν χρησιμοποιείται

Εικόνα 190 Γεφύρι Αλή- Εφένδη
Πηγή: https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=176:dimotiki-enotita-farkadonas&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=280
ασβεστόλιθο της περιοχής.

Το γεφύρι του Αλή-Εφένδη, όπως είναι γνωστό, βρίσκεται πριν από το χωριό όπως ερχόμαστε από την Φαρκαδόνα δεξιά της τσιμεντένιας γέφυρας, στη θέση «Βαζούρια». Γεφυρώνει παραπόταμο του Πηνειού, δίπλα από τον ποταμό Ενιπέα. Είναι το μοναδικό πεντάτοξο γεφύρι που σώζεται ολόκληρο,

στον νομό Τρικάλων. Το συνολικό μήκος του γεφυριού είναι 32 μ. Κατασκευάστηκε με λευκό

Διάσελο

Είναι το βορειότερο χωριό της Δημοτικής Ενότητας Φαρκαδόνας και έχει υψόμετρο 500μ. Παλιότερα ονομαζόταν "Πανίτσα" και το 1930 ονομάστηκε Διάσελλο. Αποτελεί δε ένα από τα μεγαλύτερα κτηνοτροφικά πάρκα του Δήμου αλλά και του νομού Τρικάλων.

Πολιτιστικά μνημεία

- Ο Ιερός Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ναός του 1843 που δυστυχώς καταστράφηκε και αποκαταστάθηκε τα τελευταία χρόνια στον οποίο γίνεται εκκλησιαστική εκδήλωση το δεκαπενταύγουστο.
- Τα ίχνη του αρχαίου κάστρου της Κλασσικής Ελληνιστικής Εποχής στα βόρεια του χωριού δίπλα από τον παραπόταμο του Σαρανταπόρου, ο οποίος δημιουργεί φυσικό πέρασμα προς την περιοχή Ελασσόνας.

Ζάκρο

Το Ζάκρο (γνωστό και ως Ζάρκος), βρίσκεται δυτικά της Λάρισας, βορειοδυτικά της Καρδίτσας και ανατολικά των Τρικάλων. Δεσπόζει στην πεδιάδα της Θεσσαλίας, προστατευμένο από ψηλά, γυμνά βουνά. Λέγεται ότι το όνομα προέρχεται από τα πολλά ζαρκάδια που υπήρχαν παλιά στην περιοχή ή από τοπικό ιδιωματισμό, καθώς στα ορεινά των Τρικάλων η λέξη «ζάρκο» σημαίνει «γυμνό», όπως είναι τα βουνά του. Η πιο πιθανή εκδοχή, αποδίδει το όνομα στον Σέρβο στρατηγό Κωνσταντίνο Ζάρκο Δραγάση, ηγεμόνα της επαρχίας του Αξιού και της Θεσσαλίας τον 14ο αιώνα.

Η περιοχή κατοικήθηκε από παλαιότατων χρόνων. Ευρήματα δείχνουν την παρουσία ανθρώπων από την αρχαιότερη νεολιθική εποχή (6000-5000 π.Χ.). Σημαντικότερα ευρήματα για τη ζωή και τις συνήθειες των κατοίκων έφεραν στο φως οι ανασκαφές στην Πλατιά Μαγούλα Ζάρκου. Σήμερα η περιοχή του προϊστορικού οικισμού παρουσιάζεται με τη μορφή λοφίσκου ύψους περίπου 5μ. και διαμέτρου 200μ.

Εικόνα 191 Προϊστορικός Οικισμός Ζάρκου
Πηγή :<https://www.farkadona.gr>

Εικόνα 192 Αρχαία Πόλη
Πηγή:<https://www.farkadona.gr/>

Στην περιοχή του Ζάρκου, κοντά στο σημερινό οικισμό και στη θέση Κρύα Βρύση, εντοπίζεται η αρχαία πόλη Φαϋττός. Το 1957 κατά τη διάνοιξη του υδραγωγείου του χωριού, βρέθηκε στον περίβολο τοπικής εκκλησίας πήλινο πιθάρι γεμάτο χρυσά μακεδονικά τάλαντα με την κεφαλή του Μεγάλου

Αλεξάνδρου, που χρονολογούνται γύρω στο 264 π.Χ. Τα ευρήματα εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου.

(https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=176:dimotiki-enotita-farkadonas&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=280)

Ο ενοριακός ναός είναι αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου (1621) .

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι 7 εκκλησιές του Ζάρκου και ειδικότερα του Αγίου Βησσαρίωνος και του Αγίου Γεωργίου που, σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία, λειτούργησαν ως κρυφά σχολεία. Η παλιά ενοριακή εκκλησία που χρονολογείται από τον 16^ο αιώνα, λειτουργεί σήμερα ως βυζαντινό μουσείο.

Εικόνα 193 Μονή Αγ. Ιω. Θεολόγου
Πηγή:<https://www.farkadona.gr/>

Η μονή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου χτίστηκε κατά τον 18ο αιώνα και λειτουργούσε ως ανδρικό μοναστήρι μέχρι το 1897. Προ δεκαετίας ανακαινίστηκε και πλέον το μοναστήρι λειτουργεί ως γυναικείο.

Εκδηλώσεις

Έθιμο Καβούκι - 6 Ιανουαρίου

Εικόνα 194 Έθιμο Καβούκι
https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

Με την έλευση της νέας χρονιάς οι νέοι του χωριού γνωστοποιούν στους κατοίκους της περιοχής την αναγέννηση της φύσης και την απομάκρυνση του κακού με την αναβίωση ενός πανάρχαιου και εντυπωσιακού εθίμου στο κέντρο του χωριού ανήμερα των Θεοφανείων. Το έθιμο «Μπουλούκι» ή «καβούκι», χάνεται στα βάθη των αιώνων χωρίς κανείς να θυμάται την εποχή που πρωτοεμφανίστηκε.

21η Μαΐου στο ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης

8η Μαΐου στο ναό του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου

Γριζάνο

Το Γριζάνο βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Κάστρο ανατολικά των Αντιχασίων στα όρια του Νομού Τρικάλων με το Νομό Λάρισας. Χωριό με πλούσια αρχαία και βυζαντινή ιστορία βρίσκεται σε ένα γραφικό τοπίο.

Εικόνα 195 Κάστρο Γριζάνου
Πηγή: <https://www.farkadona.gr/>

Στο παρελθόν κεντρικό ρόλο έπαιζε το κάστρο του Γριζάνου που επόπτευε μεγάλο μέρος του κάμπου της Θεσσαλίας και προστάτευε από τους επιδρομείς, που έρχονταν τόσο από το βορρά όσο και από τη Δύση και δίκαια θεωρείται το σπουδαιότερο αμυντικό φρούριο της βυζαντινής εποχής. Η ονομασία του οικισμού επιβεβαιώνεται από την ανεύρεση αρχαίας επιγραφής, πιθανότατα από κάποιο κτίριο εκείνης της περιόδου, η οποία είναι τοποθετημένη ως αέτωμα στην είσοδο του ιερού ναού Αγίου Νικολάου.

Εικόνα 196 Μοναστήρι Αγίου Δημητρίου
Πηγή: <https://www.farkadona.gr/>

Σημείο αναφοράς αποτελεί η παλιά εκκλησία, το μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου, μετόχι της μονής Βαρλαάμ των Μετεώρων, βρίσκεται μόλις 300 μέτρα από το Γριζάνο και επισκευάστηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα (1710) από τον γέρο-Λίτσιο Μιχαλάκη. Πότε ακριβώς κτίστηκε, δεν είναι γνωστό. Ο τελευταίος καλόγερος του Μοναστηρίου αποχώρησε το 1946.

Εκδηλώσεις

Πανηγύρι του Αγίου Πνεύματος

Περιφορά της εικόνας της Παναγίας της οδηγήτριας σε Οιχαλία, Κρήνη και Αχλαδοχώρι, ώστε να καταλήξει στη εκκλησία του χωριού, όπου και θα παραμείνει μέχρι και την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου για να ακολουθήσει η αντίστροφη διαδρομή.

Αχλαδοχώρι

Εικόνα 197 Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου
Πηγή: <https://www.farkadona.gr>

Έχει υπόμετρο 152 μέτρα από της επιφάνεια της θάλασσας, Σημείο αναφοράς αποτελεί ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου που βρίσκεται βόρεια του οικισμού Αχλαδοχωρίου πίσω από τον σύγχρονο ενοριακό ναό. Πρόκειται για ένα από τα ελάχιστα εναπομείναντα μνημεία μιας σπάνιας αρχιτεκτονικής, , ίσως είναι των τελευταίων χρόνων του Βυζαντίου. Αποτελείται από τον βυζαντινό σταυρεπίστεγο κυρίως ναό και τις μεταγενέστερες προσθήκες στα δυτικά του, δηλαδή δυο συνεχόμενους χώρους που ο καθένας τους φέρει κατά μήκος της νότιας πλευράς ανοιχτή στοά και όλα μαζί έχουν κοινή ξυλόστεγη δίρριχτη στέγη.

Σύμφωνα με την κατάταξη του Α. Ορλάνδου, για τους σταυρεπίστεγους ναούς της Ελλάδος, ο τύπος του ναού ανήκει στον τύπο Α1 που είναι και ο αρχαιότερος και ανάγεται στον 13ο και 14ο αιώνα. Ο νέος ομώνυμος ναός κτίστηκε το 1930 είναι τρίκλιτος με βασιλική, ξυλόστεγος μέσα στον οποίο φυλάσσεται η εικόνα της Βρεφοκρατούσας Παναγίας για 4 μήνες, Δευτέρα του Πάσχα μέχρι 14η Αυγούστου και παραδίδεται στους κατοίκους της Οιχαλίας (Νεοχωρίου Τρικάλων) μέχρι το επόμενο Πάσχα, σύμφωνα με παλιό θρησκευτικό έθιμο 500 χρόνων.

Εκδηλώσεις

Πανηγύρι δεύτερη μέρα του Πάσχα

Εικόνα 198 Περιφορά εικόνας Παναγίας
Πηγή : https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

Περιφορά της εικόνας της Παναγίας της οδηγήτριας σε Οιχαλία, Κρήνη και Αχλαδοχώρι, ώστε να καταλήξει στη εκκλησία του χωριού, όπου και θα παραμείνει μέχρι και την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου για να ακολουθήσει η αντίστροφη διαδρομή.

2.5.2. Δημοτική ενότητα Οιχαλίας

καταλαμβάνει έκταση 85,6 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 4781 κατοίκους (απογραφή 2011). Περιλαμβάνει τις παρακάτω τοπικές κοινότητες και πληθυσμό αντίστοιχα

Οιχαλία	2.357
Κρήνη	733
Πετρωτό	783
Κλοκωτός	572
Γεωργανάδες	336

2.5.2.1 Πολιτισμικοί Πόροι

Οιχαλία

Η Οιχαλία είναι το μεγαλύτερο διαμέρισμα πληθυσμιακά. Η Οιχαλία που το όνομά της αναφέρεται από την εποχή του Ομήρου γύρω στα 1200 π.Χ. με γνωστότερο βασιλιά της τον Εύρητο, πήρε επίσημα το όνομά της το 1981 ως κοινότητα Οιχαλίας και από το 1995 έγινε Δήμος. Συνενώθηκαν μαζί της η Κρήνη το Πετρωτό Δυτικά , ο Κλοκωτός και οι Γεωργανάδες, αποτελώντας τον Δήμο Οιχαλίας Τρικάλων και ενσωματώθηκε στον ευρύτερο Δήμο Φαρκαδόνας.

Ο Άγιος Νικόλαος που είναι Πολιούχος Άγιος και εορτάζεται κάθε 6η Δεκεμβρίου

Η Ιερά Μονή Ορφανού όπου εορτάζονται τα Γενέθλια της Θεοτόκου και στο διήμερο 7-8 Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο

γίνεται πανηγύρι.

Εικόνα 199 Ναός Αγ. Νικολάου Οιχαλίας
Πηγή:· <http://www.dimos-oichalias.gr/index.php/topika1/ekdiloseis/itemlist/tag>

Ο ναός της Παναγιάς στην Οιχαλία γιορτάζει την 15η Αυγούστου και τη δεύτερη μέρα του Πάσχα.

Παραδοσιακές –Πολιτισμικές εκδηλώσεις

Εικόνα 200 Περιφορά εικόνας Παναγίας
Πηγή:https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

Παραμονή του Δεκαπενταύγουστου λαμβάνει χώρα η περιφορά της εικόνας της Παναγίας της οδηγέτριας στο Αχλαδοχώρι, στην Κρήνη και στην Οιχαλία. Σύμφωνα με την παράδοση η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε σε δύσβατο και δασώδες μέρος της περιοχής πριν από πολλά χρόνια από

οκτώ Κυνηγούς οι οποίοι καταγόταν από τρία χωριά, την Οιχαλία, το Αχλαδοχώρι και το Κουτσικόβο. Έτσι

αποφάσισαν, κάθε χωριό να φιλοξενεί την εικόνα στην ενορία του για τέσσερις μήνες το χρόνο. Όταν το Κουτσικόβο έπαψε να υφίσταται αποφασίστηκε τους 4 επιπλέον μήνες η εικόνα να παραμένει στην Οιχαλία. Κατά την περιφορά η εικόνα μεταφέρεται από τους κατοίκους του Αχλαδοχωρίου, της Κρήνης και της Οιχαλίας από ώμο σε ώμο αναπαριστώντας τους Κυνηγούς εκείνης της εποχής που μετέφεραν την εικόνα διαδοχικά ο ένας μετά τον άλλον μέχρι τον κάμπο.

Κρήνη

Εκτείνεται στα ανατολικά του Νομού Τρικάλων. Η συνολική έκταση του χωριού είναι 18.000 στρέμματα και έχει υψόμετρο 130 μέτρα.. Πρόκειται για ένα από τα παλαιότερα κατοικίσιμα χωριά του δήμου Φαρκαδόνας. Είναι σίγουρο πως το χωριό υπήρχε και τη βυζαντινή εποχή, γεγονός που επιβεβαιώνει και η ύπαρξη του βυζαντινού Ναού του Αγίου Νικολάου.

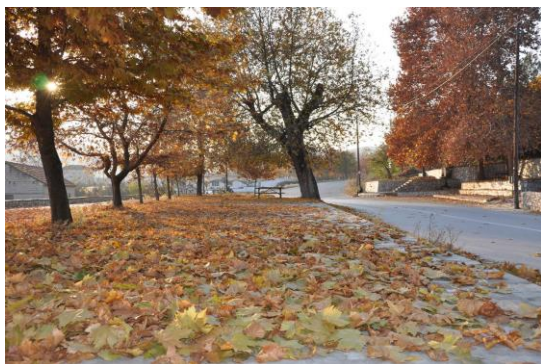
Εκκλησίες

Βυζαντινός ναός Αγίου Νικολάου

Εικόνα 201 Βυζαντινός ναός Αγ.Νικολάου
Πηγή:https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=174:dimotiki-enotita-oichalias&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=267

ο οποίος ότι χτίστηκε το 1270 μ.Χ. τουλάχιστον. Σημαντικές έχουν χαρακτηριστεί οι εικονογραφίες του και γενικότερα ο εσωτερικός του διάκοσμος, με την εικόνα του θαύματος του Αγίου Ευσταθίου να είναι η μοναδική που διασώζεται Πανελλαδικά.

Εικόνα 202 Τοποθεσία Πλάτανος
Πηγή: www.farkadona.gr/

του Αγίου Νικολάου βρίσκεται η τοποθεσία «Πλάτανος» και η οποία οφείλει την ονομασία της σ' έναν αιωνόβιο πλάτανο που υπήρχε εκεί μέχρι πριν από κάποια χρόνια.

Στο ίδιο σημείο βρίσκεται και μια πετρόχτιστη βρύση με τρεχούμενο γάργαρο και πόσιμο νερό προερχόμενο από την υπόγεια πηγή του Ναού του Αγίου Νικολάου. Η βρύση, σε συνδυασμό με τα πλατάνια που την περιβάλλουν, δημιουργούν μια

Εικόνα 203 Πετρόχτιστη βρύση Πλάτανου
Πηγή: <https://www.farkadona.gr/>

όαση δροσιάς και αναζωογόνησης στις καυτές ημέρες του καλοκαιριού. Από εκεί μπορεί κανείς να αγναντέψει όλο τον κάμπο της Κρήνης και αν η ατμόσφαιρα το επιτρέπει, μπορεί να δει ακόμη και τη Φαρκαδόνα, η οποία απέχει 12 χιλιόμετρα μακριά. Στο νότιο τμήμα απλώνεται ο κάμπος της Κρήνης συνολικής έκτασης 8.000 στρεμμάτων. Στην Κρήνη δραστηριοποιείται και Πολιτιστικός Σύλλογος που απαριθμεί 200 μέλη, κυρίως νέους και είναι ένας από τους πιο δραστήριους στην περιοχή.

Ο Ενοριακός Ναός των Αγίων Θεοδώρων που χτίστηκε το 1731 μ.Χ.,

Το εξωκλήσι των Αγίων Αναργύρων (το οποίο και εορτάζεται την 1η Ιουλίου στο πανηγύρι του χωριού),

Οι Εκκλησίες της Παναγίας, του Αγίου Αθανασίου και της Αγίας Αικατερίνης.

Εκδηλώσεις

Αντάμωμα με την παράδοση 8-10 Αυγούστου

Εικόνα 204 Παραδοσιακές εκδηλώσεις Κρήνης
Πηγή: <https://farkadona.gr/>

Στόχος της εκδήλωσης είναι να συνδέσει το παρόν με το παρελθόν και το μέλλον και να επαναφέρει στη μνήμη τις παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα του τόπου. Ζωντανή μουσική, παραδοσιακοί χοροί από τμήματα του συλλόγου καθώς και έκθεση παλαιών φωτογραφιών. Σημαντική η προσφορά των εθελοντών του συλλόγου με το σλόγκαν «ο εθελοντισμός είναι πολιτισμός».

Καρναβάλι στην Κρήνη

Εικόνα 205 Καρναβάλι στην Κρήνη
Πηγή: <http://www.trikalaenimerosi.gr/blog>

Εικόνα 206 Καρναβάλι στην Κρήνη
Πηγή: <http://www.trikalaenimerosi.gr/>

Πετρωτό

Το Πετρωτό βρίσκεται 2 χλμ. Νοτιοδυτικά της Οιχαλίας, στην ανατολική πλευρά του Άη Λια. Έχει άμεση πρόσβαση προς την Εθνική οδό Τρικάλων - Λάρισας και συνδέεται απευθείας με την Οιχαλία.

Εκκλησίες

Το **εξωκκλήσι του Αγίου Γεωργίου** το οποίο βρίσκεται 2χλμ. βορείως του οικισμού.

Το **εξωκκλήσι του Αγίου Αθανασίου**.

Ο ναός του **Αγίου Χριστόφορου** στον οποίο γίνεται εκκλησιαστική εκδήλωση την 9η Μαΐου.

Το **εξωκκλήσι του Αγίου Δημητρίου** το οποίο γιορτάζει στις 26/10.

Οι **Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη** είναι προστάτες του χωριού και γιορτάζονται στις 21 Μαΐου. Με λαμπρότητα και θρησκευτική κατάνυξη λαμβάνει χώρα η καθιερωμένη λιτάνευση της Ιερής Εικόνας των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Στην πλατεία του χωριού πραγματοποιείται μεγάλη μουσικοχορευτική εκδήλωση, με

Εικόνα 207 Λειτουργία εικόνας Αγίων Κων/νου και Ελένης
Πηγή: https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

καλεσμένους γνωστούς καλλιτέχνες του δημοτικού τραγουδιού και με τη συμμετοχή χορευτικών του πολιτιστικού συλλόγου Πετρωτού «Ο Άγιος Γεώργιος».

Κλοκωτός

Ο Κλοκωτός βρίσκεται 7 χλμ. Νότια της Οιχαλίας, λίγα μόλις χιλιόμετρα από τους Γεωργανάδες και σε άμεση θέα και πρόσβαση από την εθνική οδό Τρικάλων - Λάρισας.

Εκκλησίες

Ο **Άγιος Αθανάσιος** πολιούχος του χωριού που εορτάζεται στις 2 Μαΐου.

Ο Ναός της **Αγίας Παρασκευής** που εορτάζεται την 26η Ιουλίου

Ο Ναός **Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου** στα τέλη του 13ου αι. με τοιχογραφίες του 1735

Γεωργανάδες

Βρίσκονται στο Νότιο τμήμα της Οιχαλίας και απέχουν από αυτή 4 χιλιόμετρα.

Εκδηλώσεις

Ο Άγιος Γεώργιος που είναι και πολιούχος και γιορτάζεται στις 23 Απριλίου. Μια εκδοχή είναι πως από εκεί πήρε και το όνομά του **το χωριό**.

Πανηγύρι Αγίου Γεωργίου

Το πανηγύρι διοργανώνεται από κατοίκους στην πλατεία του χωριού και είναι αφιερωμένο στην μνήμη του Αγίου Γεωργίου, πολιούχου και προστάτη των Γεωργανάδων. Παραδοσιακοί χοροί με τη συμμετοχή συλλόγων της ευρύτερης περιοχής.

Εικόνα 208 Πανηγύρι Αγίου Γεωργίου

Πηγή:https://farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=260

2.5.3.Δημοτική Ενότητα Πελινναίων

καταλαμβάνει έκταση 63,3 Km² και έχει συνολικό πληθυσμό 2738 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω τοπικές κοινότητες και πληθυσμό αντίστοιχα

Ταξιάρχες	902
Νομή	378
Πετρόπορος	452
Σερβωτά	582
Φανερωμένη	424

2.5.3.1. Πολιτισμικοί Πόροι

Ταξιάρχες

Το όνομα Ταξιάρχες το έχει από το 1963. Από το 2010 ανήκει στο δήμο Φαρκαδόνας

Εκκλησίες

Ο Ιερός Ναός των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ και Γαβριήλ, (1425) που αποτελεί παραλλαγή του Βυζαντινού τύπου και ανακαινίσθηκε το 1625 και ιστορήθηκε από τον Τρικαλινό αγιογράφο Δημήτριο το 1635

Εικόνα 209 Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ

Πηγή:<https://www.farkadona.gr/>

Ο Ναός του Τιμίου Σταυρού

Ο Ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος Χριστού του 1986.

Εκκλησιαστικές εκδηλώσεις

30η Ιουνίου στο ναό των Ταξιαρχών στους Ταξιάρχες

6η Σεπτεμβρίου στο ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού στους Ταξιάρχες .

26η Ιουλίου στο ναό της Αγίας Παρασκευής **1η Μαΐου** στο ναό του Αγίου Αθανασίου .

(<http://www.pedthessalias.gr/2012-01-12-13-29-02/politismos-tourismos/2014-04-02-09-23-23/dimos-farkadonas.html>)

Νομή

Εκκλησιαστικές εκδηλώσεις

Στο ναό της Αγίας Παρασκευής στη Νομή την 26η Ιουλίου.

Στο ναό του Αγίου Αθανασίου στη Νομή την 1η Μαΐου. (<http://www.pedthessalias.gr>)

Πετρόπορος

Το χωριό Πετρόπορος είναι κτισμένο λίγο πιο νότια από τα ερείπια των δύο πόλεων Πέλινας και Γαρδικίου. Ονομάστηκε έτσι διότι πριν από χρόνια, όταν δεν υπήρχε ο σημερινός αμαξωτός δρόμος Τρικάλων – Λαρίσης, οι ταξιδιώτες περνούσαν τα νερά της Βούλας, λόγω ελλείψεως γεφυρών, από πόρους στρωμένους με πέτρες ώστε να μη βουλιάζουν. Η αρχική του θέση ήταν περίπου 4 χλμ. ακόμη πιο νότια, στην περιοχή Καρακαμτσί. Το 1920 μεταφέρθηκε στη σημερινή θέση, διότι ο παλιός οικισμός καταστράφηκε λόγω πλημμυρών.

Εικόνα 210 Ναός Αγίων Αναργύρων

Πηγή: <https://www.farkadona.gr/>

Στο κέντρο του χωριού συναντούμε το ναό των Αγίων Αναργύρων, ο οποίος θεμελιώθηκε το 1953. Κτίστηκε από πετράδες Πενταλοφίτες μαστόρους με χρήματα που πήραν από την πώληση του ζωικού κεφαλαίου που είχε η εκκλησία αλλά και από τη χρηματική συνδρομή καθώς και τη φιλότιμη εργασία των ντόπιων. Ο ναός εγκαινιάστηκε το 1967. Υπάρχει επίσης το παρεκκλήσι του Αγίου Αθανασίου στο Παλιοχώρι, που χτίστηκε το 1861.

(https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=175:dimotiki-enotita-pelinnaion&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=268)

Εκδηλώσεις

1η Μαΐου στο ναό του Αγίου Αθανασίου στο Πετρόπορο την.

26η Ιουλίου στο ξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής στο Πετρόπορο

(<http://www.pedthessalias.gr/>)

Το αρχαίο Πελινναίον ή Πέλινα

Το αρχαίο Πελινναίον ή Πέλινα (η), ονομαστή πόλη της Θεσσαλικής Τετραρχίας Εστιαιώτιδος, βρίσκεται σ' έναν χαμηλό λόφο στις νότιες υπώρειες των Χασίων, στην περιοχή Παλαιογαρδικί ή Ζούρπαπα, 1000 περίπου μέτρα βόρεια του χωριού Πετρόπορος. Ιδρυτής της αρχαίας Πέλινας, σύμφωνα με τη μυθολογία, ήταν ο Πέλιννος, γιος του Οιχαλίου, από την ομηρική πόλη Οιχαλία, της χώρας του Ευρύτου. Από τον 4ο αιώνα π.Χ. η Πέλινα κόβει δικά της νομίσματα, ασημένια και χάλκινα, που είχαν απεικονίζουν πολεμιστές, τη θεά Αθηνά – Νίκη, καθώς και τη Σίβυλλα Μαντώ,

κόρη του μάντη Τειρεσία. Καθ' όλη τη διάρκεια της Μακεδονικής επιρροής η πόλη άνθισε οικονομικά

Εικόνα 211 Λαξευτό Φρεάτιο Πελλίνας
Πηγή:<https://www.farkadona.gr/>

Η παρουσία ενός λαξευτού φρέατος διαμέτρου 1,5-2 μ., αγνώστου βάθους, έξω από το νότιο σκέλος του τείχους και η λίθινη σκάλα που ξεκινάει από το δυτικό σκέλος του τείχους και καταλήγει στις βορειοδυτικές υπώρειες του λόφου, σημαίνουν ότι η πόλη θα υδρεύονταν αυτά

τα χρόνια με πηγάδια και πηγές. Σύμφωνα με τον Αρριανό¹⁸ το 335 π.Χ. διανυκτέρευσε στην Πέλινα ο

Μέγας Αλέξανδρος με τον στρατό του κατά την κάθοδό του στην νότια Ελλάδα, εναντίον των επαναστατημένων Θηβαίων. (https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=175:dimotiki-enotita-pelinnaion&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=268)

Το μεσαιωνικό Γαρδίκι (ή Παλαιογαρδίκι)

Η ονομασία Γαρδίκι εμφανίζεται κατά τον 10ο μ.Χ. αιώνα, όταν στους επισκοπικούς καταλόγους συναντάμε την Επισκοπή Γαρδικίου. Το τοπωνύμιο είναι σλαβικό και σημαίνει: πύργος, κάστρο, οχυρό, πολίχνη. Οι ετυμολογήσεις αυτές φαίνεται πως ανταποκρίνονται στην οικιστική πραγματικότητα της περιοχής, καθώς το βυζαντινό Γαρδίκι αναπτύχθηκε αρχικά πάνω στα υπολείμματα της ελληνιστικής πόλης της Πέλινας. Η πόλη αναπτύχθηκε αρκετά, ιδιαίτερα κατά τον 12ο μ.Χ. αι. Αναφέρεται μάλιστα πως την περίοδο αυτή λειτουργούσε με επιτυχία βιοτεχνία

κατασκευής αμαξών.

Εικόνα 212 Ναός 14^{ου} αιώνα
Πηγή:<https://www.farkadona.gr/>

Στην κορυφή του λόφου, μέσα στην ακρόπολη της αρχαίας Πέλινας, είχε κτιστεί ο επισκοπικός ναός της πόλης, ο οποίος χρονολογείται από τον Αν Ορλάνδο, με βάση την τοιχοποιία του, στον 14ο αιώνα. Ο Léon Heuzey, ο οποίος επισκέφτηκε την περιοχή το 1858, γράφει ότι ο ναός ήταν τρίκλιτος και

αφιερωμένος στην Αγία Τριάδα. Στο μεσαίο κλίτος του βυζαντινού αυτού ναού έχει σήμερα κτιστεί το εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής.

Φημολογείται ότι το ξυλόγλυπτο τέμπλο του παλαιού ναού μεταφέρθηκε στον ναό Αγίου Αθανασίου Πετρωτού. (Από την εργασία της κ. Ελένης Τζαβέλλα, διευθύντριας Δημοτικού Σχολείου Ταξιαρχων)

Εικόνα 213 ξυλόγλυπτο τέμπλο

Πηγή:<https://www.farkadona.gr/>

Σερβωτά

Θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις γίνονται στα Σερβωτά για τον εορτασμό **των Αγίων Αποστόλων την 30η Ιουνίου**

Φανερωμένη

Απέχει 10 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νομού, Τρίκαλα. Στα περίπου 500 μέτρα από την πλατεία του χωριού διέρχεται ο ποταμός Ληθαίος, ο οποίος πηγάζει από τα Χάσια και εκβάλλει στο Νομό Λαρίσης. Επίσης σε απόσταση ενός χιλιομέτρου από την πλατεία του χωριού διέρχεται ο ποταμός Πηνειός με την ίδια περίπου διαδρομή. Τα ποτάμια αυτά αποτελούν σπουδαίο παράγοντα για την αρδευτική κάλυψη των περιοχών Τρικάλων, Καρδίτσας και Λάρισας όπου και διέρχονται.(https://www.farkadona.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=175:dimotiki-enotita-pelinnaion&catid=2&showall=1&limitstart=&Itemid=268)

Εκκλησιαστική εκδήλωση στο ναό της Γέννησης της Θεοτόκου στη Φανερωμένη την 8η Σεπτεμβρίου.

Κτίρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής Δήμου Φαρκαδόνας

- Μύλος Φαρκαδόνας.
- Μύλος Πηνειάδας.
- Μύλος Κρήνης.
- Δημοτικό σχολείο (σημερινά γραφεία του Δήμου) στην κεντρική πλατεία Οιχαλίας 1932.
- Κονάκι «Κουτσέκι» στην κεντρική πλατεία Οιχαλίας 1903.

(<http://www.pedthessalias.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΡΕΥΝΑ

3.1. Μεθοδολογία έρευνας

Η έρευνα στόχευε στην καταγραφή των απόψεων ενός δείγματος πολιτών - κατοίκων του Νομού Τρικάλων όσον αφορά στην υφιστάμενη κατάσταση του Νομού σε συνάρτηση την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων . Κύριος στόχος είναι να εκφραστούν οι αντιλήψεις και οι απόψεις τους για τη συμβολή των πολιτισμικών πόρων στην τοπική ανάπτυξη και για τους παράγοντες που εμποδίζουν ή συμβάλλουν στην αξιοποίηση τους. Η μεθοδολογία που ακολούθησα με τη χρήση ερωτηματολογίου είναι η εξής: Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 18 ερωτήσεις (εκ των οποίων οι 3 ήταν πίνακες με υπο - ερωτήσεις). Μοιράστηκαν 181 ερωτηματολόγια σε κατοίκους κυρίως σε κατοίκους του Νομού (80% των ερωτηθέντων) κατά τον μήνα Ιούλιο 2017 . Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε ανώνυμα ενώ το δείγμα επιλέχθηκε με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας .

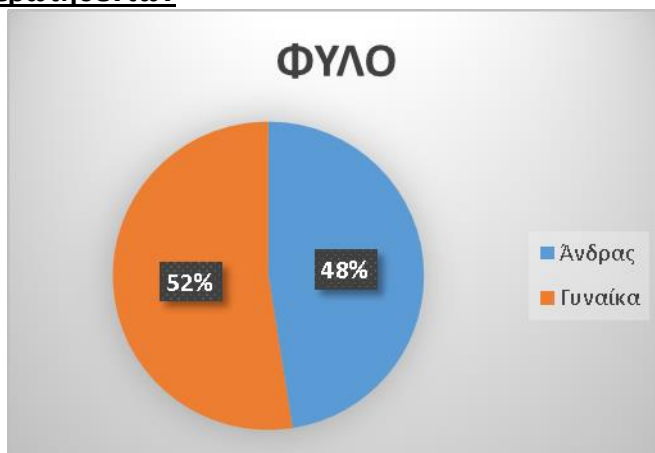
Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δυο ειδών ερωτήσεις: Πρώτον από ερωτήσεις γενικών δημογραφικών στοιχείων όπως (φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, απασχόληση) προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την εικόνα των ερωτηθέντων. Στη συνέχεια, αποτελείται από ερωτήσεις που αφορούν στα μνημεία του Νομού, τη σπουδαιότητα αυτών και την αξιολόγηση των δράσεων των τοπικών αρχών για την ανάδειξη των αξιοθέατων. Ο μέσος χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν 10 - 15 λεπτά. Έπειτα από την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε η επεξεργασία αυτών ενώ ακολούθησε ο έλεγχος της εγκυρότητάς τους, η κωδικοποίηση των μεταβλητών και η εισαγωγή αυτών στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS.

Για την εξαγωγή καλύτερων συμπερασμάτων κρίθηκε απαραίτητο λόγω των πολλών κατηγορικών μεταβλητών να δημιουργήσω εξισώσεις κατηγορικής παλινδρόμησης .

3.2. Περιγραφική στατιστική και διαγράμματα συχνοτήτων

Με τη βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS βρήκαμε τα ποσοστά. Το Excel μας έδωσε τη δυνατότητα να κατασκευάσουμε τα διαγράμματα των ποσοστών των εκάστοτε απαντήσεων των ερωτηθέντων. Ακολουθούν τα αποτελέσματα:

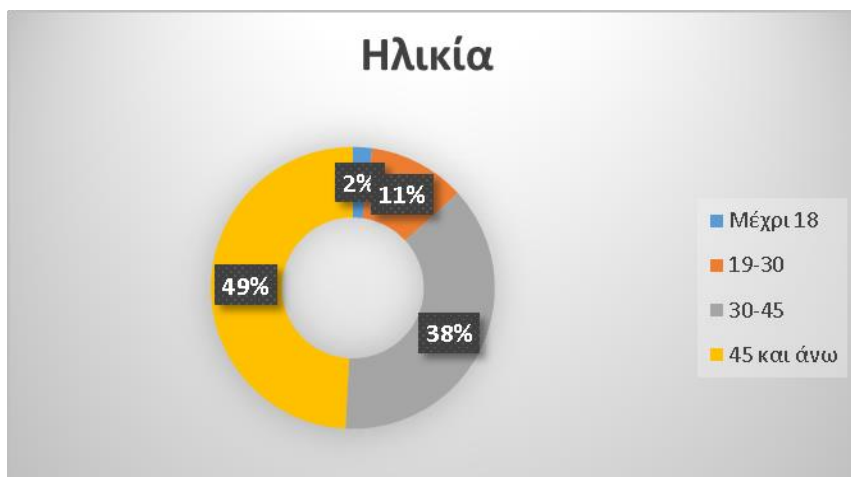
Γράφημα 1: Φύλο των ερωτηθέντων

Από τα 181 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα έχουμε:

- το 52 % (95 άτομα) είναι άνδρες και,
- το 48 % (86 άτομα) είναι γυναίκες.

Γράφημα 2: Ηλικία των ερωτηθέντων

Η ηλικιακή σύνθεση του δείγματος διαμορφώθηκε ως εξής:

- το 2% (4 άτομα) είναι ηλικίας μέχρι 18 ετών
- το 11% (20 άτομα) είναι από 19 έως 30 ετών
- το 38% (68 άτομα) είναι από 31 έως 45 ετών
- το 49 % (89 άτομα) έχουν ηλικία από 45 και πάνω

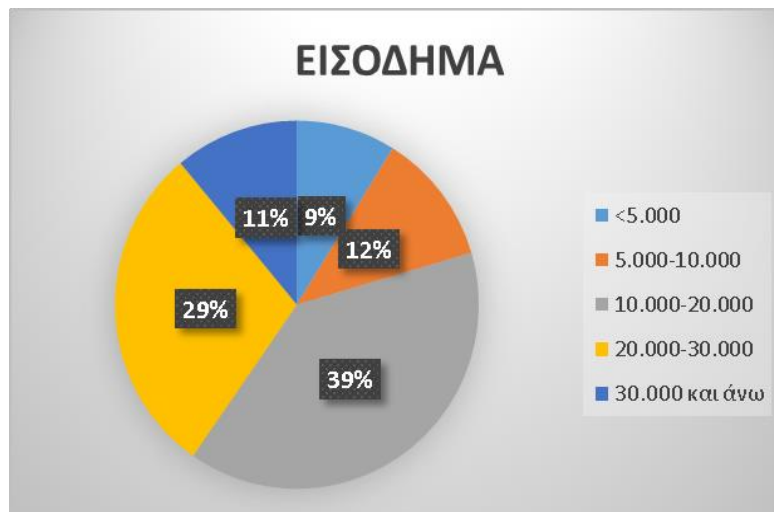
Γράφημα 3: : Απασχόληση

Όσον αφορά την επαγγελματική απασχόληση των ερωτώμενων έχουμε:

- το 7% (13 άτομα) είναι φοιτητές
- το 6% (11 άτομα) ελεύθεροι επαγγελματίες
- το 57% (103 άτομα) είναι δημόσιοι υπάλληλοι
- το 16% (29 άτομα) είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι
- το 2% (3 άτομα) είναι αγρότες
- το 8% (15 άτομα) είναι συνταξιούχοι
- το 4% (7 άτομα) άνεργοι

Γράφημα 4: Ετήσιο Οικογενειακό Εισόδημα

Όσον αφορά το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έχουμε τις παρακάτω απαντήσεις:

- 1) το 9% (16 άτομα) έχουν ετήσιο οικογενειακό εισόδημα < 5.000€
- 2) το 12% (21 άτομα) κυμαίνεται από 5.000€ έως 10.000€
- 3) το 39% (71 άτομα) κυμαίνεται από 10.000€ έως 20.000€
- 4) το 29% (53 άτομα) κυμαίνεται από 20.000€ έως 30.000€
- 5) το 11% (20 άτομα) κυμαίνεται από 30.000 και άνω

Γράφημα 5: Κατοικία

Στην ερώτηση αν είναι κάτοικοι της πόλης των Τρικάλων, έχουμε τα εξής αποτελέσματα:

- το 78% (141 άτομα) των ερωτηθέντων κατοικεί στην πόλη, ενώ
- το 22% (40 άτομα) δεν κατοικούν στην πόλη

Γράφημα 6: Συμβολή πολιτισμικών πόρων στην οικονομική ανάκαμψη

Στην ερώτηση « Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι με την κατάλληλη αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού Τρικάλων μπορεί ο Νομός να ξεπεράσει την οικονομική κρίση» οι ερωτηθέντες απάντησαν από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:

Καθόλου 2%, Λίγο 17%, Μέτρια 36%, Πολύ 29%, Πάρα πολύ 16%

Γράφημα 7 : Σημαντικότερο μνημείο

Στην ερώτηση «Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο σημαντικά σε σπουδαιότητα μνημεία όσον αφορά την ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης »,

Για το Δήμο Τρικκαίων

το πρώτο σημαντικότερο μνημείο σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είναι το φρούριο με ποσοστό επιλογής 27%, έπειτα Κουρσούμ-Τζαμί με ποσοστό επιλογής 17 %, ακολουθεί Ο Ληθαίος ποταμός με ποσοστό 15% , το Ασκληπιείο Τρίκκης και ο Μύλος Μανσόπουλου ισόβαθμα με 14% και τέλος η συνοικία Βαρούσι με ποσοστό επιλογής 13%.

Για το Δήμο Πύλης

το πρώτο σημαντικότερο μνημείο σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είναι Βυζαντινός Ναός Πόρτα Παναγιά με ποσοστό επιλογής 33%, έπειτα το Λίθινο τοξωτό γεφύρι της Παλαιοκαρυάς με

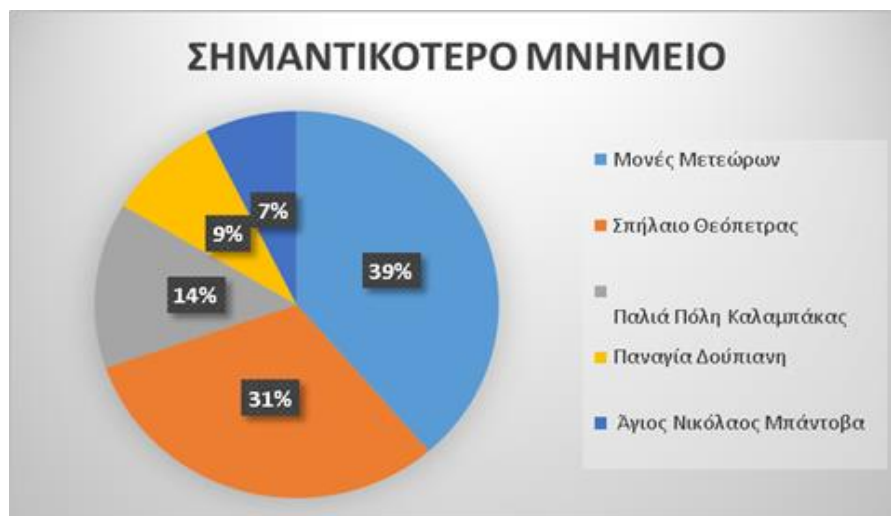
ποσοστό 29 %, ακολουθούν το Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής και η Παναγία στο Περτούλι με ποσοστά 17% και 16% αντίστοιχα και τέλος ο Ναός του Αγίου Νικολάου στην Ασφάκα με ποσοστό 5%.

Για το Δήμο Φαρκαδόνας

το πρώτο σημαντικότερο μνημείο σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είναι η Αρχαία Πόλη Φαρκαδόνας με ποσοστό επιλογής 28 %, έπειτα ο Ναός του Απόλλωνα με ποσοστό επιλογής 24 %, ακολουθεί η Αρχαία πόλη Πηνειάδας με ποσοστό 21% και τέλος ο Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Παναγίτσας και Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου με ποσοστά 16% και 11% αντίστοιχα.

Για το Δήμο Καλαμπάκας

το πρώτο σημαντικότερο μνημείο σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είναι τα μετέωρα με ποσοστό επιλογής 39%, έπειτα το σπήλαιο Θεόπετρας με ποσοστό επιλογής 31%, ακολουθεί η Παλαιά πόλη της Καλαμπάκας με ποσοστό επιλογής 14 % και τέλος σχεδόν ισόβαθμα η Παναγία Δούπιανη και ο Άγιος Νικόλαος Μπάντοβα με ποσοστά 9% και 7% αντίστοιχα.

Γράφημα 8 : Κρατική παρέμβαση

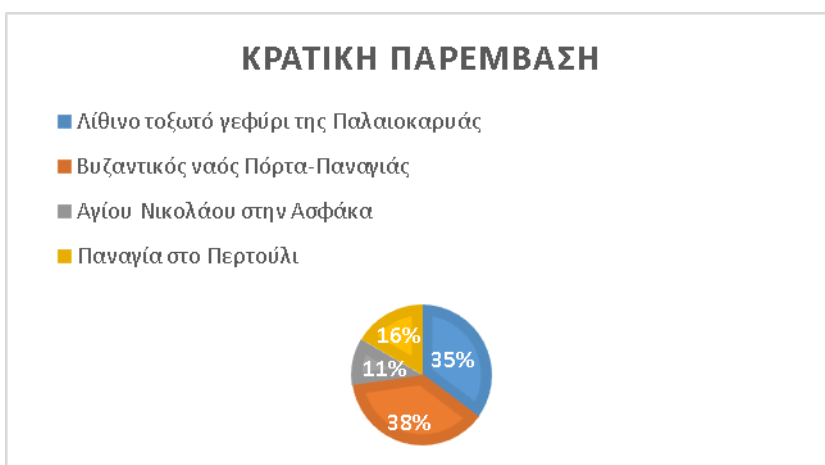
Στην ερώτηση « Σε ποιο μνημείο-μουσείο πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει κρατική παρέμβαση συμβάλλοντας στην τοπική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων»

Για το Δήμο Τρικκαίων

πρώτο επιλέχθηκε από τους ερωτηθέντες το Φρούριο με ποσοστό επιλογής 30%, ενώ αμέσως επόμενη επιλογή των ερωτηθέντων ήταν το Ασκληπιείο Τρίκκης με ποσοστό 25% και ακολουθούν ισόβαθμα η Συνοικία Βαρούσι, το Κουρσούμ Τζαμί και ο Μύλος Ματσόπουλου με ποσοστά 15% το καθένα, αντίστοιχα.

Για το Δήμο Πύλης

πρώτο επιλέχθηκε από τους ερωτηθέντες ο Βυζαντινός Ναός Πόρτα Παναγιά με ποσοστό 38%, αμέσως επόμενη επιλογή των ερωτηθέντων ήταν το Λίθινο τοξωτό γεφύρι της Παλαιοκαρυάς με

ποσοστό 35% . Ακολουθεί η Παναγία στο Περούλι με ποσοστό 16% και τέλος ο Ναός Αγίου Νικολάου στην Ασφάκα 11%

Για το Δήμο Φαρκαδόνας

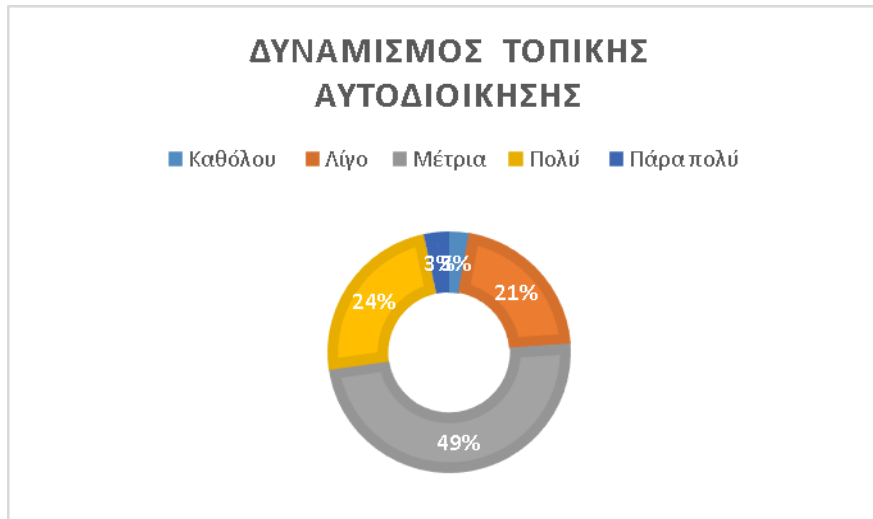
πρώτο επιλέχθηκε ο Ναός του Απόλλωνα με ποσοστό επιλογής 36%, αμέσως μετά η Αρχαία πόλη της Φαρκαδόνας με ποσοστό 30%, ακολουθεί η Αρχαία πόλη Άτραξ, Πηνειάδας με ποσοστό 21% και τέλος επιλέχθηκε Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής Παναγίτσας με ποσοστό 13%.

Για το Δήμο Καλαμπάκας

πρώτο επιλέχθηκε από τους ερωτηθέντες το Σπήλαιο Θεόπετρας με ποσοστό επιλογής 47%, αμέσως μετά το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων και Μανιταριών με ποσοστό 28% και τέλος η Παλιά Πόλη Καλαμπάκας με ποσοστό 25%.

Γράφημα 9: Δυναμισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Στην ερώτηση «Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζει με δυναμισμό την ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων» οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι η τοπική αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζει την ανάδειξη των πολιτισμικών σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής: Καθόλου 3%, Λίγο 21%, Μέτρια 49%, Πολύ 24%, Πάρα πολύ 3%

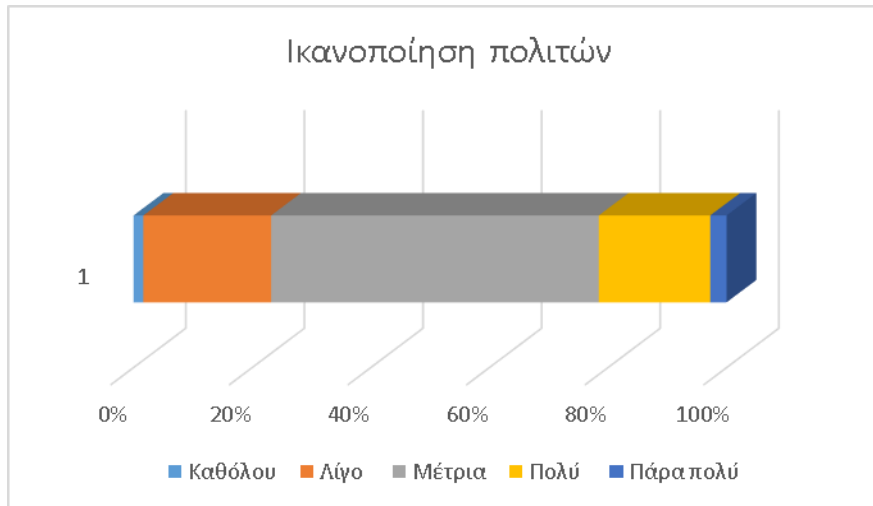
Γράφημα 10: Συμβολή ιδιωτικού τομέα

Στην ερώτηση «Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι ο ιδιωτικός τομέας θα μπορούσε να βοηθήσει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων» οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να βοηθήσει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:

Καθόλου 3%, Λίγο 20%, Μέτρια 23%, Πολύ 46%, Πάρα πολύ 8%

Γράφημα 11 : Ικανοποίηση πολιτών

Στην ερώτηση «Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος/η από τις δραστηριότητες των πολιτιστικών φορέων του Νομού Τρικάλων», οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι είναι ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες των πολιτιστικών φορέων σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:

Καθόλου 2%, Λίγο 21%, Μέτρια 55%, Πολύ 19%, Πάρα πολύ 3% .

Γράφημα 12 : Εμπόδια αξιοποίησης πολιτιστικών πόρων

Στην ερώτηση «Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο σημαντικά εμπόδια για την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων στο Ν. Τρικάλων», το μεγαλύτερο ποσοστό επιλέχθηκε από τους ερωτηθέντες ως κύριο εμπόδιο η έλλειψη κεφαλαίων και κονδυλίων με ποσοστό 40% , έπειτα ισόβαθμα η έλλειψη ενδιαφέροντος από τις τοπικές αρχές και η έλλειψη εκπαίδευσης με

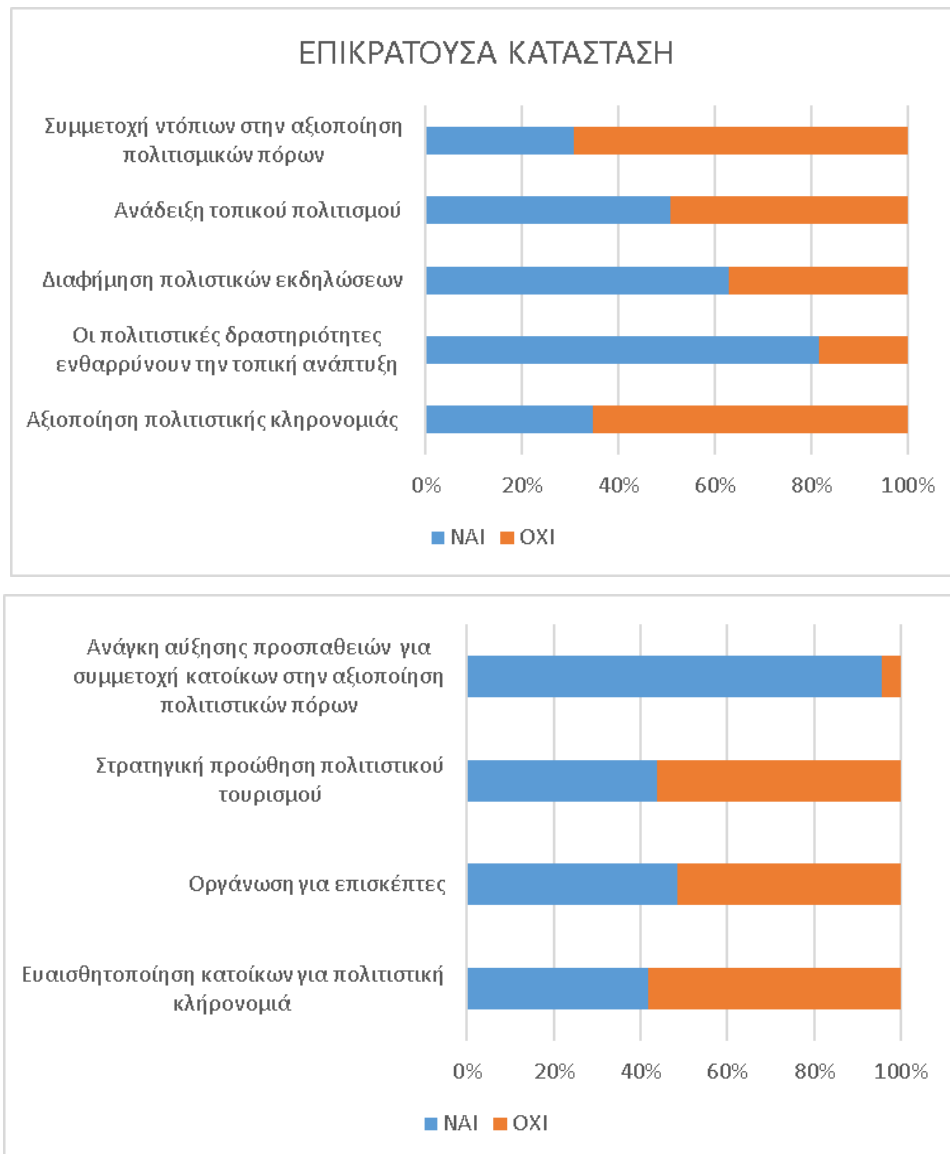
ποσοστό το καθένα 18% αντίστοιχα. Ακολουθούν ισόβαθμα η έλλειψη ενδιαφέροντος από τους κατοίκους και η έλλειψη δημοσιότητας και διαφήμισης με ποσοστό επιλογής το καθένα 12% αντίστοιχα.

Γράφημα 13: Παράγοντες αξιοποίησης πολιτισμικών πόρων

Στην ερώτηση « Ποιοί παράγοντες θεωρείτε ότι έχουν συμβάλλει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Ν. Τρικάλων » το μεγαλύτερο ποσοστό που επιλέχθηκε από τους ερωτηθέντες ως κύριος παράγοντας που συμβάλλει στην αξιοποίηση πολιτισμικών πόρων είναι η αξιοποίηση των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών με ποσοστό 38%, ακολουθεί η επένδυση στον πολιτιστικό τουρισμό με 30%, έπεται η συνεργασία τοπικής αυτοδιοίκησης και επιχειρήσεων με ποσοστό 17% και τέλος ο σχεδιασμός αναπτυξιακών έργων για δημιουργία υποδομών με ποσοστό 15%.

Γράφημα 14 . Επικρατούσα κατάσταση

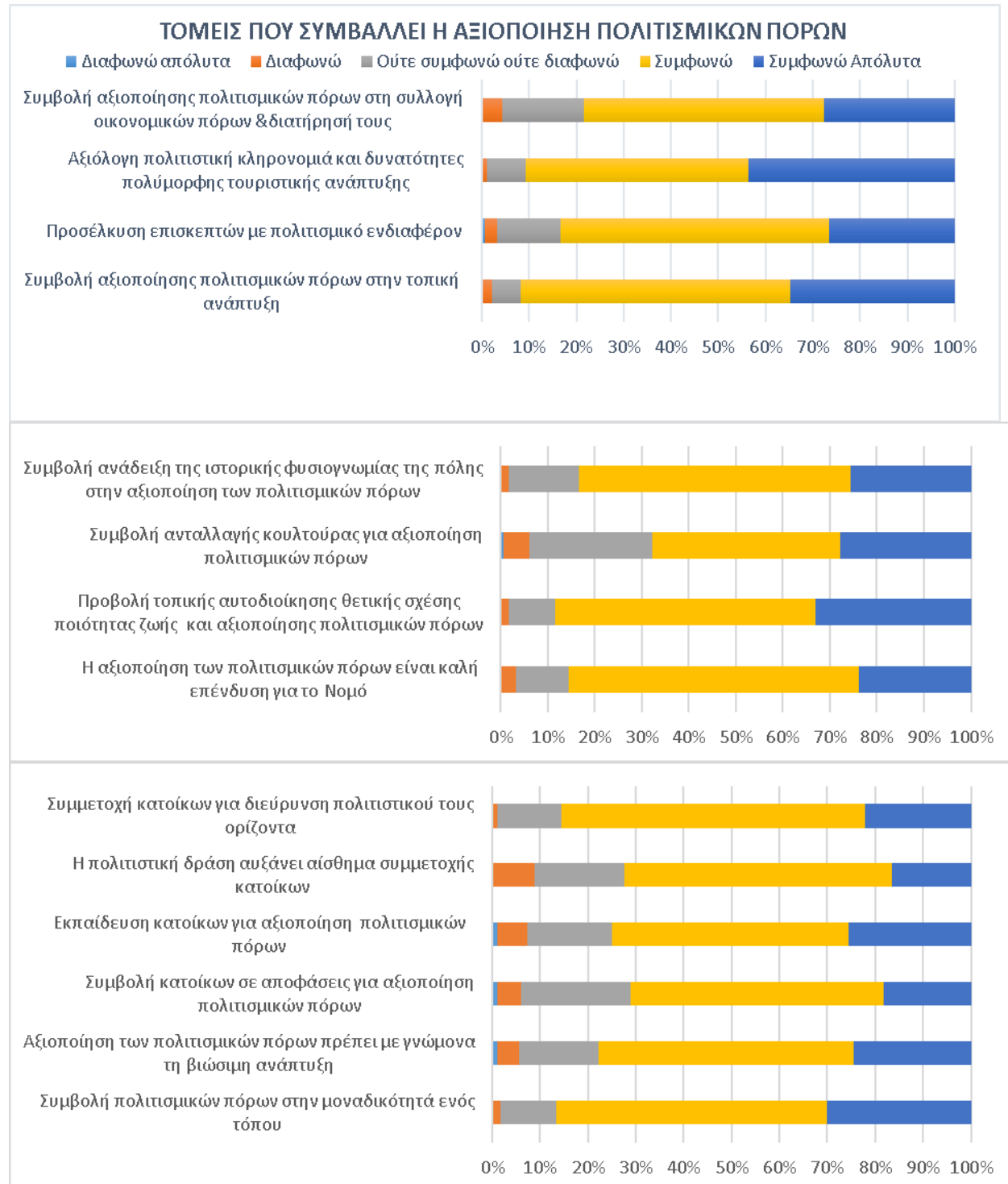
Στην ερώτηση «Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στο Νομό Τρικάλων»

Στις προτάσεις :

1. Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 35 % και ΟΧΙ 65 %
2. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες ενθαρρύνουν την τοπική ανάπτυξη βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των κατοίκων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 81% και ΟΧΙ 19%

3. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 63% και ΟΧΙ 37%
4. Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς , από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 51% και ΟΧΙ 49%
5. Ο τοπικός πληθυσμός συμμετέχει στο σχεδιασμό και την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού , από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 31% και ΟΧΙ 69%
6. Οι κάτοικοι είναι ευαισθητοποιημένοι σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης τους , από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 42% και ΟΧΙ 58%
7. Υπάρχει οργάνωση για τους επισκέπτες που έρχονται για να γνωρίσουν τους πολιτισμικούς πόρους του Νομού, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 49% και ΟΧΙ 51%
8. Η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 44% και ΟΧΙ 56%
9. Πρέπει να αυξηθούν οι προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση των κατοίκων σχετικά με την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε ΝΑΙ ποσοστό 96% και ΟΧΙ 4%

Γράφημα 15 : Τομείς που συμβάλλει η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων

Στην ερώτηση «Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στο Νομό Τρικάλων»

Στις προτάσεις :

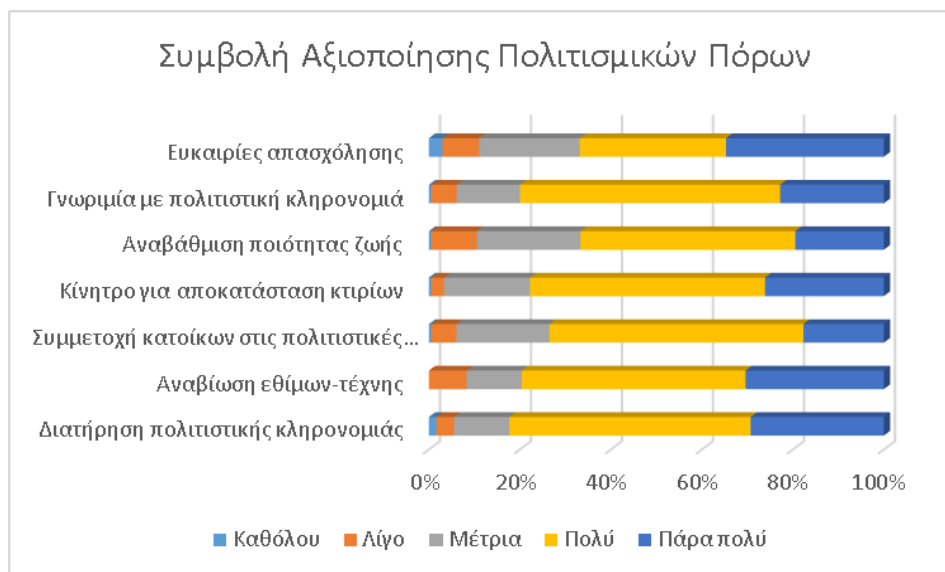
1. Η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 2%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 6%, Συμφωνώ 57% , Συμφωνώ Απόλυτα 35%.
2. Ο Ν. Τρικάλων προσελκύει επισκέπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 3%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 13%, Συμφωνώ 57%, , Συμφωνώ Απόλυτα 26%.
3. Ο Ν. Τρικάλων έχει αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά και δυνατότητες πολύμορφης τουριστικής ανάπτυξης, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 1%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 8%, Συμφωνώ 47%, Συμφωνώ Απόλυτα 44%.
4. Με την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συλλέγονται οικονομικοί πόροι για τη διατήρησή τους, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 4%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 17%, Συμφωνώ 51%, Συμφωνώ Απόλυτα 28%.
5. Τα χρήματα που ξοδεύονται για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι καλή επένδυση για το Νομό, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 3%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 11%, Συμφωνώ 62%, Συμφωνώ Απόλυτα 26%.
6. Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να τονίζει στους κατοίκους της τη θετική σχέση μεταξύ της ποιότητας ζωής τους και της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 2 %, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 10 %, Συμφωνώ 55%, Συμφωνώ Απόλυτα 33%.
7. Η ανταλλαγή κουλτούρας με τους επισκέπτες βοηθά στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 1%,

Διαφωνώ 5%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 26%, Συμφωνώ 40, Συμφωνώ Απόλυτα 28%.

8. Η ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης συμβάλλει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 2%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 15%, Συμφωνώ 58% Συμφωνώ Απόλυτα 25 %.
9. Οι πολιτισμικοί πόροι του τόπου αποκαλύπτουν τη μοναδικότητά του, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 2%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 12, Συμφωνώ 56 %, Συμφωνώ Απόλυτα 30%.
10. Η στρατηγική για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων πρέπει να γίνεται με γνώμονα τη μείωση της υπερβολικής κατανάλωσης των φυσικών πόρων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 1%, Διαφωνώ 5%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 17%, Συμφωνώ 53%, Συμφωνώ Απόλυτα 24%
11. Η συμμετοχή των κατοίκων στη λήψη αποφάσεων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 1%, Διαφωνώ 5%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 18%, Συμφωνώ 53%, Συμφωνώ Απόλυτα 23%.
12. Η κατάλληλη κατάρτιση και εκπαίδευση των κατοίκων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων βοηθάει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 1%, Διαφωνώ 6%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 18%, Συμφωνώ 49%, Συμφωνώ Απόλυτα 26%.
13. Η πολιτιστική δράση του Νομού αυξάνει το αίσθημα συμμετοχής των κατοίκων στην τοπική κοινωνία, από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 9%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 19% , Συμφωνώ 56%, Συμφωνώ Απόλυτα 16%

14. Η συμμετοχή των κατοίκων στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι μέσο εκπαίδευσης και διευρύνει τον πολιτιστικό τους ορίζοντα από το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε Διαφωνώ Απόλυτα ποσοστό 0%, Διαφωνώ 1%, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ 13%, Συμφωνώ 64%, Συμφωνώ Απόλυτα 22%.

Γράφημα 16 : Συμβολή αξιοποίησης πολιτισμικών πόρων

Στην ερώτηση «. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι συμβάλλει η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων στα παρακάτω»:

1. Συμβάλλει στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 2% , Λίγο 4%, Μέτρια 12% , Πολύ 53%, Πάρα πολύ 29%.
2. Βοηθάει στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων και τοπικής τέχνης οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 0% , Λίγο 8%, Μέτρια 12% , Πολύ 49%, Πάρα πολύ 31%.
3. Ενθαρρύνει τους κατοίκους να συμμετέχουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες, οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 1% , Λίγο 5%, Μέτρια 20% , Πολύ 56%, Πάρα πολύ 18%.
- 4 . Δημιουργεί κίνητρο για να αποκατασταθούν τα ιστορικά κτίρια οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 0% , Λίγο 3%, Μέτρια 19% , Πολύ 52%, Πάρα πολύ 26%.

5. Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 1% , Λίγο 10%, Μέτρια 23% , Πολύ 47%, Πάρα πολύ 19%.
6. Επιτρέπει στους κατοίκους να γνωρίσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 1% , Λίγο 5%, Μέτρια 14% , Πολύ 57%, Πάρα πολύ 23%.
7. Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας, οι ερωτηθέντες απάντησαν σε βαθμό από καθόλου έως πάρα πολύ σε ποσοστά ως εξής:
Καθόλου 3% , Λίγο 8%, Μέτρια 22% , Πολύ 32%, Πάρα πολύ 35%.

Γράφημα 17. Έννοια τοπικής ανάπτυξης

Στην ερώτηση «Πώς αντιλαμβάνεστε την Τοπική Ανάπτυξη» οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι τοπική ανάπτυξη νοείται η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων κατά ποσοστό 20% έπεται η αύξηση των θέσεων εργασίας κατά ποσοστό 19% . Ακολουθούν περίπου ισόβαθμα η προστασία των πολιτισμικών πόρων με ποσοστό και οι αναπτυξιακές πρωτοβουλίες τοπικής αυτοδιοίκησης με ποσοστά 13% και 12% αντίστοιχα. Έπονται ισόβαθμα η βελτίωση των

κοινωνικών υποδομών με ποσοστό 10 % , η προσέλκυση ξένων επενδύσεων με ποσοστό 10% και η αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων με ποσοστό 10% Τέλος η βελτίωση των παραγωγικών υποδομών με ποσοστό 6%.

Στην ερώτηση « Αν ήσασταν δήμαρχος τι ενέργειες θα κάνατε για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης σας» οι ερωτηθέντες ανταποκρίθηκαν απαντώντας τα εξής:

- Προβολή και διαφήμιση των πολιτιστικών μνημείων.
- Διαφύλαξη της πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Προβολή της πόλης με εκδηλώσεις και διάφορα άλλα πολιτιστικά δρώμενα.
- Θα προσπαθούσα να αναβιώσω και να διατηρήσω παραδόσεις , να αναδείξω μνημεία και σημεία φυσικού κάλους της πόλης καθώς και να ευαισθητοποιήσω τους κατοίκους στην ανάδειξη, προστασία και συμμετοχή .
- Θα προσπαθούσα να προσελκύσω ξένες επενδύσεις για την αύξηση θέσεων εργασίας βελτιώνοντας παράλληλα και τις υποδομές της πόλης .
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις .
- Ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού για την ανάδειξη οικονομικών-κοινωνικών-πολιτιστικών δράσεων, ανταποδοτικών σ' αυτόν με κυρίαρχο πυλώνα αρχικά τον εθελοντισμό.
- Συντήρηση ή επισκευή ιστορικών κτιρίων της πόλης, ιδιαίτερη προσοχή στη καθαριότητα της πόλης, έρευνα για προγράμματα χρηματοδότησης ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων και τέλος ενθάρρυνση των κατοίκων για πρωτοβουλίες ανάδειξης των τοπικών εθίμων και παραδόσεων.
- Εύρεση χορηγών / πόρων.
- Προστασία περιβάλλοντος , ενίσχυση τουρισμού.
- Ανάδειξη πολιτιστικών μνημείων-εθίμων-κουλτούρας .
- Υποχρεωτική ενημέρωση των δημοτικών υπαλλήλων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων, συνεργασία με τα τμήματα των φοιτητών-σπουδαστών του νομού και ενημέρωση των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την πολιτιστική κληρονομιά.
- Αξιοποίηση Ληθαίου.
- Εύρεση απαραίτητων οικονομικών πόρων και κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού.

- Θα διοργάνωνα τακτικές δωρεάν ξεναγήσεις για όλους - πολίτες του Δήμου και μη - στα πολιτιστικά μνημεία της πόλης.
- Θα κατήυθυνα τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους στην πλήρη ανάδειξη, συντήρηση και διεύρυνση των δυνατοτήτων των πολιτιστικών μνημείων.
- Θα δημιουργούσα πολιτιστικές διαδρομές με δυνατότητα μεταφοράς των πολιτών και επισκεπτών από το ένα μνημείο στο άλλο.
- Περισσότερη διαφήμιση πόλης.
- Θα ενημέρωνα τους άμεσους εμπλεκόμενους, τους κατοίκους, ώστε οι αλλαγές να είναι προϊόν συνολικής αποδοχής και εκπαίδευσης.
- Διαβούλευση με τους κατοίκους της πόλης για το σχεδιασμό κι εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αξιοποίησης του πολιτιστικού υποβάθρου της περιοχής.
- Ενέργειες για συντήρηση και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων.
- Ανάδειξη των ιδιότυπων χαρακτηριστικών , ο αντίστοιχος φορέας του Δήμου να ασχολείται με την έρευνα και τη δημιουργία νέων προοπτικών πολιτιστικής ανάπτυξης (πχ ένα μεγάλο πολυεθνικό μουσικό φεστιβάλ σε ετήσια βάση) , οργανωμένες διαδρομές στον ορεινό όγκο και ανάδειξη των στοιχείων που υπάρχουν (των βοτάνων σε σχέση με τον Ασκληπιό) -βλαχόστρατα κ.λ.π.
- Δημοσιότητα, εξωστρέφεια, συμμετοχή πολιτών, ενθάρρυνση ενασχόλησης με τον πολιτιστικό τουρισμό, συμμετοχή σε προγράμματα αξιοποίησης της κληρονομιάς, ολοκληρωμένο πρόγραμμα προβολής.
- Θα εστίαζα στην ποιοτική αναβάθμιση που μπορούν να παράγουν οι τέχνες και ο πολιτισμός, εφόσον τεθούν στο επίκεντρο κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας, φροντίζοντας συγχρόνως να αντιμετωπιστούν με νέο πρίσμα οι μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας, περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές.
- Δημιουργία πολιτιστικών δικτύων - σχεδιασμός συνδέσεων μεταξύ πολιτιστικών μνημείων.
- Τακτικές, δωρεάν ξεναγήσεις πολιτών και επισκεπτών, στα πολιτιστικά μνημεία της πόλης.
- Διοχέτευση των αναγκαίων κονδυλίων στην ανάδειξη, συντήρηση και εξέλιξη των μνημείων.

- Θα διέθετα κονδύλια προκειμένου τα παιδιά και οι νέοι να ενημερωθούν, να παρακολουθούν και να συμμετέχουν σε διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες (θέατρα, επισκέψεις σε χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος κλπ)
- Υποδομές
- Προσπάθεια εκπαίδευσης των δημοτών σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προστασία του πολιτισμικού προϊόντος και προσπάθεια ανάδειξης του.
- Θα προσπαθούσα να εκμεταλλευτώ επιδοτήσεις για ανακατασκευή παλαιών κτιρίων-μνημείων , ανέγερση νέων, μνημεία προσέλκυσης τουριστών.
- Σε συνεννόηση με κατοίκους και φορείς ότι είναι καλύτερο για την πολιτιστική της ανάπτυξη.
- Διαφάνεια
- Θα προσπαθούσα να εντάξω όσο γίνεται περισσότερα πολιτιστικά μνημεία σε προγράμματα χρηματοδότησης και θα διαφήμιζα περισσότερο αυτά.
- Βελτίωση υποδομών - προστασία πολιτιστικών/πολιτισμικών πόρων - ανάδειξη – προώθηση.
- Θα φρόντιζα μέσω πολιτιστικών δράσεων, για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Θα δημιουργούσα νέες μορφές τουρισμού ανά θεματική ενότητα και να δοθεί έμφαση στα μουσεία και στα αντίστοιχα δρώμενα με θεατρικά ανά χρονική περίοδο διαβίωσης του πληθυσμού , ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες αλλά και στις άλλες περιόδους. Έτσι θα μπορεί ο επισκέπτης να αντιληφθεί και το πως ζούσαν οι κάτοικοι και τι περνούσαν ανά περίοδο με αντίστοιχα πρότυπα σε συνδυασμό με την παράδοση με μουσικά ακούσματα καθώς και παραδοσιακά φαγητά ώστε να προχωρήσει η παράδοση στους νεότερους και να αναβιώσει η κουλτούρα ανά εποχή .
- Προσέλκυση τουριστών είναι το ζητούμενο, άρα τον χειμώνα θα υπάρχει χειμερινός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, αρχαιοελληνική παράδοση με μουσεία όπου θα παρουσιάζονται αντίστοιχες πρακτικές π.χ. Ασκληπιείο Τρίκκης , να υπάρχουν παρουσιάσεις και περιγραφές για τα σχετικά που διαδραματίζονταν εκεί, ένα παράδειγμα διάφορες κατασκευές κατοικιών , γεφυριών κ.λ.π. παραγωγή κρασιού, ελαιόλαδου κ.λ.π.

- Θα προσπαθούσα να δημιουργήσω ένα μουσείο με αναφορές για τα μοναστήρια και τα μετέωρα, με το πώς δημιουργήθηκαν σε συνδυασμό με τη γεωλογία και ανάπτυξη της περιοχής ανά εποχή και απεικονιστική εφαρμογή.
- Θεματικό πάρκο τα μετέωρα και προσέλκυση τουριστών από όλες τις Ηπείρους με κατάλληλη διαφήμιση και προώθηση πακέτων σε γραφεία του εξωτερικού μαζί με το υπουργείο τουρισμού. Μουσείο με τα προϊόντα του τόπου και εκμετάλλευση αυτών.
- Ενεργοποίηση και κινητοποίηση με εθελοντισμό των κατοίκων και να δοθούν κίνητρα για δουλειά σε νέες θέσεις που θα προκύψουν από νέες βελτιωμένες παροχές.
- Προσφορά ανταποδοτική δηλ. μείωση στους λογαριασμούς νερού και ρεύματος λόγω προσφοράς των κατοίκων στα κοινά με 2 ώρες εργασίας τουλάχιστον.
- Θα δημιουργούσα κανάλια επικοινωνίας με φορείς ώστε να οργανώνονται συνέδρια λόγω μορφολογίας του εδάφους .
- Θα μπορούσε να οργανώνεται ετήσιο συνέδριο αρχαιολογία-παλαιοντολογία. Ακόμη εκκλησιαστικά συνέδρια, ιατρικά κ.λ.π. δεδομένου ότι τα Τρίκαλα έχουν προχωρήσει στην ολοκληρωμένη εφαρμογή πληροφορικής ΤΠΕ σε πάρα πολλές υπηρεσίες. Έτσι θα έπρεπε να γίνει ένας συνεδριακός τόπος για πρακτική εφαρμογή των όσων εφαρμόζει σαν περιοχή με πρωτοποριακές μεθόδους , έξυπνες πόλεις στην υπηρεσία του πολίτη.
- Προβολή και αξιοποίηση των τοπικών μνημείων. Ενημέρωση των κατοίκων και παρότρυνση για την ενεργή συμμετοχή τους για την ανάδειξη τοπικών εθίμων.
- Υποδομή, ενημέρωση, προβολή, διαφήμιση.
- Θα χρησιμοποιούσα τις υπηρεσίες internet περισσότερο για την προβολή τους.
- Θα προσπαθούσα να εντάξω τα σχολεία με την πραγματοποίηση πολιτιστικών δράσεων για την τοπική ιστορία.
- Βελτίωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που αναδεικνύουν την ταυτότητα της πόλης.
- Πάρκα αναψυχής, αθλητικά κέντρα, διοργάνωση δραστηριοτήτων, προσέλκυση επενδύσεων από τους κατοίκους
- Ανάπτυξη, προβάλλοντας περισσότερο τα μνημεία της πόλης ή ότι άλλο αξιοθαύμαστο, προσελκύοντας έτσι περισσότερους τουρίστες.

- Οργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων με τη συμμετοχή των κατοίκων της πόλης. Ενημέρωση των κατοίκων για την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης με διάφορες διαλέξεις και σεμινάρια.
- Διαφήμιση - προβολή - εκδηλώσεις
- Μέσω της διαφήμισης θα προσπαθούσα να προσελκύσω τουρίστες στα αξιοθέατα της πόλης μας και θα επένδυα στη συντήρηση και την αναδόμηση των μνημείων.
- Διοργάνωση πολιτιστικών δρώμενων.
- Προσπάθεια να συμμετέχουν όλοι οι κάτοικοι στις διάφορες εκδηλώσεις του Δήμου.
- Θα φρόντιζα για την κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προσπάθεια μεγαλύτερης συμμετοχής των κατοίκων στις εκδηλώσεις του Δήμου.
- Ενεργοποίηση Δημοτών για εθελοντισμό.
- Αύξηση κονδυλίων για πολιτιστικές δραστηριότητες. Προβολή και διατήρηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.
- Προσέλκυση του τουριστικού κοινού αναδεικνύοντας τις ομορφιές του τόπου.
- Θα προσπαθούσα να ευαισθητοποιήσω τους κατοίκους της πόλης μου να συμμετέχουν στα πολιτιστικά δρώμενα ώστε να υπάρξει ανάπτυξη του πολιτισμού του τόπου.
- Οργάνωση περισσότερων πολιτιστικών εκδηλώσεων για την προσέλκυση τουριστών.
- Παρακίνηση των ντόπιων για μεγαλύτερη συμμετοχή στις τοπικές εκδηλώσεις.
- Θα προσπαθούσα να εξασφαλίσω οικονομικούς πόρους για τη διατήρηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Καλύτερη αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων.
- Συνεργασία με οικονομικούς φορείς του τόπου και των επιχειρήσεων, πρωτοποριακές ιδέες και διαφήμιση των μνημείων της περιοχής για την προσέλκυση επισκεπτών στην πόλη μας.
- Συντονισμένες ενέργειες για περισσότερη διαφήμιση με σκοπό την προσέλκυση τουρισμού και ξένων επενδυτών.
- Ανταλλαγές και επισκέψεις κατοίκων διαφόρων πόλεων του εξωτερικού στην πόλη μας.
- Θα σχεδιάζα με βάσει τις ανάγκες και θα διεκδικούσα χρήματα για την αξιοποίηση.
- Αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Μελέτες για αναπαλαίωση και ανάδειξη των κτιρίων και γεωγραφικών τοπίων, διαφήμιση και σχέσεις με ευρωπαϊκά πολιτιστικά κέντρα.
- Καταρχήν θα έφτιαχνα μια ιστοσελίδα με την ιστορία του Δήμου και της πόλης μου όπου κάποιος θα μπορούσε να βρει αναλυτικά στοιχεία για κάθε μνημείο. Επιπλέον θα μπορούσε αυτή η ιστοσελίδα να ενημερώνεται με όλα τα πολιτιστικά δρώμενα που λαμβάνουν χώρα κάθε ημέρα.
- Περισσότερη διαφήμιση για προσέλκυση τουριστών
- Συνεργασία τοπικής αυτοδιοίκησης και επιχειρήσεων.
- Μεγαλύτερη συμμετοχή των κατοίκων στις διάφορες εκδηλώσεις του Δήμου.
- Περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις και οργανώσεις, περισσότερη διαφήμιση στα ΜΜΕ.
- Εξασφάλιση χρημάτων για περισσότερη διαφήμιση.
- Περισσότερη διαφήμιση για προσέλκυση τουρισμού.
- Διαφήμιση της πόλης σε συνεργασία με γραφεία διακίνησης εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού.
- Καλύτερη εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου της πόλης
- Θα προσπαθούσα να διατηρήσω τα ήθη και τα έθιμα και την παράδοση της πόλης μου, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και οι κάτοικοι σε δραστηριότητες, γνωρίζοντας έτσι την πολιτιστική τους κληρονομιά.
- Οργάνωση δραστηριοτήτων.
- Πολιτιστικές δράσεις στο χώρο των μνημείων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- Περισσότερη διαφήμιση για προσέλκυση τουριστών
- Θα φρόντιζα με την ανάλογη διαφήμιση να γνωρίσει ο κόσμος εκτός Τρικάλων τα μνημεία – μουσεία του Νομού.
- Θα διατηρούσα την παράδοση του τόπου μου.
- Θα ενθάρρυνα πολιτιστικές δράσεις στο χώρο των μνημείων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- Θα ενθάρρυνα του κατοίκους να συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες με αποτέλεσμα προσέλκυσης τουρισμού στην πόλη μου δίνοντας έτσι θέσεις εργασίας.
- Θα έκανα την κατάλληλη διαφήμιση του τόπου μου .

- Θα διατηρούσα την παράδοση ενθαρρύνοντας του κατοίκους να συμμετέχουν σε αυτά και προσφέροντας έτσι θέσεις εργασίας.
- Διαφήμιση της πόλης για την προσέλκυση τουριστών , ευαισθητοποίηση των ντόπιων κατοίκων .
- Μεγαλύτερη αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τόπου .
- Αναζήτηση κονδυλίων και χρηματικής υποστήριξης με σκοπό τη βελτίωση των υποδομών αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης .
- Αποτελεσματικότερη διαφήμιση των δρώμενων της πόλης για την προσέλκυση τουριστών
- Κατάρτιση και εκπαίδευση των κατοίκων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων.
- Θα επένδυα σε μια μακράς διάρκειας καμπάνια , τόσο εκτός όσο και εντός Ελλάδας.
- Εισροή οικονομικών πόρων , πολιτιστικές εκδηλώσεις με χορηγούς.
- Αξιοποίηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό.
- Προώθηση του πολιτισμικού τουρισμού.
- Δημοσιότητα και διαφήμιση των πολλών μνημείων στου Δήμους του Νομού.
- Αύξηση των πόρων.
- Περισσότερη δημοσιότητα και διαφήμιση.
- Αξιοποίηση του ποταμού Ληθαίου , του Φρουρίου και του Προφήτη Ηλία.
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Πεζοδρομήσεις γύρω από τα πολιτιστικά μνημεία, πρόσληψη προσωπικού για τη συντήρηση των μνημείων αυτών και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, ενσωμάτωση κοινωνικών δράσεων στους χώρους των μνημείων.
- Να γίνει κρατική παρέμβαση σε σπουδαία μνημεία του Νομού για να αποκτήσουμε τα κονδύλια που χρειάζεται για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων.
- Ευαισθητοποίηση δημοτών για συμμετοχή, εθελοντισμό των δημοτών προβολή και διαφήμιση των πολιτιστικών μνημείων , διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προβολή της πόλης με εκδηλώσεις και διάφορα άλλα πολιτιστικά δρώμενα.
- Θα προσπαθούσα να αναβιώσω και να διατηρήσω παραδόσεις και να αναδείξω μνημεία και σημεία φυσικού κάλους της πόλης καθώς και να ευαισθητοποιήσω τους κατοίκους της πόλης στην ανάδειξη προστασία και συμμετοχή. Τέλος θα προσπαθούσα να προσελκύσω

ξένες επενδύσεις για την αύξηση θέσεων εργασίας , βελτιώνοντας παράλληλα και τις υποδομές της πόλης.

- Θα φρόντιζα μα διατηρήσω την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης, να διαφημίσω όλα αυτά για να προσελκύσω ξένους επενδυτές
- Αύξηση τουρισμού σε συνεργασία με διάφορα γραφεία τουρισμού και διαφήμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Διαφήμιση ΜΜΕ για προσέλκυση τουρισμού
- Θα προσπαθούσα οι δημότες του Νομού Τρικάλων να συμμετέχουν και να ενδιαφέρονται περισσότερο για τα πολιτιστικά δρώμενα

3.3 Υποδείγματα εξισώσεων κατηγορικής παλινδρόμησης

Παλινδρομήσεις

Καθώς οι παλινδρομήσεις διεξάγονται μεταξύ τόσο κατηγορικών μεταβλητών, τόσο ονομαστικές όσο και τακτικές, είναι απαραίτητη η χρήση της κατηγορικής παλινδρόμησης, η οποία και ξεπερνά τα προβλήματα που προϋποθέτει η χρήση της απλής πολλαπλής παλινδρόμησης σε κατηγορικά δεδομένα. Η κατηγορική παλινδρόμηση αντικατοπτρίζει τη συμβατική πολλαπλή παλινδρόμηση, αλλά η τεχνική αυτή μπορεί επίσης να συμπεριλάβει ονομαστικές (nominal) και τακτικές (ordinal) μεταβλητές. Συγκεκριμένα, οι ονομαστικές και τακτικές μεταβλητές μετατρέπονται αποτελεσματικά σε μεταβλητές διαστήματος (interval). Στη συνέχεια εφαρμόζεται ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης σε αυτές τις μετασχηματισμένες μεταβλητές. Επιπλέον, για να δούμε ειδικότερα ποιες κατηγορίες μοιάζουν να έχουν στατιστικά σημαντική επίδραση στις εξαρτημένες μεταβλητές, δημιουργήθηκε ένα γενικευμένο γραμμικό μοντέλο, με το οποίο εκτιμήθηκαν οι συντελεστές με τη μέθοδο της ανάλυσης διακύμανσης.

Κατηγορικές παλινδρομήσεις

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι κατηγορικές παλινδρομήσεις για κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή, στους κατάλληλους πίνακες.

Πίνακας 1: Κατηγορικές παλινδρομήσεις-εξαρτημένη μεταβλητή: Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς

	Συντελεστές				
	Τυποποιημένοι συντελεστές				
		Bootstrap (1000) Εκτίμηση του τυπικού			
	Συντ.	σφάλματος	df	F	Sig.
Φύλο	,033	,044	1	,545	,462
Ηλικία	-,141**	,082	3	2,975	,033
Απασχόληση	,189***	,067	6	8,003	,000
Εισόδημα	,247***	,098	3	6,374	,000

Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό	,349***	,075	1	21,801	,000
Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες	,173**	,069	1	6,253	,013
Η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού	,149**	,070	1	4,565	,034

Εξαρτημένη μεταβλητή: Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς

***σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, **σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Αρχικά, για την ανωτέρω παλινδρόμηση, ο έλεγχος ANOVA έδειξε πως είναι συνολικά στατιστικά σημαντική ($p=0.000$), βάσει του ελέγχου F για τη συνολική στατιστική σημαντικότητα του μοντέλου. Ύστερα, ο προσαρμοσμένος συντελεστής R τετράγωνο για την παλινδρόμηση αυτή ανέρχεται σε 0.238, που σημαίνει ότι το 24% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής εξηγείται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα, φαίνεται πως η ηλικία έχει στατιστικά σημαντική και αρνητική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=-0.141$, $p=0.033$). Επομένως, όσο αυξάνει η ηλικία των ερωτηθέντων, τόσο τείνουν να θεωρούν πως οι αρμόδιοι φορείς δεν έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς. Η απασχόληση φαίνεται πως προσδιορίζει σε θετικό και στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή ($B=0.189$, $p=0.000$). Αυτό λοιπόν σημαίνει ότι αύξηση στη μεταβλητή απασχόληση κατά μία μονάδα θα οδηγεί σε κατά μέσο όρο αύξηση στην εξαρτημένη μεταβλητή κατά 0.189. Το ίδιο ισχύει και για το εισόδημα των ερωτηθέντων ($B=0.247$, $p=0.000$). Επιπλέον, αν έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, τόσο πιο πιθανό είναι οι αρμόδιοι φορείς να έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς ($B=0.349$, $p=0.000$).

Ύστερα, εφόσον οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες, τότε αυτό οδηγεί στο ότι είναι πιθανό οι αρμόδιοι φορείς να έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς ($B=0.173$, $p=0.013$). Τέλος, στο

βαθμό που η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού, τόσο πιο πιθανό είναι οι αρμόδιοι φορείς να έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς ($B=0.149$, $p=0.034$). Επομένως, όπως προκύπτει από το μοντέλο, η ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς από τους αρμόδιους φορείς προκύπτει με βάση το αν έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, το αν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες, αλλά και το αν εφαρμόζεται η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού που είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού. Βάσει λοιπόν των αποτελεσμάτων, η τελική εξίσωση για το πώς προκύπτει η εξαρτημένη μεταβλητή λαμβάνει αυτή τη μορφή:

$$\begin{aligned} \text{Ανάδ.τοπ.πολ.κληρ.} = & -0.141 * \text{ηλικία} + 0.189 * \text{απασχόληση} + 0.247 * \text{εισόδημα} + \\ & + 0.349 * \text{αξιοπ.πολιτ.κληρ.} + 0.173 * \text{διαφημ.πολιτιστ.εκδηλ.} + 0.149 * \text{στρατηγ.προωθ.τουρ.} \end{aligned}$$

Πίνακας 2: Κατηγορικές παλινδρομήσεις-εξαρτημένη μεταβλητή: Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό

	Συντελεστές				
	Τυποποιημένοι συντελεστές				
	Bootstrap (1000) εκτίμηση τυπικού				
	Συντ.	σφάλματος	df	F	Sig.
Φύλο	,067	,057	1	1,360	,245
Ηλικία	-,165	,192	2	,738	,480
Απασχόληση	,188***	,088	6	4,613	,000
Εισόδημα	-,159	,194	2	,678	,509
Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες	,046	,055	1	,698	,405
Η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού	,084	,066	1	1,657	,200

Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς	,354***	,090	1	15,592	,000
Υπάρχει οργάνωση για τους επισκέπτες που έρχονται για να γνωρίσουν τους πολιτισμικούς πόρους του Νομού	,041	,058	1	,503	,479
Ο Ν. Τρικάλων προσελκύει επισκέπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον	,116	,095	3	1,507	,215
Έλλειψη ενδιαφέροντος από τις τοπικές αρχές	,021	,045	1	,213	,645

Εξαρτημένη μεταβλητή: Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό

***σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1%,

Όπως προκύπτει από τον έλεγχο F της συνολικής στατιστικής σημαντικότητας, η παλινδρόμηση αυτή είναι συνολικά στατιστικά σημαντική ($p=0.000$). Επιπλέον, το μοντέλο εξηγεί το 18% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής ($R^2_{\text{adjusted}}=0.181$). Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, η απασχόληση έχει θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση ($B=0.188$, $p=0.000$). Αυτό λοιπόν σημαίνει ότι αύξηση στη μεταβλητή απασχόληση κατά μία μονάδα θα οδηγεί σε κατά μέσο όρο αύξηση στην εξαρτημένη μεταβλητή κατά 0.188. Ύστερα, στο βαθμό που οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς, τόσο πιο πιθανό είναι να έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό ($B=0.354$, $p=0.000$). Έτσι, όπως προκύπτει από το μοντέλο, για να γίνει κατάλληλη αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, θα πρέπει απαραιτήτως οι αρμόδιοι φορείς να έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς. Βάσει των παραπάνω, η τελική εξίσωση διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{Αξιοπ.πολιτιστ.κληρ.} = 0.188 * \text{απασχόληση} + 0.354 * \text{αναδ.πολ.κληρ.}$$

Πίνακας 3: Κατηγορικές παλινδρομήσεις-εξαρτημένη μεταβλητή: Η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού

Συντελεστές					
	Τυποποιημένοι συντελεστές				
		Bootstrap (1000) εκτίμηση τυπικού σφάλματος	df	F	Sig.
Φύλο	Συντ. ,079	,053	1	2,271	,134
Ηλικία	-,161*	,101	2	2,543	,082
Απασχόληση	,149**	,101	6	2,173	,049
Εισόδημα	,025	,153	2	,027	,973
Συμβάλλει στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης	,326**	,199	4	2,680	,034
Βοηθάει στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων	,202*	,138	3	2,136	,098
Δημιουργεί κίνητρο για να αποκατασταθούν τα ιστορικά κτίρια	,105	,170	4	,380	,823
Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων	,251	,201	4	1,565	,187
Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας	-,129	,135	2	,914	,403

Εξαρτημένη μεταβλητή: Η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού

**σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 5% * σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

Σύμφωνα με τον έλεγχο F για τη συνολική στατιστική σημαντικότητα του μοντέλου, το συμπέρασμα είναι πως η παλινδρόμηση είναι συνολικά στατιστικά σημαντική ($p=0.000$).

Σύμφωνα με τον προσαρμοσμένο συντελεστή R^2 για το μοντέλο, προκύπτει ότι εξηγείται το 43% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής από τις ανεξάρτητες. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα, η ηλικία έχει στατιστικά σημαντική κι αρνητική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=-0.161$, $p=0.082$), ενώ η απασχόληση θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση ($B=0.149$, $p=0.049$). Ύστερα, φαίνεται πως αν η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης, τότε θα συμβάλλει και στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=0.326$, $p=0.034$). Εφόσον μάλιστα η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων βοηθάει στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων, τότε θα συμβάλλει και στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=0.202$, $p=0.098$). Επομένως, συνολικά, φαίνεται πως προϋπόθεση για τη συμβολή της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων στην τοπική ανάπτυξη του Νομού είναι συμβολή της στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης, αλλά και η συμβολή της στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων. Η τελική εξίσωση λοιπόν διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{Ανάδ.τοπ.πολ.πόρων} = -0.161 * \text{ηλικία} + 0.149 * \text{απασχόληση} + 0.326 * \text{διατηρ.πολιτ.κληρ.} + 0.202 * \text{αναβ.εθίμων}$$

Ανάλυση διακύμανσης

Στο σημείο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των γενικευμένων γραμμικών μοντέλων, που έχουν εφαρμοστεί με τη βοήθεια της ανάλυσης διακύμανσης. Η ανάλυση διενεργείται ανά εξαρτημένη μεταβλητή, όπως και προηγουμένως.

Πίνακας 4: Εκτίμηση παραμέτρων ανάλυσης διακύμανσης-εξαρτημένη μεταβλητή: Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς

Εκτίμηση παραμέτρων						
Εξαρτημένη μεταβλητή: Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς						
Συντελεστής	Συντ.	Τυπ. Σφάλμα	t	Sig.	95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
					Κάτω όριο	Πάνω όριο
Σταθερά	2,232***	,238	9,365	,000	1,761	2,702
[Φύλο=1]	-,031	,068	-,459	,647	-,165	,103
[Φύλο=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Ηλικία=1]	,215	,309	,696	,487	-,395	,826
[Ηλικία=2]	,195	,160	1,217	,225	-,122	,512
[Ηλικία=3]	,091	,079	1,146	,253	-,066	,248
[Ηλικία=4]	0 ^a	.	.	.	.	.

[Απασχόληση=1]	-,011	,248	-,046	,963	-,501	,478
[Απασχόληση=2]	-,123	,247	-,500	,618	-,610	,364
[Απασχόληση=3]	-,287	,213	-1,344	,181	-,709	,135
[Απασχόληση=4]	-,275	,213	-1,294	,198	-,695	,145
[Απασχόληση=5]	-,292	,329	-,889	,376	-,941	,357
[Απασχόληση=6]	-,205	,240	-,852	,396	-,679	,270
[Απασχόληση=7]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Εισόδημα=1]	-,474**	,193	-2,453	,015	-,856	-,092
[Εισόδημα=2]	-,019	,145	-,131	,896	-,305	,267
[Εισόδημα=3]	-,209*	,113	-1,850	,066	-,432	,014
[Εισόδημα=4]	-,064	,118	-,545	,587	-,296	,168
[Εισόδημα=5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Οιπολιτιστικέςεκδηλώσειςδιαφ ημίζονταιέτσιώστεναπροσελκύο υνεπισκέ=1]	-,188**	,072	-2,596	,010	-,330	-,045
[Οιπολιτιστικέςεκδηλώσειςδιαφ ημίζονταιέτσιώστεναπροσελκύο υνεπισκέ=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Ηστρατηγικήπροώθησηςτουπο λιτισμικούτουρισμούείναιηκατά λληληγιατη=1]	-,142**	,069	-2,065	,041	-,278	-,006
[Ηστρατηγικήπροώθησηςτουπο λιτισμικούτουρισμούείναιηκατά λληληγιατη=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Έχειγίνεικατάλληληαξιοποίηση τηςπολιτιστικήςκληρονομιάςστο Νομό=1]	-,371***	,075	-4,929	,000	-,520	-,222
[Έχειγίνεικατάλληληαξιοποίηση τηςπολιτιστικήςκληρονομιάςστο Νομό=2]	0 ^a	.	.	.	.	.

a. Ο συντελεστής είναι μηδενικός, επειδή είναι πλεονάζων

***σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1%** σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 5%*σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10%

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, για ετήσια εισοδήματα κάτω των 5.000 ευρώ, έχουμε αρνητική και στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=-0.474$, $p=0.015$). Το ίδιο ισχύει και για εισοδήματα μεταξύ 10.000 και 20.000 ευρώ ($B=-0.209$, $p=0.066$). Αν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις δεν διαφημίζονται ώστε να προσελκύουν επισκέπτες, τότε υπάρχει στατιστικά σημαντική και αρνητική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=-0.188$, $p=0.010$).

Ομοίως, αν η στρατηγική προώθησης του πολιτιστικού τουρισμού δεν είναι η κατάλληλη, τότε οι αρμόδιοι φορείς δεν είναι σε θέση να αναδείξουν τον τοπικό πολιτισμό και κληρονομιά κατά τους συμμετέχοντες ($B=-0.142$, $p=0.041$). Τέλος, αν δεν έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, οι αρμόδιοι φορείς δεν είναι σε θέση να αναδείξουν τον τοπικό πολιτισμό και κληρονομιά κατά τους συμμετέχοντες ($B=-0.371$, $p=0.000$). Με βάση τα παραπάνω, η τελική εξίσωση διαμορφώνεται ως εξής:

$$\begin{aligned} \text{Ανάδ.τοπ.πολ.κληρ.} = & 2.232 - 0.474 * \text{εισόδ.κάτωαπό5.000} - 0.188 * \text{πολιτιστ.εκδηλ.δενδιαφημ.} \\ & - 0.142 * \text{στρατηγ.προωθ.πολιτισμ.τουρ.μηκαταλλ.} - 0.371 * \text{μηκαταλλ.αξιοπ.πολιτιστ.κληρ.} \end{aligned}$$

Πίνακας 5: Εκτίμηση παραμέτρων ανάλυσης διακύμανσης-εξαρτημένη μεταβλητή: Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό

Εκτίμηση παραμέτρων						
Εξαρτημένη μεταβλητή: Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό						
Συντελεστής	Συντ.	Τυπ. Σφάλμα	t	Sig.	95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
					Κάτω όριο	Άνω όριο
Σταθερά	1,350***	,236	5,729	,000	,884	1,815
[Φύλο=1]	-,085	,067	-1,266	,207	-,219	,048
[Φύλο=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Ηλικία=1]	-,156	,306	-,511	,610	-,762	,449
[Ηλικία=2]	,300*	,159	1,883	,062	-,015	,615
[Ηλικία=3]	,056	,079	,710	,479	-,100	,213
[Ηλικία=4]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Απασχόληση=1]	-,099	,244	-,407	,685	-,582	,383
[Απασχόληση=2]	,060	,243	,248	,805	-,420	,540
[Απασχόληση=3]	,122	,213	,572	,568	-,298	,542
[Απασχόληση=4]	,120	,210	,573	,568	-,295	,536
[Απασχόληση=5]	,334	,323	1,033	,303	-,305	,973
[Απασχόληση=6]	,203	,237	,857	,393	-,265	,671
[Απασχόληση=7]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Εισόδημα=1]	,340*	,192	1,771	,079	-,039	,718
[Εισόδημα=2]	,075	,145	,514	,608	-,212	,362
[Εισόδημα=3]	,155	,113	1,368	,173	-,069	,379
[Εισόδημα=4]	,269**	,114	2,348	,020	,043	,495
[Εισόδημα=5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Ουπολιτιστικέςεκδηλώσειςδια φημίζονταιείτωστεναπροσελκ ούνεπισκέ=1]	-,047	,076	-,627	,532	-,197	,102

[Ουπολιτιστικές εκδηλώσεις δια φημίζονται ετήσιως στενα προσελκ ύουν επισκέ=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Η στρατηγική προώθησης του πο λιτισμικού τουρισμού είναι η κατ άλληλη γιατί=1]	-,105	,069	-1,521	,130	-,241	,031
[Η στρατηγική προώθησης του πο λιτισμικού τουρισμού είναι η κατ άλληλη γιατί=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντ ίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού=1]	-,319***	,079	-4,056	,000	-,475	-,164
[Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντ ίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[ΟΝ. Τρικάλων προσελκύει επισκ έπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον =1]	-,018	,444	-,042	,967	-,895	,858
[ΟΝ. Τρικάλων προσελκύει επισκ έπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον =2]	-,339	,242	-1,405	,162	-,816	,138
[ΟΝ. Τρικάλων προσελκύει επισκ έπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον =3]	-,071	,117	-,604	,546	-,303	,161
[ΟΝ. Τρικάλων προσελκύει επισκ έπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον =4]	-,039	,080	-,487	,627	-,196	,119
[ΟΝ. Τρικάλων προσελκύει επισκ έπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον =5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Υπάρχει οργάνωση για τους επισ κέπτες που έρχονται για να γνωρί σουν τους πολ=1]	-,051	,078	-,650	,517	-,206	,104
[Υπάρχει οργάνωση για τους επισ κέπτες που έρχονται για να γνωρί σουν τους πολ=2]	0 ^a	.	.	.	.	.

α. Ο συντελεστής είναι μηδενικός, επειδή είναι πλεονάζων

***σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1%** σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 5%*σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10%

Όπως προκύπτει με βάση τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα, η ηλικιακή ομάδα 19-30 ετών έχει θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=0.300$, $p=0.062$). Επίσης, η εισοδηματική κατηγορία 20.000 ως 30.000 ευρώ ετησίως έχει ομοίως θετική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=0.269$, $p=0.020$). Επιπλέον, προκύπτει πως αν οι αρμόδιοι φορείς δεν έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού, τότε δεν θα μπορεί να γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό ($B=-0.319$, $p=0.000$). Η τελική εξίσωση του μοντέλου διαμορφώνεται λοιπόν ως εξής:

$$\text{Αξιοπ.πολιτιστ.κληρ.} = 1.350 + 0.30 * 19-30\text{ετών} + 0.34 * \text{εισόδ.κατω5000} + 0.269 * \text{εισόδ.20.000-30.000} - 0.319 * \text{μηκαταλλ.αναδ.τοπ.πολιτ.}$$

Πίνακας 6: Εκτίμηση παραμέτρων ανάλυσης διακύμανσης-εξαρτημένη μεταβλητή: Η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού

Εκτίμηση παραμέτρων						
Εξαρτημένη μεταβλητή: Η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού						
Παράμετρος	Συντ.	Τυπ. Σφάλμα	t	Sig.	95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
					Κάτω όριο	Άνω όριο
Σταθερά	4,536***	,302	15,012	,000	3,939	5,133
[Φύλο=1]	-,074	,085	-,878	,381	-,242	,093
[Φύλο=2]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Ηλικία=1]	,412	,410	1,007	,316	-,397	1,222
[Ηλικία=2]	,106	,205	,514	,608	-,300	,511
[Ηλικία=3]	,205**	,099	2,081	,039	,010	,401
[Ηλικία=4]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Απασχόληση=1]	,156	,314	,497	,620	-,464	,776
[Απασχόληση=2]	,164	,313	,524	,601	-,454	,782
[Απασχόληση=3]	,249	,270	,922	,358	-,285	,782
[Απασχόληση=4]	,081	,266	,304	,761	-,445	,607
[Απασχόληση=5]	,576	,406	1,417	,159	-,227	1,379
[Απασχόληση=6]	,171	,308	,557	,578	-,437	,780
[Απασχόληση=7]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Εισόδημα=1]	,006	,256	,022	,982	-,499	,511
[Εισόδημα=2]	-,303	,183	-1,654	,100	-,666	,059
[Εισόδημα=3]	,007	,146	,048	,962	-,282	,296
[Εισόδημα=4]	-,157	,145	-1,087	,279	-,443	,129
[Εισόδημα=5]	0 ^a	.	.	.	.	.

[Συμβάλλειστηνδιατήρησητηςπ ολιτιστικήςκληρονομιάςκαιτηςτ αυτότητας=1]	-,594	,454	-1,309	,192	-1,490	,303
[Συμβάλλειστηνδιατήρησητηςπ ολιτιστικήςκληρονομιάςκαιτηςτ αυτότητας=2]	-,656**	,291	-2,254	,026	-1,231	-,081
[Συμβάλλειστηνδιατήρησητηςπ ολιτιστικήςκληρονομιάςκαιτηςτ αυτότητας=3]	-,203	,172	-1,179	,240	-,543	,137
[Συμβάλλειστηνδιατήρησητηςπ ολιτιστικήςκληρονομιάςκαιτηςτ αυτότητας=4]	-,251**	,108	-2,328	,021	-,464	-,038
[Συμβάλλειστηνδιατήρησητηςπ ολιτιστικήςκληρονομιάςκαιτηςτ αυτότητας=5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Βοηθάειστηναναβίωσηκαιδιατ ήρησητωνπαραδόσεωννεθίμων =2]	-,557**	,254	-2,193	,030	-1,058	-,055
[Βοηθάειστηναναβίωσηκαιδιατ ήρησητωνπαραδόσεωννεθίμων =3]	-,430***	,161	-2,660	,009	-,749	-,110
[Βοηθάειστηναναβίωσηκαιδιατ ήρησητωνπαραδόσεωννεθίμων =4]	-,164	,110	-1,496	,137	-,382	,053
[Βοηθάειστηναναβίωσηκαιδιατ ήρησητωνπαραδόσεωννεθίμων =5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Δημιουργείκίνητρογιααναποκ ατασταθούνταιιστορικάκτίρια= 1]	-2,210***	,793	-2,787	,006	-3,777	-,643
[Δημιουργείκίνητρογιααναποκ ατασταθούνταιιστορικάκτίρια= 2]	-,320	,309	-1,036	,302	-,931	,291
[Δημιουργείκίνητρογιααναποκ ατασταθούνταιιστορικάκτίρια= 3]	-,121	,154	-,782	,436	-,425	,184
[Δημιουργείκίνητρογιααναποκ ατασταθούνταιιστορικάκτίρια= 4]	-,032	,113	-,280	,780	-,256	,193

[Δημιουργεί κίνητρο για να αποκατασταθούν τα ιστορικά κτίρια=5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων=1]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων=2]	-,223	,204	-1,091	,277	-,627	,181
[Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων=3]	-,305*	,163	-1,872	,063	-,626	,017
[Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων=4]	-,086	,133	-,649	,517	-,349	,177
[Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων=5]	0 ^a	.	.	.	.	.
[Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας=1]	,643**	,293	2,197	,030	,064	1,221
[Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας=2]	,016	,205	,080	,936	-,389	,421
[Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας=3]	,020	,128	,156	,877	-,234	,274
[Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας=4]	,167	,114	1,466	,145	-,058	,393
[Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας=5]	0 ^a	.	.	.	.	.

a. Ο συντελεστής είναι μηδενικός, επειδή είναι πλεονάζων

***σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1%** σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 5%*σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 10%

Η ηλικιακή ομάδα 31-45 φαίνεται πως έχει θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή ($B=0.205$, $p=0.039$). Ύστερα, αν οι συμμετέχοντες διαφωνούν με το ότι η αξιοποίηση των πόρων συμβάλλει στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας, τότε η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων δεν θα συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=-0.656$, $p=0.026$). Το ίδιο όμως ισχύει και για τους συμμετέχοντες που συμφωνούν ($B=-0.251$, $p=0.021$). Εφόσον οι συμμετέχοντες διαφωνούν ή είναι ουδέτεροι με το ότι η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων βοηθάει στην αναβίωση και διατήρηση παραδόσεων κι εθίμων, τότε η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων δεν θα συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=-0.557$, $p=0.030$, $B=-0.430$, $p=0.009$ αντίστοιχα).

Επιπροσθέτως, στο βαθμό στον οποίο οι συμμετέχοντες διαφωνούν και μάλιστα απόλυτα με το ότι η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στη δημιουργία κινήτρων για την αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων, τότε η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων δεν θα συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=-2.210$, $p=0.006$). Στο βαθμό στον οποίο οι συμμετέχοντες είναι ουδέτεροι ως προς το αν η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων, τότε θα τείνουν να θεωρούν πως η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων δεν θα συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=-0.305$, $p=0.063$). Τέλος, στο βαθμό στον οποίο οι συμμετέχοντες διαφωνούν και μάλιστα απόλυτα με το γεγονός ότι η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων προσφέρει απασχόληση και θέσεις εργασίας, τότε θα τείνουν να θεωρούν πως η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων θα συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού ($B=0.643$, $p=0.030$). Η τελική εξίσωση είναι λοιπόν:

$$\begin{aligned} \text{Ανάδ.τοπ.πολ.πόρων} = & 4.536 + 0.205 * 31 - 40 \text{ετων} - 0.656 * \text{μησυμβ.στηνπολιτιστ.κληρ.} - \\ & - 0.251 * \text{συμβ.στηνπολιτιστ.κληρ.} - 0.557 * \text{οχιβοηθ.αναβ.εθιμων} - 0.43 * \text{ουδετ.αναβ.εθιμων} - \\ & - 2.21 * \text{οχικίνητρωαποκατ.ιστορ.κτιριων} - 0.305 * \text{ουδετ.αναβαθμζωήζκατ.} + 0.643 * \text{δενπροσφ.απασχ.} \end{aligned}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Συμπεράσματα θεωρητικού μέρους

Πολιτιστικά αγαθά είναι «τα κινητά ή ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική ζωή (μνημεία, χειρόγραφα βιβλία, παραδόσεις, συστήματα αξιών, ήθη, έθιμα, μουσική, χορός κτλ)

Οι παράγοντες του τουρισμού που επηρεάζουν θετικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων είναι πολιτιστικοί (οι εκδηλώσεις, τα φεστιβάλ, τα αστικά αξιοθέατα, και η κουλτούρα). Η συνεχιζόμενη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών των υποδομών και η πρόσθετη οικονομική στήριξη για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού θα έχει ως αποτέλεσμα την προσέλκυση περισσότερων τουριστών στην πόλη και τελικά την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Όσο περισσότερη ευαισθητοποίηση και συμμετοχή έχουν οι κάτοικοι στον πολιτιστικό τουρισμό, τόσο περισσότερο συμβάλλουν στην ανάπτυξή του. Όταν οι άνθρωποι σκέφτονται ότι ο πολιτιστικός τουρισμός επηρεάζει θετικά την οικονομία της πόλης, η πόλη μπορεί να γίνει ένας

ελκυστικός και γνωστός χώρος για επίσκεψη, διοργάνωση εκδηλώσεων και φεστιβάλ και έτσι δημιουργείται μια θετική εικόνα προορισμού.

Η προώθηση και διαχείριση του πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να επηρεάσει θετικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Οι τοπικές αυτοδιοικήσεις θα πρέπει να τονίσουν τη θετική σχέση μεταξύ ποιότητας ζωής των κατοίκων και πολιτιστικού τουρισμού. Αυτές οι προσπάθειες θα οδηγήσουν τους κατοίκους της περιοχής να αγκαλιάσουν και να συμμετάσχουν στην υλοποίηση πρωτοβουλιών πολιτιστικού τουρισμού.

Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει οφέλη στις τοπικές κοινωνίες και είναι σημαντικό κίνητρο για να διατηρήσουν την πολιτιστική κληρονομιά τους. Για να υπάρξουν οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη στην κοινότητα, θα πρέπει οι κάτοικοι να συμμετέχουν ενεργά για τη προστασία και τη διατήρηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Ο πολιτισμικός τουρισμός είναι ένα μέσο για τους κατοίκους να μάθουν, να διατηρήσουν και να μοιραστούν τον πολιτισμό τους. Παρόλα αυτά υπάρχει ανησυχία ότι το να μοιράζονται τον πολιτισμό τους μπορεί να οδηγήσει σε εμπορευματοποίηση του.

Στόχος αυτών που σχεδιάζουν τον πολιτιστικό τουρισμό θα πρέπει να είναι η δημιουργία στρατηγικής για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στις υπηρεσίες της πόλης, εξαιτίας της μεγάλης ροής των πολιτιστικών τουριστών και ταυτόχρονα την αύξηση των οικονομικών ωφελειών σε ολόκληρη την κοινότητα.

Πολλές πόλεις με ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά, παρά τη φήμη τους ως τουριστικοί προορισμοί, έχουν ανάγκη να παρακολουθείται ο τουρισμός σε όλες τις διαστάσεις του, μέσω της συνεχούς διόρθωσης των μηχανισμών, όχι μόνο για να μειώσει τις αρνητικές εξωτερικότητες του τουρισμού, αλλά και να καταστεί συμβατός με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Η τοπική-ενδογενής ανάπτυξη αποβλέπει αφενός στη βελτίωση της επιχειρηματικότητας του τοπικού πληθυσμού και αφετέρου στην αξιοποίηση της παραγωγικής δομής της τοπικής οικονομίας, της αγοράς εργασίας, των φυσικών πόρων, της κοινωνικής και πολιτικής δομής της

τοπικής κοινωνίας προς όφελος της ανάπτυξης, των παραδόσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

4.2 Συμπεράσματα στατιστικού μέρους

Η παρούσα έρευνα έχει επικεντρωθεί στην εξέταση των απόψεων και της στάσης των κατοίκων της πόλης των Τρικάλων σχετικά με την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων. Η στατιστική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε σε 141 κατοίκους του Νομού Τρικάλων (80% των ερωτηθέντων) και σε 40 μη κατοίκους οι οποίοι κατάγονται ή έχουν γνώση της περιοχής (20% των ερωτηθέντων) έδειξε ότι η συμμετοχή των γυναικών (95 άτομα) ήταν μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών (86 άτομα). Επίσης μεγαλύτερη ήταν η συμμετοχή αυτών που έχουν ηλικία άνω των 45 (49%), των δημοσίων υπαλλήλων (57%) , των ατόμων με ετήσιο οικογενειακό εισόδημα 10.000€ έως 20.000€ (39%).

Το πιο σημαντικό σε σπουδαιότητα μνημείο όσον αφορά την ιστορία και τον πολιτισμό του Δήμου Τρικκαίων αναδείχθηκε το Βυζαντινό Φρούριο, ενώ δραστική κρατική παρέμβαση τονίζεται ότι χρειάζεται επίσης το Φρούριο, του Δήμου Πύλης αναδείχθηκε ο Βυζαντινός ναός Πόρτα-Παναγιάς ενώ δραστική κρατική παρέμβαση τονίζεται ότι χρειάζεται επίσης ο Βυζάντιος ναός Πόρτα-Παναγιάς , του Δήμου Φαρκαδόνας η Αρχαία πόλη της Φαρκαδόνας ενώ δραστική κρατική παρέμβαση τονίζεται ότι χρειάζεται ο Ναός του Απόλλωνα, του Δήμου Καλαμπάκας οι Μονές Μετεώρων ενώ κρατική παρέμβαση χρειάζεται το Σπήλαιο Θεόπετρας.

Οι ερωτηθέντες θεωρούν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό 49% ότι η τοπική αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζει μέτρια την ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων ενώ ότι ο ιδιωτικός τομέας θα μπορούσε κατά πολύ (46%) να βοηθήσει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού. Επίσης είναι μέτρια ικανοποιημένοι (55%) από τις δραστηριότητες των πολιτιστικών φορέων . Θεωρούν δε ότι το σημαντικότερο εμπόδιο για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι η έλλειψη κεφαλαίων και κονδυλίων με ποσοστό 40%. Όσον αφορά στους παράγοντες που έχουν συμβάλει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Ν. Τρικάλων το μεγαλύτερο ποσοστό που επιλέχθηκε από τους ερωτηθέντες ως κύριος παράγοντας είναι η αξιοποίηση των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών με ποσοστό 38%.

Απάντησαν κατά ποσοστό 65% ότι δεν έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, ενώ πιστεύουν κατά ποσοστό 81% ότι οι πολιτιστικές δραστηριότητες ενθαρρύνουν την τοπική ανάπτυξη βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των κατοίκων και κατά ποσοστό 63% ότι οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες . Θεωρούν κατά ποσοστό 51% ότι οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς. Οι ερωτηθέντες απάντησαν αρνητικά κατά ποσοστό 69% για τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στο σχεδιασμό και την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού ενώ θεωρούν κατά ποσοστό 58% ότι οι κάτοικοι δεν είναι ευαισθητοποιημένοι σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης τους και κατά ποσοστό 51% ότι δεν υπάρχει οργάνωση για τους επισκέπτες που έρχονται για να γνωρίσουν τους πολιτισμικούς πόρους του Νομού. Η άποψη των ερωτηθέντων για την καταλληλότητα της στρατηγικής προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού για την τοπική ανάπτυξη του Νομού είναι αρνητική κατά ποσοστό 56% και θεωρούν κατά συντριπτική πλειοψηφία 96% ότι πρέπει να αυξηθούν οι προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση των κατοίκων σχετικά με την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού.

Σχετικά με την **επικρατούσα κατάσταση στην πόλη των Τρικάλων**, οι ερωτηθέντες:

- Συμφωνούν κατά 57% και συμφωνούν απόλυτα κατά ποσοστό 35% ότι η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού.
- Συμφωνούν κατά 57% και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 26% ότι ο Ν. Τρικάλων προσελκύει επισκέπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον.
- Συμφωνούν κατά 47% και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 44% ότι ο Ν. Τρικάλων έχει αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά και δυνατότητες πολύμορφης τουριστικής ανάπτυξης.
- Συμφωνούν κατά 51 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 28 % ότι με την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συλλέγονται οικονομικοί πόροι για τη διατήρησή τους.
- Συμφωνούν κατά 62 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 26 % ότι τα χρήματα που ξοδεύονται για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι καλή επένδυση για το Νομό.

- Συμφωνούν κατά 55 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 33% ότι η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να τονίζει στους κατοίκους της τη θετική σχέση μεταξύ της ποιότητας ζωής τους και της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων.
- Συμφωνούν κατά 40 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 28 % ότι η ανταλλαγή κουλτούρας με τους επισκέπτες βοηθά στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων.
- Συμφωνούν κατά 58 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 25 % ότι η ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης συμβάλλει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων.
- Συμφωνούν κατά 56 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 30 % ότι οι πολιτισμικοί πόροι του τόπου αποκαλύπτουν τη μοναδικότητά του.
- Συμφωνούν κατά 53 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 24 % ότι η στρατηγική για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων πρέπει να γίνεται με γνώμονα τη μείωση της υπερβολικής κατανάλωσης των φυσικών πόρων.
- Συμφωνούν κατά 53 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 23 % ότι η συμμετοχή των κατοίκων στη λήψη αποφάσεων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού.
- Συμφωνούν κατά 49 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 26 % ότι η κατάλληλη κατάρτιση και εκπαίδευση των κατοίκων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων βοηθάει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού.
- Συμφωνούν κατά 56 % ενώ είναι ουδέτεροι κατά 19% στο ότι η πολιτιστική δράση του Νομού αυξάνει το αίσθημα συμμετοχής των κατοίκων στην τοπική κοινωνία.
- Συμφωνούν κατά 64 % και συμφωνούν απόλυτα σε ποσοστό 22 % ότι η συμμετοχή των κατοίκων στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι μέσο εκπαίδευσης και διευρύνει τον πολιτιστικό τους ορίζοντα.

Στην ερώτηση «. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι συμβάλλει η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων στα παρακάτω»:

Σχετικά με τη **συμβολή της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων** οι ερωτηθέντες απάντησαν κατά ποσοστό 53% ότι συμβάλλει πολύ στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλη και πάρα πολύ κατά ποσοστό 29%.

- ✓ Ότι βοηθάει πολύ στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων και τοπικής τέχνης κατά ποσοστό 49% και πάρα πολύ 31%.
- ✓ Ότι ενθαρρύνει πολύ τους κατοίκους να συμμετέχουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες κατά ποσοστό 56% και μέτρια 20%.
- ✓ Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι η διαδικασία αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων δημιουργεί κίνητρο για να αποκατασταθούν τα ιστορικά κτίρια κατά πολύ σε ποσοστό 52% και πάρα πολύ σε ποσοστό 26%.
- ✓ Ότι αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων κατά πολύ σε ποσοστό 47% και μέτρια σε 23%.
- ✓ Ότι επιτρέπει στους κατοίκους να γνωρίσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά κατά πολύ σε ποσοστό 57% και πάρα πολύ σε ποσοστό 23% και τέλος ότι προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας κατά πολύ σε ποσοστό 32% και πάρα πολύ σε 35%.

Σχετικά με την άποψη των ερωτηθέντων για το πώς αντιλαμβάνονται την Τοπική ανάπτυξη θεωρούν κατά ποσοστό 20% ότι αυτή νοείται ως βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και κατά ποσοστό 19% η αύξηση θέσεων εργασίας.

Σχετικά με τα αποτελέσματα από την ανάλυση των τριών κατηγορικών παλινδρομήσεων , συμπεραίνονται τα εξής:

- Η ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς από τους αρμόδιους φορείς προκύπτει με βάση το αν έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, το αν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες, αλλά και το αν εφαρμόζεται η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού που είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού.
- Για να γίνει κατάλληλη αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό, θα πρέπει απαραίτητως οι αρμόδιοι φορείς να έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς.
- Προϋπόθεση για τη συμβολή της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων στην τοπική ανάπτυξη του Νομού είναι η συμβολή της στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης, αλλά και η συμβολή της στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι προτάσεις απορρέουν από αυτές που κατέγραψαν οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα .

Επιλέγοντας τις σημαντικότερες είναι οι εξής:

- Προβολή και διαφήμιση των πολιτιστικών μνημείων, με εκδηλώσεις και διάφορα άλλα πολιτιστικά δρώμενα
- Αναβίωση και διατήρηση παραδόσεων , ανάδειξη μνημείων , εθίμων και κουλτούρας.
- Ευαισθητοποίηση κατοίκων για συμμετοχή στην ανάδειξη και προστασία των πολιτισμικών πόρων (μνημείων, τοπικών εθίμων και παραδόσεων).
- Συντήρηση ή επισκευή ιστορικών κτιρίων της πόλης, ιδιαίτερη προσοχή στη καθαριότητα της.
- Έρευνα για προγράμματα χρηματοδότησης ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ενημέρωση των δημοτικών υπαλλήλων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων, συνεργασία με τα τμήματα των φοιτητών-σπουδαστών του νομού και ενημέρωση των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την πολιτιστική κληρονομιά.
- Τακτικές δωρεάν ξεναγήσεις για όλους - πολίτες του Δήμου και μη - στα πολιτιστικά μνημεία της πόλης.
- Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών με δυνατότητα μεταφορά των πολιτών και επισκεπτών από το ένα μνημείο στο άλλο.
- Διαβούλευση με τους κατοίκους της πόλης για το σχεδιασμό κι εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αξιοποίησης του πολιτιστικού υποβάθρου της περιοχής.
- Ανάδειξη των ιδιότυπων χαρακτηριστικών , ο αντίστοιχος φορέας του Δήμου να ασχολείται με την έρευνα και τη δημιουργία νέων προοπτικών πολιτιστικής ανάπτυξης (πχ ένα μεγάλο πολυεθνικό μουσικό φεστιβάλ σε ετήσια βάση) , οργανωμένες διαδρομές στον ορεινό όγκο και ανάδειξη των στοιχείων που υπάρχουν (των βοτάνων σε σχέση με τον Ασκληπιό) - βλαχόστρατα κ.λ.π.
- Δημιουργία πολιτιστικών δικτύων - σχεδιασμός συνδέσεων μεταξύ πολιτιστικών μνημείων.
- Ενημέρωση παιδιών και νέων για τους πολιτισμικούς πόρους του Νομού , συμμετοχή τους σε διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες (θέατρα, επισκέψεις σε χώρους πολιτισμού).
- Προσπάθεια ένταξης όσο το δυνατόν περισσότερων πολιτιστικών μνημείων σε προγράμματα χρηματοδότησης για τη συντήρηση και προβολής τους.

- Δημιουργία μουσείου για τα μοναστήρια και τα μετέωρα, με το πώς δημιουργήθηκαν σε συνδυασμό με τη γεωλογία και ανάπτυξη της περιοχής ανά εποχή και απεικονιστική εφαρμογή.
- Δημιουργία μουσείου με τα προϊόντα του τόπου και εκμετάλλευση αυτών.
- Κανάλια επικοινωνίας με φορείς ώστε να οργανώνονται συνέδρια , αρχαιολογίας-παλαιοντολογίας, εκκλησιαστικά συνέδρια κ.α..
- Ενημέρωση των κατοίκων για την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης με διάφορες διαλέξεις.
- Ενεργοποίηση Δημοτών για εθελοντισμό.
- Συνεργασία τοπικής αυτοδιοίκησης με οικονομικούς φορείς του τόπου και επιχειρήσεις για τη δημιουργία πρωτοποριακών ιδεών διαφήμισης των πολιτιστικών μνημείων της περιοχής για την προσέλκυση επισκεπτών .
- Ανταλλαγές και επισκέψεις κατοίκων διαφόρων πόλεων του εξωτερικού στην πόλη μας.
- Μελέτες για αναπαλαίωση και ανάδειξη των κτιρίων και γεωγραφικών τοπίων, διαφήμιση και σχέσεις με ευρωπαϊκά πολιτιστικά κέντρα.
- Μεγαλύτερη αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τόπου
- Αξιοποίηση του ποταμού Ληθαίου , του Φρουρίου και του Προφήτη Ηλία.
- Πεζοδρομήσεις γύρω από τα πολιτιστικά μνημεία, πρόσληψη προσωπικού για τη συντήρηση των μνημείων αυτών και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.
- Να διοργανώνονται εκδηλώσεις, εορταστικές, επετειακές και πολιτιστικές στα μνημεία και τους χώρους ιστορικού ενδιαφέροντος της πόλης για την ανάδειξη της περιοχής και τη γνωριμία της με τους τουρίστες.
- Να τοποθετηθούν πινακίδες-σήμανσης για εύκολη πρόσβαση των επισκεπτών στους χώρους πολιτιστικού, ιστορικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.
- Να δημιουργηθούν χώροι στάθμευσης των αυτοκινήτων για διευκόλυνση των επισκεπτών στους χώρους πολιτισμού.
- Να αναβαθμιστεί η περιοχή του Βαρουσίου , να δημιουργηθεί μουσείο σ'ένα από τα βαρουσιώτικα σπίτια για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προβολή της τοπικής ιστορίας με τη βοήθεια ψηφιακών μέσων ή με φυλλάδια, αφίσες, δημοσιεύσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αρταβάνη Μ., (1998), Τα νέα μέσα της περιφερειακής πολιτικής και η συμβολή τους στην τοπική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αθήνα,

Βενιζέλος Ε., (1999) , Διαχρονία και Συνέργεια. Μια πολιτική πολιτισμού, Καστανιώτης, Αθήνα,

Γασπαρινάτος Κ., Ιωαννίδης Γ., (2010), ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, Αθήνα, εκδόσεις ΕΚΔΔ.

Γιαννακοπούλου Σ. (2012). Αποτίμηση της Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής των Ορεινών Περιοχών με Μεθόδους Περιβαλλοντικής Οικονομίας, Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα.

Γκέφου – Μαδιανού (1999), «Πολιτισμός και εθνογραφία, Από τον Εθνογραφικό Ρεαλισμό στην πολιτισμική κριτική», Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Κλιάφα Μ. «Τα του Δήμου»

Εφημ. Φάρος του Ολύμπου, 17.5.1884

Ζιάκας Γεώργιος «Ο Ασκληπιός και το Ασκληπιείο Τρίκκης.»

Ιωαννίδης Γ., (2002), Ο ρόλος του εθελοντικού τομέα στην τοπική πολιτιστική ανάπτυξη: η περίπτωση της πόλης του Πειραιά κατά την περίοδο 1974- 2000, Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Βιβλιοθήκη Παντείου Πανεπιστημίου, Αθήνα

Κατσόγιαννος Νεκτάριος «Το Φρούριο και το ρολόι των Τρικάλων- Βυζαντινό υδραγωγείο»

Κεφαλάς Ηλίας «Τρίκαλα 1951-1969 – Η ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ»

Καλογήρου Α., Ιωαννίδης Γ., Γασπαρινάτος Κ., (2006) Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα σύγχρονης κοινωνίας. Μέρος Β': Πολιτισμός και Ανάπτυξη. Σημειώσεις για την Κοινή Φάση σπουδών της ΕΣΤΑ, Αθήνα

Καραγιάννης Σ. Γ., (2011), «Οικοτουρισμός – Πολιτισμός», Πρακτικά διαπανεπιστημιακού σεμιναρίου επιμόρφωσης για την ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστική κληρονομιάς, Κέντρο ιστορικών μελετών καθολικής επισκοπής Σύρου, Άνω Σύρος, 28/8/2011 – 3/9/2011

Κόνσολα Ντ., (1982), Διεθνής Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση,

Κόνσολα Ντ., (1990), Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα. Η Περιφερειακή Διάσταση, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση,

Κόνσολα Ντ., (2003), Θέματα Πολιτιστικής Πολιτικής, πανεπιστημιακές παραδόσεις,

Λάββας Γ. Π., Καραβασίλη Μ. Ν. (2003), «Πολιτιστική κληρονομιά», Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ε.Μ.Μ.Ε, Αθήνα

Μητούλα Ρ. (2011), «Οικοτουρισμός – Πολιτισμός», Πρακτικά διαπανεπιστημιακού σεμιναρίου επιμόρφωσης για την ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστική κληρονομιάς, Κέντρο ιστορικών μελετών καθολικής επισκοπής Σύρου, Άνω Σύρος, 28/8/2011 – 3/9/2011

Μιτσικώστα.Θ., Μ. (1985), Το Πέτρινο Δάσος Των Μετεώρων. Αθήναι: Ιεράς Μονής Αγίου Στεφάνου Μετεώρων.

Μπιτσάνη Ευ, (2002), Πολιτισμός κα Τοπική Κοινωνία: η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 1980- 2000, Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Βιβλιοθήκη Παντείου Πανεπιστημίου, Αθήνα

Μπιτσάνη, Ε. Π. (2004), Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Σχεδιασμός Πολιτισμικής Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος. Αθήνα: Διόνικος.

Μπαρούτας Κώστας «Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ»

Προβατάς Δ., (1997) «Τοπική Ανάπτυξη, Προοπτικές», Τοπική Αυτοδιοίκηση- Αποκέντρωση, τ.4/1997

Μπρουζιώτη Κων/να , «Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Τρικκαίων»

Παρασκευόπουλος Χ. (1997), «Κοινωνικό Κεφάλαιο και Θεσμικά Δίκτυα Συλλογικής Εκμάθησης: το ουσιαστικό περιεχόμενο της αρχής της επικουρικότητας στα πλαίσια 101 της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής», ΤΟΠΟΣ Επιθεώρηση αστικών και περιφερειακών μελετών, τ.12/1997,

Περιοδικό «Mesogeios» 5 (1999), σ.23-45

Στεмпίλης Δημήτρης, *ΤΡΙΚΑΛΑ: Όλα τα καλά!*, -ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΙΒΑΝΗ)

Σοφιανός, Δ (2011), *Ιερά Μονή Ρουσάνου*

Σοφιανός, Δ (2011), *Ιερά Μονή Μετεώρου*

ΤΕΔΚΝΑ (1994) «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ύδρα 14-15 Μαΐου 1993», Πρακτικά και συμπεράσματα του Συνεδρίου: Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Αθήνα

Τροβά Ελ., (1992) *Η έννοια του πολιτιστικού περιβάλλοντος κατά το Σύνταγμα του 1975/86*, Σάκκουλας, Αθήνα,

Τσάρτας Π. (1996), «Τουρίστες, ταξίδια, τόποι: κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό», Εξάντας

Ψύλλα Μ., (1992) «Η πολιτιστική διάσταση της Τοπικής Ανάπτυξης», Τοπική Αυτοδιοίκηση- Αποκέντρωση, τ.2/1992

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bachleitner R., and Zins A. (1999). "Cultural Tourism in Rural Communities: The Residents' Perspective", *Journal of Business Research*, Vol 44, No 3, Pages 199-209

Besculides A., Lee M. E., and P. J. McCormick (2002). "Residents' perceptions of the cultural benefits of tourism", *Annals of Tourism Research*, Vol. 29, No. 2, pp.303–319.

Grodach C and Loukaitou-Sideris A (2007) Cultural Development Strategies and Urban Revitalization: A Survey of US Cities. *International Journal of Cultural Policy* 13(4): 349-369.

Gursoy D., Jurowski C., and M. Uysal (2002). "Resident attitudes, A structural modeling approach", *Annals of Tourism Research*, Vol. 29, No. 1, pp.79–105.

Hutter M. (1996). The Impact of Cultural Economics on Economic Theory. *Journal of Cultural Economics* 20: 263-268.

Huibin X., Marzuki A. and A. A. Razak (2012). "Protective Development of cultural heritage tourism: The case of Lijiang, China", *theoretical and empirical researches in urban management*, Vol. 7, No. 1, p.p.39-54.

Ioan-Frank V., and Istoc E.-M. (2007). "Cultural Tourism And Sustainable Development", *Romanian Journal of Economic Forecasting*, Vol. 4, No. 1, p.p.89-96.

KEBIR L. and CREVOISIER O., (2008), "Cultural resources and regional development: the case of the cultural legacy of watch making", *European Planning Studies* (16)9, pp. 1189-1205

Kling R.K., Revier C.F., Sable K. (2004). Estimating the public good value of preserving a local historic landmark: the role of non-substitutability and citizen information. *Urban Studies*, 41(10): 2025-2041.

Liu, J., and Var T. (1986). "Resident Attitudes Towards Tourism Impacts in Hawaii", *Annals of Tourism Research* Vol. 13, No. 2, pp.193-214.

MacDonald R., and Jolliffe L. (2003). "Cultural rural tourism: Evidence from Canada", *Annals of Tourism Research*, Vol. 30, No. 2, pp. 307–322.

Mason R. (2005). Economics and Historic Preservation: A Guide and Review of the Literature. University of Pennsylvania, A Discussion Paper Prepared for the Brookings Institution Metropolitan Policy Program.

Mourato S., Mazzanti M. (2002). Economic valuation of cultural heritage: evidence and prospects, in: M.de la Torre (Ed.), *Assessing the Values of Cultural Heritage*. Research Report, The Getty Conservation Institute, Los Angeles.

Noonan D. (2002). Contingent Valuation Studies in the Arts and Culture: An Annotated Bibliography. The Cultural Policy Center, University of Chicago.

Nur Izzati Mohd Rodzi, Saniah Ahmad Zaki, Syed Mohd Hassan Syed Subli, "Between Tourism and Intangible Cultural Heritage", *Procedia- Social and Behavioral Science*, Vol.85, pp. 411-420

Pagiola S. (1999). Valuing the benefits of investments in cultural heritage: The historic core of Split. World Bank Economists' Forum. Washington DC: World Bank.

Provatakis.MT. Meteora - History of the Monasteries and Monasticism, Athens: Toubis.M

Rizzo I., Throsby D. (2006). Cultural heritage: economic analysis and public policy. In Victor A.Ginsburgh and David Throsby (eds.), *Handbook of the Economics of Art and Culture*, 984-1016. Amsterdam: Elsevier/North-Holland.

Saccone D., Bertacchini E. (2011). Culture, Heritage and Economic Development - Empowering Developing Countries. EBLA Working Papers 201102, University of Turin.

Shamsuddoha M., Alamgir M., and T. Nasir (2011), "Cultural tourism: Bangladesh tribal areas perspective", *Journal of Tourism*, Vol. 12, No. 12, pp.28-32.

Signorello G., Cuccia, T. (2002). Estimating and Capturing Non-market Use Value of Heritage Cities: The Case of Noto. In Rizzo, I. and Towse, R. (eds.), *The Economics of Heritage: A Study in the Political Economy of Culture in Sicily*, Edward Elgar Publishing.

Sdrali D., and Chazapi K. (2007). "Cultural Tourism in a greek insular community: the residents' perspective", *Tourismos: an international multidisciplinary journal of tourism*, Vol. 2, No. 2, pp.61-75.

Throsby D. (2007). Regional aspects of heritage economics: analytical issues and policy application. *Australasian Journal of Regional Studies*, 13(1): 21-30.

Throsby D. (2010). Economic analysis of architectural heritage: What can economics tell us? In *Proceedings of the Second International Symposium on Architecture Heritage Preservation and Sustainable Development*, Tianjin: Tianjin University Press, pp. 3-4.

Tuan T.H., Navrud S. (2008): Capturing the Benefits of Preserving Cultural Heritage. *Journal of Cultural Heritage* 9(3), pp. 326-337.

Wang S., Fu Y. Y., Cecil A. K., and S. Hji-Avgoustis (2008), "Impacts of cultural tourism upon quality of life: the resident's perspective", 2008 International CHRIE Conference – Atlanta, Georgia, U.S.A.

Van der Borg J., Costa P., Gotti G., "Tourism in European heritage cities", *Annals of Tourism Research*, Vol.23, No.2, pp.306-321

Vecvagars K. (2006). Valuing damages and losses in cultural assets after a disaster: concept paper and research options. Paper prepared as a consultancy for the ECLAC, under the World Bank/ECLAC Project M006 "Economic social and environmental impact of disasters: valuation as a tool for the reduction of disaster risk in developing countries", Mexico.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

N. 1103/1980 «Περί κυρώσεως της εις Παρισίοις την 17ην Νοεμβρίου 1970 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως αφορώσης εις τα ληπτέα μέτρα δια την απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν της παρανόμου εισαγωγής, Βασιλικής Μακρή: “Η προστασία και διαχείριση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης”. 84 εξαγωγής και μεταβιβάσεως της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών» (ΦΕΚ Α΄ 297)

N. 1114 / 1981, Περί κυρώσεως της εις Χάγην την 14ην Μαΐου 1954 υπογραφείσης Συμβάσεως “περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως”, ΦΕΚ Α΄ 6

N.3028/2002 Προστασία Αρχαιοτήτων-Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΦΕΚ 153-Α

ΦΕΚ 3465/28 .12.2012 τ.Β΄ - ΕΛΣΤΑΤ-Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού–Κατοικιών 2011 που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας-)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://kpe-pertouliou-trikkaion.gr>

<http://www.trikalanews.gr>

<http://www.mykosmos.gr>

<http://geografia.comxa.com>

<http://trikalacity.gr>

<http://kirithres.blogspot.gr>

<http://ergotexniki.blogspot.gr>

<https://www.galleryarthotel.gr>

<http://www.thessalianews.gr>

<https://www.gnoristetinellada.gr>

<http://30dim-trikal.tri.sch.gr>

<http://www.fatsimare.gr>

<http://www.pedthessalias.gr>

<https://el.wikipedia.org>
<http://old.trikalacity.gr>
<http://trikalaview.gr>
<http://www.agro24.gr>
<http://www.agro-tour.net>
<https://filostrikalon.gr>
<http://trikkipress.gr>
<http://www.travelforgreece.gr>
<http://trikala-ty.blogspot.gr>
<http://www.milosxotikon.gr>
<https://asklipios.net>
<http://www.thetravelbook.gr>
<http://www.statistics.gr>
<https://www.kalampaka.com>
<https://www.visitmeteora.travel.gr>
<http://www.hellenicaworld.com>
<https://www.infotouristmeteora.gr>
<http://www.ethnos.gr>
<http://www.kammenavourla.gr>
<http://users.sch.gr>
<http://www.archaiologia.gr>
<http://www.gometeora.gr>
<https://www.meteora24.gr>
<http://www.bookmuseum.gr>
<http://petrinagefiria.com>
<http://www.pemptousia.gr>
<http://agiameteora.net>
<http://www.meteorabooking.gr>
<http://www.diakonima.gr>
<https://www.trikalaenimerosi.gr>
<http://www.visitgreece.gr>

<http://www.aspropotamos.org>
<http://library.tee.gr>
<http://dimospylis.gr>
<http://www.trikalaola.gr>
<http://www.dinfo.gr>
<http://hotelsline.com>
<http://www.monastiria.gr>
<http://www.touristorama.com>
<http://www.odysseus.culture.gr>
<http://www.greece.com>
<http://gr.snow-forecast.com>
<http://www.e-sarakatsanos.gr>
<http://www.taxidologio.gr>
<https://www.farkadona.gr>
<http://krinitrikalon.gr>
<http://www.kathimerini.gr>
<http://www.hellinon.net>
<http://www.trikalaenimerosi.gr/blog>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο διανέμεται στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας με θέμα:

Αξιοποίηση πολιτισμικών πόρων για την Τοπική Ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων.

Το ερωτηματολόγιο είναι ΑΝΩΝΥΜΟ και οποιαδήποτε πληροφορία παρέχουν οι ερωτώμενοι, έχει αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση της συγκεκριμένης έρευνας.

Ερευνήτρια φοιτήτρια: Μαχαίρα Ελένη

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Μητούλα Ρόϊδω

1. Φύλο

- ☐ Άνδρας
- ☐ Γυναίκα

2. Ηλικία

- ☐ Μέχρι 18 ετών
- ☐ 19-30 ετών
- ☐ 31 -45 ετών
- ☐ 45 και πάνω

3. Απασχόληση

- ☐ Φοιτητής
- ☐ Ελεύθερος επαγγελματίας
- ☐ Δημόσιος υπάλληλος
- ☐ Ιδιωτικός υπάλληλος
- ☐ Αγρότης
- ☐ Συνταξιούχος
- ☐ Άνεργος

4. Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα

- ☐ < 5.000 €
- ☐ 5.000 € - 10.000 €
- ☐ 10.000 € - 20.000 €
- ☐ 20.000 € - 30.000 €
- ☐ 30.000 € - 40.000 €

5. Είστε μόνιμος κάτοικος του Νομού Τρικάλων;

- ☐ ΝΑΙ
- ☐ ΟΧΙ

6. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι με την κατάλληλη αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού Τρικάλων μπορεί ο Νομός να ξεπεράσει την οικονομική κρίση;

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

7. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο σημαντικά σε σπουδαιότητα μνημεία όσον αφορά την ιστορία και τον πολιτισμό του Νομού; (επιλέξτε μέχρι 3 απαντήσεις για κάθε Δήμο)

Δήμου Τρικκαίων

- ☐ Ασκληπιείο Τρίκκης
- ☐ Συνοικία Βαρούσι
- ☐ Κουρσούμ-Τζαμί
- ☐ Μύλος Ματσόπουλου
- ☐ Φρούριο
- ☐ Ο Ληθαίος ποταμός και οι γέφυρές του

Δήμου Πύλης

- ☐ Λίθινο τοξωτό γεφύρι της Παλαιοκαρυάς
- ☐ Βυζαντικός ναός Πόρτα-Παναγιάς
- ☐ Ναός Αγίου Νικολάου στην Ασφάκα
- ☐ Μοναστήρι Αγ. Παρασκευής στο Νεραϊδοχώρι
- ☐ Παναγία στο Περούλι

Δήμου Φαρκαδόνας

- ☐ Ιερός Ναός Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου
- ☐ Αρχαία πόλη της Φαρκαδόνας
- ☐ Ναός του Απόλλωνα
- ☐ Αρχαία πόλη Άτραξ, Πηνειάδας
- ☐ Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής (13ο αιώνας)- Παναγίτσας

Δήμου Καλαμπάκας

- ☐ Μονές Μετεώρων
- ☐ Σπήλαιο Θεόπετρας
- ☐ Παλιά Πόλη Καλαμπάκας
- ☐ Παναγία Δούπιανη
- ☐ Αγ. Νικόλαος Μπάντοβα

8 . Σε ποιο μνημείο-μουσείο πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει κρατική παρέμβαση συμβάλλοντας στην τοπική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων; (επιλέξτε μέχρι 2 απαντήσεις για κάθε Δήμο)

Δήμου Τρικκαίων

- ☐ Ασκληπιείο Τρίκκης
- ☐ Συνοικία Βαρούσι
- ☐ Κουρσούμ-Τζαμί
- ☐ Μύλος Ματσόπουλου
- ☐ Φρούριο

Δήμου Πύλης

- ☐ Λίθινο τοξωτό γεφύρι της Παλαιοκαρυάς
- ☐ Βυζαντικός ναός Πόρτα-Παναγιάς
- ☐ Ναός Αγίου Νικολάου στην Ασφάκα
- ☐ Παναγία στο Περτούλι

Δήμου Φαρκαδόνας

- ☐ Αρχαία πόλη της Φαρκαδόνας
- ☐ Ναός του Απόλλωνα
- ☐ Αρχαία πόλη Άτραξ, Πηνειάδας
- ☐ Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής (13ο αιώνας) Παναγίτσας

Δήμου Καλαμπάκας

- ☐ Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων και Μανιταριών
- ☐ Σπήλαιο Θεόπετρας
- ☐ Παλιά Πόλη Καλαμπάκας

9. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζει με δυναμισμό την ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων;

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

10. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι ο ιδιωτικός τομέας θα μπορούσε να βοηθήσει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων;

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

11. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος/η από τις δραστηριότητες των πολιτιστικών φορέων του Νομού Τρικάλων;

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

12. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο σημαντικά εμπόδια για την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων στο Ν. Τρικάλων; (επιλέξτε μέχρι 2 απαντήσεις)

- ☐ Έλλειψη ενδιαφέροντος από τις τοπικές αρχές
- ☐ Έλλειψη κεφαλαίων και κονδυλίων
- ☐ Έλλειψη εκπαίδευσης
- ☐ Έλλειψη δημοσιότητας και διαφήμισης
- ☐ Έλλειψη ενδιαφέροντος από τους κατοίκους
- ☐ Άλλο (αναφέρετε:.....)

13. Ποιοι παράγοντες θεωρείτε ότι έχουν συμβάλλει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Ν. Τρικάλων ; (επιλέξετε μέχρι 2 απαντήσεις)

- ☐ Αξιοποίηση των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών
- ☐ Επένδυση στον πολιτιστικό τουρισμό
- ☐ Σχεδιασμός αναπτυξιακών έργων για δημιουργία υποδομών
- ☐ Συνεργασία τοπικής αυτοδιοίκησης και επιχειρήσεων

14. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στο Νομό Τρικάλων;

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Έχει γίνει κατάλληλη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Νομό		
Οι πολιτιστικές δραστηριότητες ενθαρρύνουν την τοπική ανάπτυξη βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των κατοίκων		
Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφημίζονται έτσι ώστε να προσελκύουν επισκέπτες		
Οι αρμόδιοι φορείς έχουν φροντίσει για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και της τοπικής κληρονομιάς		
Ο τοπικός πληθυσμός συμμετέχει στο σχεδιασμό και την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού		
Οι κάτοικοι είναι ευαισθητοποιημένοι σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης τους		
Υπάρχει οργάνωση για τους επισκέπτες που έρχονται για να γνωρίσουν τους πολιτισμικούς πόρους του Νομού		
Η στρατηγική προώθησης του πολιτισμικού τουρισμού είναι η κατάλληλη για την τοπική ανάπτυξη του Νομού		
Πρέπει να αυξηθούν οι προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση των κατοίκων σχετικά με την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων του Νομού		

15. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις;

	Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
Η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού					
Ο Ν. Τρικάλων προσελκύει επισκέπτες με πολιτιστικό ενδιαφέρον					
Ο Ν. Τρικάλων έχει αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά και δυνατότητες πολύμορφης τουριστικής ανάπτυξης					
Με την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συλλέγονται οικονομικοί πόροι για τη διατήρησή τους					
Τα χρήματα που ξοδεύονται για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι καλή επένδυση για το Νομό					
Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να τονίζει στους κατοίκους της τη θετική σχέση μεταξύ της ποιότητας ζωής τους και της αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων					

Η ανταλλαγή κουλτούρας με τους επισκέπτες βοηθά στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων					
Η ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης συμβάλλει στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων					
Οι πολιτισμικοί πόροι του τόπου αποκαλύπτουν τη μοναδικότητά του					
Η στρατηγική για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων πρέπει να γίνεται με γνώμονα τη μείωση της υπερβολικής κατανάλωσης των φυσικών πόρων					
Η συμμετοχή των κατοίκων στη λήψη αποφάσεων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων.					
Η κατάλληλη κατάρτιση και εκπαίδευση των κατοίκων για την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων βοηθάει στην τοπική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων.					

Η πολιτιστική δράση του Νομού αυξάνει το αίσθημα συμμετοχής των κατοίκων στην τοπική κοινωνία					
Η συμμετοχή των κατοίκων στην αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων είναι μέσο εκπαίδευσης και διευρύνει τον πολιτιστικό τους ορίζοντα.					

16. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι συμβάλλει η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων στα παρακάτω;

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Συμβάλλει στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ταυτότητας της πόλης					
Βοηθάει στην αναβίωση και διατήρηση των παραδόσεων, εθίμων και τοπικής τέχνης					
Ενθαρρύνει τους κατοίκους να συμμετέχουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες					
Δημιουργεί κίνητρο για να αποκατασταθούν τα ιστορικά κτίρια					
Αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων					
Επιτρέπει στους κατοίκους να γνωρίσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά					
Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης και θέσεις εργασίας					

17. Πώς αντιλαμβάνεστε την Τοπική Ανάπτυξη; (επιλέξετε μέχρι 3 απαντήσεις)

- ☐ Αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων
- ☐ Αύξηση των θέσεων εργασίας
- ☐ Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- ☐ Βελτίωση των κοινωνικών υποδομών
- ☐ Βελτίωση των παραγωγικών υποδομών
- ☐ Προστασία των πολιτισμικών πόρων
- ☐ Προσέλκυση ξένων επενδύσεων
- ☐ Αναπτυξιακές πρωτοβουλίες τοπικής αυτοδιοίκησης

18. Αν ήσασταν δήμαρχος τι ενέργειες θα κάνατε για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης σας;

.....

.....

.....

.....

.....

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο που διαθέσατε!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

Πλατεία Ρήγα Φεραίου

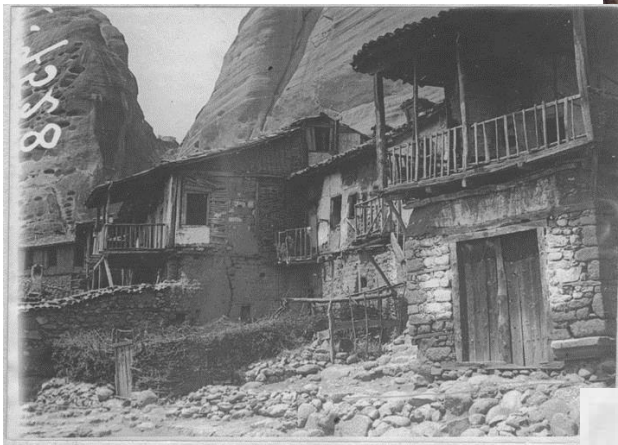
Η παλιά αγορά

Η ξακουστή γέφυρα Μαρούγκαινας

Γέφυρα Τρικκαίουγλου

Διάβα Καλαμπάκας 1928

Αγναντιά Καλαμπάκας 1930

Πύλη

Πανηγύρι στην Πηγή 1960

Πανηγύρι στα Στουρναραίικα 1944

Γλέντι στην Ελάτη 1960

Γάμος στη Τζούρτζια 1957

Καραγκούνικος Γάμος Μεγάλα Καλύβια